

HUDEBNÍ ROZHLEDY 12

2006 / ročník 59 / cena 40 Kč

MIROSLAV AMBROŠ
Šedesát let amu
METROPOLITNÍ OPERA V NEW YORKU
LADISLAV ŠTROS



9 770018 4699008 12

Best Wishes for a Merry Christmas and a Happy New Year

Příjemné vánoční svátky a šťastný nový rok

ARCO DIVA

Music from Prague



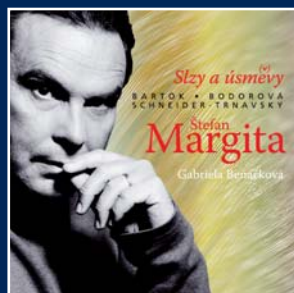
UP 0097-2



UP 0089-2



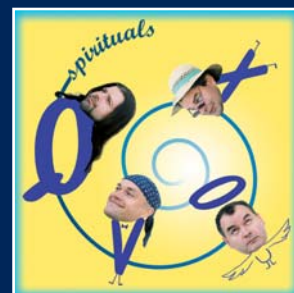
UP 0094-2



UP 0084-2



UP 0001-2



UP 0092-2

❶ Košický rodák, devatenáctiletý houslista Miroslav Ambroš, který letos nastoupil do prvního ročníku Hudební fakulty pražské AMU, již prošel nejen pestrým školením (Praha, Drážďany, mistrovské kurzy Zakhara Brona ve Vídni a Ruggiera Ricciho v Plzni), tak bohatou paletou soutěžních klání. Zvítězil na Prague Junior Note, Soutěži B. Warchala, Kocianově houslové soutěži, Soutěži konzervatoří ČR, stal se stipendistou Nadace Yamaha, spolu s Markem Šedivým absolutním vítězem národního kola Concertina Praga, držitelem laureátské ceny Editia Bärenreiter z Beethovenova Hradce a absolutním vítězem mezinárodního klání Du Prix des Jeunes Talents de Musique Classique v Marseilli. Kromě četných recitálů má za sebou také imponující řadu koncertantních vystoupení i vydání svého prvního CD...
→ strana 3

Letos oslavila pražská Akademie múzických umění již šedesát let od svého založení. Pravda, s Konzervatoří, která se za pět let „dožije“ svých téměř dvou set křížků, se to srovnat nedá, ale důvod k ohlédnutí a určitému zhodnocení toho, co vše se za tu dobu podařilo či co ještě na zlepšení čeká, to určitě je. Nás samozřejmě zajímá především její Hudební fakulta, kterou již za okupace jako vysokou školu plánovali pedagogové Konzervatoře Karel Janeček, Václav Holzknicht a Emil Hradecký. Hned v prvním školním roce, 1946–1947, se tu sešel silný kolektiv pedagogů z řad čelných českých hudebních umělců s učitelskými zkušenostmi na Konzervatoři i jinde. Prvním rektorem byl tehdy jmenován violoncellista Ladislav Zelenka, jediný žijící nositel tradice slavného Českého kvarteta... → strana 6

❷ Jednou z nejvýznamnějších operních scén na světě je bezesporu Metropolitní opera v New Yorku, jejíž původní budova byla otevřena ve stejné době jako v Praze Národní divadlo. Provoz této slavné scény, který byl od počátku hrazen ze subvencí konsorcia milionářů, což umožňovalo vyplácet špičkovým umělcům špičkové honoráře, byl slavnostně zahájen 22. 10. 1885 Gounodovým Faustem. Ten zazněl i 27. 11. o deset let později, kdy se divadlo po rozsáhlém požáru otevíralo znovu, a jeho kapacita byla rozšířena z 3045 na 3849 míst. Opravdu významná etapa Metropolitní však začíná až počátkem 20. století, kdy v jeho čele stojí Heinrich Conried a na jevišti se objevují takové hvězdy jako Caruso, Šaljapin, Farrar, Pinza či Lehmann a za dirigentským pultem Gustav Mahler. → strana 34

❸ Režisér Ladislav Štros patří k osobnostem, které i při náhodném setkání utkví v paměti, natož pak, když ho znáte mnoho let. Jeho vznosná postava, korunovaná elegantním černým kloboukem, je neustále v pohybu, vzdor tomu, že její majitel nedávno oslavil osmdesátku. Aktivita, naprostá zaujatost tím, co dělá, a obrovské pracovní nasazení, které vyžaduje i od svých spolupracovníků, strhává všechny k maximálnímu výkonu. Jeho přítel, sbormistr pražského Národního divadla Milan Malý, ho nazval uměleckým fanatikem, který ale při vlastním vzruchu nikdy neztratil kontrolu nad výkony interpretů. Přes padesát let se Ladislav Štros věnoval operní režii, z toho největší část strávil právě v Národním divadle... → strana 40

ROZHOVORY

3 · Miroslav Ambroš: Ani ty nejvýznamnější housle nehrají samy

UDÁLOSTI

6 · Šedesát let AMU a její hudební fakulty

FESTIVALY, KONCERTY

10 · Moravský podzim
11 · Premiéra Mladého pódia v Pardubicích
12 · Mahler – Jihlava 2006
13 · Z podzimního Žižkova
15 · Malostranské komorní slavnosti
16 · Dvakrát Česká filharmonie
18 · Guarneri trio dvacetileté

HORIZONT

23 · Podzimní Virtuosi s premiérou
24 · Jazz bez hranic

DIVADLO – OPERA · BALET · MUZIKÁL

26 · Dvakrát jinak v Národním divadle
28 · Co s tím Daliborem?
29 · Českobudějovické hledání vlastní cesty

ZAHRAŇIČÍ

34 · Světová operní divadla
XII. Metropolitní opera v New Yorku
36 · Drama žárlivosti v Drážďanech
37 · Světová premiéra Rihmovy opery spolu se Salome

STUDIE, KOMENTÁŘE

40 · Zlatá éra české opery
XII. Aby se nezapomnělo – Ladislav Štros
42 · Co snad nevíte o starší české hudbě
XII. Kterak se jezdilo z Jižních Čech za operou do Benátek

KNIHY

44 · Yveta Koláčková a kol.: Česká filharmonie 100 plus 10
45 · Jiří Beneš: Státní filharmonie Brno 1956–2006

SVĚT HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ

46 · S Petrofem od kolébky
52 · Pohled do světa houslařského řemesla v Čechách
XII. Pavel Celý

REVUE HUDEBNÍCH NOSIČŮ

56 · Od firmy k firmě
58 · Recenze CD



PROSINEC a svatý MIKULÁŠ

Vážení a milí čtenáři,

než jsme se nadáli, uběhl další rok – a to snad ještě rychleji, než ten předchozí. Je tu prosinec, vedle května měsíc z nejzajímavějších a na nitro člověčí nejvíce působících. Ovšem je-li květen měsícem lásky – ať již naplněné či nenaplněné – rozkvétající jako první jarní květ zamilovaných, prosinec vnímáme ve znamení lásky člověka k člověku v nejšířším slova smyslu tohoto kouzelného slůvka. Pro lidi věřící pak znamená symbol lásky Boha k člověku, vyjádřené narozením syna Božího, Vykupitele lidstva. A tak se prosinec také nese především ve slavnostním duchu vánočních svátků, z nichž se ovšem, bohužel, zvláště v poslední době vlivem až nevkusné komercializace a konzumního způsobu života vytratilo to nejpoetičtější a nejpůsobivější, poklidná a radostná vánoční atmosféra. Ono zvláštní kouzlo vonící maminčiným cukrovím a svěží zelení vánočních stromků.

Vánocům ale na počátku prosince předchází ještě jiný svátek: svátek jednoho z nejuctívanějších křesťanských světců – svatého Mikuláše, původně biskupa působícího v první polovině 4. století v řecké Myře. Půvabná tradice mikulášské nadílky vznikla zřejmě o více než půltisíciletí později v Německu, kde bylo zvykem 28. prosince pořádat v klášterních školách tzv. „biskupské hry“, při nichž jeden z žáků představoval opata nebo biskupa. Ve 13. století se tento obyčej přenesl na večer před svátkem svatého Mikuláše a později dostal onen půvabný lidový rozměr mikulášské nadílky.

V prosinci jako by tento světec hojně naděloval – a to celému světu i v hudbě. V tomto měsíci se totiž narodila doslova plejáda velikánů s hudbou bytostně spjatých. V roce 1770 to byl například Ludwig van Beethoven (17. 12.) či v následujícím století Vítězslav Novák (5. 12. 1870) – ten spatřil poprvé světlo světa dokonce přímo ve dni mikulášské nadílky! Opo- menout nelze ani Giacomo Pucciniho (22. 12. 1858), Josefa Bohuslava Foerstera (30. 12. 1859) nebo Marii Callasovou (2. 12. 1923) a další.

Konečně – v předvečer svátků vánočních (21. 12.) před 172 roky (1834) zazněla poprvé na premiéře zpěvohry „Fidlovačka“ píseň slepého mládence Mareše „Kde domov můj“. Jestliže představení jako celek u tehdejších diváků neuspělo, píseň naopak zlidověla a zpívala se jak v dobách pro náš národ pohnutých, tak i ve chvílích lidových veselí. V roce 1920 se usnesením československé vlády stala naší hymnou, o jejíchž dodnes neuzavřených peripetiích, souvisejících s uveřejněním zákona o státních symbolech v roce vzniku České republiky (1993), se prostřednictvím článku Jarosla-

va Mihuleho dozvíte v některém z našich nejbližších čísel. Inu dá se vsutku říci, že nadělní svatý Mikuláš na hudbě nikdy v prosinci nešetřil.

I v průběhu toho letošního nás čeká ve zmíněné umělecké oblasti celá řada význačných akcí, ať už to jsou Dny Bohuslava Martinů, pořádané v období od 3. do 8. 12., na kterých již vedle tradičně se prezentující České filharmonie vystoupí i violoncellista Tomáš Jamník s klavíristou Jeanem Fondou Fournierem a Trio Bergerettes, abonentní koncerty našich předních orchestrů, z nichž si určitě nenechte ujít např. Honeggerovu Vánoční kantátu v podání Ivana Kusnjera, Slovenského filharmonického sboru, chlapeckého sboru Boni pueri a Rozhlasových symfoniků či slavnostní večer k závěru jednoho z nejvýznamnějších projektů roku, Mozart Praha 2006. V podání Evy Urbanové a Symfonického orchestru hl. m. Prahy FOK řízeného Jiřím Koutem nám nabídne Mozartovy slavné koncertní árie Bella mia fiamma, KV 528 a Ch'io mi scordi di te?, KV 505, zarámované neméně proslulými symfoniemi, č. 30 D dur, KV 202 a č. 39 Es dur, KV 543.

Ani listopad však nezůstal bez Mozarta. V Zrcadlové síni Klementina byla otevřena výstava s názvem Moji Pražané mě uctívají, která zájemcům představila tzv. Mozartův Památník – jedinečný dobový soubor partitur, libret a dalších dokumentů včetně čtyř dopisů skladatelovy rodiny i domnělých Mozartových rukopisů uložených ve fondech Národní knihovny. Více se dozvíte na následujících stranách, kde se také seznámíte s kritickými hodnoceními některých festivalů či samostatných koncertů a nejnovějších operních představení. Pravidelné čtenáře našich seriálů zase pozveme do „Zlaté éry českého divadla“ – tentokrát za režisérem Ladislavem Štosem, či mezi naše houslaře, které reprezentuje ing. Pavel Celý. V cyklu Co asi nevíte o starší české hudbě se seznámíme s tím, „Kterak se jezdilo z jižních Čech za operou do Benátek“ a v rubrice Zahraničí nahlédneme do historie a zákulisí jedné z nejslavnějších operních scén světa, newyorské Metropolitan.

Je tedy opravdu na co se těšit. Věřím, že i v hektických předvánočních dnech tak nebudete litovat času, který s Hudebními rozhledy strávíte.

Krásné svátky vám přeje

Hana Jarolímková

Hana Jarolímková, šéfredaktorka

HUDEBNÍ ROZHLEDY

číslo 12 | 2006 | ročník 59

Měsíčník pro hudební kulturu

Vydává: Společnost Hudební rozhledy, člen AHUV, za finanční podpory MK ČR, Nadace ČHF, Nadace B. Martinů, Nadace Leoše Janáčka, Nadace OSA

Šéfredaktorka: Hana Jarolímková

Tajemnice redakce: Marcela Šlechťová
Redakční rada: Lubomír Brábec, Lucie Dercsényiová, Roman Dykast, Milan Hořínek, Ivan Štraus, Jan Vičar
Externí spolupráce: Jitka Slavíková
Výtvarné řešení: František Štorm

Adresa redakce:

Radlická 99, 150 00 Praha 5
tel. šéfredaktor: (+420) 251 554 088
tel. redakce: (+420) 251 550 208 (+420) 251 552 425
tel. sekretariát: (+420) 251 554 089
fax: (+420) 251 554 088
e-mail: rozhledy@volny.cz
Nevyžádané rukopisy se nevracejí.

Distribuci a předplatné v České republice

provádí v zastoupení vydavatele firma SEND Předplatné, P. O. Box 141 140 21 Praha 4
tel.: (+420) 225 985 225
fax: (+420) 225 341 425
SMS: (+420) 605 202 115
e-mail: send@send.cz, www.send.cz
Cena jednoho výtisku: 40 Kč
Cena výtisku pro předplatitele: 30 Kč

Distribuce a předplatné ve Slovenské republice:

Magnet-Press Slovakia, s. r. o. Sustekova 8, P. O. Box 169 830 00 Bratislava
tel.: (+421) 67 20 19 21, -2 – časopisy (+421) 67 20 19 31, -3 – předplatné
fax: (+421) 67 20 19 10
e-mail: predplatne@press.sk casopisy@press.sk, www.press.sk
Cena jednoho výtisku: 60 SK
Cena výtisku pro předplatitele: 50 SK
Objednávky do zahraničí vyřizuje redakce a MEDIASERVIS, s. r. o. administrace vývozu tisku Sazečská 12, 225 62 Praha 10
tel.: (+420) 271 199 255
fax: (+420) 271 199 902

Časopis Hudební rozhledy pro potřeby zrakově postižených zajišťuje prostřednictvím internetového serveru www.brailnet.cz Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR
tel.: (+420) 266 038 714

Sazba: studio Togga, Praha
Tisk: Dvořák & syn, Dobříš

Odevzdáno do sazby: 15. 11. 2006
Evidenční číslo MK ČR E1244
ISSN 0018-6996

Na titulní straně Miroslav Ambros
Foto Jiří Skupien

www.hudebnirozhledy.cz

MIROSLAV AMBROŠ

ANI TY NEJVZÁCNĚJŠÍ HOUSLE NEHRAJÍ SAMY

✎ Miloš Pokora

Mám to štěstí, že se na začátku zimních semestrů každým rokem setkávám s novými talenty, kteří přicházejí do prvních ročníků Hudební fakulty AMU. Jeden ze zvlášť nápadných aktérů těchto povzbuzujících setkání byl letos košický rodák, devatenáctiletý houslista Miroslav Ambroš. Tento pro mnohé už „hotový“ houslový mág, ale sám skromný a dobře si uvědomující, jak dlouhá cesta ho ještě čeká, prošel před příchodem na HAMU jak pestrým školením (Praha, Dráždany, mistrovské kurzy Zakhara Brona ve Vídni a Ruggiera Ricciho v Plzni), tak pestrou paletou soutěžních klání. Zvítězil na Prague Junior Note, Soutěži B. Warchala, Kocianově houslové soutěži, Soutěži konzervatoří ČR, stal se stipendistou Nadace Yamaha, spolu s Markem Šedivým absolutním vítězem národního kola Concertina Praga, držitelem laureátské ceny Editia Bärenreiter z Beethovenova Hradce a absolutním vítězem mezinárodního klání Du Prix des Jeunes Talents de Musique Classique v Marseilli. Kromě četných recitálů má za sebou také imponující řadu koncertantních vystoupení včetně opakované spolupráce s Pražskou komorní filharmonií ve Dvořákově síni Rudolfiny, Českým národním symfonickým orchestrem ve Španělském sále Pražského hradu, Českým komorním orchestrem, Filharmonií Bohuslava Martinů Zlín a Státní filharmonií Košice. Se zájmem jsem si poslechl Ambrošovo nedávno představené první CD, pravda, zatím „jenom“ virtuózně zaměřené, leč po všech stránkách výjimečné a také toto setkání mě přimělo k tomu, abych mladému houslistovi položil pár otázek.

Narodil jste se v Košicích, ale teď je z vás Pražák. Jak k tomu došlo?

Na Slovensku jsem chodil jenom do školky. Když mi bylo pět, přestěhoval jsem se s rodiči do Prahy. Chodil jsem tu do základní školy, od jedenácti na Gymnázium Jana Nerudy s hudebním zaměřením, kde jsem navštěvoval houslovou třídu prof. Jiřího Hnyka. Následovala Pražská konzervatoř, kde jsem strávil tři roky u prof. Ivana Ženatého, u kterého jsem již dva roky předtím studoval soukromě a k němuž jsem jezdil také na konzultace na Vysokou hudební školu do Drážďan. Maturitní ročník jsem ukončil u prof. Pavla Kudeláska. Od října letošního roku jsem posluchačem Hudební fakulty AMU ve třídě prof. Ivana Štrause.

Z vaší autobiografie se dovídáme, že jste se na housle začal „profesionálně“ učit až v 11 letech. Co tím myslíte?

Je pravda, že jsem housle držel už v sedmi letech, nicméně pak jsem s nimi skoro přestal a vážně jsem se jim začal věnovat až jako jedenáctiletý u prof. Hnyka, který mě dokázal neskutečně motivovat a nadchnout. Ač to zní podivně, už tehdy jsem si vytkl za cíl stát se profesionálním houslistou, natolik mě hra na housle od samého počátku zaujala a vzrušovala. Je zajímavé, že už tehdy, když jsem cvičil „svých“ osm hodin denně, abych se srovnal s těmi, co začali s houslemi dřív, jsem si jasně uvědomoval, že to je jediné povolání, které chci v životě dělat.

Nesehrál v tom určitou roli i přání rodičů?

Maminka, s níž jsem nahrál své první CD, je vynikající klavíristka a působí i pedagogicky. Přesto mě zprvu od mých předsevzetí zrazovala, protože si dobře uvědomovala, jak je

toto povolání náročné a že to v této oblasti není, co se obživy týče, vůbec jednoduché. Spíš chtěla, abych si našel spolehlivější uplatnění a stal se třeba právníkem, nebo lékařem.

Ale své plány jsem si prosadil a nyní už spolu muzicírujeme oba a úspěchy z koncertních vystoupení doma i v zahraničí nás těší. Opravdu jsem už do světa houslí natolik pronikl, že započatou dráhu houslisty nemohu zastavit.

Poslechl jsem si vaše první CD, které vám vydala vaše mateřská agentura ArcoDiva. Přiznám se, že mě okouzlo, a to nejen suverénním zvládnutím krajně virtuózní matérie, výbrž i určitým osobnostním vkladem, například onou permanentní nosností tónu ve všech polohách i hlouběji prožívanou kantilénou, například v Paganiniho legendární Fantazii Mojžiš na G struně. Doufám, že ale nechcete pouze rozmnožit řady těch, kteří na začátku své dráhy jednoznačně preferují takovou cestu, v níž hraje dominantní roli efektně virtuózní repertoár?

To téma v Mojžišovi jsem pojal záměrně šířeji, než slyšíme, protože v něm cítím vážnější podtext, a co se týče celkového zaměření nahrávky na efektně virtuózní skladby, uvažoval jsem takto: jde o mé debutové CD a nejsem si tak zcela jist, zda by ti, kdo kráčí kolem obchodu a vidí za výkladem CD od neznámého Ambroše, byli právě zvědaví, jak onen neznámý hraje v devatenácti letech třeba Brahmsovy, nebo Beethovenovy sonáty – nevím, zdali by to nepovažovali dokonce tak trochu za drzost. Zcela úmyslně jsem si proto pro svůj debut vybral tzv. populární klasiku. Preferovat jenom takový repertoár ale nechci, není to pro mne onen pravý „šálek kávy“.

Jak daleko jste v repertoárové oblasti a čím jste se prezentoval při přijímacích zkouškách na HAMU?

Už na svůj první recitál ve dvanácti letech jsem si musel připravit klasický repertoár a dnes mám ve svém programovém rejstříku kromě virtuózních skladeb toho typu, které předvádím na CD, kolem 20 koncertů od Bacha, Vivaldiho, Mozarta, Čajkovského, Mendelssohna-Bartholdyho, Dvořáka, Prokofjeva i Kabalevského a dalších koncertantních skladeb, například Lalovu Španělskou symfonii nebo Sukovu Fantazii g moll, dále více než deset kompozic pro sólové housle a na třicet sonátových nebo jiných skladeb pro housle a klavír, které předvádím na koncertech se svou maminkou i kolegou Markem Šedivým. V poslední době se snažím rozšiřovat svůj repertoár i v oblasti komorní hry. Před přijímací komisí HAMU jsem hrál 1. větu z Čajkovského Houslového koncertu, 1. větu z Mozartova Houslového koncertu G dur, Adagio a fugu z Bachovy Sonáty g moll a Paganiniho etudy.

Je známo, že intenzívně koncertujete, a to jak v zahraničí (Marseille, Hamburg, Luxemburg, Milán, teď vás čeká s Markem Šedivým Řím), tak v českých zemích i na Slovensku, a to hlavně díky agentuře ArcoDiva, která vám od letošního roku zajišťuje většinu domácích vystoupení. Stihnete přitom vůbec studovat další, zejména ten nejhodnotnější základní repertoár?

Musím ho studovat neustále, a to samozřejmě i na úkor koncertování. Teď pod vedením prof. Ivana Štrause například pronikám do Dvořákovy koncertu, studuji Paganiniho capriccia, další Mozartovy a Beethovenovy sonáty. Jde o nekončící proces.

Má v tomto procesu pevné místo také soudová hudba?

Plně dovedu prožívat hudbu klasiků 20. století, ať už jde o Prokofjeva, Šostakoviče, Martinů nebo Janáčka, ale zatím se neumím vcítit do všech soudobých kompozičních směrů, a tak si z onoho tak rozkošatělého soudobého repertoárového rejstříku vybírám jen tu hudbu, kterou dokáži plně



ČESKÁ FILHARMONIE

Dárkový poukaz České filharmonie

Věnujte svým blízkým, přátelům
nebo obchodním partnerům
jedinečný zážitek.

Dárkový poukaz České filharmonie opravňuje
k odběru 2 vstupenek na koncerty pořádané
Českou filharmonií v Rudolfinu.

Cena poukazu je 950,- Kč
Platnost poukazu do 31.12. 2007



Informační servis ČF, tel.: 227 059 227, e-mail: info@cfmail.cz

Pokladna Rudolfinu je otevřena v pracovních dnech 10 - 18 hodin
Vstup z rohu ulice 17. listopadu a náměstí Jana Palacha, Praha 1

www.ceskafilharmonie.cz

vstřebat. Snad nejvíce blízko mám v tomto směru k českým autorům. Na své první CD jsem například zařadil pro mne výjimečnou skladbu *Dža more* Sylvie Bodorové a kromě jiného se chystám na skladatelské novinky Jiřího Gemrota, Jura je Filase a Miroslava Kubičky.

Mohl byste se svěřit, koho z legendárních houslistů považujete za svůj největší vzor?

Existují desítky fantastických houslistů, ale asi nebudu sám, když řeknu, že absolutní vrchol jak po interpretační stránce, tak po stránce houslové techniky pro mne představuje David Oistrach. Pravda, je zde Vengerov, Repin, Perlman, Zukerman a další, ale v Oistrachově projevu jako bych cítil nějakou vyšší moc, něco, čeho se nedá žádným cvičením dosáhnout. V klavírní oblasti nacházím totéž u Svatoslava Richtera. Z českých houslistů obdivuji především Josefa Suka, se kterým jsem měl možnost hrát dvakrát na koncertech v Rudolfinu a vždy to pro mne byl veliký zážitek a inspirace. Také se mi líbí hra mého bývalého profesora Ivana Ženatého, který mě učil zatím ze všech profesorů nejdéle a za těch pět let tvrdé, ale krásné práce mi odhalil mnohá tajemství interpretace různých stylových období, tónového projevu a techniky levé i pravé ruky.

Jaký máte názor na historicky poučenou interpretaci a vůbec hru na historické nástroje?

Chápu ten zápal, musí to být velmi zajímavé, ale sám to nezkouším. Odvádělo by mě to od oné studijní fáze, kterou právě procházím a narušovalo preciznost intonace. Mám spoustu práce na „normálních“ houslích, které miluji, a dobře cítím, že kdybych hrál starým smyčcem na barokní housle, tak bych něco riskoval, i když nevyučuji, že to v budoucnu také zkusím. Ostatně ze stejných důvodů se vyhýbám i častějšímu střídání moderně vybavených nástrojů.

Jak prožíváte ony neustálé posuny a rozdíly v chápání skladeb J. S. Bacha?

Není to tak dávno, kdy se Bachovy houslové skladby hrály s mocným vibratem, dnes je tomu spíš naopak, ale nemělo by se to přehánět na úkor zdravého tónu. Všichni víme, že by se v jeho interpretaci tradice měla ctít, ale nikdo přesně neví, jak si tuto tradici představovat. Na soutěžích to dobře poznáváme - prakticky každý porotce má na Bacha (a týká se to třeba i Mozarta nebo Beethovena) jiný názor. Podle mého názoru bychom se měli v interpretaci barokních velikánů spíše snažit o co největší přirozenost projevu, než spekulovat a za každou cenu vymýšlet nové způsoby.

Máte k dispozici vzácné housle. Jak jste se k nim dostal?

Vděčím za ně Státní sbírce hudebních nástrojů Národního muzea, odkud je mám už dva roky zapůjčeny. Chtěl bych zdůraznit, že tato instituce má velký podíl na tom, že se mi na koncertech daří. Když má houslista takové housle, jako je unikátní nástroj italského houslaře Camilla de Camilliho z roku 1734, tak se musí hodně snažit, aby jich byl hoden, ale ani ty nejvzácnější a geniálně konstruované housle neznají samy. Je známa historika, jak jednou po koncertě přišli ctitelé za odpočívajícím Jaschou Heifetzem a řekli mu: „Ty vaše housle tak krásně hraješ“ a on si je přiložil k uchu a odpověděl: „Já ale nic neslyším.“

Pomýšlíte už dnes na dráhu sólisty?

Usiluji o tuto metu i o uplatnění v komorní hře, případně pedagogické sféře. Přiznám se, že i když zbožňuji orchestrální hudbu, nejsem zrovna onen pravý typ orchestrálního hráče, protože se nesnadno přizpůsobuji. Ale uvidím, jak to půjde dál. Chci se snažit budovat svou interpretační dráhu trpělivě od základu, nepřeskakovat etapy a nestylizovat se za každou cenu do role nějaké hvězdy. ■



ŠEDESÁT LET AMU A JEJÍ HUDEBNÍ FAKULTY

Jaroslav Smolka

Hudební fakulta pražské Akademie múzických umění, k jejímuž šedesátiletému výročí např. ve Dvořákově síni Rudolfiny vystoupila 8. 10. Filharmonie švýcarské nadace Anima-to (viz str. 17), a kterou už za okupace jako vysokou školu plánovali pedagogové Konzervatoře Karel Janeček, Václav Holzkněcht a Emil Hradecký, vyučovala hned ve školním roce 1946–47. Sešel se tu silný kolektiv pedagogů z řad čelných českých hudebních umělců s učitelskými zkušenostmi na Konzervatoři i jinde. Prvním rektorem AMU byl violoncellista Ladislav Zelenka, jediný žijící nositel tradice slavného Českého kvarteta.

Od začátku byly koncepce a poslání fakulty jasně vymezeny. Uchazeči o studium měli mít předpoklady stát se sólisty a komorními hráči či uplatnit se jako výrazné tvůrčí osobnosti. To určilo základní charakter fakulty jako vysokoškolského pracoviště pro výchovu malého počtu přísně vybraných posluchačů. Proto začínala s omezeným okruhem oborů: skladba, dirigování, operní režie, zpěv, hudební teorie, nástroje smyčcového kvarteta a dechového kvinteta, varhany, klavír, harfa. Zmíňme profesory, kteří ji profilovali v prvních letech po jejím založení. Pedagogy skladby tu byli Pavel Bořkovec a Jaroslav Řídký, dlouho se jednalo s Bohuslavem Martinů, který tehdy žil v USA. Těžký úraz, který utrpěl a zhoršení mezinárodních vztahů na počátku „studené války“ ale jeho návratu domů a nástupu na AMU zabránily. Proto byl začátkem 50. let přijat vůdčí reprezentant komunisticky angažované a *socrealisticky* orientované tvorby Václav Dobiáš. Z dirigentů se tu jen krátce uplatnili Metod Doležil, Pavel Dědeček, po únoru pronásledovaný a z Prahy do Bratislavy vykázaný Václav Talich, Jan Kühn, Karel Ančerl; trvaleji tu působili Alois Klíma a Robert Brock. Oboru operní režie vtiskl charakter Ferdinand Pujman. Učovali zde pěvci Kamila Ungrová, Ludmila Červinková, Zdeněk Otava, později Marie Budíková-Jeremiášová, Marta Krásová. Po krátkém působení Bedřicha Antonína Wiedermanna vybudoval obor varhany Jiří Reinberger. Z klavíristů bylo dáno působit tu jen krátce Janu Heřmanovi a Albínu Šimovi; výraznou tvář oboru vtiskli Ilona Štěpánová-Kurzová a František Maxián, k nimž záhy přibyl František Rauch, později Josef Páleníček a další. Na fakultě začali pracovat osvědčení čeští pedagogové houslí Jindřich Feld a Josef Míčka, a po nich František Daniel, Josef Peška, Jaroslav Pekelský, Alexandr Plocek, violista Ladislav Černý, violoncellisté Ladislav Zelenka, Karel Pravoslav Sádlo, od 1950 Miloš Sádlo. Po prvním pedagogovi flétny Josefu Bokovi ji učil František Čech, hobojský František Hanták, klarinet Vladimír Říha, fagot Karel Pivoňka, lesní roh Emanuel Kaucký a pak Vladimír Kubát, harfu Marie Zunová a po ní Karel Patras. Jako součást společného základu pro všechny hudební obory vyučovali Karel Janeček hudební teorii, Emil Hradecký a od 1950 Mirko Očadlík dějiny hudby, estetiku Antonín Sychra a od 1951 Jaroslav Zich. V 50. letech měla Hudební fakulta čtyři katedry: skladby – dirigování, operní režie a zpěvu – instrumentální – hudební teorie.

Pedagogického obsazení fakulty, která sotva začala fungovat, se nápadně dotkly politické změny, jež byly důsledkem komunistického puče v únoru 1948. Jak už bylo řečeno, nemohl tu učit Bohuslav Martinů a jen krátce Václav Talich. Citelné bylo i propuštění předních českých pedagogů houslí Jindřicha Felda a Josefa Míčky a hudebního teoretika Emila Hradeckého. A byl zrušen samostatný studijní obor hudební teorie. To nařídil Zdeněk Nejedlý jako ministr školství: muzikologii jako vysokoškolský studijní obor založil kdysi na

Karlově univerzitě on a jedině tam ji i nyní toleroval. Tak zůstala po několik desetiletí hudební teorie, dějiny a estetika na fakultě jen náplní společného naukového základu. Velmi negativním důsledkem komunistické diktatury bylo i dosazování odborně slabých, ale stranicky exponovaných pedagogů, jako byl Josef Stanislav.

Časem na fakultě přibýly další obory. Pod vedením Jana Reimosa sem přešla z Divadelní fakulty AMU roku 1960 Katedra tance s obory pedagogika tance, choreografie a taneční věda. Už od 50. let tu ojediněle studovali vynikající posluchači dalších nástrojů: kontrabas pod vedením Františka Hertla, trubky a trombonu, jež po starších externistech převzali nadlouho absolventi fakulty Václav Junek a Miloš Hejda. Vznikl symfonický orchestr posluchačů (vedl jej Alois Klíma) a Operní studio (Libuše Čechová).

V roce 1960 byla fakulta reorganizována: vznikla katedra skladby a dirigování s odděleními pro oba obory; ty se později osamostatnily. Podobně se později rozdělila katedra nástrojů strunných a dechových. Samostatné zůstaly katedry klávesových nástrojů, zpěvu a operní režie, hudební teorie a tance.

V 60. letech se postupně ztelně omlazoval věkový průměr pedagogů. Provázelo to prosazování nových koncepcí vyučování i repertoáru, provozovaného a hraného na fakultě. Výrazně se uplatnili absolventi se světovými úspěchy: houslisté Josef Vlach a Václav Snítal, violoncellisté Josef Chuchro a Alexandr Večtomov, členové Smetanova kvarteta, klavíristé Jan Panenka, Ivan Moravec, Pavel Štěpán a Valentina Kameníková. Jinak tomu bylo na katedře skladby, kde výrazný moderní skladatel Vladimír Sommer působil jen čtyři roky; epochově významné trendy světové hudby 20. století měly mezi studenty značný ohlas a odezvu v tvorbě. Informace o nich však získávali jinde, než v hodinách hlavního oboru. Na fakultě se s nimi paradoxně seznamovali hlavně u pedagoga hudební terorie Karla Janečka, dějin hudby Mirko Očadlíka a od 1962 Jaroslava Smolky a estetika Zdenka Sádeckého. Učování soudobých skladebných technik pod vedením Václava Kučery začalo až v 70. a 80. letech; jako organickou součást hlavního proudu tvůrčích výstupů je prosadily až pedagogické osobnosti, povolané na Hudební fakultu po sametové revoluci. Děkaní aj. funkcionáři se v prvních desetiletích často měnili, někteří působili jediný studijní rok; nikdo z nich tak fakultě nevtiskl nějakou zvláštní, osobitou tvář.

Významnou roli však sehráli na delší období volení děkaní od půle 60. let. Také zásluhou děkanů Marie Budíkové-Jeremiášové (1966–1971) a Alfreda Holečka (1971–74) sovětská okupace a tzv. normalizace nezasáhla do činnosti hudební fakulty přelomově. Byly tu křivdy, např. nucený odchod významné

Lichtenštejnský palác – dnešní sídlo Akademie múzických umění



ho mladého pedagoga houslí Ivana Štrause a zmrazení kariérního postupu některých dalších; přišli i noví pedagogové, reprezentující vládnoucí ideologii a stranický přístup k tvorbě, zejména vedoucí katedry skladby Jiří Pauer a pedagog estetiky Ivan Jirko, který pro tento obor ani nebyl kvalifikován; jiní prosluli kádrovými a organizačními aktivitami. Nicméně zásadní umělecko pedagogická koncepce ani vysoká profesionální úroveň zejména interpretačních oborů zásadně nebyla narušena. V 70. a 80. letech přibýly obory cembalo pod vedením Zuzany Růžičkové, kytara pod vedením Štěpána Raka, další nehudební specializace, označovaná za zakladatele Ladislava Fialky pantomima, v 90. letech pod vedením Ctibora Turby nonverbální divadlo. Jen postupně byla zrovnoprávnována hudební teorie jako hlavní studijní obor. Na sklonku 60. let byl zřízen dvouletý postgraduální kurs hudební teorie pro absolventy HAMU, hudební vědy na filozofických fakultách a pedagogických fakult univerzit. Fungoval po celá 70. i 80. léta. Na sklonku 80. let vznikla na Katedře teorie a dějin hudby iniciativa ke zřízení hlavních studijních oborů teorie a hudebního managementu.

V 70. a 80. letech docházelo postupně ke generační výměně na postech akademických funkcionářů, vedoucích kateder, vůdčích osobností jednotlivých oborů i vůbec pedagogů. Děkani druhé poloviny 70. a 80. let nevtiskli Hudební fakultě zvláštní tvář: hlavně jen politicky dozírali.

Sametová revoluce v listopadu 1989 podnítila demokratizaci poměrů na fakultě a napravení křivd totalitní minulosti. Byl povolán houslista Ivan Štraus a skladatelské osobnosti předního uměleckého významu s výrazně nekomunistickým tvůrčím zaměřením a soudobou slohovou orientací Svatopluk Havelka, Petr Eben a Marek Kopelent, na post vedoucího taneční katedry Vladimír Vašut; vrátili se studenti, vyloučení za účast na protitotalitních manifestacích. Na demokratických principech vznikl akademický senát v čele s Janem Panenkou, nastaly změny ve vedení kateder a dalších funkcích. Od 1988 bylo Rudolfinum v rekonstrukci a Hudební fakulta se provizorně přestěhovala do budovy v Korunní ulici. Definitivním sídlem, kde od 1993 trvale přebývá, je Lichtenštejnský palác na Malostranském nám. 13. V prvním *revolučním* a dvou řádných volebních obdobích byl děkanem Josef Chuchro. V jeho epoše byly plně zavedeny studijní obory hudební teorie, již vede Vladimír Tichý, hudební režie pod vedením Jaroslava Smolky a hudebního managementu (původně produkce) s vedoucím pedagogem Janem Vičarem a dnes Jiřím Štilcem. Po jedno třileté období pak byl děkanem skladatel Ivan Kurz, pod jehož vedením přešla fakulta na novou koncepci studia bakalářského, magisterského a popř. doktorského, na fakultě vznikly nové obory tuba i bicí nástroje a komorní orchestr studentů Akademičtí komorní sólisté. Po dvě období pak byl děkanem klarinetista Jiří Hlaváč. V jeho epoše bylo uvedeno v život doktorské studium uměleckých oborů, jak je umožnil nový vysokoškolský zákon. Na další období od letního semestru 2006 byl zvolen děkanem Peter Toperczer. Vedoucími kateder v předposledním období byli a dnes jsou u skladby Václav Riedlbach a Ivan Kurz, zpěvu a operní režie Naděžda Kniplová a Magdaléna Hajóssyová, klávesových nástrojů Ivan Klánský, dirigování Jiří Chvála a Jiří Bělohávek, u strunných Josef Chuchro a Jiří Tomášek, dechů František Herman, tance Ivana Kubíková, nonverbálního divadla Boris Hübler, teorie a dějin hudby Jaroslav Smolka a Jaromír Havlík, vedoucím Zvukového studia je Václav Syrový. Jmenovat tu všechny další umělecky významné pedagogy fakulty nelze. Pro informaci o těchto osobnostech, dnešní náplni studia, o Zvukovém studiu a jím vedeném studijním oboru Zvuková tvorba, vědecko-výzkumných pracovištích fakulty, kterými jsou Ústav hudební teorie, Ústav taneční teorie a Zvukové studio, odkazují na brožuru, kterou AMU vydala ke svému letošnímu výročí, a také na webové stránky www.amu.cz. ■



Violoncellista Ladislav Zelenka, první rektor AMU



Ivan Moravec se svojí žačkou, Jaroslavou Pěchočovou

ŠEDESÁT LET SUPRAPHONU

Hana Jarolímková

V trojdílném cyklu článků věnovaném firmě Supraphon, která letos oslavila šedesát let od svého založení, jsme očima Jiřího Pilky sledovali celou její historii, od roku 1946 podle hlavních charakteristických znaků rozčleněnou do tří základních etap: první, ohraničené rokem 1960, druhé, jež se uzavřela v roce 1990, a třetí, ústící až do současnosti. Vzpomněli jsme tak prvních významných úspěchů firmy v zahraničí počínaje rokem 1959, kdy Supraphon získal ve Francii hned dvě světově proslulé Grand Prix du disque de Académie de Charles Cros, řadu organizačních i výrobních změn provázejících téměř třicetileté období končící „sametovou“ revolucí i zásadní zlom, který nastal v koncepci podniku změnou společenských poměrů po roce 1990, kdy jeho jedinou aktivitou zůstala produkce gramofonových desek.

Na to, jaké je dnes postavení firmy v zahraničí, kudy se ubírá její obchodní politika, kteří umělci ji reprezentují a na co se v současnosti zaměřuje v dramaturgii svých nahrávek především, jsme se zeptali ředitelky Supraphonu Jany Gondové, která v jeho čele stojí od roku 1998:

Supraphon má v zahraničí jakožto renomovaná firma zabývající se produkcí vážné hudby stále skvělou pověst. Je to určitě tím, že jsme odolali jakémukoliv pokušení věnovat se něčemu jinému než české hudbě a českým interpretům nebo interpretům, kteří jsou nějak s českou hudbou spjatí. Je pro mne osobně velmi důležité, když si někdo chce koupit nahrávku díla od českého autora, aby si v první řadě vzpomněl na Supraphon. Proto se snažíme naše ediční plány sestavovat tak, aby v nich byly jak nahrávky, které byly v minulosti vysoce oceněny, tak i nahrávky nové, s umělci, u kterých se dá předpokládat, že se stanou novými mezníky v interpretaci toho či onoho díla. Například se dlouho hovořilo o tradici Smetanova tria či Smetanova kvarteta. Pak přišly výborné interpretace Panochovců a Škampovců a tento rok se více než úspěšně představilo Kvarteto Pavla Haase. Zároveň se setkala s velice pozitivním oceněním i nahrávka Smetanova tria v novodobé sestavě (Jitka Čechová, Jana Vonášková-Nováková, Jan Páleníček). Bylo rovněž radostí představit nového dirigenta Jakuba Hrušku, který je, stejně jako Kvarteto Pavla Haase, naším exkluzivistou.

Vzhledem k celosvětovému poklesu prodeje hudby je samozřejmě velmi obtížné produkovat nové nahrávky, když se možné investice stále musí snižovat. Ale řada interpretů, souborů a orchestrů nám vychází velmi vstřícně, díky čemuž máme stále možnost nabízet opravdu rozmanité repertoár ve špičkové interpretaci. Stále ještě vydáváme kompaktní disky, i když na trhu je již řada nahrávek ve formátu SACD a DVD Audio. Tento trh je ale tak malý, že by se nám vzhledem k finanční náročnosti takovýchto snímků opravdu nevyplatilo zde něco podnikat. Naopak se připravujeme na éru downloadingu (stahování hudby přes internet) a doufáme, že již v prvním čtvrtletí příštího roku budeme moci spolupracovat hned s několika zahraničními portály.

V oblasti mluveného slova jsme na českém trhu stále dominantní firmou a opět nabízíme pouze produkty nejvyšší kvality. Je pro mne přece jen nemyslitelné, abychom něco „odflákli“. Ta tradice tu prostě je a vždy jsme znovu a znovu posuzováni na základě každé nové nahrávky.

V oblasti populární hudby se opět po letech vracíme zejména k prezentaci nových umělců. Zde to je pro nás v podstatě nejobtížnější, protože tu máme největší konkurenci z produkce nadnárodních firem. Budeme ale znovu pečlivě vybírat, a tak doufám, že i v tomto žánru brzy upoutáme pozornost. ■

Firma Supraphon a Hudební rozhledy



vyhlašují výsledek

SLAVNOSTNÍ ČTENÁŘSKÉ SOUTĚŽE

Soutěž v souvislosti se 60. výročí naší nejvýznamnější vydavatelské firmy probíhala na stranách Hudebních rozhledů v měsících září, říjen a listopad. A protože se losovalo pouze z těch čtenářů, kteří odpověděli správně na všechny tři soutěžní otázky, jež trojici článků věnovaných firmě Supraphon provázely (jak bylo pokaždé v zadání pravidel soutěže uvedeno), řada z vás nemohla být do slosování zařazena! Nicméně majitele **šedesáti CD**, kterého jsme společně se zástupci Supraphonu, šéfredaktorem dr. Petrem Vítem a vedoucím oddělení PR Vladanem Drvotou v jejich příjemné kanceláři vylosovali, již známe.

Je jím

MUDr. Jan Krause z Kladna

Všichni srdečně gratulujeme a přejeme krásné Vánoce!

A ještě odpovědi, které jste měli uvést:

Otázka č. 1 – Hudební rozhledy 9/2006:

Oratorium Jana z Arku bylo pro firmu Supraphon nahráno pod taktovkou Serge Bauda

Otázka č. 2 – Hudební rozhledy 10/2006:

Zlatá edice Karla Ančerla, vydávaná Supraphonem v letech 2002–2005, obsahuje 42 dílů.

Otázka č. 3 – Hudební rozhledy 11/2006:

Smyčcovým kvartetem, které u firmy Supraphon realizuje svoje nahrávky již celou řadu let a jako residenční soubor působí v londýnské Wigmore Hall, je Škampovo kvarteto.



ZUŠ J. N. Filcíka v Chrašti
spolu se Sdružením přátel města Chrašti
a za podpory Města Chrašti

pořádá

7. ročník soutěže houslových duet „FILCÍKOVA CHRAST 2007“

sobota 16. června 2007

Podmínky soutěže:

- Soutěž je jednokolová a koná se v sále ZUŠ Chrašt.
- Žák může být zapojen pouze v jednom souboru.
 - Dua soutěží zásadně bez doprovodu.
 - Hra z paměti se nevyžaduje.
- V každé kategorii je stanovena povinná skladba a do časového limitu bude doplněna skladbami dle vlastního výběru.
- Soutěž bude zakončena Slavnostním koncertem vítězů v kapli Městského muzea Chrašt.
Vítězové jednotlivých kategorií jsou povinni zúčastnit se tohoto koncertu.
- Věkový průměr se počítá ke dni soutěže.
- **Závazné přihlášky odešlete nejpozději do 30. 4. 2007.**
(Z důvodu ekonomického zajištění soutěže, prosíme o předběžné nahlášení počtu soutěžících do konce prosince.)

Telefon: 469 667 221
e mail: zuschraст@tiscali.cz



Nadace Český hudební fond

vypisuje grantové řízení k získání příspěvku
z prostředků darovaných Nadaci ČHF
OSA – Ochranným svazem autorským pro práva k dílům hudebním

s uzávěrkou 31. 3. 2007

→ na projekty propagující hudební díla autorů zastupovaných
OSA – Ochranným svazem autorským pro práva k dílům hudebním

Žadatelé o příspěvek mohou být **fyzické i právnické** osoby,
činné v oblasti české hudební kultury.

Do grantového řízení NCHF jsou přijímány výhradně **čitelně**
vyplněné formuláře
„**Žádost o příspěvek Nadace Český hudební fond**“,
doplněné o příslušné přílohy
(soutěžní obligatorních příloh je součástí formuláře).

Formulář žádosti je k dispozici na internetových stránkách
NCHF www.nchf.cz, případně jej na požádání zašleme poštou.

Nadace Český hudební fond
Besední 3
118 00 Praha 1
tel.: 257 323 860
257 326 975
e-mail: nadace@nchf.cz

Privítejte nový rok s Moravským klavírním triem

V reprezentativních prostorách Besedního domu, Komenského náměstí 8, je 1. 1. 2007 v 17 hodin pro všechny příznivce vážné hudby, operního a operetního žánru již tradičně připraven novoroční koncert.

V pořadí 8. novoroční koncert **Moravského klavírního tria** a jeho hostů je pořádán jako benefiční a část výtěžku bude věnována ve prospěch 1. chirurgické kliniky Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně na podporu činnosti Centra robotické chirurgie.

Moravské klavírní trio vzniklo v roce 1997 a za dobu svého působení získalo pevné místo na naší koncertní scéně. Soubor účinkuje v tomto obsazení: **Jiří Jahoda** – housle, **Miroslav Zicha** – violoncello, **Jana Ryšánková** – klavír. Všichni tři instrumentalisté jsou vynikajícími reprezentanty svého oboru a pojí je muzikantské i osobní přátelství. Výkony ansámblu jsou vždy přijímány s vřelým ohlasem u koncertního publika i odborné kritiky, která hodnotí znamenitou souhru, muzikálnost, technickou a interpretační jistotu.

Programová nabídka zůstane věrná úpravám známých klasických děl – zazní skladby *W. A. Mozarta, G. Rossiniho, G. Verdiho, J. Strausse* a dalších. Posluchačům se dále představí sopranistka **Martina Králíková**, mezzosopranistka **Jana Štefáčková**, tenorista **Richard Samek** a basbarytonista **David Szendiuch**, které zná divadelní publikum z jejich vystupování na brněnských jevištích. Pořadem budou provázet herci Městského divadla Brno **Eva Jedličková** a **Jiří Zmidloch**.

Výjimečným zážitkem bude pokus o překonání rychlostního rekordu v předehře k opeře *Ruslan a Ludmila* M. I. Glinky, který předvede Moravské klavírní trio pod notářským dohledem.

U příležitosti koncertu bude ve foyer Besedního domu exkluzivně uvedena výstava z děl známého cestovatele a fotografa Jiřího Kolbavy a nebude chybět ani slavnostní novoroční přívitek.

Vstupenky je možné zakoupit v předprodeji Brněnského kulturního centra, Běhounská 17, tel. 542 210 863, Filharmonie Brno, Besední ulice, tel. 542 211 463 a Domu pánů z Lipé, nám. Svobody 17, tel. 532 292 122.

Hromadné objednávky na fakturu a více informací o koncertu na www.globart.cz.



Členové Moravského klavírního tria: Jiří Jahoda (housle), Jana Ryšánková (klavír), Miroslav Zicha (violoncello)



Foto Petr Francák

Igor Ardašev



Foto Petr Francák

Sophia Jaffé

MORAVSKÝ PODZIM

Brno, Janáčkovo divadlo, Konvent
milosrdných bratří, Besední dům

Alena Borková

41. Mezinárodní hudební festival Brno Moravský podzim (22. 9.-7. 10.) s podtitulem *Tři velikáni* byl věnován hudbě tří jubilujících skladatelů, W. A. Mozarta, R. Schumanna a D. Šostakoviče, která reprezentuje tvorbu tří velkých slohových epoch a nejrůznějších obsazení. Celkem v sedmácti večerech vystoupily čtyři symfonické orchestry (z ČR, Německa, Arménie a Rakouska), čtyři komorní filharmonie (z Helbronnu, Moskvy, Prahy a Salcburku), dva vokální soubory (britský a český), instrumentální sólisté čtyř recitálových večerů, smyčcové kvarteto (Kellerovo z Maďarska), dechová harmonie a Slovákův Bigband. Dirigenty a sólisty orchestrálních večerů byly vesměs hvězdné postavy mezinárodní hudební scény jako např. Jurij Bašmet, Jiří Bělohávek, Petr Altrichter, Martyn Brabbins, Martina Zadro, Dagmar Pecková, Christina Höllerová, Catherine Manukianová či Igor Ardašev.

Umění čtyř hostujících orchestrů a s nimi vystupujících sólistů umožnila tentokrát až druhá část festivalu.

Od **Beethovenova orchestru z Bonnu** se sedmdesátiletým dirigentem **Romanem Kofmanem** ukrajinského původu, který vystoupil jako první (27. 9.), jsme však očekávali o něco více, než nám předvedl. *Schumannova předehra Manfred* (1849) vyzněla poněkud matně, dokonce rozmlžena drobnými nepřesnostmi v souhře. Také první věta *Beethovenovy Osudové* - tedy díla, které by mělo být doménou hostů -

nestrhla vloženým vnitřním napětím, což napravily tři věty následující, pojaté však standardním způsobem. Vrchol znamenal bezpochyby výkon pianisty **Igora Ardaševa** v *Šostakovičově Prvním klavírním koncertu*, který vtiskl punc výjimečnosti i orchestrální spolupráci. Ardaševova vyváženost temperamentu a intelektu, jeho hluboké pochopení skladatelova vkladu umožnilo vystihnout teskné, ironické i bujně groteskní momenty díla na základě výsostné virtuosity.

Návštěvníci festivalu dali jednoznačně přednost **Arménské filharmonii** s **Eduardem Topchjanem** a berlínskou houslistkou **Sophií Jaffé** (2. 10.). Tento orchestr disponoval sytým zvukem a vyspělou virtuositou hráčů, což uplatnil jak v hudbě „svého“ *Arama Chačaturjana*, tak v *Šostakovičově Šesté symfonii*. Ve výběru z Chačaturjanovy baletní suity *Spartakus* zazněly tóny spíše hutnější, robustnější, jak to odpovídalo líbivé exotické struktuře skladby, zatímco symfonie navázala hlubší kontakt s posluchači v meditativním *Adagiu* i bohaté výrazové paletě ostatních vět. Hvězdně zazářil výkon půvabné a temperamentní houslistky, která se zázračnou lehkostí přednesla Chačaturjanův vrcholně virtuózní a rozsáhlý houslový koncert (psaný pro Oistracha!); obohatila jej „mužným“ výrazovým vkladem a niterností, i když skladatelovo sdělení je spíše akademicko technické povahy.

Vrchol dirigentského umění lze spatřovat ve vystoupení **Jiřího Bělohávka** s **Pražskou komorní filharmonií** a houslistou **Ivanem Ženatým** (4. 10.). Úspornost a účelnost gest, noblesa projevu, síla výrazových představ a schopnost vtisknout je členům orchestru z něj činí dirigenta výsostného formátu. Je osobností o to vzácnější, že v nitru zůstává člověkem, který přistupuje k dílu hudebních tvůrců s pokorou v srdci. Vedle beethovenského odstínu klasicismu (předehra *Egmont*) postavil líbeznost *Mozartovu* (*Houslový koncert A dur*) a snivě i vášnivě vzněty *Schumannovy* (*Druhá symfonie*). Sólista uplatnil zářivé tóny svého vzácného nástroje z roku 1743 (Guarneri); z jeho hry tryskala spontánní radost, zkultivovaná vytríbenou stylovou koncepcí.

Festivalové publikum ocenilo závěrečný večer s **Vídeňským rozhlasovým orchestrem** pod taktovkou **Martyna Brabbina** ve spolupráci s vynikajícím **Českým filharmonickým sborem Brno** a sólisty **Simonou Houda-Šaturovou**, **Denisou Hamarovou**, **Jaroslavem Březinou** a **Gustávem Beláčkem** (7.10.). Pojetí *Mozartovy Mše c moll* stavělo na kvalitě nastudování sborových vstupů osvědčeným sborovým tělesem i výkonech sólistů. Z typově různorodých ženských hlasů stylově přiléhavěji vyzněl projev sopránistky; mezzosopránistka zase zaujala průrazným, operně rozvířovaným hlasem. Orchester zněl místy příliš razantně. V *Janáčkově Sinfonietě* vytvořil Martyn Brabbins jednu z dalších desítek interpretačních variant této skladby - jen v rámci Moravského podzimu zazněla již jedenačtyřicetkrát. Příkláněl se k ostřejším, výraznějším obrysům.

Z komorních koncertů chci připomenout alespoň pěvecký večer s chorvatskými pěvci **Martinou Zadro** a **Vitomirem Marofem** a pianistkou **Lanou Bradičovou** (3. 10.), kteří divákům otevřeli svět Mozartových a Schumannových písní. Hodnocení večera vyšlo ve prospěch přirozeného a uvolněného projevu sopránistky.

Nejmladší generaci reprezentovalo **Puella trio** (28. 9.), vzniklé na brněnské konzervatoři roku 2001. Tři půvabné dívky vynikají precizní souhrou; virtuózní dispozice pianistky **Terezie Fialové** se spojují s tónovými kvalitami houslistky **Evy Karové** a violoncellistky **Markéty Vrbkové**. Zatím je jejich projev živelně dravý, v akustice sálu Konventu Milosrdných bratří byl až zvukově předimenzovaný (*Martinův Bergerettes*); také v *Šostakovičových písních* někdy překrýval pěvkyni **Hanu Škarkovou**. Se strhující emocionalitou vyzněla dvě *Šostakovičova tria*.

Dramaturgický výběr hudby tří velikánů hudebního světa stejně jako volba interpretů zvukných jmen byla přitažlivým

lákadlem pro publikum – koncertní prostory se sympaticky plnily a svědčily o dobré propagační přípravě. V oblasti interpretační úrovně bylo možné vypořádat jistou vzestupnou tendenci směrem k závěrečnému večeru; k jednoznačně vynikajícím výkonům lze počítat hru pianisty **Igora Ardaševa**, houslistky **Sophie Jaffé** a dirigenta **Jiřího Bělohávkova**. ■

PREMIÉRA MLADÉHO PÓDIA V PARDUBICÍCH

Pardubice, Dům hudby, Zámek

✎ Jiří Kopecký

Kromě toho, že se Mladé pódium po 33 letech v Karlových Varech usídlilo v Pardubicích, poprvé také vstoupilo do cyklu festivalů České kulturní slavnosti. A kromě toho, že se Mladé pódium vklínilo do hudebního života města perníku, bylo zároveň vřele přijato spolupracujícími institucemi – Konzervatoří Pardubice a Komorní filharmonií Pardubice. 34. ročník přehlídky mladé muzikantské generace proběhl ve znamení „Amerických inspirací“ ve dnech 4.–14. 9., zazněla hudba obou Amerik, díla českých autorů svázaná s Novým světem, připomenuti byli i jubilující Wolfgang Amadeus Mozart, Robert Schumann a Dmitrij Šostakovič.

Náhoda tomu chtěla, že řadu oslavenců prodloužili dva čtyřicátníci, kteří na objednávku festivalu přichystali premiéry svých skladeb. **Vít Zouhar** se ve třívětých *Ritorni* doslova vrátil ke svým operám *Coronide* a *Noci Dnem*. Došlo k něčemu, co se od soudobého skladatele spíše neočekává, ale na co je minimalismus zvyklý: šťastný skladatel potěšil interprety a vyvolal bezprostřední nadšenou reakci publika, ve kterém seděli i lidé bez programu (zvláštní nešvar!) a marně se dohadovali, zda šlo o Vivaldiho nebo Bacha. Druhou novinku přivezl z USA **Scott Miller** a svoji bezmála dvacetiminutovou *Chiméru No. 2* pro sólový nástroj a elektroakustické zvuky nacvičil s houslistkou **Ivou Kramperovou** v rámci dopolední veřejné zkoušky v Malém sále Domu hudby (11. 9.), v odpolední části workshopu pak zapojil svou tvorbu s interaktivní technikou do kontextu surrealismu, proslulých mobilů Alexandra Caldera či teorie ekosystémů. Nepochybně si posluchači Millerovy přednášky dokázali snadněji najít adekvátní receptivní přístup k premiérovanému dílu, jež je přesným opakem atraktivního „hitového“ koncertního kusu.

Jako první na Mladém pódiu vystoupil **Martin Kasík** (Sukova síň, 5. 9.) a ve své zanícenosti a výrazných dynamických možnostech skoro zničil klavír. Kasík se však neukázal být hráčem bez kázně, dával jen do své interpretace kus extáze, hraje s fantazií a s technickou bravurou. *Mozartově Sonátě B dur KV 333* popřál až příliš pedálu (i nejistoty v úhozu), *Sonátu 1. X. 1905 Leoše Janáčka* pojal v intencích bláznovských kontrastů mezi měkkými doprovody a fortissimovými vpády, neoklasicistní lehkost a pichlavé staccato tryskaly ze *Sonátiny Karla Husy*, z přířadku – *Toccaty Klementa Slavického* – i ze *Tří preludií George Gershwinina*. Nejlépe se Kasíkovo umění projevilo v *Schumannově Kreislerianě*; využíval sílu a nedostal se k siláctví, tečkovanému rytmu dal prudkost, nad robustními tématy mohl – lisztovskými řečenými – létat jako pták v náročných pasážích (i když se skvěle uvolněné ruce ne vždy třebovaly do správných kláves).

Náročný a dlouhý program do Pardubic přivezli violoncellista **Petr Nouzovský** a klavírista **Jan Čech** (Malý sál, 7. 9.). Nouzovskému vyhovovala zemitá hra s gusem, občas přepeřená, jeho talent se valil v hudbě a téměř ji znásilňoval. *Rondu g moll Antonína Dvořáka* by více slušela jednoduchost, zato rapsodická rozeklanost *Velkého tanga Astora Piazzolly* i intenzivně zvlněný tón, nervní pizzicata a brutální motorismus v *Diptychu Jana Hanušě* dopadly na správné místo. Klavír J. Čecha zněl rytmicky ostře, nikoli studeně nelidsky,

jemné barevné odstíny vytvořily v *Janáčkově Pohádce* překvapivě intenzivní impresionistický opar. Výborně se oba umělci „duševně“ střetli v lyrismu i v nekompromisních allegrech *Schumannových Pěti kusů v lidovém tónu* a především v *Sonátě pro violoncello a klavír č. 3 Bohuslava Martinů*.

Komorní soubor **Barocco sempre giovane** vedený **Josefem Krečmerem** hraje od roku 2004 a rozhodně přerůstá hranice regionu. Kromě již zmíněných *Zouharových Ritorni* zahráli *Léto a Zimu Antonia Vivaldiho* s **Ivou Kramperovou**, která „přepálila“ tempo a přesto udržela logiku skladby pohromadě, a s krystalicky čistým „technikem“ **Jiřím Vodičkou** (Rytířský sál zámku, 11. 9.). Hvězdou večera se však stal fagotista **Václav Vonášek**. S jeho výstupem ve *Vivaldiho koncertech a moll a C dur* se proměnil i zvuk ansámblu; bez ztráty rychlosti zmizely šokující změny temp ve prospěch přirozené plynulosti, tvrdé cembalo lépe přilnulo k violoncellu, příjemně se ztlumila dynamika. Vonášek byl sólistou se srdcem komorního hráče. O den později se Kramperová uvedla vlastním recitálem v Malém sále Domu hudby. Po Millerově *Chiméře* potvrdila výborné školení v českém repertoáru, ukázala, že se nebojí emočního vkladu k dosažení jímavé nálady či vypjatého výrazu. Její *Smetana (Z domoviny)*, *Janáček (Sonáta pro housle a klavír)* i *Luboš Fišer (Ruce)* byli furianty prostí i drsně syroví. Klavírní partner **Miroslav Sekera** hrál jakoby vedle Kramperové, avšak až na výjimky houslový part nepřekrýval.

Mladé pódium 2006 uzavřela trojice, jež zdánlivě nemusí potvrzovat své kvality a právě ve své neokázalé suverenitě dosahuje mezinárodního věhlasu. **Smetanovo trio** si obehledně pěstuje svůj relativně omezený repertoár a reaguje na individuální podněty. Jiskření mezi stabilním a barevným violoncellem **Jana Páleníčka**, nehlídanou přesností a švihem klavíristky **Jitky Čechové** a **Janou Vonáškovou-Novákovou**, jež by byla schopna využít i dvojnásobně delší smyčec, vytváří neotřelé a plnokrevné nápady. *Klavírní trio d moll H. 327 B. Martinů* vynikalo „na chlup“ přesnou souhrou a dynamickými nuancemi bez jakýchkoli šramotů. Houslistka – především ve *Smetanově Triu g moll* – pochopila roli prvních houslí, už není někdejší nezářícím proudem, ale dokáže vychutnat i doprovodné polohy. *Dvořákovým Dumkám* se dostalo perfektně načasovaných gradací, jejichž tah nepolevil ani v nejvyšších rychlostech, rozmarné změny nepůsobily křečovitě a elegické nálady nepřecházely do patosu. Dvořákův sklon ke scherzandu se spojil s hloubkou, nezadrželo nic, co by k *Dumkám* nepatřilo. Ovace vestoje byly zasloužené a lepší ukončení si 34. ročník Mladého pódia ani nemohl přát. ■



Pardubické ulice letos díky Mladému pódiu ožily

MAHLER – JIHLAVA 2006

Jihlava, Muzeum Vysočiny, Dělnický dům,
Hotel Gustav Mahler, Horácké divadlo,
Chrám sv. Ignáce; Kaliště u Humpolce,
Rodný dům Gustava Mahlera; Pelhřimov,
Kostel sv. Víta; Třebíč, Zámek

✎ Rafael Brom

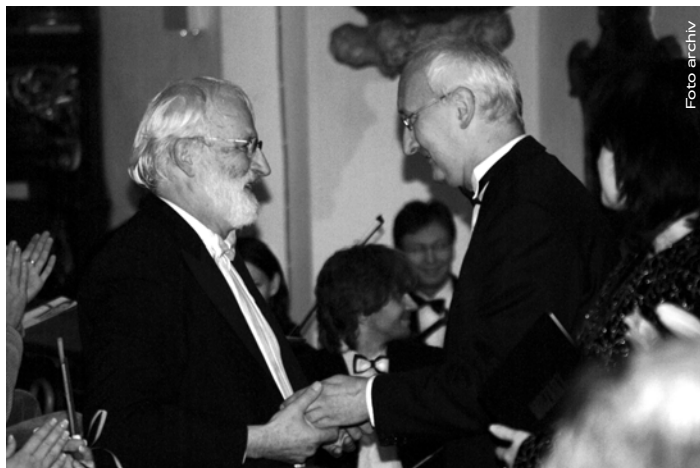
Nedělní pošmourný a chladný podvečer dne 5. listopadu nedával mnoho nadějných vyhlídek na návštěvnost závěrečného koncertu 5. ročníku hudebního mahlerovského festivalu. Přesto se ve studeném jihlavském chrámu sv. Ignáce sešlo množství hudbymilovné společnosti, které zaplnilo prostory chrámu do posledního sedadla, včetně míst k stání. Nejspíše neomylně „táhl“ program koncertu – *Requiem* – letošního světově oslavovaného jubilanta *Wolfganga Amadea Mozarta*. Finale jihlavského mahlerovského festivalu, který byl ve svém 5. ročníku rozprostřen takřka do dvou měsíců, bylo tedy více než důstojné.

Už 12. září byla nabídnuta předpremiéra – výstava fotografií z minulých ročníků festivalu v Muzeu Vysočiny. Slavnostní zahájení festivalu proběhlo 15. září a nabídlo celkem tři akce zakončené koncertem *Slovenské filharmonie s Mahlerovou 5. symfonií* pod vedením *Petera Feraneca* a tento koncert přinesla firma *BOSCH*, generální partner festivalu. Představení snímal přenosový vůz stanice Český rozhlas 3 – Vltava, jeden z mediálních partnerů, nezdar záznamu završila ale nevšední nehoda v rozvodu elektrické sítě Dělnického domu. Úvodní představení patřila vystoupení mažorettek *Smile Větrný Jeníkov* a *Dechovému orchestru ZUŠ Jihlava* – *Tutti*.

Dechový orchestr Tutti, který na Masarykově náměstí festival zahájil.



Dirigent a umělecký vedoucí *Musiky Bohemiky Jaroslav Krček* a sbormistr *Pěveckého sdružení Campanula Pavel Jiráček*



va – *Tutti*. Festival pokračoval sobotním koncertem (16. 9.) v rodném domě skladatelově v Kalištích u Humpolce, spojeným se sázením mahlerovských růží za účasti Společnosti *Friedricha Rückerta*, jehož verše Mahler zhudebnil. Přednášel Prof. Dr. Peter-Horst Neumann a účinkovaly *Alena Miro* za klavírního doprovodu *Iriiny Kondratěnko*. V pondělí 18. 9. nabídl festival koncert pro mládež pod heslem – *Rock, jazz a klasika* – v sále Hotelu Gustav Mahler a přidal benefiční koncert pro *Občanské sdružení Společenství* za zřízení pomníku G. Mahlera v Jihlavě. Hráli violistka *Jitka Hosprová* a *Epoque Quartet*. Následující den (19. 9.) zavítal festival do Pelhřimova – v Kosteletě sv. Víta vystoupilo dámské *Trio ArteMiss* se zpěvačkou *Alžbětou Poláčkovou*, další den hostovalo Trio v Kamenném sále Zámku v Třebíči a 25. září přijelo do Jihlavy. O pár dní dříve (20. září) koncertovala v Horáckém divadle v Jihlavě *Komorní filharmonie Vysočina* se sólistkami *Ditou Urbánkovou-Čeledovou* (flétna) a *Denisou Veškrnovou* (kytara). Spoluúčinkoval *Lubomír Šrubař* (cembalo) a dirigentem byl *Jiří Jakeš* – tento koncert přinesla firma *KRONOSPAN*. V neděli 1. října koncertovali v chrámu sv. Ignáce v Jihlavě *Symfonický orchestr a sbor BOSCH ze Stuttgartu* pod vedením *Ulricha Walldörfera*. Na programu byly *Mše D dur, op. 86 Antonína Dvořáka* a *Gloria in D, RV 589 Antonia Vivaldiho*. Spoluúčinkovalo *Pěvecké sdružení Campanula se sbormistrem Pavlem Jiráčkem*. Výtěžek koncertu bude věnován asociaci pomáhající lidem s autismem *APLA – Vysočina*.

Závěrečný koncert 5. listopadu s *Mozartovým Requiem* nastudovali orchestr *Musica Bohemica* s dirigentem *Jaroslavem Krčkem* a opět *Pěvecké sdružení Campanula* se sbormistrem *Pavlem Jiráčkem*. Sólisté *Anna Hlavenková*, *Veronika Hajnová-Fialová*, *Richard Samek* a *Jozef Benci* (sólista Státního divadla Košice) ozdobili koncert vesměs dobře připravenými, nepohodou a chladem koncertního prostoru nedotčenými hlasy. Přesvědčivě to prokázali, jakoby na jedné výrazové vlně se nesoucí, oba střední hlasy vokálního kvarteta. Zdvihající se hudební vlna úvodního *Kyrie*, v němž citlivě a dynamicky ideálně vstoupil sbor do orchestrálního zvuku, přinesla žádoucí kontrast pro jasný mezzosoprán *Veroniky Hajnové-Fialové*, sólistky Státní opery Praha, svítící v prostoru chrámové klenby jako paprsek vitrážového okna nad omamně ztišenými smyčci. Tenor *Richarda Samka*, hostujícího sólisty Národního divadla Brno, výrazný fanfárově znělý a mladistvě progresivní, zapůsobil ve vokálním sólovém kvartetu i na pozadí vokálně orchestrálního aparátu jako mužná aklamace do dálav klenby hudebního všehomíra. Sopranistka *Anna Hlavenková* je kmenovou sólistkou souboru *Musica Bohemica* a její sopranové sólo zní také v nahrávce na kompaktním disku. V chrámovém prostoru se její rovným stylem nesený hlas, jemný a neprůrazný, jeví jako pokorná gregoriánsky ukázněná promluva, slohově blízká klasicistní uměřenosti a kostelnímu určité smírného díla. V překvapivě živé a plasticky vedené synergii dokonale profesionálně připraveného sboru ze zkušeným ansámblem je takto provedená role tím nápadnější, čím „romantičtější“ se zdálo být provedení celku. V tomto ohledu se soprán nehledaně více pojal s kulatým bezproblémově tvořeným naturálním basem slovenského pěvce *Jozefa Benciho*, který byl v *Mozartově* díle nevšedním obohacením plejády zažitých krací. Sváteční koncert sólistů v části *Tuba mirum* uvedl právě majestátně nesený bas barvou pozoruhodně souznějící s trombony. Provedení vážného *Requiem* pojal dirigent *Jaroslav Krček* takřka jako brilantní instrumentální koncert – jeho tempa udržovala posluchačskou obec v neustálém napětí. Působivá citlivě proměnlivá dynamika orchestru i sboru partnersky zohledňující sólové hlasy překvapila a nadchla jihlavské publikum natolik, že zůstalo po doznění díla jakoby v povzneseném vytržení a očekávání, než spustilo dlouhý děkovný potlesk. ■

Z PODZIMNÍHO ŽIŽKOVA

Praha, Milíčův dům, kostel sv. Ludmily,
Gymnázium Jana Nerudy

KYTABOVÉ SOIRRÉ

Julius Hůlek

Nekonvenční žižkovský podzim, jehož jubilejního 10. ročníku (spadajícího zároveň do roku 125. výročí povýšení Žižkova na město) jsme byli svědky, je jedinečnou hudební událostí, každoročně výrazně obohacující hlavní město. Má multidimenzionální charakter a význam a neobyčejně barevné spektrum ideové motivace jednotlivých koncertů, spojující jejich repertoárovou dramaturgii z hlediska autorského, repertoárového a interpretačního. Efektivně, avšak vůbec ne povrchně, využívá všech možných aspektů žižkovského genia loci. Napadlo by někoho, že „klasický“ večerní koncert se dá uspořádat třeba v mateřské školce?

Právě tak se například stalo večerem uspořádaným v Milíčově domě v Sauerově ulici, jehož protagonistou byl náš přední kytarový virtuos **Milan Zelenka** (10. 10). Milíčův dům – dnes sídlo mateřské školy – byl postaven v třicátých letech minulého století a sloužil jako útulek a vzdělávací středisko pro chudé děti. Založil ho a v jeho čele stál Přemysl Pitter (1895–1976), význačný pedagog a humanista. K 30. výročí jeho úmrtí byl koncert pořádán.

Rád pozoruji, jak mnozí koncertní umělci si teď sami komentují a uvádějí svá vystoupení. Kromě estetického zážitku tak mnohdy vnímáme i jedinečné informace. Plně to platí i o pojednáváném festivalovém vystoupení **Milana Zelenky**. Svůj recitál (v některých skladbách se k němu přidal kytarista chorvatského původu **Ozren Mutak** a **Jan Tuláček**) otevřel (spolu s O. Mutakem) výběrem z *Loutny české* barokního mistra *Adama Václava Michny z Otradovic* ve vlastní úpravě pro dvě kytary. Aranžmá barokních písní a jejich prezentace se vyznačují vkusným a velkým citem natolik, že to vede k zamyšlení a otázce, zda by se M. Zelenka takto neujal i dalších písní českého barokního repertoáru. Určitě by měl – a s úspěchem – z čeho vybírat. Trochu paradoxně může vyznít následující konstatování, nicméně je to tak: M. Zelenka nejde po efektu, avšak jeho hra v tom optimálním slova smyslu vyznívá efektně a podané skladby ozvláštňuje nepominutelnou hodnotou a osobitým espretem. Plně to platí i v případě ne příliš výrazného českého obrozeneckého autora *Václava Matějky* a jeho sólové *Sonaty C dur*. Zcela jiný je quasiimpresionistický triptych Zelenkova učitele *Štěpána Urbana* na Pražské konzervatoři – *List ze Španěl*, *Modrý květ*, *Černý vějíř*. Š. Urban, vzácný člověk, klasik naší kytaristiky jako pedagog i skladatel, tu využil všech dostupných možností kytary po technické i výrazové stránce, jež **Milan Zelenka** perfektně, zasvěceně (řekněme přímo autenticky) a sugestivně interpretoval.

Pak přišel na řadu *Milan Zelenka – skladatel*. Je dobře, že – navíc osobitým způsobem – sleduje linii nastolenou Š. Urbanem. Zelenkovy skladby jsou nejen velkolepým ohňostrojem kytarové techniky, ale mají i osobitě zvláštní dějové a náladové kouzlo. Taková je nesporně sólová skladba *Memory* (kompozičně velice koncentrovaná a prostoupená výmluvnými citáty) s podtitulem „*To my family Jan Zelenka Hajský*“, věnovaná památce velkého českého vlastence, kytaristova strýce a jeho rodiny – všichni se stali obětí tzv. hejdrichidády za druhé světové války. Následovala příjemně barvitá skladba *Mediterranean* (spoluúčinkoval O. Mutak, právě tak jako v následující kompozici). Známým komponujícím kytaristou je *Milan Tesař*, mj. shodou okolností autor dalšího triptychu popisovaného večera: *Intermezzo – Aria – Finale*. Po



Milan Zelenka

několika taktech bylo jasné, že kompozičně jde o skladbu úplně jiného charakteru. Její instrumentačně i interpretačně poetická čísla M. Zelenka spolu s O. Mutakem podali s příkladnou pečlivostí. Další dílko – *Variace na krásné téma* – sólově patřila opět M. Zelenkovi. „Zpracování“ známé moravské písně „Pod tím naším okénkem“ je tu v Zelenkově skladatelském i interpretačním podání přímo jímavé. Pocta kytáře, nebo spíše třem kytarám a kytaristům (všichni jsou dobře rozpoznatelnými a zároveň výborně komunikujícími individualitami) v podobě závěrečného *Spirit of the Guitar* byla něčím víc než pouhou tečkou za krásným komorním večerem renomovaného a zároveň sympaticky skromného kytarového virtuosa **Milana Zelenky**, spojujícího agogickou volnost s ukázněností a disponujícího úžasným smyslem pro melodiku a vibrato, takže podléháme iluzi hry na akordický i melodický nástroj zároveň. Autor i interpret měl pravdu, když naslouchajícímu publiku ve finále sdělil: „*Ani byste nevěřili, jak složitá je to skladba*“. My dodáme: komplikovaná bezesporu, ale zároveň spontánně a přirozeně plynoucí.

IN HONOREM SANCTAE LUDMILAE

Julius Hůlek

K velkoryse koncipovaným akcím žižkovského festivalu patřil jeho sedmý koncert v chrámu sv. Ludmily na Vinohradech (12. 10.), příznačně nazvaný *In honorem Sanctae Ludmilae*. Imponující monumentalita koncertu měla několik aspektů: prostředí, početnost provozovacího aparátu a především ráz skladeb samotných. Chrám sv. Ludmily je dominantou Královských Vinohrad zevně i uvnitř. Položení jeho základního kamene se událo v říjnu 1888 a posvěcení v říjnu o pět let později.

Orchestrální složku zajistil **Karlovarský symfonický orchestr**, jedno z nejstarších symfonických těles ve střední Evropě, sborovou **Severočeský filharmonický sbor**. U dirigentského pultu stanul **Josef Zadina**, dómský regenschori v Hradci Králové, jenž má v provozování duchovní hudby bohaté zkušenosti. Na program byly čtyři skladby. Autorem skladeb, které celý večer rámovaly, byl **Zdeněk Pololáník (1935)**, jehož početná tvorba vykazuje hudbu orchestrální, baletní a koncertantní, napsal též spoustu hudby televizní, rozhlasové a scénické. I on má přebohaté zkušenosti na tvůrčím poli v oboru duchovní hudby, zejména té, která je určena k praktickým liturgickým účelům. Obě dvě *Pololáníkovy* vokálně instrumentální duchovní skladby byly premiérami. Úvodní *Hymnus ke svatě Ludmile* zazněl dokonce ve světové premiéře, závěrečná *Missa solemnis* v premiéře pražské. Uprostřed večera ještě zazněly dvě skladby: působivé vokálně instrumentální *Gloria tibi Domine* Čechoameričana **Roberta Jamese Dvořáka (1919)** a *Mozartovo* pozdní *Adagio a Fuga c moll, KV 546*.

Pololáníkův Hymnus se jevil jako formálně sevřenější, *mše* jako relativně rozmáčnější. Obě skladby působily mocným výrazově dynamickým a instrumentačně barevným účinem. Autorova zkušenost v daném žánru je mj. znát z osobité povahy hudební traktace textu a mistrného vklínění sborové složky do celkové struktury. Stylově se ovšem Pololáník nepouští do modernistických výbojů - mj. i díky tomu jeho díla promlouvají jasnou, srozumitelnou řečí.

Vyzdvihnout je rovněž třeba interpretační ztvárnění všech skladeb. Orchestr i sbor byly výborně připraveny, jistého a rozhodného dirigenta pozorně respektovaly. Početnému publiku rozhodně nemohl ujít entusiasmus, jenž provázel celý komplex provedení, zejména Pololáníkových děl. Souhra byla velice dobrá a celek přesvědčivý. Žižkovský festival Jiřího Hoška si klade nemalé a nelehké úkoly, které jak vidět, respektive slyšet, zvládá na výbornou.

PĚVECKÁ SOUTĚŽ BOHUSLAVA MARTINŮ

✎ Ivan Štraus

V neděli 22. října se v rámci Nekonvenčního žižkovského podzimu představili v Gymnáziu Jana Nerudy vítězové Písňové soutěže Bohuslava Martinů. Byl to již 4. ročník tohoto klání pro nejmladší adepty vokálního projevu. Potvrdil skutečnost, že kultivovat hlas je možno už velmi záhy. Samotný koncert pak přinesl posluchačům tolik radosti z vypracovaných výkonů a tolik potěšení z pohledu na krásu rozkvétajících poupátek, že se skeptikovi přece jen vrací kousek naděje na nezníčitelnost umělecké hudby a s ní i možnost kultivace těch klakovitých pubertáků její magickou silou.

Věkové rozpětí 91 soutěžících, rozdělených do 5 skupin, bylo 12 až 20 let. Takže jeden z vítězů zpíval dosud nezmutovaným hláskem lidovou píseň „Ještě já se podívám“ a to hořejší as2 tam fouknul bez námahy dvakrát naprosto čistě. I ti ostatní se hodně snažili předvést výsledky práce svých pedagogů s nimi, často dokonce už i s trochou osobního vkladu.

Porota ve složení **Soňa Červená, Václava Duchoslavová, Jarmila Janíčková, Jindřich Schmalz a Zdeněk Šmukař** zjevně ocenila především intonaci a hned vzápětí přirozenost projevu. Nikdo z vítězů netrhal kulisy a všichni zpívali téměř dokonale čistě.

Je určitě zásluhou předsedy organizačního výboru, prof. Jaroslava Mrázka, že tuto událost vyvolal tvrdohlavě v život, vzdor počáteční nedůvěře mnohých oslovených sponzorů a dokázal ji učinit součástí Nekonvenčního žižkovského podzimu. Neboť i tohle jsou nekonvenční děti, které se učí chodit po pódiu, náležitě se chovat a v neposlední řadě se učí vzácné kultuře projevu, jíž by měli zapotřebí i jiní, herci počínaje a politiky konče.



Foto: Jakub Waldmann

Kateřina Dostálová z Brna, která získala nejen cenu Nadace Život umělce, ale ve své kategorii obsadila rovněž 1. místo.

Z mnoha hodnotných výkonů se omezím na vyzvednutí budoucí české Carmen, **Kateřiny Dostálové**, jejíž hlasová barva je už dnes velkým příslibem. Není divu, že dostala nejvyšší ocenění, cenu Nadace Život umělce. Kromě této se rozdávaly i ceny zvláštní, tj. Jarmily Novotné, Nadace Martinů, Beno Blachuta a Nekonvenčního žižkovského podzimu. Zde jsou výsledky. Mnoho štěstí v dalším usilování o dokonalost, mládeži!! ■

Kategorie I A	I. cena	Kristýna Gočová , Gymnázium J. Nerudy Praha Hana Holodňáková , Gymnázium J. Nerudy Praha
	II. cena	Michaela Moudrá , Gymnázium J. Nerudy Praha Anemari Krčková , ZUŠ Křtinská Praha 4 Zdislava Bočková , ZUŠ Čechyňská Brno
	III. cena	Anna Beránková , Gymnázium J. Nerudy Praha Klára Čížinská , ZUŠ Kostelec/O. Kamila Burdová , ZUŠ Plzeň Lucie Vagenknechtová , ZUŠ Turnov
Kategorie I B	I. cena	Ondřej Procházka , Hudební škola hl. m. Prahy Jakub Hliněnský , Gymnázium J. Nerudy Praha
	II. cena	Martin Pelán , Gymnázium J. Nerudy Praha Matyáš Soviš , Gymnázium J. Nerudy Praha
	III. cena	Dimitrij Dovžik , Gymnázium J. Nerudy Praha
Kategorie II A	I. cena	Aneta Petrasová , Hudební škola hl. m. Prahy
	II. cena	Helena Hálová , ZUŠ Habrmanova, Hradec Králové
	III. cena	Lenka Secká , Soukromá ZUŠ Havlíčkův Brod
Kategorie II B	I. cena	Kateřina Dostálová , Konzervatoř Brno
	II. cena	Romana Jedličková , Konzervatoř Brno
	III. cena	Kateřina Šťastná , Konzervatoř J. Deyla Praha
Kategorie II C	I. cena	Jan Karásek , Konzervatoř Plzeň Jiří Poláček , ZUŠ Šimáčkova, Praha 7
	II. cena	Otakar Souček , Gymnázium J. Nerudy, Praha
	III. cena	Michal Hlavatý , ZUŠ Kolín

MALOSTRANSKÉ KOMORNÍ SLAVNOSTI

Praha, Senát Parlamentu ČR

ENSEMBLE TOURBILLON

🐉 Jiří Pilka

V Praze si nelze nařikat na malý počet hudebních festivalů, dokonce lze konstatovat určitý přetlak a možná i devaluaci pojmu festival. Máme nyní nový s názvem **Malostranské komorní slavnosti 2006**, označené jako 4. ročník, byly to dříve Pražské komorní slavnosti. Iniciátorem je Jan Páleníček, předseda sdružení občanů Česká kultura. Pořadatelem Výbor pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice Senátu PČR, jehož předsedou je Václav Jehlička. 4. ročník oslavuje 10. výročí existence Senátu Parlamentu ČR. Dlouhé názvy mnohým mnoho neprozradí, těšme se především tím, že i politikové se starají o kulturu, což není úplně běžné.

4. října byl zahajovací koncert v Rytířském sále Valdštejnského paláce. Připraveno je dalších 5 koncertů, na nichž vystupují přední čeští umělci jako Zdena Kloubová, Martin Kasík, Jana Vonášková-Nováková, Kvarteto Apollon, Filharmonický komorní orchestr s Pavlem Prantlem (koncerty 8., 11., 15., 18. a 22. 10.). Dramaturgie nabízí velkou pestrost - díla Bernsteinova, Coltranova, Martinů, Nováka, Janáčka, Husy, Slavického, ale i Beethovena, Francka a dalších tvůrců minulých století. O zážitky je dobře postaráno.

Vyslechl jsem zahajovací koncert 4. 10., na němž účinkoval **Ensemble Tourbillon** s uměleckým vedoucím **Petrem Wagnerem**. Sestava dvou louten, violy da gamba a jedné housli připravila osm skladeb ze 17. a 18. století. Interpreti ovládají technicky dokonale své nástroje, především hráč na violu da gamba udivoval přesností i spontánností. Mnohá z děl nejsou často provozována, autoři jako *Finger*, *Erlebach*, *Rebel*, *Dollé* a *Marais* nejsou běžnými hosty našich pódii, na rozdíl od *Telemanna* a *Buxtehudeho*. Řada skladeb byla tedy jistou novinkou. Kvarteto hráčů neumožňuje příliš velkou barevnou diferenciaci, je nutno si zvyknout na vskutku komorní zvuk. Početné publikum přijalo nabízený program velice vřele.

Malostranské komorní slavnosti tedy dobře zahájily a zdá se, že do sféry komorní hudby vnesly potřebné a pestré inspirace.

SOUROZENCI NOVÁKOVÍ

🐉 Michal Matzner

Předposlední večer festivalu 18. října patřil recitálu mladé houslové hvězdy **Jany Vonáškové-Novákové**, která se představila - opět v Rytířském sále, kde bývalé Pražské - nyní Malostranské komorní slavnosti našly nové útočiště, ve spolupráci se svým bratrem, klavíristou **Petrem Novákem**. Náplň koncertu tvořily dvě z největších sonát - *Kreutzerova sonáta Ludwiga van Beethovena* a *Franckova Sonáta A dur*. Volba takto posluchačsky i interpretačně obtížného programu se na první pohled zdá riskantní. To se také, bohužel, potvrdilo v první polovině večera. Hlavně klavírní složka Beethovenovy sonáty nebyla v podání Petra Nováka v jemných detailech a nuancích přesvědčivá, k čemuž ale lví měrou přispěl stav senátního klavíru.

Ještě náročnější Sonáta A dur Césara Francka dopadla naopak v podání obou sourozenců bravurně. Jana Vonášková-Nováková v ní dokonale vystihla formální stavbu náročné skladby, předvedla naprosto neochvějnou techniku a dokázala posluchače uchvátit rovněž krásným tónem. I přes Beethovena tak lze oběma interpretům gratulovat. ■

PŘÍTOMNOST
Sdružení
pro soudobou hudbu



PRAHA

41. sezona Přítomnosti

🐉 Eva Benešová

Pro sezonu 2006/07 přichystala Přítomnost 11 koncertů, na kterých prezentuje tvorbu českých autorů 20. století a autorů současných. První koncert (13. 9.) byl věnován desátému výročí vzniku skladatelské skupiny QUATTRO. Druhý koncert (4. 10.) proběhl ve strhující atmosféře muzikantského nadšení mladých zpěváků Kühnova dětského sboru před naplněným Sálem B. Martinů v Lichtenštejnském paláci. 18. října se uskutečnil v Galerii v Lichtenštejnském paláci koncert z písňové a klavírní tvorby v interpretaci pěvkyně K. Kachlíkové a klavíristy F. Kůdy. 8. listopadu se členové Přítomnosti představili na Dnech soudobé hudby pořádaných AHUV, kde zazněla díla O. Semeráka, I. Hurníka, V. Clara, V. Kučery, J. Temla, J. Ruta a M. Jíry. Z dalších koncertů připomeňme koncert souboru Trio eufonico 29. listopadu. V rámci tohoto koncertu představitelka nejmladší interpretační generace L. Ambrožová, studentka Pražské konzervatoře, přednesla III. Klavírní sonátu V. Kalabise, k uctění památky tohoto významného autora. Rok 2006 vyvrcholí 13. prosince šestým koncertem sezony, který se uskuteční v Českém muzeu hudby ve spolupráci s Pražskou konzervatoří. Představí se zde pěvecké sbory vedené prof. M. Valáškem a žesťové oddělení Pražské konzervatoře včetně souboru vedeného prof. B. Tylšarem. Před tímto koncertem se také uskuteční tisková konference k 15. výročí obnovení činnosti Přítomnosti. A dále jen telegraficky: po novém roce vystoupí např. soubory Duo BeNe (E. Benešová, J. Neubauerová), Piazzola Soloists či houslistka S. Hessová, violista J. Pěruška a klavírista D. Wiesner. Rádi bychom upozornili na změnu sálu koncertu 21. února, který se překládá z Galerie HAMU do Pálffyho paláce.

O aktuálním dění ve Sdružení pro soudobou hudbu Přítomnost, jeho koncertech a představeních či záměrech do budoucna se budete moci nyní pravidelněji než doposud seznamovat na stránkách Hudebních rozhledů. Necháme se rádi inspirovat i vašimi otázkami, které lze zaslat e-mailem na ivana.goldsteinova@nm.cz nebo rozhledy@volny.cz.



Michaela Kaune a Zdeněk Mácal

DVAKRÁT ČESKÁ FILHARMONIE

Praha, Rudolfinum

KABELÁČ A MAHLER SE ZDEŇKEM MÁCALEM

✎ Petr Veber

Mysterium času Miloslava Kabeláče a Mahlerova 4. symfonie se v abonentním programu **Zdeňka Mácala** - věnovaném stému výročí dirigenta **Václava Smetáčka** - pěkně doplnily. Česká filharmonie zahrála v Rudolfinu (12. 10.) zejména symfonickou passacagliu českého klasika druhé poloviny 20. století pozoruhodným způsobem. Uvedla ji totiž jednoznačně bez stínu pochybností jako kompozici mající už trvalé místo mezi uměleckými díly, která určitě přežijí svou dobu. Je to dokonalá partitura, v níž je ve vzácné jednotě konstrukce, forma a emocionální i myšlenkový náboj. *Mysterium času* - filozofická hudební reflexe z roku 1957 - je skladbou svým vnitřním ustrojením inovativní, zároveň pevně zakotvenou jak v tradičním chápání hudebního díla, tak v tradičním zvuku symfonismu 20. století. Rozměrné dílo se klene v oblouku z ticha do ticha, přičemž mezi těmito póly dosahuje při postupné, jen zvolna vrstvené kulminaci velké výrazové síly a dramatické naléhavosti. Jeho středobodem je opakující se motivické jádro, kolem kterého se nabaluje složitě strukturovaná hudba. Výsledek je ovšem mnohem jednodušší, než jaké je ustrojení. Posluchač nesleduje ani základ passacaglie, ani variace, je „o patro výše“. Kompoziční postupy nejsou cílem, který má být pozorován či analyzován, ale jen prostředkem dosažení osobitého sdělení. Za podrobně dirigovaným průběhem, na první pohled vlastně jakoby jen neustálým pohybem vpřed, ale z nadhledu jasně kontrolovaným, bylo cítit hodně přípravy a promyšlenost, v orchestru panovala soustředěnost, hudební plochy se vs-

tvily přesně a postupně vyvstával předpokládaný a požadovaný dojem neúprosného plynutí času s jeho nezničitelným řádem, dojem ze vztahu věčnosti a návazných osudů lidí. Mahlerovu nekonfliktní až idylickou 4. symfonii podal Zdeněk Mácal s důrazem na její intimitu a komornost, místy až poeticky. Možná, že mohlo někde být i víc sršatosti a pitoresknosti, ale po stránce ryze orchestrální kultury (včetně známého sóla **Bohumila Kotmela** na přeladěné housle) to bylo provedení vynikající, k němuž se čistým hlasem stylově přesně vyhmátnutým projevem připojila sopranistka **Michaela Kaune**. Mahlerova filharmonie opravdu umí a je dobře, že ho na své koncerty stále zařazuje. ■

ŠOSTAKOVIČ A TEMPL S ELIAHU INBALEM

✎ Vladimír Říha

Izraelský dirigent **Eliahu Inbal** je u nás častým hostem a vždy jsou jeho kreace událostí. Nejinak tomu bylo na obou abonentních koncertech **České filharmonie** 19. a 20. října, kdy i plný sál nasvědčoval zájmu posluchačů - nebylo divu. Na programu totiž byla dvě díla 20. století, patřící k posluchačským hitům: *Šostakovičova 8. symfonie c moll* a *Varhanní koncert č. 2 Jiřího Temla*, jenž si za krátkou dobu od napsání (1994) získal až nečekaný ohlas.

Jiří Teml, loňský sedmdesátník, píše pro varhany často a druhý koncert již při premiéře v podání **Aleše Bárty** zaujal. Je to rozsáhlá kombinace netypické formy i obsahu, kdy autor v orchestru nepoužívá dechové nástroje a snaží se, aby ty ostatní připomínaly ladění varhan. Trívětá skladba vychází z gregoriánského chorálu 9. století *Ite missa est*. Inbal podtrhl při stavbě díla jeho duchovní rozměr a snažil se vytvořit iluzi chrámového prostoru, což se mu i zásluhou sólisty **Aleše Bárty** povedlo mistrně.

Šostakovičova 8. symfonie je jedna z jeho nejlepších a světští „mocipánové“ ji neměli příliš v lásce. Hned po slavné Sed-



Foto Zdeněk Chrapák

Jiří Teml a Aleš Bárta

mé - Leningradské totiž ještě za války rezignovala na patos a za použití typických groteskních prvků opět reflektovala mučivé skladatelovy otázky o životě člověka v hrůzné současnosti a jeho touhu po klidném životě. Inbal tyto stránky ve své koncepci ještě zesílil a tak jsme byli svědky přímo útočného podání s excelujícími dechovými a žestovými skupinami i sóly a výsledný dojem byl uchvacující. Závěrečné ztišení bez vyvrcholení po smuteční *passacaglii* zanechalo ticho v sále následované výkřiky bravo. Inbalův večer s ČF byl opět událostí a pochvalme i jeho výběr obou skladeb. Vůbec celá stavba dramaturgicky skvěle sestaveného programu bez žádného dílka na „odpočinutí“ volala po velkém posluchačově vypětí i napětí, což by mělo být zvykem častěji. ■

NADACE ANIMATO K VÝROČÍ AMU

Praha, Rudolfinum

✎ Miloš Pokora

Filharmonie švýcarské nadace Animato soustřeďuje ve svých řadách osmdesát mladých hudebníků z celého světa, kteří se díky spolupráci devíti evropských hudebních univerzit a akademií připravují pod vedením rakouského dirigenta **Ralfa Weikerta** na evropská koncertní turné. Při jejím pražském vystoupení (Dvořákova síň, 8. 10.) v rámci oslav 60. výročí založení AMU jsme se mohli opět těšit na sympaticky nerutinní projev, plný nefalšovaného herního zaujetí a maximální koncentrace. Vstupní číslo programu v podobě orchestrální kreaace mladého švýcarského skladatele **Rodolpha Schachera** s názvem *Le Défi* (Výzva k boji), vyznívající spíš jako rozpustile odvíjený propletenec hlasů než drama (název skladby mě mátl), prověřovalo především rytmickou preciznost souhry hlasově krajně rozkošatělých partií orchestrálního tutti a zvukové proporce mezi jednot-

livými sekcemi. V prvním bodě obstáli hosté výtečně - zvláště mistrovsky vystižené partie jsme byli například svědky před začátkem kontrastního dílu, uvedeného ideálním melodickým zdvihem primů. Zvuková výslednice však v celkovém pohledu prozrazovala až příliš dominující úlohu smyčců (se zvláště vyostřenou kontrabasovou linkou - mimochodem mezi osmi kontrabasisty bylo pět žen!) a jistě hrajících žestů na úkor poněkud potlačené tónové nosnosti dřev. Na interpretaci *Weberova Klarinetového koncertu f moll* mě okouzli hned introdukce, plynoucí v nádherně přirozeném frázování, kultivovaně měkkém tónu a hlavně v přesvědčivě klasičistní zvukovosti, což bývá velmi vzácné a což svědčilo nejen o vysloveně sólistických kvalitách jednotlivých hráčů, nýbrž i o poctivých zkouškových fázích. Také se svým mladičkým kolegou, teprve dvacetiletým znamenitým rakouským klarinetistou **Danielem Ottensamerem**, spolupracoval mladý orchestr naprosto přirozeně (ideální souzvuk vysokých tónů sóla s hornou ad.) a v pozoruhodně citlivé dynamické hladině. V dalších větách překvapil zejména precizně sladěný chorus horen a přímo rošťácký švih finálního Allegra. Pokud jde o *Dvořákovu 8. symfonii*, vyzdvihl bych z její interpretace Filharmonii Animato zejména dva momenty. Ten první se týkal přirozeně slovansky zpěvného a vláčného způsobu frázování, u tak rozmanitého národnostního složení orchestru vedeného rakouským dirigentem naprosto nečekaného (hranice mezi národními školami se skutečně bortí) a vmlouvavě měkký zvuk homofonních pláství smyčců. To ovšem neznamená, že by z paměti dirigující Ralf Weikert pouze napodoboval nějaké vzorové „české pojetí“. Naopak - například finále, hranému (včetně úvodních fanfár) v nápadně rychlejším tempu, vtiskl výrazně osobitý tempový plán. V 1. větě vyšel mladému orchestru příkladně měkce, hladivě a vroucně už samotný vstup (cella!) a s každým novým přechodem (například k 2. tématu) se tento ušlechtilý zvuk vrátil. Skvěle vyšlo mladým hráčům i ono tak choulostivé fugato dřev a rohy a - odmyslíme-li si drobné zakolísání v dechové

harmonii – gradační tah krátké reprízy. Z dalších vět si Filharmonie Animato trefněji počínala v Adagiu (sugestivně prožité smyčcové téma, primáριοvo sólo apod.) než v Allegrettu grazioso, v jehož středním díle zatím neuměla dostatečně prožít ony zahlučující návaly masy smyčců v tečkovaném rytmu. Finále se odvíjelo i v rychleji voleném tempu přesně, škoda jen, že některé momenty dřev (například figurující sólo první flétny hned ve 2. variaci) trochu zanikala. Ale opakují – šlo o kouzelně svěží obraz Dvořáka, takový, jaký přináší radost i tomu nejnáročnějšímu českému posluchači. ■

GUARNERI TRIO DVACETILETÉ

Praha, Rudolfinum

➤ Rafael Brom

Jubilejní koncert renomovaného domácího souboru, jehož vrcholné kvality už připomněla stanice Český rozhlas 3 – Vltava třemi celovečerními pořady (v květnu, červenci a v září), se nekonal a ke změně programu večera došlo „v důsledku onemocnění violoncellisty Guarneri Tria Praha Marka Jerie“, jak uváděl leták vložený do programové brožury. Místo tria bylo ohlášeno duo ve složení **Čeněk Pavlík** a **Ivan Klánský** (tedy členové **Guarneri Tria**), k němuž pořadatelé přizvali Kvarteto Pavla Haase, které hrálo hudbu z Janáčkova kvartetu Listy důvěrné, aby změnu představení uvedlo.

První skladbou programu „Guarneri dua“ byla *Sonáta G dur, op. 30 č. 3* pro klavír a housle *Ludwiga van Beethovena*, tedy známé klasicistní dílo obvykle prezentované s romantizující představivostí, které mělo v jeho podání nevšední střizlivou, avšak hudebně královsky bohatou dobovou podobu. Pavlík dokázal ztlumit své guarnerky do takové polohy, která odpovídá podílu hudby autorem smyčcovému nástroji svěřené. Housle zněly překvapivě jemně a byly stejně brilantní ve vyhrávání

škál jako zdatně robustnější klavír. Barva vzácného nástroje se zjevila až v závěrečné kantiléně finálního Allegra vivace. Druhou skladbu programu *Chaconna z Partity pro sólové housle d moll, BWV 1004* od *Johanna Sebastiana Bacha* přednesl prý Čeněk Pavlík v Praze teprve podruhé ve své koncertní kariéře – po premiéře při absolventském koncertě. Domácí publikum přicházelo tedy několik desetiletí o skutečně neslýchané představení. Tolik hudby, kterou dokázal náš houslový virtuos vložit do svého partu, se nám může „dostat“ jen z vrcholných kreací světových veličin a to ještě na zahraničních pódiiích či z CD. Bachova hudba pulzovala jako živý organismus okrášlený všemi hudebními atributy, v němž dynamika, výraz, tón nástroje, neomylná technika a cheironomická spoluúčast houslistova těla stvořily ohromující představení. Přestávka koncertu oddělila dva vrcholné okamžiky večera, neboť *Sonatina pro housle a klavír G dur, op. 100* našeho Mistra *Antonína Dvořáka*, přestože slohově předchází skladbě vzdálená, byla stejnou hudební hostinou, jakou jsme prožili v první části večera. Dvořákův opus měl nenapodobitelnou citovou hloubku, vzrušivé okamžiky, dramatický náboj i hluboce tesknou melodii. Ivan Klánský, stejně prožívající průběh hudby jako mimicky živější partner (ten měl totiž mnohem více prostoru k pohybu), dokazoval, že po dominující poloze v Beethovenově hudbě dokáže tvořit souznějící part v dvořákovské rovnoramennosti a také dokáže mistrovsky podporovat melodický nástroj v jeho vlastních virtuózních kusech.

Náladu večera prodloužila allegrová – až furiantsky veselá druhá část *Dua pro housle a klavír Z domoviny Bedřicha Smetany*. Závěrečná *Brilantní polonéza A dur, op. 21 Henryka Wieniawského* hýřila proměnami dynamiky a omračujícími kadencemi a zcela jednoznačně dramaturgicky završila náhradní koncert interpretačních mistrů české hudby. A jako přídavek zazněla neomylně působivá *Včelka* drážďanského *Franze Schuberta*. Byli jsme svědky hlubokého zážitku skutečně jubilejního představení. ■

Guarneri trio ve dvou: zleva Čeněk Pavlík a Ivan Klánský



ZROZENÍ SOUBORU

Praha, Lichtenštejnský palác

✎ Ivan Štraus

26. října byl téměř zaplněný Sál Martinů svědkem mimořádné události. Na slavnostním koncertě zde vystoupil soubor s nezvyklým názvem **Roxy Ensemble**. Jméno Roxy je kulturní veřejnosti známo jako název klubu alternativní kultury v Dlouhé ulici. Soubor si je ne zvolil pouze z popularizačních důvodů, ale jako výraz svého směřování. Na pražské hudební scéně přeplněné tradičními uskupeními od sólistů přes komorní soubory všeho druhu až po komorní a symfonické orchestry vsadil Roxy Ensemble na volnější prostor pro míšení žánrů, nekonvenční oděv, proměnlivé obsazení a flexibilní dramaturgii, která je ochotná se za pomoci **přijatelných** kompromisů ucházet o přízeň zejména – ale nejen – mladého publika, obvykle nevíšimavě míjejícího tabuli bohatě zaplněnou hodnotnými hudebními pokrmy.

Ostatně v lochotínském amfiteátru na plzeňské Portě kdysi sledovali posluchači Bacha interpretovaného jejich vrstevníky stejně pozorně jako své idoly folk and country. Je pravděpodobné, že většina z nich pravidelnou cestu do koncertních síní nenajde – zejména ne v adolescentním věku – ale musí být duchovní život i dnes pěstován výlučně v kamených chrámech?

„Roxáci“ předvedli, že to s tou alternativou myslí doopravdy. Zvolili červené košile či halenky, a zapojili se tak bezděky do hnutí za obrodu původního významu červené barvy ne jako barvy pionýrského šátku, ale ohně, citu, Ducha a radosti. A věru, že bylo radostí jim naslouchat! Tito špičkoví posluchači a absolventi hudební fakulty AMU – mnozí z nich už laureáti národních či mezinárodních soutěží – totiž do jednoho ovládají natolik svrchovaně své nástroje, že si mohou dovolit hrát jako o život, s bezezbytkovým nasazením, kde se

nikdo ani vteřinu nevezve v tutti, ale hraje neustále jako sólista. A protože jsou stejné krve, šlape jim to náramně dohromady. Z téhle mladé smečky doslova sršela energie, sváděná do mohutného a intenzivního řečiště dirigentem **Tomášem Hanákem**, který se také nijak nešetřil a pomáhal účinností svého gesta přenášet Šostakovičovu hudbu z orchestru na posluchače.

Program večera byl věnován dvěma jubilantům: *Mozart* byl zastoupen jiskřivou *Lineckou symfonií*, ze *Šostakoviče* zazněl 3. kvartet *F dur* v Baršajově úpravě pro komorní orchestr. Nutno poznamenat, že alternativní interpretační přístup se trochu podepsal na Mozartovi, kde orchestr pod vedením studenta HAMU **Lukáše Vasilka** vsadil na plnokrevný zvuk, bez hrubostí, ale také bez onoho zjemňujícího přístupu, jak jej známe například od Bělohlávkovy „PéKáEfky“ či jiných komorních orchestrů. Roxy Mozart žhnul zářivými barvami, byl poetický i decentní, ale stále na 100.000 voltů. Míst ke klidnému spočinutí bylo pořádku. Je ale pravděpodobné, že tu věčně pubertální generaci by mohl takto štavnatý Mozart zaujmout – pokud by se nechala na takový koncert zlákat. My starší jsme pak byli ozáření blahodárnou jaderovou energií, kterou tito nadšenci štěpili ve svých smyčcových reaktorech. Publikum rozehráli velmi účinně!

Ani modré housle, které už vlastně houslemi nejsou, ani bezcenné vlastní kompozice našich celebrit, ani muzikálové prznění klasických oper nejsou cestou, kterou by bylo možno přijmout jako hodnotnou alternativu tradiční kultury. Ale toto nasazení, výrazně odlišné od unaveného zjevu některých těles, spolu se svrchovanou profesionalitou, by mohlo být tím, co osloví generaci, od skutečných hodnot vzdálenou ne sice daleko, zato zásadně.

Že jsou „Roxáci“ opravdu supervirtuózní, dokázali pak v přídavku z *Čajkovského* sextetu *Vzpomínka na Florencii*, dovršujícím epochální koncert způsobem, který držel nadšeně aplaudující publikum ještě dlouho na sedadlech, takže se

Roxy Ensemble vždy originálně



orchestr jako celek šel dvakrát děkovat. Teprve potom bylo auditorium ochotno je propustit.

Zbývá si už jen přát, aby se soubor nemusel přejmenovat na De la Mancha, ale aby jejich boj s větrnými mlýny komerční kultury skončil vítězně nalezením podpory, díky níž by mohli lovit lvy na bílých místech hudebních scén doma i v zahraničí. Roxy Ensemble by si to zasloužil měrou vrchovatou. ■

KVARTETO APOLLON a LOUIS SCHWITZGEBEL-WANG V DEJVICÍCH

Praha, hotel Crowne Plaza

✎ Petar Zapletal

Organizací koncertů v netradičním prostředí dejvického hotelu Crowne Plaza se až do své předčasné smrti věnoval vibrafonista a pedagog Miroslav Kokoška. Poté přípravu hudebních akcí převzala Romana Kokoška-Pulchartová, která společně s Michalem Matznerem založila agenturu a v jejím rámci zve do sálku v Podbabě v nesporně zajímavém výběru různé interprety: Pulchartová s Matznerem tak rozvíjejí záslužnou tradici: dnes mají základní kádr publika, které si na více či méně pravidelnou návštěvu koncertů přivyklo, takže sálek bývá zpravidla plný.

V říjnovém programu sem iniciátoři přivedli v Česku zatím neznámého, ve Švýcarsku žijícího klavíristu čínského původu Louise Schwitzgebela-Wanga, a z koncertů doma i ve světě dnes už velmi zkušené Kvarteto Apollon. Těžištěm večera a jeho pro publikum interesantním magnetem byl mladý klavírista: na kvalitním nástroji podal výkon přinejmenším nadějný. Všechny své sympatické vlastnosti (hezký, byt - asi i díky nástroji - maličko tvrdší tón, stavebná kompaktnost, elementární muzikalita, technická brilance ve „vytukaném“ Rondu) prokázal už v *Sonátě D dur, KV 311 Wolfganga A. Mozarta*, a potvrdil je - spolu se schopností komorní souhry a ochotného přizpůsobování se partnerům - i v závěrečném provedení *Klavírního kvintetu Es dur, op. 44 Roberta Schumanna*. Připočteme ještě jaksí samozřejmou, neproblematickou lehkost hry - a dostaneme malý portrét nadaného umělce, jehož sympatický výkon neohrozily ani drobné kazy. Wang hrál navíc s imponujícím energickým sebevědomím a zejména v Schubertovi odkryl i velkou míru svého plnokrevného muzikantství.

O výkonu kvarteta lze rovněž mluvit ne-li v superlativech, pak rozhodně s pochvalným uznáním: hrálo *Smyčcový kvartet C dur, op. 5 Františka Xavera Richtra* krystalicky čistě, s velkou tónovou kultivovaností a lehce, jakoby bez patrné námahy i rytmicky pevně; nápadně byly dynamicky odstíněny i sekvencovité stupnicové chody v první větě. Při provedení překrásného Schubertova díla jsem ocenil promyšlenou výstavbu uvnitř jednotlivých vět i ve čtyřdílném celku a dar tlumočit velmi přesvědčivě vlastní radost z muzicírování. Jiří Pilka, který koncerty verbálně doprovází, znovu ukázal - na rozdíl od „předřečníků“ - jak málo stačí schopnému vykladači k získání pozornosti publika: jeho projev byl jako obvykle stručný, věcný a naprosto věrohodný. ■

ŠOSTAKOVIČOVO VÍTĚZSTVÍ V OLOMOUCI

Olomouc, Reduta

✎ Jiří Kopecký

V záplavě výročí, která připadla na rok 2006, to šostakovičovské českým hudebním životem příliš nehýbe. Spíše nás zajímá - stejně jako v případě *Dmitrije Dmitrijeviče Šostakoviče* - oslava stých narozenin Jaroslava Ježka. Kromě velkého projektu filharmonického orchestru FOK a skladatelova syna Maxima Šostakoviče probíhají poněkud „povinné“ a jednorázové akce, jež uvádějí díla zrozená v traumatech sovětského socialismu. Znak uctivé poklony nesl i 1. abonentní koncert cyklu *A Moravské filharmonie*, přitom tento večer ukázal, že Šostakovičova hudba přitahuje obě strany koncertního sálu - hráče i publikum. *Symfonie č. 5 d moll, op. 47* zazněla v Redutě dne 12. 10.

V první části večera vystoupila **Jordana Palovičová**. Zahrála *třetí klavírní koncert, op. 85 Jana Nepomuka Hummela*. Čin záslužný, výkon šedivý, a to i kvůli zdlouhavé lyrice a prázdné virtuozitě Beethovenova současníka. Slovenská klavíristka uplatnila chopinovskou jemnost, detailně promyšlené dynamické odstíny, řezavě přesné opakované tóny, chyběl však zájem. A spoléhání na mechanickou paměť rukou vede k strojenosti (byť v uchvacující rychlosti) a k „vylétnutí“ z kontextu. Podařilo se obojí...

Podruhé vystoupil **Petr Vronský** na pódium před ohromný aparát - a s kapesní partiturou *Šostakovičovy Páté*. Hlídaná gesta brzy ustoupila, aparát „šlapal“ výborně. Filharmonici dali jasně najevo, že jsou hodni náročného repertoáru, přestože se celá Reduta otřásla. Nebyl jsem jistě jediný, kdo odcházal se zalehnutými ušima. Zejména v 1. a 4. větě Vronský vystihl výrazové propady a podtrhl kontrastující části, z fortissima dělal fff, z presta prestissimo. Nechal vyznít nápaditou instrumentaci (např. pizzicata viol do vysoké polohy orchestru v úvodu 1. větě). Ve 2. větě se předvedly mahlerovsky dábelké dechy, operetně oplzlá sóla houslí a flétny s primitivním doprovodem zazněla s energickou bravurou. Ve slavném largu 3. větě mi lahodila sordinovaná violoncella, skupině houslí prospělo nuancované dělení (v Hummelově koncertu jim chyběla klasická čistota v pasážích). Lyrická zastavení 4. větě nutila i lesní rohy ke klidnému rovnému tónu. Večer s Šostakovičovou hudbou Olomouci jednoznačně prospěl. ■



Jordana Palovičová, která se představila v Hummelově třetím klavírním koncertu



Pavel Blatný, který své jubileum oslavoval nejen v Brně, ale 21. září i v Praze na Konzervatoři a ladičské škole Jana Deyla.

KONCERT KLUBU MORAVSKÝCH SKLADATELŮ

Brno, Konzervatoř

✎ Věra Lejsková

Muzikanti a matematika - to obyčejně nejde moc dohromady, leč sčítání snad není tím nejtěžším úkonem a hudební skladatel *Pavel Blatný* sčítá dobře a rád. Není divu, jestliže navíc jako řádný syn ctí památku svého otce, a jestliže jej od otcova narození dělí rovných 40 let! Takže už jsme měli koncert - Josef a Pavel Blatný 180 let, nyní máme 190 let a pouhých 5 let je třeba se dožít Pavlu Blatnému, abychom mohli napsat Josef a Pavel Blatný 200 let!

Zatím tedy u faktu společných 190 let uspořádal Klub moravských skladatelů v Brně komorní koncert těchto jubilanů, k nimž se přidružil jubilant třetí, a to *Karel Husa* (85), autor žijící a působící v USA, leč vždy se hlásící ke své rodné zemi, a byť křtěn Vltavou, již řadu let člen Klubu moravských skladatelů. Vzhledem k tomuto faktu byla zvlášť symbolická jeho první skladba uvedená v programu, *12 moravských písní pro soprán a klavír*, s lehce nostalgickým podtextem, kterou působivě přednesla pěvkyně *Jaroslava Ondrušová* za klavírního doprovodu *Milana Bialase*. Bialasovu rodinu jsme ostatně na koncertě slyšeli téměř ve všech jejích možných sestavách, neboť hned další *Husovu Sonatinu pro housle a klavír* (rozsahem a náročností spíše Sonátu!) zahráli sourozenci *Martin* a *Renata Bialasovi*, a ve skladbě *Pavla Blatného Pocta K. J. E.* pro dva klavíry účinkovali kromě autora i *Renata* a *Milan Bialasovi*.

Další rodinnou dvojicí na tomto večeru byli manželé *Ivana* a *Jan Stanovských*, kteří uvedli od *Josefa Blatného* jeho *Sonátu pro housle a klavír, op. 6*.

Pavel Blatný pak v intencích básníka Svatopluka Čecha („Věřme jen sobě...“) přednesl svou *Collage a la passacaglia pro klavír* sám, ostatně má k tomu nejvyšší oprávnění, jsa výborným a pohotovým pianistou. V závěru večera zazněly od *Pavla Blatného Dvě věty pro žesťové kvinteto*, v podání členů *Českého žesťového sexteta* - *Josef Broda* a *Josef Pavlíček* - trubky, *Lukáš Korec* - lesní roh, *Jiří Vydra* - trombon a *Petr Jiráček* - tuba. Tak na koncertě 31. října v koncertním sále Konzervatoře bylo oslaveno 275 let autorů, léta interpretů jsem nesčítala... ■

Dny Bohuslava Martinů 2006

Ve dnech 3.-8. 12. 2006 se uskuteční dvanáctý ročník festivalu Bohuslava Martinů, jako v minulém roce pod názvem „Dny Bohuslava Martinů“. Dny B. Martinů jsou pořádány Nadací Bohuslava Martinů ve spolupráci s HAMU a Českou filharmonií. Organizaci opět zajišťuje Institut Bohuslava Martinů, o. p. s. Dny Martinů tvoří pět koncertů, které se tento rok budou konat na různých místech - poprvé v Sukově síni Rudolfiny, v Konírně Nosticova paláce a tradičně v sále Martinů na HAMU a ve Dvořákově síni.

Dny B. Martinů budou zahájeny **Soutěží Nadace Bohuslava Martinů 2006**, která proběhne ve dnech 1.-3. 12. 2006 na Hudební fakultě AMU. Tentokrát je soutěž vypsána pro obor housle. Zakoření festivalu patří tradičně **České filharmonii** - z díla Martinů zazní pod taktovkou Z. Mácala často uváděná *Symfonie č. 1* (H. 289) i méně známá *Předehra* (H. 345). Oba komorní koncerty jsou věnovány k počtě dvou osobností úzce spojených s Bohuslavem Martinů. Dne 5. 12. 2006 vystoupí společně s violoncellistou Tomášem Jamníkem klavírista **Jean Fonda Fournier** - syn violoncellisty Pierra Fourniera, kterému Martinů věnoval svou první violoncellovou sonátu. Pierre Fournier poté zásadním způsobem přispěl k provozování violoncellových koncertů a sonát Martinů. V Konírně Nosticova paláce provede 6. 12. 2006 **Trio Bergerettes** vedle děl B. Martinů rovněž skladby soudobého skladatele Oldřicha F. Korteho. Jeho jméno je spojeno s celoživotním zájmem a láskou k hudbě Martinů a aktivním propagováním jeho díla.

Podrobný program festivalu naleznete na internetové adrese
www.martinu.cz



Bohuslav Martinů s bratry Bealovými, New York, USA, 1951

DĚTI V OPEŘE

➤ Věra Lejsková

Chcete-li mít zcela nevšední zážitky z operních představení, pak je navštivte s dětmi: nemyslím zrovna těmi nejmenšími, ale tak kolem osmi let, kdy už se začínají dívat na svět vlastníma očima a mít své názory: Já bych zde nabídl čtyři taková zastavení.

První - Prodaná nevěsta. Navštívila jsem ji s vnukem, který byl přirozeně patřičně hudebně i slovně připraven, takže mnohé akce netrpělivě očekával; trochu jej od celého dění zdržovala sice nádherná, ale pro jeho vnímání přece jen poněkud dlouhá předehra, během níž se ke mně několikrát naklonil a tiše se ptal – kdy už příběhne ten lid, co bude zpívat proč bychom se netěšili?! To ale není to podstatné: pro něj byl hlavní postavou Vašek, nejen tím, že tak krásně koktal, ale hlavně tím, že mu byl o přestávce představen a mohl mu stisknout ruku, tudíž jej považoval tak trochu za svého známého. No a prosím: napřed si jej dobírá Mařenka, která jej svým vtipkováním přivede až k nářku – všechny mě chtějí milovat a zabít! – valně mínění o něm nemá ani Kecel, i když ho dohazuje jako ženicha, vyslovenou legraci z něj mají komedianti, smějí se mu děti, když se producivuje v medvědí kůži, kárá jej matka i otec, vítězí nad ním Jeník – a tak v momentě, kdy opera končí radostným zpěvem, že se dobrá věc podařila, můj malý vnouček se rozplakal: „Tomu Vaškovi se všichni jen smějí, nikdo ho nemá rád, ani ten Jeník, a jsou to přece bratři!“ Zajímavé je, že tato morální stránka věci člověku dospělému uniká, ještě že ta dětská dušička Vaška politovala a uronila nad ním slzičku…

Druhé - Rusalka. Odjakživa má člověk zafixováno, že má stranit něžné, éterické Rusalce, mít v nelásce cizí kněžnu, která vnese rozkol mezi milence, a lehce pohrdat princem, který v podstatě neví „z které do které“ – a co na to osmiletý malý muž? „Babičko, tu Rusalku už nechci ani vidět. Napřed neví, jak by prince uhnala, a pak ho utopí.“

Třetí - Rychlé šipy. Vnuk už samozřejmě ovládal Stínadla, i všechny další aktéry této opery, včetně tajemství ježka. Mlčky přešel dlouhou předehru k l. dějství, aby pak velmi pozorně sledoval vše, co se na jevišti odehrávalo. Teprve před druhým dějstvím se ke mně naklonil s poznámkou – „snad tam zas nebude ta hudba!“ „Proč, tobě se nelíbí?“ – táži se. „Ale ano, jenže to zbytečně zdržuje!“ Jelikož, jak vidíte, stalo se to už podruhé (viz Prodaná nevěsta), můžeme z toho usuzovat, že předehry jsou v operách zcela zbytečné, dobré snad jen na to, aby posluchači dožustili sáčky s cukrátky.

Čtvrté - Liška Bystrouška. Ta se svými zvířátky zanechala dojem nejhlubší, dotaz byl vznesen až po vyjítí z divadla, kdy jsem jej upozornila na sochu Leoše Janáčka před budovou. Dotaz zněl: „To stačí, aby člověk napsal jednu operu a hned mu postaví pomník?“

A jedna otázka navíc, která se týká vlastně oper všech: „Babičko, když jsi ty opery viděla víckrát, nebolí tě z toho křik trochu hlava?“ Jak se dnes říká – no comment.



Kresba Jan Blažiček

DOPORUČUJEME

BRNO

Filharmonie Brno

Besední dům

19. 12. 2006

Dvacet let Wallingerova kvarteta

A. Dvořák: Smyčcový kvartet č. 13 G dur, op. 106

P. I. Čajkovskij: Smyčcový sextet, op. 70

„Vzpomínka na Florencii“

Hosté: A. Besa – viola, J. Špaček – violoncello

Wallingerovo kvarteto

21. 12. 2006

Předvánoční koncert

A. Dvořák: Symfonické variace C dur, op. 78

W. A. Mozart: Koncert G dur pro flétnu a orchestr, KV 313

Z. Fibich: Štěstý den, melodram, op. 9

J. Teml: Svatá noc, pásmo českých a moravských koled

Sólista: C. Jans – flétna

Recitace: I. Valešová

Kantiléna

Filharmonie Brno

Dirigent: J. Klecker

KARLOVY VARY

Karlovarský symfonický orchestr

Grand hotel Pupp

15. 12. 2006

F. X. Brixi: Koncert pro varhany č. 1 F dur

W. A. Mozart: Mše č. 14 C dur „Korunovační“

J. J. Ryba: Česká mše vánoční

Sólisté: J. Koucká-Bínová, P. Jančová, V. Lemberk,

I. Michl – zpěv, Z. Petráň – varhany

Karlovarský pěvecký sbor

Dirigent: F. Drs

HRADEC KRÁLOVÉ

Filharmonie Hradec Králové

Sál FHK

3. 12. 2006

P. Malásek: Edith – vrabčák z předměstí

(taneční muzikál)

Choreografie a režie: L. Vaculík

Balet divadla J. K. Tyta v Plzni

13. 12. 2006

W. Rihm: Vážný zpěv pro orchestr

L. van Beethoven: Koncert pro klavír č. 3

c moll, op. 37

J. Brahms: Symfonie č. 1 c moll, op. 68

Sólista: L. Vondráček – klavír

Dirigent: A. S. Weiser

PARDUBICE

Komorní filharmonie Pardubice

Velký sál Muzea v Chrudimi

3. 12. 2006

Adventní koncert

Spoluúčinkuje Musica Bohemica a sólisté

Dirigent: Jaroslav Krček

Sukova síň Domu hudby

12., 13., 14. 12. 2006

F. Loewe – A. J. Lerner: My Fair Lady –

muzikál

Režie: P. Novotný

Dirigent: L. Svárovský

Ve spolupráci s Východočeským divadlem Pardubice

PRAHA

Český národní symfonický orchestr

Rudolfínium

20. 12. 2006

Vánoční koncert

Jan Hasenohr a hosté

Z. Lukáš, P. McCartney, A. Dvořák

Sólista: S. Ester – basbaryton

Wartburg Choir

Dirigent: P. Freeman

Pražská komorní filharmonie

Rudolfínium

11. 12. 2006

R. Schumann: Overture, Scherzo a Finale

E dur, op. 52

A. Skoumal: Koncert pro klavír a orchestr č. 2

(světová premiéra)

R. Schumann: Koncertní kus pro klavír

a orchestr d moll, op. 134

D. Šostakovič: Symfonie č. 14

Sólista: A. Skoumal – klavír

Dirigent: J. Hruša

Švandovo divadlo

18. 12. 2006

Paříž a básníci

I. Stravinskij: Pastorale pro soprán, hoboj,

anglický roh, klarinet a fagot

M. Ravel: Chansons Médécasses pro soprán,

flétnu, violoncello a klavír

Skladby F. Poulena a C. Debussyho

v podání účastníků mistrovských kurzů

vedených A. S. Schmidt

Účinkují sólisté PKF

Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK

Kostel sv. Šimona a Judy

12. 12. 2006

D. Šostakovič: Deset preludií pro housle

a klavír, op. 34

Sonáta pro housle a klavír, op. 134

W. A. Mozart: Sonáta C dur pro klavír

a housle, KV 296

I. Ženatý – housle

I. Ardašev – klavír

Rudolfínium

16. 12. 2006

L. van Beethoven: Sonáta G dur, op. 14 č. 2,

Sonáta B dur, op. 22, Sonáta G dur, op. 79,

Sonáta As dur, op. 110

A. Hafflinger – klavír

Obecní dům

6. a 7. 12. 2006

P. Eben: Pražské nokturmo, Hommage

à W. A. Mozart

W. A. Mozart: Symfonie č. 40 g moll, KV 550

Koncert pro tři klavíry a orchestr F dur,

KV 242

Sólisté: J. Kollert, Zdenka a Martin Heršelovi – klavíry

13. 12. 2006

W. A. Mozart: Symfonie č. 30 D dur, KV 202

Bella mia fiamma, koncertní árie pro soprán

a orchestr, KV 528

Ch'io mi scordi, koncertní árie pro soprán

a orchestr, KV 505

Symfonie č. 39 Es dur, KV 543

Sólistka: E. Urbanová – soprán

Dirigent: J. Kout

Kostel sv. Šimona a Judy

W. A. Mozart: Serenata notturna, KV 239

J. Haydn: Mše B dur „Theresien-Messe“

Hob. XXII: 12

V. J. Kopřiva: Missa pastoralis in D

Sólisté: H. Jonášová, M. Beňáčková, T. Černý,

J. Sulženko – zpěv

Český komorní orchestr

Dirigent: M. Turnovský

Symfonický orchestr Českého rozhlasu

Rudolfínium

5. 12. 2006

W. A. Mozart: Koncert pro klarinet A dur,

KV 622

Requiem d moll, KV 626

Sólisté: L. Peterková – klarinet, Z. Kloubová,

E. Garážová, L. Ludha, G. Beláček – zpěv

Český filharmonický sbor

Dirigent: V. Válek

PODZIMNÍ VIRTUOSI S PREMIÉROU

Praha, Rudolfinum

» Vladimír Říha

Velice působivě zahájil podzimní abonentní řadu koncertů orchestr **Virtuosi di Praga** s dirigentem **Oldřichem Vlčkem**. Jejich koncert 16. 10. v zaplněném Rudolfinu byl zároveň i jedním z koncertů festivalu *Pontes - Mosty porozumění*, který každý rok Virtuosi pořádají.

A protože se v těch dnech slavilo výročí *Jaroslava Ježka*, iniciativně zařadili do programu světovou premiéru skladby *Josefa Vejvody* věnované Ježkovi, takže zájem byl veliký.

Již první „klasická“ půle koncertu naznačila, že stylová rozkročenost orchestru vůbec nevádí - jak *Mozartova Symfonie g moll č. 40 (KV 550)* tak i *Haydnův Klavírní koncert D dur* s polskou klavíristkou **Joanou Trzeciak** byly důstojnou počtou dalším letošním jubilantům.

Druhá polovina koncertu pak nabídla jiné menu. Na pódiu se dostavilo jazzové trio bubeníka a skladatele **Josefa Vejvody** (Vejvoda - bicí, **Kryštof Marek** - klavír, **Ondřej Štajnochr** - kontrabas), aby po dvou skladbách svých členů ustoupilo opět smyčcům Virtuosi, kteří dvěma větami ze *Sukovy Serenády Es dur* připomněli nejznámější skladbu Ježkova učitele. Závěr koncertu pak byl již cele věnován Ježkovi - a sice skladbou s názvem *Pocta Jaroslavu Ježkovi*. Nejen názvem kompozice Josefa Vejvody pro orchestr a jazzové trio, ale především jejím stylovým charakterem: autor v ní hýří nápady, hravostí, smyslem pro humor a citáty z Ježkových písní, kterými doslova hudebně rozesmál publikum a osvědčil svou po otci Jaromírovi zděděnou melodickou zručnost a nepodbízivost. Úspěch byl obrovský a trio s Vejvodou muselo ještě přidávat.

O novince s Josefem Vejvodou:

Jak vznikl nápad napsat něco k Ježkovi výročí?

Koncem srpna jsem potkal Oldřicha Vlčka a ptal se ho na naši spolupráci. Nabízel jsem mu některé skladby z poslední doby, co jsem psal pro komorní orchestr. Řekl mi něco ve smyslu, snad do budoucna, a spíše mě upozornil na koncert 16. 10. v Rudolfinu věnovaný Jaroslavu Ježkovi. Takhle kdybych napsal něco v tomto duchu, tak to by potřeboval pro orchestr. To byla pro mne veliká výzva.

A co se dělo pak?

Sedl jsem si doma a hned začal něco vymýšlet. Po měsíci jsem Oldřichovi zavolaal, že dílko je hotové, jmenuje se *Pocta Jaroslavu Ježkovi*, trvá 10, 5 minuty a je pro komorní orchestr a jazzové trio.

Jak vypadá ?

Je to fantazie, ve které se občas objeví krátký motiv z Ježkovy tvorby, skladba je velice pestrá - od 3/4 blues přes abstraktní hudbu až k ragtime. Oldřich Vlček si prohlédl partituru a rozhodl se zařadit skladbu do programu s tím, že ve druhé části koncertu moje jazzové trio zahrraje samo a na poslední skladbu, onu premiéru, se k nám přidají Virtuosi.

Jaké ježkovské motivy jste v ní použil?

David a Goliáš, což byla nejtěžší práce, dále V domě straší duch, což bylo rovněž náročné, lehčeji to šlo s písničkami Holduj tanci, pohybu, Život je jen náhoda a Když jsem kytici vázala.

Jaké byly ohlasy po premiéře?

Velice dobré, hned mi gratulovali třeba Jiří Vejvoda z Českého rozhlasu, pianista Karel Růžička či ředitel Konzervatoře Jaroslava Ježka Karel Vraný, kterému jsem slíbil, že skladbu oficiálně této Konzervatoři věnuji. A pro mne to byla již druhá velká satisfakce - po nedávné šedesátce, kdy jsem loni premiéroval mé *Novelty Concerto* pro housle, jazzové trio a orchestr a Pavel Šporcl mi hrál sólo. ■

Josef Vejvoda za svými bicími



JAZZ BEZ HRANIC

Plzeň, Divadlo J. K. Tyla, House of Blues

Tomáš Kuhn

Jazz bez hranic je název jazzového festivalu, jehož první ročník proběhl ve dnech 19.–21. 10. v Divadle J. K. Tyla a v klubu House of Blues v Plzni. Tato akce, která vznikla na základě regionálního EU projektu „Jazz ohne Grenzen“ a díky finanční podpoře Fondu česko-německé budoucnosti volně navázala na tradici konání osmi ročníků Mezinárodního bigbandového festivalu a čtyř koncertů seriálu Jazz na divadle pořádaných agenturou TRIWOLI.

Program festivalu tvořil poměrně pestrou směsí aktivit. Skvělý dramaturgický počín se povedl pořadatelům již úvodním výchovným programem „Jak se dělá jazz“, ve kterém **Band Kryštofa Marka** společně s průvodcem **Antonínem Procházkou** nenásilnou formou představil tento žánr, jeho historii a styly mladým fanouškům jazzové hudby ze středních a hudebních škol Plzeňska. Škoda jen, že program byl příliš krátký. Zdálo se, jakoby autoři trochu podcenili své mladé obecenstvo, zřejmě v obavě z malé atraktivity tohoto žánru. Opak byl ovšem pravdou. Mladý jazzový potěr reagoval na veškerou hudební produkci velmi spontánně, disciplinovaně poslouchal konferenciéra a věčně aplaudoval každému tanečnímu číslu **Petra Brettschneidera** a **Petry Parvoničové**, kteří předváděli vždy k uvedenému jazzovému období také tanec, např. charleston, shimmi, jive či boogie-woogie. Nezbyvá než doufat, že autoři pořadu I. Slabý, I. Tomazič, K. Marek a A. Procházka připraví pokračování této výborné myšlenky i pro další ročníky.

V rámci festivalu probíhala na plzeňské konzervatoři také jazzová dílna, jejíž součástí byly teoretické semináře a praktická hra v jazzových formacích několika desítek mladých hudebníků z českých a německých hudebních škol a konzervatoří. Vedení dílny se ujali němečtí pedagogové z kvartetu pianisty **Konrada Niskiho** z Deggenendorfu.

Hlavní program festivalu se ovšem soustředil jako již tradičně do prostor Divadla J. K. Tyla. Česko-německý jazzový orchestr **EUregio band** na úvod předvedl tradiční mainstream, bohužel, se všemi chybami narychlo sestaveného ansámblu. Poněkud lépe vyznělo vystoupení jedné složky uvedeného orchestru, kvartetu **Konrada Niskiho**, který zahrál i několik svých vlastních skladeb, částečně v duchu third stream.

Vrcholem prvního dne festivalu bylo vystoupení německé instrumentalistky **Barbary Dennerlein** z Německa, hráčky na elektromagnetické varhany Hammond. Již v úvodních vlastních skladbách *Fly away* a *Changes* dokázala, že označení „talent budoucnosti“, který získala pětikrát za sebou v anketě renomovaného jazzového časopisu *Down Beat*, nebylo náhodné. Nadšené posluchače dokázala strhnout nejen těmito mnohovrstevnými kompozicemi míchajícími jazz s dodekafonickými a minimalistickými plochami, prokládanými pedálovými sóly (jako jedna z mála jazzových varhaníků basuje pedály), ale také smyslem pro blues a swing (*The Long Way Blues*, *Swing the Blondes*). Většinu skladeb skvěle doprovázel na bicí nástroje **Andjelko Stupar** patřící ke špičce rakouské jazzové scény.

Závěr koncertu obstaral **Big Band Českého rozhlasu**, v jehož čele stojí skladatel a hudební aranžér **Václav Kozel**. Přestože orchestr předvedl jen samé hity z repertoáru orchestru **Glenna Millera** (*Pennsylvania 6-5000*, *Moonlight Serenade*, *In the Mood*), jejich vystoupení vyznělo, bohužel, trochu monotónně, k čemuž přispěl i poněkud nudným průvodcovským slovem **Alfréd Strojček**.

V úvodním programu druhého dne se představili **Helmut Nieberle & Cordes Sauvages**. Zcela akustické vystoupení ve swingovém duchu ve stylu **Django Reinhardta** vyznělo histo-



Sváta Čech & Západočechův Big Band

ricky poučeně a především neuvěřitelně precizně. V sólech se zaskvěli zejména klarinetista **Stefan Holstein** a kytarista **Helmut Nieberle**.

Velkokapelový jazz zastupoval tento večer **Sváta Čech & Západočechův Big Band**. Přestože se jedná o amatérské sdružení, jejich výkon lze bez nadsázky označit jako profesionální. Skladby **G. Gershwin** *Somebody Loves Me*, **R. Charles** *Georgia On My Mind* nebo **C. Portera** *Night and Day* byly interpretovány plným průrazným zvukem a působily velmi svěže.

Druhý vrchol festivalu obstarala hudebně pohybová show v podání **4.TE.Tu**. Kvartet vedený **Jiřím Kornem** přesvědčil posluchače nejen o svých kvalitách pěveckých, ale dokázal také skvěle pobavit. K hlavním devizám souboru patří nejen nápadité aranžmá, ve kterém se často odráží swingové vedení jednotlivých hlasů a promyšlená rytmická složka, kterou skupina překvapuje téměř ve všech písních, ale také scénická podoba písní. Přestože soubor těží ze skladeb, které patří k opravdovým evergreenům (*Tears in Heaven*, *O, Baby*, *Baby*, *How Deep is Your Love*, *Lady Carneval* atd.) dokáže je jejich vybroušením podat překvapivě zajímavě a nově. **Jiřím Kornovi & spol.** se dokonce podařilo dostat nadšené diváky ze sedadel, což se jinému souboru tohoto festivalu nepodařilo.

V rámci festivalu se v jazzovém klubu *House of Blues* kromě nočních jam sessions uskutečnily také koncerty světově proslulého kytaristy **Mika Sterna** (bývalý člen kapely *Blood, Sweat & Tears* či skupin *Milese Davise* a *Michaela Breckera*) a skupin **Jazz Quintet Plzeň** a **Konrad Niski Quartet (SRN)**.

GOLEM SE VRÁTIL DO PRAHY

Praha, kina Lucerna, Světozor,

Ponrepo, Ewald aj.

Vladimír Říha

Říjnový předposlední víkend (18.–22. 10.) patřil již potřetí za sebou v Praze festivalu **MOFFOM**, což není nic jiného než zkratka anglického *Music on Film – Film on Music*. Tento nový festival hudebních filmů pořádá česko-americká skupina nadšenců v čele s ředitelem festivalu **Johnem Caulkinem** a úctyhodně roste: letos celkem v sedmi kinech se promítalo sto filmů z 20 zemí s tématem hudby, dále živé koncerty kapel v kavárně *Lucerna*, výstavy fotografií, semináře a časté diskuse po filmech s hosty, jakými byli americký muzikolog a režisér **William Ferris** (expert na blues), expert na americkou židovskou hudbu **Josh Dolgin** či režiséři z Velké Británie **Simon Broughton** a **Julian Temple** a Švéd **Magnus Gertten**.

Jako v prvních ročnících opět převažovala hudba populární – rock, jazz a worldmusic, klasika byla zastoupena méně, ale

byla, což je nutno kvitovat s uznáním. Nejvíce byly zastoupené sekce geograficky soustředěné na hudbu Střední Asie, Jihoafrické republiky a na New Orleansu. Klasika měla jedinou sekci Alternativní Mozart, dále Rok židovské kultury a některé snímky byly i v sekci Panorama. Samostatnou sekci měla díla, proslulé české muzikály, režiséra **Ladislava Rychmana**.

Z klasiky oceňme zařazení dokumentu o pěvkyni **Marii Callasové** (režie **Jon Ardein**, Kanada, 1978), uvedení mozartovských snímků, z nichž některé jsme viděli již na MTF Zlatá Praha: *Hledá se Mozart* (režie **Phil Grabsky**, USA, 2005) a *Mozartovy koule* (režie **Larry Weinstein**, Kanada 2006), nové byly *Černý Mozart* o černošském muzikantovi z 18. století ve Francii či *Mozart v Meadowlands* o černém překladateli Händelova Mesiáše v současné JAR. Opět zabodovala **Bergmanova Kouzelná flétna** (1975, Švédsko) či známý dokument *Hudba v Terezíně* (**Simon Broughton**, VB 1992).

Z převažující „neklasické vlny“ by určitě zasloužily uvedení v naší televizi či kinech snímky o New Orleansu po ničivých povodních a osudu místních muzikantů, výborný byl i britský dokument o festivalu v Glastonbury (režie **Julian Temple**, VB 2006), událostí bylo určitě uvedení švédského dokumentu *Rolling Like a Stone* (režie **Magnus Gretten a Stephan Berg**, 2005) o událostech kolem koncertu Rolling Stones v Malmö v roce 1965(!), snímek, jenž byl zároveň poctou jedné generaci švédských rockerů a tehdejších fanynek.

MOFFOM jako každý rok doplnilo jedno promítání klasického němého filmu se živou hudbou – letos jím byl známý německý *Golem* (1920, **Paul Wegener**) s živou klezmerhiphopovou hudbou, a tak se nezničitelný Golem zase jednou vrátil do Prahy. ■

NADCHLI BASIE A MEHLDAU, ZKLAMALY GOSPELY Z HARLEMU

Národní dům Vinohrady, Rudolfinum, kostel Cyrila a Metoděje v Karlíně

✎ Vladimír Říha

Na přelomu října a listopadu zažila Praha pořádnou nadílku jazzu, takže jazzový fanoušek někdy nevěděl kam dřív a leccos musel z časových důvodů vypustit.

Z dvou festivalů s tradicí to tentokrát byl ten mladší Swingový v Národním domě na Vinohradech, který během tří dnů připravil v devátém ročníku publiku jeden obrovský zážitek: účinkování amerického **Big Bandu Counta Basieho**. Legendární swingová kapela sice již bez svého zakladatele a leadera se po 32 letech vrátila do Prahy s novým dirigentem **Billem Hughesem**, bývalým trombonistou kapely a se skvěle frázující zpěvačkou **Melbou Joyce**. Nadchli souhrou i jednotlivými sóly a podání klasických swingových standardů i novějších Heftiho kompozic oživoval a rytmický podklad jim dodával bílý bubeník **Butch Miles**, současná hvězda prvního kalibru a jeden z pěti muzikantů v kapele ještě pamatujících Basieho. Poděkujme dodatečně s úctou zemřelému řediteli agentury **Zofín Janu Nekolovi**, že se o pražskou návštěvu kapely zasloužil.

Starší **Mezinárodní jazzový festival** (pořádaný Pragokoncertem) letos v mnohém zklamal. V jubilejním třicátém ročníku trpěl špatnou propagací a i účast ze zahraničí byla slabší, naštěstí nezklamaly hvězdy, které přijely podruhé, jako americká varhanice **Rhoda Scott** či bluesman **Sugar Blue**. Kladně musíme ohodnotit připomenutí výročí Jaroslava Ježka na koncertě v Lucerna Music Baru, kde jeho skladby

hrál **Petr Kořínek Jazz Orchestra** a zpívala **Eva Svobodová** s vlastní kapelou.

Největší hvězdu víkendu dodal ale jiný festival – Struny podzim. Ve vyprodaném Rudolfinu vystoupil totiž americký jazzový pianista **Brad Mehldau**, jenž ve svých 36 letech od první pražské návštěvy před lety, kdy hrál v poloprázdné Akropolis, vyzrál a prorazil na jazzové scéně. Ve 2,5 hodinovém recitálu bez přestávky ukázal své přednosti – schopnost improvizace, pohrávání si s tématy, hru, při níž kontrapunkticky levá ruka hraje další melodickou linku. Bez označení názvů předložil posluchačům porci vlastních skladeb i úprav jazzových, popových i muzikálových písní a ovace ve stoje byly výzvou k dalším šesti přídavkům.

Zklamáním bylo naopak vystoupení amerického černošského **Harlem Gospel Choir**, jenž se na turné Čechami zastavil v kostele sv. Cyrila a Metoděje v Karlíně. Když pomíne organizací závady (nevhodné místo v rekonstrukci plně lešení, špatné ozvučení, prodání více lístků než je kapacita kostela aj.) a zůstaneme jen u hudby, pak musíme konstatovat, že sbor je vyloženě komerčním souborem, jenž choreografií, kostýmem i podáním spíše gospely profanuje směrem ke stylu televizní stanice MTV a ani stále vzývání Ježíše či Martina Luthera Kinga k většímu dojmu nepomohlo. Údajně ostatní koncerty sboru na turné byly lépe organizované a s větším ohlasem diváků, ten pražský se však nepodařil. ■

VELKÁ SOUŘEŽ HUDEBNÍCH ROZHLEDŮ

Vážení čtenáři,

ani tentokrát jste naší otázkou – Jak se jmenovalo nejstarší operní divadlo v Miláně a v kterém roce zahájilo svůj provoz – určitě nebyli zaskočení. Odpovědi přišlo opravdu hodně a nesprávných bylo jen několik. Nejstarším operním divadlem v Miláně bylo Palazzo Ducale, které nechal vybudovat guvernér Don Giovanni Ferdinando di Velasco a jenž svůj provoz zahájilo již v roce 1598! Vítězům blahopřejeme a posíláme krásné vánoční dárky. Od vydavatelství ROSA úplnou novinku, CD se znovuobjeveným dílem Františka Maxe *Knížete, Pastorální mši in D* v podání sólistů a členů vokálního souboru Collegium 419, které doprovodil komorní orchestr Czech Virtuosi řízený Karlem Mitášem.

📍 **Šárka Ďurinová, Tmaň**

📍 **Jaroslav Číhal, Bruntál**

📍 **Miroslava Šimková, Liberec**

OTÁZKA NA LISTOPAD:

Kteří režiséři vytvořili tzv. „Pražskou školu“ nebo-li „Die Prager Schule“?

Své písemné odpovědi zasílejte do **16. prosince 2006** na adresu redakce **Hudební rozhledy, Radlická 99, 150 00 Praha 5** nebo na e-mailovou adresu **rozhledy@volny.cz**

Pravidelnou soutěžní otázku najdete i na našich webových stránkách <http://hudebnirozhledy.cz>, kde je zkrácená verze každého čísla uveřejněna již o pět dnů dříve, než se objeví v prodeji nebo ve vašich schránkách.

Dvakrát jinak v Národním divadle

Praha, Národní divadlo

Josef Herman

Poprvé: Prozrazené Tajemství

Premiéra opery *Bedřicha Smetany Tajemství* v Národním divadle v Praze byla víceméně zbytečná. Skutečný křest si inscenace odbyla na konci června v Litomyšli a její záznam dokonce odvysílala Česká televize pár dnů před pražskou „premiérou“. Tajemství tedy bylo prozrazeno jaksi předem. Ostatně nebylo co tutlat, jde o další vnitřně vyprázdňenou inscenaci, jaké Jiří Nekvasil s Danielem Dvořákem vyrábějí jako na běžícím pásu, hlavně že zase provozně jednoduchou. Ani pěvci se na jevišti nic moc učit nemuseli, zčásti postávají a gestikulují tak, jak se v postavách této opery odpradáva dělá, zčásti cvičí obvyklou nekvasilovskou spartakiádu, zčásti jsou vtlačeni do také obvyklých zhůvěřilých akcí. Nejprimitivnější je sexuální násilí Bonifáce na panně Róze, přestože něčeho takového by postavy byly schopny tak před dvaceti lety, kdy ještě byly mladé a snad i sexuchtivé. Přes tělesno pojatý milostný trojúhelník Bonifác - Róza - Kalina prostě odporuje logice i žánrové poloze příběhu. Snad k tomu mohla svádět Kateřina Jalovcová, která panně Róze dodala nepřiměřené mládí a krásu, osvědčila mimořádné hlasové kvality, jenže je příliš mladá i pro Kalinu v poněkud unaveném podání Romana Janála. Svědčí to o dvou věcech: Jednak Nekvasil nedostatečně, pokud vůbec, zvažuje osobnosti předpoklady pěvce pro tu kterou roli v kontextu interpretů ostatních, což je zcela v rozporu se současným pojetím operního divadla zakotveno v hluboké minulosti, kdy se jen tak aranžovalo. A pak je otázkou, jestli takové úkoly jsou pro Kateřinu Jalovcovou vhodné, jakkoli je zvládá na úrovni v našich poměrech vysoké.

Podobně bych se mohl ptát, proč puristický scénický princip v posledním jednání poničí popisná pec, z níž vyleze Kalina patřičně načerněný v tváři, jak prolezl zřejmě z útrob Bezdězu komínem; proč Kalina při vstupu do Bezdězu musí na holém pódiu naturalisticky kopat krumpáčem, když předtím Bonifác sebral „trám“ s dopisem fratera Barnabáše z hromady propriet připravených před pódiem přiznaně divadelně. Odpovídám si: protože Nekvasila s Dvořákem už dlouho nezajímá stylová čistota inscenace, resp. nechtějí vydávat mnoho úsilí na doladění všech prvků inscenace. Jinak nic proti neiluzivnímu principu, ten je na inscenaci nejsympatičtější, ale všechno proti nedůslednosti, pohodlnosti a přibližnosti, s níž je (ne)realizován. Včetně neonového Bezdězu v pozadí. Lze v tom ovšem rozpoznat nedobré dědictví tradic prý moderní české režie Kašlíků a spol., včetně přibližného naznačování hereckých akcí a vizuálních atrakcí.

Dirigent Zbyněk Müller si dal práci s vypracováním orchestrálního partu, což je možná největší zisk inscenace, jakkoli si myslím, že v někdy uspěchaných tempech se trochu ztrácela smetanovská líbeznost i ostré protiklady v tempech i ve zvukové dynamice. Nelze odpustit několik frapantních temporytmických lapsů, kanáry v žestích, Ludkovi Velemu neustále dotahované či spíše už doskakované tóny a intonační nepřesnosti, obecně pak málo významového výrazu ve zpěvu. Velmi ocenit je třeba povětšinou precizní výslovnost. Obsazení rolí však je vcelku kvalitní, a to i v alternacích, k premiérové špičce vedle Jalovcové patřila Maria Haan coby Blaženka, Jaroslav Brežina jako Skřivánek a Ivan Kusnjer coby Mistr zednický - jediný udržel prapor v rozpadajícím se ansámblu ve třetím jednání. Nastudování Tajemství považuji za další promarněnou příležitost a dobrý důvod ke změně vedení souboru.

Národní divadlo Praha - Bedřich Smetana: Tajemství, libretto Eliška Krásnohorská. Dirigent Zbyněk Müller, režie Jiří Nekvasil, scéna Daniel Dvořák, kostýmy Zuzana Krejzková, pohybová spolupráce Števo Capko a Mirka Eliášová, sbormistr Pavel Vaněk. Premiéra v Národním divadle v Praze 27. 10. 2006.

Kateřina Jalovcová (Róza) a Jiří Sulženko (Bonifác)





Johannes Chum (Tito) a Kate Aldrich (Sesto)

Podruhé: Tito šlechtý podle Freuda

Na přípravě inscenace opery *W. A. Mozarta La clemenza di Tito* lze naopak doložit, jak to v dnešní operní Evropě chodí. Inscenátoři manželé **Ursel a Karl-Ernst Herrmannovi** podmínili inscenaci nalezením vhodných interpretů, první obsazení si přivedli zahraniční, druhé domácí dlouho hledali na konkursech a sestavili z převážně mladých pěvců několika divadel. Druhou podmínkou vynikající inscenace byla jemná interpretace opery, vycházející z možností partitury, ale domyšlená zcela současně.

Původně holdovací operu, kterou si přáli čeští stavové ke korunovaci Leopolda II. v roce 1791, Mozart psal sice na staré libreto Pietra Metastasia, ale důkladně přepracované. Přesto mělo daleko k programovým operám typu *Dona Giovanniniho* nebo *Figarovy svatby* a jako strnulá opera seria se dílo, alespoň u nás, zpravidla hrálo. Manželé Herrmannovi ve svém pojetí podtrhli právě to, co Mozart k holdovací operě vlastně ne moc ústrojně dodal, a sice psychologické souvislosti událostí, tedy stavy duše jednotlivých postav a jejich vztahů. A to je samozřejmě ta nejpřímější cesta k modernímu divadlu! Proto Herrmannovi tolik lpěli na vhodných interpretech, proto jejich dirigent **Alessandro De Marchi** tolik dbal na nuance pěveckého výrazu, který oni podpořili významovým jednáním postav na jevišti. Pečlivě přípravený sbor umístili do bočních lóží, scénu zbabili podrobností a uzavřeli do hlubokého úzkého bílého tubusu coby současného modelu barokní perspektivní scény, kterým ony psychologické valéry jednání postav nahlíželi jakoby pod mikroskopem. Mám dojem, že vůbec poprvé se přitom Praha setkala s jen významovými kostýmy, jednoznačně historicky nezařaditelnými, podřízenými vyznění jednotlivých situací. V Evropě je to ovšem běžné. Snad už z řečeného je zřetelná propast mezi tímto a dvořákovsko nekvasilovským přístupem k přípravě inscenace.

Psychologickou cestou Herrmannovi došli k logičtějším charakteru titulní postavy. Císař Titus u nich zosobňuje citlivého muže, který stojí mezi světem tvrdých chlapů, jakého tu reprezentuje pouze Publius (**Adam Plachetka** ho zpívá

i hraje spolehlivě, zcela srovnatelně s **Wolfem Matthiasem Friedrichem**), a světem tvrdých žen a zšenštilých mužů, jak ho reprezentuje čtveřice zbylých postav. Řešení respektuje a významově domýšlí skutečnost, že všechny čtyři postavy interpretují ženské hlasy. A jakoby Herrmannovi odhalili přirozenou logiku Mozartovy partitury, právě Sesto, Annio, Servillia a Vitellia se potácejí v krajních emocích, intrikují, dopouštějí se zrady a pak se zase hystericky kají. Ještě nejvěcněji, nahlíženo současnými očima, se chová Servillia, proto je tu za moderní mladou dívku, skoro školačku, která samozřejmě poslouchá jen hlas svého srdce a nemá problém na rovinu odmítnout Titovu nabídku stát se jeho ženou, a tudíž císařovnou. **Anke Herrmann** ji zpívala, stejně jako ostatní v prvním mezinárodním obsazení, ať se posléze neopakují, suverénně technicky, přirozeně vedeným hlasem bez přepínání, s citlivou významovou dynamikou každého tónu, která tvoří základ psychologické stavby inscenace. Anke Herrmann ovšem v logice postavy zpívala part velmi prostě, což neznamená bez výrazu, který hodně chyběl její alternantce **Petře Nôtové**. Ve stejné logice **Elzbieta Szmytka** naopak zdůraznila skoro hysterické polohy jednání intrikující Vitellie, **Pavla Vykopalová** z výrazu ubrala, patřila k nejlepším v domácím obsazení. Rozdíl v hereckém přístupu mezi evropskými a domácími pěvci lze názorně deklarovat na postavě Annia – jakkoli **Kateřina Jalovcová** roli zpívá perfektně a vykonává pečlivě vše, co má, v konfrontaci se **Sarah Castle** jsou to stále pouze naučené pózy. Nepřikládám to však na vrub samotné pěvkyni, spíše to budiž dokladem zásadně jiného přístupu k opernímu herectví u nás a „ve světě“, který považuji za největší manko zdejšího operního divadla a za jeho viníky pak zdejší režiséry, především ty z krajních poloh tradicionalismu na jedné a rádobynovátorství na straně druhé.

Klíčovou postavou opery je ovšem Sesto, v této inscenaci psychologicky rafinovaně vztážený jak k Vitellii coby muž k ženě, tak k Titovi coby žena k muži. Ve vypjaté scéně, v níž se Tito snaží zjistit důvody Sestovy zrady, jsou Sestovy pohyby ženské, zvláště když se schoulí na židli před dotírajícím už nikoli vládcem, ale mužem Titem. Tyto posuny ovšem

nesměřují k žádným siláckým senzacím, ale naopak jsou prostředkem oněch nejjemnějších psychologických záchvěvů postav – a Mozartově hudbě překvapivě přesně odpovídají! Americká mezzosopranistka **Kate Aldrich** nejen dokázala přirozeně ztvárnit psychologicky široký oblouk postavy, ale stala se i prvořadou hvězdou inscenace. Praha se po dlouhé době mohla setkat s opravdu výjimečnou kvalitou a kéž by to napravilo zdejší pokřivená hodnotová kritéria operního zpěvu a herectví. Sesta v našich končinách Herrmannovi nenalezli, maďarská pěvkyně **Atala Schöck** se s úkolem vyrovnala solidně. Tita jako citlivého a tak trochu lehkomyšlného mladíka vystihl **Johannes Chum**, v českém obsazení se s postavou dobře srovnal i **Jaroslav Březina**, ovšem pro roli v takovém pojetí už trochu starší, herecky o poznání přímočařejší než bylo zdrávo, a s již ne svěžím hlasem, zato postavu správně odlehčil trochou humoru.

Také orchestr pod taktovkou **De Marchiho** pulsoval jemnou dynamikou a hrál poměrně soustředěně, hned na čtvrtém představení poprvé řízeném **Janem Chalupeckým** se však logická tempa rozpadla, souhra vážla, hráči chybovali (horna!) – zkrátka zase jako doma. Je zřejmé, že v současném stavu opery Národního divadla bude velmi těžké udržet inscenaci na premiérové úrovni, jakkoli je dobře, že se s ní počítá v repertoáru i do budoucna.

Po dlouhých šesti letech se v pražském Národním divadle objevila špičková inscenace. Kéž by to napomohlo důslednějšímu návratu zdejšího operního divadla do patřičného evropského kontextu. A k vyjasnění kritérií.

Národní divadlo Praha – Wolfgang Amadeus Mozart: La clemenza di Tito. Libreto Caterino Tommaso Mazzola podle Pietra Metastasia, hudební nastudování a dirigent Alessandro De Marchi, režie Ursel a Karl-Ernst Herrmannovi, scéna a kostýmy Karl-Ernst Herrmann, sbormistr Lukáš Vasilek. Premiéra ve Stavovském divadle 14. 10. 2006. ■

CO S TÍM DALIBOREM?

Plzeň, Divadlo J. K. Tyla

✍ Josef Herman

Ptají se především režiséři. Tedy ti osvětenější. Buď se snaží inovovat obvyklé postupy, zbavovat operu alespoň těch nejtlustších nánosů bývalých inscenačních konvencí, občas, ale velmi zřídka, si troufnou hledat aktualizace a nová témata, která by mohla *Smetanovu* operu spojit s dneškem. Vzpomeňme Pitínského pokusu vnést do inscenace v Národním divadle přesahové kontexty – politické procesy 50. let, politikaření našich předků na sklonku 19. století, či hudbu jako takovou.

Karla Štaubertová šla v Plzni jakousi střední cestou, sympatickou v úmyslech, kterým však chybí možná přesnější domyšlení konkrétních akcí a hlavně jejich adekvátní realizace. **Ján Zavarský** poskytl vyprázdněný a po většinu času potměný prostor, jehož hlavním prvkem je otočné schodiště, po kterém se dá vystupovat k trůnu i sestupovat do podzemí, s jasnými symbolickými konotacemi. V jeho útrobach je pak stísněná kobka žalárníka. K tomu symbolický rudý rám ve scéně v žaláři, nějaký ten praktikábl, závěs. Stejně puristické jsou kostýmy, vlastně černobílé s aplikacemi rudé – Jitka a její druzi a družky jakoby označili příslušnost k Daliborovi rudými stužkami, Milada umírá v rudé róbě. Vytříbené, důstojné, elegantní, zvláště v závěru, jenže významově příliš abstraktní. Což by tolik neškodilo, možná vůbec, kdyby režisérka v tom případě důsledně rezignovala na nějaká dějiště a charakteristiku událostí, kdyby žalárníka nevstrčila do oné kobky, kdyby Vladislavovi nahoru do schodů nepo-

stavila trůn, zkrátka kdyby buď abstrakci nebo konkrétnost dotáhla do důsledků. Vlevo nebo vpravo, ale ne středem. Naprosto stejné je to s herectvím, snaha Štaubertové vést pěvce nikoli k popisnosti, ale k cíleným gestům, je vítaná, jenže není důsledná, významově čitelná a vede až k nechtěné komice, když Daliborova družina v hostinci kolektivně jásá a mává jako na spartakiádě. Míst už ne tak křiklavých, ale spíše nejasných, bych mohl jmenovat víc. Především tomu všemu chybí skutečné vztahy postav, bez nichž se podle mne obejt nelze, nestačí proto jen vést jednotlivce ke konkrétnímu jednání, sestavovat z nich mizanscény, někdy působivé výtvarné obrazy, když Smetanova hudba překypuje emocemi a vyzývá k akci.

Připouštím, že čtyři měsíce po premiéře, kdy jsem plzeňského Dalibora konečně shlédl, se mohlo v detailech leccos pokazit, takovou inscenaci to může zasáhnout citelně, leč základní problémy jsou zjevně dány. Ještě rozpačtější však jsem byl z hudebního nastudování, nechce se věřit, že orchestr může hrát tak nepřesně v souhře, s tolika lapsy, v tak nevyváženém zvuku, hlučně a nekultivovaně. Prvním tématem dnešního provozování Dalibora je přece reprodukce výjimečné operní skladby, už proto nelze tak nízkou kvalitu provedení zvláště v renomovaném divadle připustit. K tomu **Dalibor Tolaš** zpíval krále Vladislava snad v neoznámené indispozici a **Ivaně Šakové** coby Miladě nebylo rozumět slovo. Také **Václav Málek** titulní roli trochu zmáhal, ale kdo jiný na ni u nás alespoň stačí? Provedení podrželi tři mladí pěvci, **Ivana Veberová** jako Jitka (možná spíše budoucí Milada!), **David Szendiuch** v roli žalárníka Beneše a **Jiří Hájek** coby Budivoj.

Ani plzeňským abonentům do potlesku nebylo. Mně tím méně, neboť úsilí Karly Štaubertové o nepopisné stylizované operní divadlo považuji u nás za poměrně výjimečné a potřebné. A to zvláště v současné Plzni.

Divadlo J. K. Tyla v Plzni – Bedřich Smetana: Dalibor. Dirigent Pavel Šnajdr, režie Karla Štaubertová, scéna Ján Zavarský, kostýmy Zuzana Rusínová, sbormistr Zdeněk Vimr. Premiéra 24. 6. 2006, psáno z reprízy 18. 10. 2006. ■



Ivana Šaková (Milada), Ivana Veberová (Jitka) a Tomáš Kořínek (Vítek).

ČESKOBUDĚJOVICKÉ HLEDÁNÍ VLASTNÍ CESTY

České Budějovice, Jihočeské divadlo

Lenka Šaldová

Premiéra *Rossiniho Lazebníka sevillského* v Českých Budějovicích jako by přišla poněkud předčasně: v průběhu večera přibývalo nepřesností v orchestru, rozpadaly se ansámby, prudce stoupala intonační nejistota **Ivy Hošpesové** (Rosina). Snad ale soubor s dirigentem **Martinem Peschíkem** ještě hudební nastudování (jinak barvitě a hravě) doladí.

Po *Martinů Dnu dobročinnosti*, *Rossiniho Signoru Kartáčovi*, *Lortzingově Zkoušce na operu* či *Flotowově Martě* má Jihočeské divadlo na repertoáru další vtipnou inscenaci. Vůbec nevádí, že režisér **Miloslav Veselý** převážně vychází z osvědčených, klasických situačních řešení a gagů, když dokáže interprety dovést k tomu, aby uvolněně, bez přepínání a s nadhledem jednotlivé situace rozehráli. **Klečkův** nosatý Bartolo s obřím břichem, velké dítě rozmrzele si něco broukající pod vousy, je natolik neodolatelný (zvláště v bílé noční košili, na hlavě čepičku s bambulkou), že divák interpretovi patrně odpustí, že si v rychlejších pasážích italský text trošičku domýšlí. Ostatně také **Peter Poldauf** – s vtipem – slavnou árií *Dona Basilia* o pomluvě poněkud upravil. Vedle těchto zkušených herců – komediantů (a snad i od nich) se již mnohé naučili i jejich mladší kolegové: **Aleš Voráček** jemně vyzpívává něžné city lyrického milovníka, jeho *Hrabě Almaviva* se ale dokáže v převlecích i dobře vyřadit. Pěkný šibal je ovšem především **Figaro Svatopluka Sema** (jehož dnes rozhodně počítám k nejlepším barytonistům působícím u nás), suverénní, šarmantní vládce jeviště.

Českokobudějovičtí jako by se rozpomínali na druhou polovinu devadesátých let, kdy se operní soubor v domácím kontextu prosadil právě komediálními inscenacemi (*Kritická noc*, *Poutníci do Mekky* ad.). Režiséři **Josef Průdek** a **Miloslav Veselý**, kteří dnes podobu českokobudějovického operního divadla nejvíce určují, ostatně zažili tuto dobu jako herci. V *Kristině Novotné* teď našli výtvarnici, která navrhuje jednoduchá, hravá scénografická řešení, přičemž podtrhuje divadelnost, neiluzivnost jevištního prostoru. V *Lazebníku sevillském* zvláště obdivuji důvtip, se kterým interprety oblékla v podstatě do současných šatů, které přitom zároveň odkazují někam ke komedii dell'arte: stačí jí k tomu podvázat dnešní kalhoty pod koleny barevnou mašličkou nebo pro Figarovu vestičku zvolit pestrý kosočtvercový vzorek.

Zdá se, že se českokobudějovický operní soubor vydává novou cestou: přestává se zoufale snažit odehrát veškerý pestrý operní repertoár vlastními silami a soustředí se především na to, v čem může být jedinečný. Patrně jde o součást celkové proměny Jihočeského divadla, k níž by mělo patřit i rozšíření abonmá: českokobudějovičtí by v budoucnu měli mít možnost navštívit představení nejen v jejich městě – a nepřicházeli by tak ani o tituly, které ve skromných podmínkách jednoho z našich nejmenších operních divadel, bohužel, není možno nastudovat v opravdu důstojné podobě. Hodně štěstí!

Jihočeské divadlo České Budějovice – Gioacchino Rossini: Lazebník sevillský. Hudební nastudování Martin Peschík, režie Miloslav Veselý, scéna a kostýmy Kristina Novotná, pohybová spolupráce Miluše Šindlerová, sbormistr Josef Sychra. Premiéra 6. 10. 2006 v historické budově Jihočeského divadla. ■



Pavel Klečka (Bartolo) a Iva Hošpesová (Rosina)



Zleva Aleš Voráček (Hrabě Almaviva), Svatopluk Sem (Figaro) a Pavel Klečka (Bartolo)

HUDBA V PRAZE

90. výročí úmrtí vojenského kapelníka a skladatele, žáka Antonína Dvořáka, Julia Fučíka (18. 7. 1872 – 25. 9. 1916) uctila Společnost Antonína Dvořáka v den jeho úmrtí pietní vzpomínkou u jeho hrobu na Vinohradském hřbitově v Praze, dále pak 16. října, společně s Národním muzeem, Českým muzeem hudby, Muzeem Antonína Dvořáka, odbornou přednáškou Mgr. Dariny Svobodové (Severočeská vědecká knihovna Ústí nad Labem) v pražském Dvořákově muzeu. Přednášející promluvila o skladatelově životě a tvorbě na základě nejnovějších znalostí pocházejících především ze studia pozůstalosti Julia Fučíka a členů jeho rodiny, již zpracovala v letech 1995 až 2002 do odborného inventáře za finanční podpory Nadace Českého hudebního fondu. Dnes čítá pozůstalost, respektive celý fučíkovský fond, úctyhodný počet 2 721 jednotek. Tento soubor se podařilo ucelit a zachránit pro budoucnost mj. zásluhou Společnosti Antonína Dvořáka, která ji po léta uchovávala a v 80. letech věnovala do Českého muzea hudby. Zajímavá přednáška byla doplněna hudebními i vizuálními ukázkami. Nechyběly slavné pochody jako „Vjezd gladiátorů“, „Florentinský pochod“, předehra „Marinarella“, či valčík dobře konkurující „králi valčíků“ Johannu Straussovi ml. nazvaný „Baletky“.

543. úterek Umělecké besedy měl (31. 10.) v Salónu Z. Podhajske jako téma Klarinety v hudbě 20. a 21. století. Na programu byly skladby Petera Grahama: Tichá hudba pro tři klarinety a magnetofonový pás, Lukáše Matouška: Sólo pro klarinet, Mortona Feldmana: Three Clarinets, Cello and Piano (česká premiéra), Milana Grygara: Geometrická partitura (realizace pro tři klarinety Kamil Doležal) a Zbyňka Vostřáka: Kniha principů (Vnitřní tvář, Odraz – Obraz). Účinkovali Anna Ptáková, Kamil Doležal, Vít Reichl, Petr Houdek, Jan Pták. Hosty byli malíř Jiří Voves a básník Martin Langer.

Mladý čínský pianista Lang Lang, sólista koncertu České filharmonie, vzbudil (9. 11.) v Praze nadšení. V Rudolfinu oslnil publikum v Rapsodii na Paganiniho téma od Sergeje Rachmaninova. Čtyřicetiletý umělec, již několik let hvězda světových pódii, se představil v Česku poprvé. S Českou filharmonií a s dirigentem Jiřím Bělohávkem poté odjel na zájezd do Británie.

Evelyn Petrovová, petrohradská vokalistka a hráčka na akordeon, se (9. 11.) poprvé představila pražskému publiku. Měla recitál na festivalu Struny podzimu. Její hudební projev čerpá z ruských lidových písní a obřadů, z jazzu i avantgardy. V Českém muzeu hudby přednesla mezinárodně uznávaná interpretka koncertní podobu svého sólového CD nazvaného Roční doby.

Pianista Brad Mehldau, uznávaná a originální osobnost současné mezinárodní jazzové scény, byl (5. 11.) dalším protagonistou koncertu mezinárodního hudebního festivalu Struny podzimu. V hudbě šestatřicetiletého amerického umělce se střetávají nálady na pomezí jazzu a vážné hudby se svérázně zpracovanými rockovými či popovými popěvkami. Letos také vydal desku s operní pěvkyní Renée Flemingovou a s podobně proslulým kytaristou Patem Methenym. V klasice má Mehldau za inspiraci především Beethovena, Schuberta, Schumanna a Brahmsa, v jazzu zejména Milese Davise, Billa Evanse a Johna Coltranea a v rockové hudbě Kurta Cobaina ze skupiny Nirvana. Jeho vášní je historie a filozofie a velmi blízký vztah má také k hudbě Leoše Janáčka.

Komorní orchestr Berg vystoupil (6. 11.) v Sále Martinů Lichtenštejnského paláce na koncertě nazvaném Tančírna – byla to předposlední, tedy šestá část cyklu „Berg 06 – múzy a jiné...“. Během tohoto večera zazněly nejrůznější taneční rytmy od dob baroka po současnost a z odlišných koutů světa. Repertoár sahal od Jeana-Baptisty Lullyho, dvorního skladatele francouzského krále Ludvíka XIV., přes Bartókovy Rumunské tance a vášnivé rytmy krále argentinského tanga Astora Piazzolly až do současnosti. Orchester představil nové dílo mladého českého skladatele a hudebníka Petra Wajsara, které vzniklo na přímou objednávku orchestru právě pro tento koncert, a také Valse Boston gruzínské skladatelské hvězdy Giji Kančeliho se zajímavým podtitulem. Skladba nese nostalgické věnování: „mé ženě, se kterou jsem nikdy netancoval...“ Jako sólista vystoupil dvacetiletý klavírista Martin Levický. Jedním z charakteristických rysů produkcí Komorního orchestru Berg je snaha o oživení tradiční formy koncertu tak, aby zaujal současného posluchače. Na každém koncertě abonentního cyklu zaznívá ve světové premiéře nová skladba vzniklá na základě přímé objednávky orchestru.

Bohuslav Rattay, dědic rodové muzikantské tradice otce trombonisty a strýce violoncellisty, řídil (24. 10.) ve Smetanově síni Prague Royal Symphony Orchestra. Zněla Smetanova Vltava a Dvořáková Novosvětská. Přijel se do rodné Prahy představit po studiích a slibném začátku profesionální dirigentské kariéry v USA.

Barbora Perná vyhrála (29. 10.) v interpretační soutěži Pražský pěvec nejsilněji a nejlépe obsazenou kategorii pro sólisty od 16 do 19 let. Čtyři kategorie čtyřdenní soutěže pokrývají věkové rozpětí od 8 do 26 let. Věcné ceny byly pro nejmenší účastníky doplněny plyšáky. Soutěž čtvrtým rokem vypsal a organizovala Dětská opera Praha. Její ředitelka Jiřina Marková pro příští pátý ročník soutěže počítá se zřízením samostatné kategorie pro studenty konzervatoří, kteří se letos zúčastnili v překvapivém počtu. Většina z šesti desítek soutěžících byla ze základních škol umění

z celé republiky, mezi účastníky byli i Slováci a Němci. Na prvních místech jsou v mladších kategoriích Sandra Sýkorová a Lucie Vagenknechtová. Vedle Barbory Perné se v kategorii pro věk od 16 do 19 let dobře umístili Zlata Krautová, Jiří Procházka a Zuzana Marková. V kategorii pro nejstarší byl nejvýše oceněn Jan Kučera s třetí cenou a Cenu sympatie poroty získala Kateřina Fialová.

Na festivalu Praga cantat se v jeho dvacátém ročníku stal (29. 10.) laureátem Akademický sbor Podlipki z Ruska, který v soutěži vyhrál kategorii vyspělých smíšených těles i folklorní kategorii. Zúčastnilo se přes čtyřicet pěveckých sborů s 1200 členy z celého světa. Na veřejně přístupném festivalu v Národním domě na Vinohradech a při koncertech v pražských chrámech a domovech seniorů se vystřídaly sbory ze Slovinska, Německa, Itálie, Rakouska, Švýcarska, Finska, Norska, Francie, Ruska a Brazílie a pět souborů tuzemských. V kategorii mužských sborů vyhrálo těleso Concordia Munchholzhausen z Německa, mezi ženskými sbory byl nejlepší Dekliški Pevski Zbor Radost ze Slovinska a mezi smíšenými sbory zvítězil HUM Koret Oslo z Norska.

Bary Mason, známý britský zpěvák, skladatel a textař, přijel poslední říjnový víkend do Prahy, aby se účastnil natáčení nového alba Jana Kalouska a projednal další spolupráci s Českým národním symfonickým orchestrem. Spolu s Kalouskem napsali a natočili píseň Easy, která bude na albu jako bonus. Mason je znám hlavně ze 60. let jako spolupracovník skladatele Les Reeda a tvůrce písní pro Toma Jonese (Delilah). Loni měl i písňový večer spojený s vyprávěním na prvním ročníku festivalu pražských Proms. *vla*

Velkou dechovkovou show hostila Sazka Arena v sobotu 7. 10. Připravil ji Petr Šimáček ve spojení se Svazem hudebníků a Jazzovou sekcí – Artforem. Účastnilo se jí 18 kapel z Čech a Moravy, celkem 350 lidí a 300 mažorettek. Na závěr všichni zahráli tři skladby včetně Vejvodovy Škoda lásky. Na koncertě oslavila 35 let existence i známá Moravanka Jana Slabáka, z koncertu by mělo vyjít i album. *vla*

HUDBA V ČECHÁCH

Jaroslav Vodňanský se po více než 15 letech vrátil v plné svěžesti k pultu Jihočeské komorní filharmonie, jejímž býval šéfdirigentem. Na jubilejním koncertě k vlastním 70. narozeninám a k letošnímu výročí W. A. Mozarta (27. 9.) v rodném Milevsku řídil Mozartovu Symfonii A dur, KV 201, Schubertovu Rosamundu a Beethovenovu Čtvrtou.

Jiří Jirmal, legenda české kytary, zahrál (22. 10.) se svým triem (které spolu s ním tvoří Denisa Schneebaum – kytara a Vladimír Žižka – perkuse) v Club Kinu v Černošicích v rámci festivalu „Kytara napříč žánry“. Zněla latin-

skoamerická hudba, jazzové impresie i hudba klasická. Na programu byly autorské skladby: Intermezzo Play Bossa Nova, Melody in E, Joy of Bossa Nova, Prelude in Jazz, Samba Carnival, Promenade, Milonga Amorosa.

České klarinetové kvarteto po pražském koncertě na XI. mezinárodním hudebním festivalu Struny podzimu (26. 10.) vystoupilo v Ústí nad Orlicí (14. 11.).

Pěvecký sbor Gymnázia Oty Pavla z Radotína vystoupil (21. 10.) pod vedením profesorky Michaely Šreinové v Černošicích v Club Kinu. Smíšený sbor na gymnáziu pracuje už šestou sezónu. V programu zazněly černošské spirituály, africké písně a písně jazzové.

Schola Gregoriana Pragensis a japonský soubor mnichů Gjosan-ryū Tendai šómjó vystoupily společně (12. 11.) v bazilice Všech svatých v České Lípě. Koncert, na který navázalo také vystoupení v Praze, měl osvětlit průsečíky mezi gregoriánským chorálem a zpěvy buddhistické tradice. Setkání liturgických tradic neslo název Blízké hlasy z dále. Koncert v metropoli se konal v rámci cyklu Kjóto – Praha: 10 let partnerství mezi městy. Zákady spolupráce mezi oběma špičkovými tělesy položila první návštěva kjótského liturgického sdružení v Praze v roce 1998; první úspěšné společné vystoupení se uskutečnilo v roce 2000 v kostele Všech svatých na Pražském hradě. V loňském roce absolvovaly oba vokální soubory společné turné po Japonsku s pěti vystoupeními a více než 4500 posluchači.

Na jazzovém festivalu v Hradci Králové Jazz Goes to Town vystoupil jako největší hvězda 16. 10. americký zpěvák Kurt Elling, dále na festivalu mj. účinkovali Barbara Dennerleinová, Kaltenecker trio, Richard Bona, z domácích kupř. Dan Bárta s triem Roberta Balzara a Beata Hlavenková. *vla*

HUDBA NA MORAVĚ A VE SLEZSKU

Filharmonie Brno obdržela na 35. výročním setkání Univerzity velkomoravské (28. 10.) Cenu Josefa Blahy. Jedná se o nejvyšší uznání Univerzity velkomoravské, které je uděleno vědeckou radou ve všech oborech umění. Filharmonie získala toto ocenění v padesátém roce své existence za „ vynikající interpretaci a propagaci české hudby doma i v zahraničí“. Slavnostnímu zasedání byl přítomen i stréč rector MÚStr. Rudolf Zavadil. Cenu z rukou proreктора MÚStr. Jiřího Mottla převzal dramaturg filharmonie David Mareček. Velkomoravská univerzita stréčů a tetin uděluje cenu od roku 1976 na paměť tragicky zesnulého hudebníka a skladatele Josefa Blahy, který zemřel v září 1973 ve věku pouhých třiceti let.

Cyklus koncertů staré hudby Barbara Maria Willi uvádí pokračoval ve třetím ročníku (23. 10.) programem nazvaným Chalumeau a jiné exotické barokní nástroje, pro který umělkyně hrající na cembalo a varhanní pozitiv získala hráče na chalumeau a barokní klarinet Christiana Leitherera (Německo) a hráčku na diskantovou a basovou violu da gamba Barbaru Leithererovou (G. F.Händel, G. P. Telemann, M. Corette, J. B. de Boismortier, G. Sciroli). * Další koncerty jsou plánovány na 14. 11. (Barokní vokální díla, Ars Brunensis Chorus se sbormistrem Danem Kalouskem – J. S. Bach, A. Mašát, A. Brosman) a na 10. 12., kdy se má uskutečnit program Kouzlo barokních fagotů; vystoupí Sergio Azzolini – Itálie (barokní fagot), Ai Ikeda – Japonsko (barokní fagot), Barbara Maria Willi (cembalo) a Jan Krejčí (loutna, teorbá, znít má G. Ph. Telemann, J. S. Bach, J. Jiránek. Koncerty se konají v Brně v konventu milosrdných bratří v Sále Josefa Dobrovského.

různé

Seminář Výzkum zvuku hudebních nástrojů se uskutečnil na AMU (27. 9.) jako první setkání v rámci projektu klastru hudební výroby Music Czech Made – spolupráce při výzkumu a vývoji. Cílem setkání bylo seznámit členy klastru s možnostmi Zvukového studia a možnými aplikacemi při výrobě a testování hudebních nástrojů a také formulovat potřeby výrobců na výzkum a vývoj. Účastníci vyslechli přednášku Prof. Ing. Václava Syrového, CSc., vedoucího Zvukového studia, seznámili se s vybavením a zařízením studia a diskutovali o projektu testování dřeva pro výrobu hudebních nástrojů (ve spolupráci se společností Lignum CZ). Jako host vystoupila prorektorka Technické univerzity Zvolen doc. Anna Danihelová. Nabídla členům sdružení možnost měření materiálových konstant dřeva, testování vlivu povrchových úprav na vlastnosti tónu, hodnocení barvy laků apod. K tomu bude jednat klaster o uzavření smlouvy o partnerství mezi univerzitou a sdružením Music Czech Made. Prof. Syrový nabídl možnosti spolupráce s výrobcí hudebních nástrojů – v testování zvuku nástrojů, diagnostice některých vad materiálu (např. identifikaci trhlin, dutin, nehomogenit), záznamu zvuku hudebních nástrojů pro propagační účely, certifikaci aj.

Dětská nota, celostátní soutěž autorů písní pro děti, která vyvrcholila (9. 11.) v Mladé Boleslavi, skončila vítězstvím skladby Tisíce přání pražské skladatelky Markéty Mazourové. Stejná píseň vyhrála i cenu převážně dětských diváků. Mazourová měla obdobný úspěch již loni. Druhé místo letos získala skladba Vedu si svou autorů Tomáše Haranta a Lukáše Hrabala, třetí byla píseň Simsalabim Rock, kterou napsala Markéta Amerighi. Soutěžní přehlídka Dětská nota se konala již potřiatřicáté. Autoři zaslali 60 písní. * Každoročně představení v rámci přehlídky navštíví přes 4000 lidí.

JOSEF BOHÁČ
25. 3. 1920 – 31. 10. 2006

V úterý 31. 10. 2006 zemřel po těžké nemoci ve věku 77 let skladatel Josef Boháč. Vídeňský rodák studoval v Brně na JAMU a vedle skladatelské činnosti v oboru vážné hudby – opery Oči, Námluvy, Goya, skladby komorní, sborové, písně – se věnoval i lidové a dechové hudbě. Jeho houslový koncert pomáhal uvádět i Josef Suk (premiéra v roce 1978). Boháč byl i známým organizátorem, působil jako ředitel Pantonu, v období normalizace ve Svazu čs. skladatelů, ve výboru Pražského jara a hlavně jako šéfredaktor hudebního vysílání Čs. televize, kde v 70. letech prosadil širší uplatnění vážné hudby (televizní opery v režii P. Weigla či V. Hudečka patřil do dnes ke zlatému fondu ČT, pořad Hudba z respira).
Známé jsou i jeho opery pro děti (Zvířátka a Petrovští, Rumcajs), v 80. letech spoluzakládal a byl i ředitelem Komorní opery. Po 1989 uvedl mj. ve Vídni premiéru Malé symfonie, festival Pražský podzim zase v roce 2004 premiéroval část Cyrano z jeho Symfonických dramát, a použil i jeho znělku. Ještě letos uvedl MHF Český Krumlov premiéru jeho smyčcového kvarteta. Manželka skladatele Marta Boháčová je známá sopranistka Národního divadla a syn Jaromír úspěšný producent a organizátor MHF Český Krumlov.

Vladimír Říha

Stanice Vltava Českého rozhlasu představí postupně patnáct tuzemských orchestrů. Historicky první cyklus přenosů a záznamů uceleně mapující úroveň stěžejních hudebních těles v České republice odstartoval (10. 11.) Západočeský symfonický orchestr hrající v sále Společenského domu Casino v Mariánských Lázních. Poslední má být (3. 5. 2007) Severočeská filharmonie Teplice. Cyklus zprostředkuje posluchačům atmosféru v koncertních sálech v různých krajích České republiky, dá nahlédnout do dramaturgie abonentních cyklů a přiblíží plány a cíle jednotlivých orchestrů. Projekt S mikrofonem za českými a moravskými orchestry navštíví dále vedle Prahy také Brno, České Budějovice, Hradec Králové, Karlovy Vary, Olomouc, Ostravu, Pardubice, Pízeň a Zlín.

Režisér Petr Kaňka ztvárnil v novém dokumentárním televizním filmu podle vlastního scénáře životní osud Josefa Suka, skladatele a člena legendárního Českého kvarteta. Hodinový snímek s názvem Dotkl se mě prst boží, který (7. 11.) uvedla Česká televize, kombinuje autentické obrazové materiály s rekonstruovanými scénami, hranými sekvencemi i představami. Průvodcem ve skladatelských rodných Křečovicích a v Benešově, kde v roce 1935 zemřel, je divákovi básník, esejista, literární kritik a editor Jan Suk, jeho vnuk. Kaňka



Foto Jiří Skupien

Skladatel Svatopluk Havelka se stal spolu s režisérem a dramatikem Ladislavem Smočkem a malířem, grafikem a pedagogem Daliborem Chatrným letošním držitelem Ceny ministerstva kultury. Ocenění se udělovalo čtvrtým rokem za výjimečné umělecké tvůrčí nebo interpretační počiny a za dlouhodobé zásluhy a přínos v oblasti divadla, hudby, výtvarného umění a architektury. Předával je (24. 10.) při společenském večeru v Praze ministr kultury Martin Štěpánek. „Ceny nevnímám jako odměnu státu za vykonané dílo, ale jako skromnou splátku dluhu, který naše společnost vůči vlastní kultuře ještě nesplatila,“ prohlásil při ceremoniálu v Českém muzeu hudby. * Jedenaosmdesátiletý Havelka, který se jako jediný z trojice nemohl večera osobně zúčastnit, je uznáván za jednoho z největších tvůrců české hudby druhé poloviny 20. století. Autor významných symfonických i komorních koncertních děl, scénické hudby a partitur k sedmdesáti celovečerním a stopadesáti krátkým filmům se od 80. let zaměřil na duchovní tvorbu reflektující základní křesťanské hodnoty. * Tvorba čtyřiasmdesátiletého Smočka je spjata především s pražským Činoherním klubem, u jehož založení v roce 1965 stál, kde se hrály jeho hry a kde působí dodnes. Porota ocenila především fakt, že je žijícím, stále aktuálně tvořícím klasikem. * Ocenění jedenaosmdesátiletého brněnského umělce Chatrného je podle poroty poctou jeho nepetržitě tvorbě jako životní praxe, jako otevřenosti, v níž je jeho nezaměnitelná svébytnost; je označován za neúnavného experimentátora s duší dítěte. * Ministerstvo obdrželo podle své mluvčí 20 návrhů na ocenění za oblast divadla, 26 návrhů z hudební sféry a osm návrhů týkajících se výtvarného umění. V divadelním oboru bylo z těchto návrhů nominováno 19 osobností či institucí stejně jako v hudbě a za výtvarné umění a architekturu sedm. Laureáty v jednotlivých kategoriích vybíraly tři nezávislé odborné poroty, jejich členy jmenuje ministr na základě doporučení profesních organizací a institucí na tříleté období. * Ceny Ministerstva kultury jsou spojeny s finanční odměnou, která byla letos zvýšena na 300.000 korun. Na fotografii zleva ministr kultury Martin Štěpánek a vnučka skladatele Svatopluka Havelky, která cenu převzala, dr. Marta Prosícká.

původně počítal s tím, že na dědečka bude souběžně vzpomínat i druhý vnuk, houslista Josef Suk, Janův nevlastní starší bratr. Ten však podle Kaňky nepřekonal dávné nesmířené rodinné animozity a scénář musel být pozměněn; na kameru nehovořil. Kaňka nakonec dal do závěru filmu titulek, že Josef Suk spolupráci na vzniku dokumentu odmítl. Je to podle něj pro českou kulturu nešťastná okolnost, ale „takový už je život“.

Mozartovský kult v Praze v první polovině 19. století osvětlovala výstava Moji Pražané mě uctívají, přístupná během listopadu v Zrcadlové kapli Klementina. Představila především Mozartův Památník – jedinečný dobový soubor partitur, libret a dalších dokumentů uložených ve fondech Národní knihovny. Sbírka dokumentující Mozartovo dílo byla po skladatelově smrti v dvojjazyčné Praze založena jako první na světě. Tento stálý Mozartův Památník vznikl v Klementinu v Univerzitní knihovně při pražských oslavách 50. výročí zdejšího prvního uvedení opery Don Giovanni. * Praha si tehdy musela při sbírkách na zřízení památníku vystačit s domácími prostředky, protože v německy mluvících zemích se vybíralo na obdobnou hudební sbírku umístěnou do Mozartova rodiště Salcburku. Kolem těchto fondů tam později vzniklo nynější Mozarteum. * Pražský památník obsahuje 181 skladeb uctívaného autora, převážně v opisech a zčásti v dobových tiscích. Bohatě jsou zastoupeny klavírní skladby včetně 21 klavírních koncertů, dále chrámová hudba a opery. Vedle not, libret, knih a busty jsou v tomto cenném souboru i čtyři dopisy Mozartovy rodiny i domnělé Mozartovy rukopisy. Výstava osvětlila vývoj mozartovské úcty, zájmu o jeho hudbu i její rychlé osvojování na pražských divadelních a koncertních pódii, na chrámových kůrech, v ulicích, palácích i domácnostech a později také na konzervatoři.

Nový koncertní klub v Praze otevřel 18. 10. Jaroslav Svěcený stojící v čele občanského sdružení Violino. Klub se pod stejným názvem, tj. Violino, nachází v Krakovské ulici na místě bývalého jazzového Agharta Jazz klubu. Byl celý přestavěn, vymalován a houslista Svěcený do něj připravuje koncerty, výstavy, prezentace knížek a CD či autogramiády. A protože chce Prahu prezentovat i jako houslařskou metropoli, jsou v klubu vystaveny rovněž některé z houslí jeho sbírky. Z prosincového programu stojí např. za zmínku křesť. knihy Osudové struny (Mladá fronta), který by měl proběhnout 4. 12. *vla*

Zpracoval Petr Veber

ERRATUM

Ve druhém pokračování trojdílného cyklu článků z pera Jiřího Pilky, který byl věnován šedesátiletému výročí firmy Supraphon (HR 10/06, str. 8), vypadlo při zmínce o publikaci Dějiny české hudby v obrazech jméno Tomislava Volka, jenž patří vedle Stanislava Jareše k jejím autorům. Tomislavu Volkovi i čtenářům se za toto nedopatření omlouváme.

Redakce

SVĚTOVÁ OPERNÍ DIVADLA

XII. METROPOLITNÍ OPERA

V NEW YORKU

✎ Zbyněk Brabec

Jednou z nejvýznamnějších operních scén na světě je bezesporu Metropolitní opera v New Yorku. Opera se tam provozuje na velmi vysoké úrovni a vystupovat na jejích prknech je snem mnohého operního pěvce.

Počátky provozování opery ve Spojených státech amerických sahají do třicátých let 18. století. První operní dům v New Yorku byl otevřen 18. 11. 1833. Jmenoval se Italian Opera House a zahajovacím představením byla Rossiniho Straka zlodějka. U jeho zrodu nestál nikdo menší než slavný Mozartův libretista Lorenzo Da Ponte, který mimochodem v Americe působil jako profesor italštiny na kolumbijské univerzitě. Spolu s ním tento dům založil i bývalý tenorista Manuel García – Rossiniho první Almaziva v Lazebníku sevillském. Sláva tohoto divadla ovšem netrvala dlouho, za dva roky po otevření budova vyhořela. Další významnější operní divadlo bylo v New Yorku otevřeno v roce 1847. Byl to The Astor Place Opera House s kapacitou pro 1800 diváků. Od roku 1854 se opera provozovala v Academy of Music, která zahájila provoz 2. 10. 1854 Belliniho Normou a fungovala ještě několik let paralelně s Metropolitní operou, s níž se snažila umělecky soupeřit.

Původní budova Metropolitní opery byla v New Yorku otevřena ve stejné době jako v Praze Národní divadlo. 22. 10. 1883 byl provoz slavnostně zahájen Gounodovým Faustem. Prvním ředitelem byl Henry Eugen Abbey. Hned od počátku provozu tohoto divadla byla jeho činnost hrazena ze subvencí konsorcia milionářů, což umožňovalo vyplácet špičkovým umělcům špičkové honoráře. Kapacita budovy byla 3045 míst. Protože Abbey špatně hospodařil, byl hned po roce vyměněn německým intendantem Leopoldem Damroschem, který v MET začal uvádět německé opery v němčině a s německými zpěváky a dirigenti. V té době v Americe zazněla poprvé řada oper Richarda Wagnera. Protože Leopold Damrosch zemřel ještě před koncem své první sezony, na jeho místo nastoupil jeho syn Walter. 21. 8. 1892 budova vyhořela, ale záhy byla přestavěna a její kapacita rozšířena na 3849 míst. Divadlo bylo znovu dáno do provozu již 27. 11. 1893 opět Gounodovým Faustem.

Po umělecké stránce významné období Metropolitní opery začíná se začátkem 20. století, kdy v čele divadla stojí Heinrich Conried a na jevišti se objevují takové pěvecké hvězdy jako Caruso, Šaljapin, Farrar, Pinza, Lehmann, za dirigentským pultem Gustav Mahler. Ten působil v MET pouze dva roky – jeho prvním představením byl Tristan a Isolda na Nový rok 1908. V Metropolitní opeře poprvé uvedl Smetanovu Prodanou nevěstu v hlavních rolích s Emou Destinnovou a tenoristou Carlem Jörnem. Naše slavná pěvkyně zpívala též Lízu v Mahlerově prvním americkém nastudování Čajkovského Pikové dámy v roce 1910, kde stanula po boku Leo Slezaka. Pikovou dámou se 5. 3. 1910 Mahler s MET také rozloučil.

Od roku 1908 stál v čele Metropolitní opery Giulio Gatti-Casazza, o němž jsme již v našem seriálu hovořili v souvislosti s jeho činností v milánské La Scale a který zde působil až do roku 1935 a vytvořil tak jednu z nejvýznamnějších etap v historii tohoto světového operního domu. Na repertoáru bývalo 40 – 50 oper, jejichž hraní v originále se postupně stalo samozřejmostí, velká péče se věnovala i scénické podobě jednotlivých titulů. Na jevišti přivedl Gatti-Casazza nejlepší pěvce své doby, snažil se uvádět též původní americké operní novinky. Za všechny jmenujme alespoň operu



Metropolitní opera v New Yorku

Merry Mount Howarda Hansona, jejíž záznam ze světové premiéry 10. 2. 1934 vydala firma Naxos. Když hospodářská krize 30. let výrazně snížila finanční možnosti divadla, což se pochopitelně odrazilo i v možnosti angažování kvalitních umělců, Gatti-Casazza z čela MET odešel a vrátil se zpět do rodné Itálie, kde v roce 1940 ve Ferrare zemřel. On to byl, kdo přivedl do MET vynikajícího dirigenta Artura Toscaniniho, za jehož éry zpívala v MET naše Ema Destinnová, Enrico Caruso, Karel Burian, Grace Moore, Benjamino Gigli a mnoho dalších.

Zastavme se krátce u působení Artura Toscaniniho v MET. Debutoval zde 16. 11. 1908 Verdiho Aidou s Emou Destinnovou v titulní roli, kterou najdeme v mnoha dalších Toscaniniho inscenacích, Radamem byl Enrico Caruso, Louise Homer zpívala Amneris. Posledním představením, které Toscanini v MET dirigoval, byla Mascagniho Iris 14. 4. 1915. Toscanini v MET uvedl ve světové premiéře Pucciniho Děvče ze zlatého Západu (opět s Destinnovou a Carusem) a později ještě Giordanovu Madame Sans-Gêne. Zasloužil se o první americká uvedení moderních italských oper Víly, La Wally, Germania, Zvědavé ženy, Láska tří králů a Láska lékařem, v USA rovněž poprvé dirigoval Gluckovu Armidu, Dukasovu Ariadnu a Modrovouse a Musorgského Borise Godunova, byl v italském překladu. Byl posedlý co možná nejdokonalejší interpretací, byl velice tvrdý nejen ke zpěvákům a orchestru, ale i sám k sobě.

V letech 1935 – 1950 byl generálním manažerem MET bývalý tenorista Edward Johnson. Za jeho působení stanula na jevišti MET řada amerických operních pěvců, např. Leonard Warren, Dorothy Kirsten, Jan Peerce, Richard Tucker, Helen Traubel, dirigovali zde Bruno Walter, Fritz Stiedry, George Széll, Fritz Reiner, Erich Leinsdorf, Thomas Beecham. Johnson pečoval o uvádění Wagnerových oper s Astrid Varnay, Setem Svanholmem, Alexandrem Kipnisem, za jeho období zde debutovala Zinka Milanov, Ljuba Welitsch, Rise Stevens, Erna Berger, Jussi Björling, Giuseppe di Stefano. Jeho nástupcem na dalších 22 let se stal v roce 1950 legendární Rudolf Bing, který se velice staral i o moderní režii oper, kterou svěřil takovým osobnostem, jakými byli např. Jean-Louis Barrault, Peter Brook, Franco Zeffirelli, Günther Rennert, Otto Schenk aj. Na jevišti MET poprvé přivedl barevné pěvce (první černošskou zpěvačkou v MET byla Marian Anderson, která v roce 1955 vystoupila jako Ulrika v Maškarním plesu), operní sezonu prodloužil na celý rok. Za dirigentským pultem stanuli nově dirigenti Alberto Erede, Eugène Ormandy, Rudolf Kempe, Dimitri Mitropoulos, Thomas Schippers, Karl Böhm, Georg Solti, Nello Santi, Lorin Maazel, Leonard Bernstein, Zubin Meh-

ta, Francesco Molinari-Pradelli, Richard Bonyng, Colin Davis, Herbert von Karajan, Claudio Abbado, Serge Baudo, John Pritchard a v neposlední řadě i James Levine, o němž bude ještě řeč, a další. Bing měl také velký talent vyhledávat operní pěvce. Za jeho éry v MET debutovali např. Victoria de los Angeles, Mario del Monaco, Hans Hotter, Cesare Sipi, Hilde Güden, George London, Lisa della Casa, Rosalind Elias, James McCracken, Cesare Valletti, Ettore Bastianini, Josef Metternich, Fernando Corena, Nicola Rossilimeni, Christel Goltz, Renata Tebaldi, Tito Gobbi, Maria Callas, Martha Mödl, Antonietta Stella, Irene Dalis, Carlo Bergonzi, Inge Borkh, Nicolai Gedda, Ezio Flagello, Leonie Rysanek, Mignon Dunn, Cornell MacNeil, Anna Moffo, Birgit Nilsson, Teresa Stratas, Christa Ludwig, Jon Vicker, Piero Cappuccilli, Leontyne Price, Franco Corelli, Hermann Prey, Joan Sutherland, Jess Thomas, Mirella Freni, Montserrat Caballé, Renata Scotta, Grace Bumbry, Alfredo Kraus, Sherrill Milnes, Thomas Stewart, Nikolai Ghiaurov, Lucia Popp, Paul Plishka, Tom Krause, Shirley Verrett, Plácido Domingo, Luciano Pavarotti, Renato Bruson, Martti Talvela, Marilyn Horne, James Morris - co jméno, to významná osobnost. Milovníci opery jistě znají jeho pouťavě napsanou vzpomínkovou knihu 5000 večerů v opeře, která vyšla i v českém překladu.

Za vedení Rudolfa Binga došlo k významné události. 16. 4. 1966 byl slavnostním čtyřhodinovým koncertem ukončen provoz ve staré budově původní MET, která již nevyhovovala modernímu opernímu provozu a byla později stržena. Soubor se přestěhoval do nové budovy, která byla slavnostně otevřena 16. 9. 1966 původní americkou operou Samuela Barbera *Antonius a Kleopatra*. Nová budova je součástí areálu Lincoln Center for the Performing Arts, navrhl ji známý architekt Wallace K. Harrison. Vybudování budovy stálo přes 47 milionů dolarů, hlediště pojme 4000 diváků. Jeviště kopirovalo rozměry původní budovy, aby se nemusely výpravy všech oper na repertoáru pořizovat nově (dodejme, že řada oper je na repertoáru i desítky let, např. inscenace Verdiho *Sicilských nešpor* Johna Dextera měla premiéru v lednu 1974 a dosud se hraje). Ve foyeru se nacházejí malby slavného Marka Chagalla *Triumf hudby* a *Prameny hudby*. Hlediště má čtyři pořadí, akustika je vynikající (stěny jsou obloženy lehkými mahagonovými deskami). Co divák nevidí, je i vyhovující zázemí (stará budova měla sice reprezentativní hledištní prostory, zákulisí bylo ovšem naprosto stísněné).

Bingovým nástupcem se měl stát Göran Gentele, zemřel ovšem ještě dříve, než se mohl chopit své funkce, tak v čele MET stáli postupně Schuyler Chapin, Anthony Bliss, John Dexter, od roku 1990 Joseph Volpe, který vedl MET až do léta 2006, kdy na jeho místo nastoupil Peter Gelb, v pořadí již 16. intendant divadla.

Osobností, která v posledních desetiletích určuje uměleckou úroveň Metropolitní opery, je americký dirigent James Levine. V MET poprvé dirigoval 5. 6. 1971 Tosku, od roku 1975 je hudebním ředitelem a od roku 1983 uměleckým ředitelem domu. Patří k nejlepším operním dirigentům současnosti, několik let také dirigoval v Bayreuthu. Jeho zásluhou je operní úroveň MET stále na vynikající úrovni.

V historii MET se někdy více, jindy méně uváděly i soudobé novinky. V posledních letech se tam konaly premiéry oper Johna Corigliana *The Ghosts of Versailles*, Philipa Glasse *The Voyage*, Johna Harbisona *The Great Gatsby*, Tobiase Pickera *An American Tragedy*, v letošní sezoně bude mít 21. 12. světovou premiéru opera *The First Emperor* Tan Duna s Plácidem Domingem v hlavní roli.

Na scéně Metropolitní opery vystoupila také řada českých umělců. Byla to především Ěma Destinová, v MET debutující 16. 11. 1908 v titulní roli Verdiho *Aidy*. V New Yorku byla první americkou Wally, Minnie v *Děvčeti ze zlatého*

Západu, první Mařenkou v Metropolitní opeře (dirigoval Gustav Mahler). Naposledy zde vystoupila 27. 12. 1920 jako Nedda. Ve stejném období (1906-1913) v MET zpíval zejména wagnerovský repertoár Karel Burian, v letech 1926-1932 český basista Pavel Ludikar, 16 let (1940-1956) stála na jejích prknech Jarmila Novotná. Později zde zpívaly Ludmila Dvořáková, Eva Randová, Eva Urbanová a v současnosti Magdalena Kožená (Cherubín, Varvara, Dorabella, Zerlina). Za dirigentským pultem zde stánu Rafael Kubelík (Trojané, Soumrak bohů), Václav Neumann (Její pastorkyňa), Jiří Kout (Růžový kavalír) a Jiří Bělohávek (Káta Kabanová, v této sezoně Její pastorkyňa).

Letošní sezona přinese šest premiér: Egyptskou Helenu (R. Strauss) - dirigent F. Luisi, Lazebníka sevillského - dirigent M. Benini, Prvního císaře (Tan Dun) - diriguje autor, *Madame Butterfly* - dirigent J. Levine, *Orfea* a *Eurydiku* - dirigent J. Levine a *Triptych* - opět dirigent J. Levine. Na repertoáru je dále 18 oper, vedle běžného repertoáru Händelův *Giulio Cesare*, Mozartův *Idomeneo*, Belliniho *Puritáni*, Ponchielliho *Gioconda* a Janáčkova *Její pastorkyňa*. V červenci 2007 Kirovovo divadlo ze St. Petěrburgu dvakrát provede Wagnerovu tetralogii *Prsten Nibelungův* pod taktovkou svého šéfa Valerije Gergijeva.

Interpretační úroveň Metropolitní opery je zaznamenána v mnoha představeních. Prvních 24 přímých rozhlasových přenosů z MET pro NBC zprostředkoval Paul Cravath ve 30. letech minulého století. Od té doby se, díky sponzorům, vysílají do celého světa sobotní odpolední představení, z nichž v každé sezoně některá nyní přebírá také Český rozhlas. Řada těchto unikátních snímků byla vydána i na CD. Firma Deutsche Grammophon vydává na DVD záznamy představení z MET. V současné době je na tomto labelu k dispozici 35 oper, tedy dosti reprezentativní vzorek repertoáru této scény. V drtivé většině opery diriguje umělecký ředitel James Levine. Na DVD tak můžeme vidět 10 Verdiho oper, 5 oper Richarda Wagnera a celý *Prsten Nibelungův*, 6 oper Pucciniho, po třech od Mozarta a Richarda Strausse, dále *Nápoj lásky*, *Fedoru*, *Samsona* a *Dalilu*, *Lucii z Lammermooru*, *Komedianty* a *Carmen*. Jestliže opery jsou po hudební stránce na špičkové světové úrovni, jejich inscenační styl je již dávno překonaný (a to se nejedná o příliš staré snímky, ostatně některé inscenace jsou dosud na repertoáru).

Sluší se ještě naše čtenáře upozornit na výborné webové stránky Metropolitní opery (www.metoperafamily.org), kde je možné se seznámit nejen se současností, ale podívat se i do výborně zpracovaného historického archivu, který by mohl být vzorem pro jiné významné světové operní scény.

Závěrem se ještě zmiňme o další významné newyorské operní scéně - tou je New York City Opera, otevřená 21. 2. 1943 Pucciniho *Toskou* s Dusolinou Giannini v titulní roli. Pro své příznivé ceny vstupného a uvádění oper v angličtině si záhy získala oblibu řady diváků. Dlouhá léta stál v jejím čele vynikající dirigent Julius Rudel (1957-1979), po něm známá operní pěvkyně Beverly Sills (1979-1988). Repertoár New York City Opera je neobyčejně široký, nevyhýbá se ani operetám, barokním operám i soudobým novinkám. Od roku 1966 se její sídlo nachází také v Lincolnově centru, kde zahájila provoz 22. 2. Ginasterovou operou *Don Rodrigo*. ■

drama žárlivosti v drážďanech

NOVÁ INSCENACE VERDIHO OTELLO

Drážďany, Sächsische Staatsoper

➤ Zbyněk Brabec

První premiérou letošní operní sezony Státní opery v Drážďanech byl *Verdiho Otello*. Režie byla svěřena bulharské režisérce **Vere Nemirove**, která zde zaujala již svou inscenací Weberovy problematické opery *Euryanthe*. Nadčasové Shakespearovo drama posunula do naší současnosti. Scénograf **Johannes Leiacker** na scéně vystavěl velký betonový komplex rozestavěné stavby, kde se celý příběh odehrává. Desdemonina ložnice je zde představována plastovým lehátkem, jaké dobře známe z našich víkendových chalup.

Režijní koncepce je založena na zřetelně rozehraných psychologických vztazích mezi jednotlivými postavami a nevyhýbá se ani užití různých symbolů. Jedním z nich je i šátek, který Otello na konci prvního dějství daruje Desdemoně a který je v průběhu dramatu hlavní záminkou jeho žárlivosti. Exponování tohoto šátku na konci prvního dějství patřilo k nejpůsobivějším momentům inscenace, šátek se stal doslova erotickým symbolem, na který se otiskly Desdemoniny rty a se kterým oba představitelé hlavních rolí báječně hráli. Na konci třetího jednání se na jeviště sneslo množství těchto šátků, které vidí jenom žárlivý Otello, jenž mezi nimi nemůže najít ten Desdemonin. Působivým momentem inscenace byl i závěr druhého dějství, kdy Otello s Jagem si přísahají

bratrství pomocí jejich vlastní krve. Tento pakt je zároveň jejich spojenectvím proti ženám. Otello u Nemirové není od začátku černochem. Barva je pro ni dalším symbolem – stigmatem, Otello si načerní obličej v afektu při žárlivé scéně s Desdemonou, kdy jej chorobná žárlivost zbavuje všeho člověčího. Scénu často vyplňují všudypřítomní turisté, neboť Kypr je v této inscenaci také jakýmsi rájem turistiky, symbolem určité idylly, která ostře kontrastuje s odehrávajícím se žárlivým dramatem hlavních postav. Režisérka se nevyhnula ani několika neobratlostem, např. když Otella schovala do chladicího boxu s limonádami, odkud sledoval rozhovor Cassia s Jagem. Působilo to tím spíš nešikovně, když ve stavební konstrukci scény se dalo podobných úkrytů najít bezpočet. Pěvecky představení dominoval výkon **Anjy Harteros**, jedné z nejžádanějších sopranistek současnosti. Zpívala krásným kulatým sopránem, bezpečně znělým v celém rozsahu partie. Velice působivě i vystavěla roli po herecké stránce, její Desdemonina měla vývoj i potřebné charisma. Titulní partii zpíval **Stephen Gould** znělým hrdinným tenorem s poněkud namáhavě znějícími okrajovými tóny, velice promyšlený a vyrovnaný výkon podal i **Andrzej Dobber** v roli intrikánského Jaga. I ostatní role byly na vysoké úrovni, za všechny jmenujme **Emilii Elisabeth Wilke**, která navíc zaujala i po herecké stránce.

Bezvadně zpíval sbor (sbormistr **Matthias Brauer**) a bezchybně hrál **Saský státní orchestr**. Operu pečlivě nastudoval, avšak příliš nevzrušivě řídil italský dirigent **Massimo Zanetti**.

Sächsische Staatsoper Dresden – Giuseppe Verdi: *Otello*.
Dirigent: Massimo Zanetti, režie: Vera Nemirova, scéna: Johannes Leiacker, kostýmy: Frauke Schernau. Premiéra 14. 10. 2006, psáno z reprízy 22. 10. 2006. ■

Stephen Gould (Otello) a Anja Harteros (Desdemonina)



SVĚTOVÁ PREMIÉRA RIHMovy OPERY SPOLU SE SALOME

Mnichov, Bayerische Staatsoper

➤ Zbyněk Brabec

Od nové operní sezony má Bavorská státní opera nové vedení. Americký dirigent Kent Nagano vystřídal na postu generálního hudebního ředitele Zubina Mehtu, uvolněný post intendanta po siru Peteru Jonasovi dočasně vede triumvirát ve složení Roland Felber, Ronald H. Adler a Ulrike Hessler. Plány nového vedení jsou velice ambiciózní, Kent Nagano chce pečovat především o odkaz Mozarta, Wagnera a Strausse, uvádět současné opery, na jeviště přivést nové pěvce, do hlediště mladé lidi, inscenace chce svěřit režisérům a dirigentům, kteří ještě v Mnichově nepracovali. Do jaké míry se mu to podaří, ukáže teprve budoucnost. První premiéra nového vedení vykročila po této ambiciózní cestě více než směle.

Richard Strauss se v Mnichově narodil, jeho otec byl zde 1. hornistou Dvorní opery. Jeho dílo se zde uvádí téměř nepřetržitě, i když v posledních letech se operní produkce omezily pouze na Elektru, Růžového kavalíra a Ženu bez stínu. Nová inscenace *Salome* je již v pořadí desátou na této scéně. Doby, kdy byla doplňována další operou (v Metropolitní opeře často s Gianni Schicchi), jsou již pryč, dnes se uvádí většinou samostatně. Bavorská státní opera však objednala u renomovaného německého skladatele současnosti *Wolfganga Rihma* (1952) operu *Das Gehege* (Ohrada), která byla ve světové premiéře uvedena před *Salome*. Rihm není na operním poli žádným nováčkem, velké úspěchy slavil zejména svými díly Jakob Lenz a *Die Eroberung von Mexiko* (Dobytí Mexika), bohužel u nás neznámými (ale ostatně které současné opery se u nás hrají?).

Opera *Das Gehege* je monodramatem pro jednu zpěvačku a jakoby navazovala na Schönbergovo *Očekávání* a Poulencův *Lidský hlas*. Námět této „noční scény“, jak zní podtitul opery, našel Rihm v tříaktové hře svého současníka Botho Strausse, uvedené poprvé v Mnichově v roce 1991 a zabývající se otázkou pádu berlínské zdi a národního sjednocení. Rihm z této hry vybral závěrečnou scénu – monodrama ženy, která v noci přichází do ZOO, osvobodí orla z klece (němá taneční role v monodramatu – výborný *Todd Ford*), obdivuje jeho tělo a nakonec ho sama zabije. Rihm napsal operu pro dramatický soprán a velký orchestr s výrazným podílem nejrůznějších bicích nástrojů. V mnichovské světové premiéře sopránový part ztvárnila renomovaná sopránistka *Gabriele Schnaut* a nutno říci, že více než suverénně, k čemuž jí jistě pomohly její zkušenosti s tvorbou *Wolfganga Rihma* a moderní hudbou vůbec.

Režii obou oper měl hollywoodský filmový režisér *William Friedkin*, který se snažil v obou operách najít paralely, které by díla spojovaly. Je to jednak postava orla, žijícího v první opeře v kleci, což je paralela k Jochanaanovi v *Salome*, uvězněnému v cisterně. Orel i Jochanaan jsou milováni ženou, což se jim stává osudným, a oba proto zemřou. Závěrečný monolog *Salome* je také jistou paralelou k monologu *Anity* z opery *Das Gehege*. Aby obě díla ještě více propojil, nechává režisér *Friedkin* orla vystoupit i v *Salome*, kde se podílí na jejím tanci sedmi závoji a kde se stává jakýmsi andělem smrti. Opera *Das Gehege* byla vyspělým mnichovským publikem vřele přijata.

Premiéra *Salome* 9. 12. 1905 v Drážďanech odstartovala světový úspěch Strausse jako operního skladatele, který umocnily další opery *Elektra* a *Růžový kavalír*. Strauss doslova šokoval tehdejší hudební a divadelní svět – na jeviště přinesl námět, který byl do té doby tabu. *Salome* dodnes patří k nejuspěšnějším moderním operám, byť její provedení není snadné, zejména pro obsazení náročné titulní role. Sám Strauss se vyjádřil, že by to měla být šestnáctiletá dívka s hlasem *Isoldy*. Ano, představitelka *Salome* musí mít mla-



Wolfgang Schmidt (Herodes) a Angela Denoke (Salome)

distvým vzhled, hlas velkého rozsahu i síly, neboť musí zpívat přes velký orchestr, a v neposlední řadě musí být výbornou herečkou, umět tančit a mít sex-appeal. Najít takovou zpěvačku nikdy nebylo snadné (sám Strauss chtěl pro tuto roli naši *Emu Destinnovou*). V Mnichově ji svěřili *Angele Denoke*, která s úspěchem zpívala moderní role jako *Arabella*, *Jenůfu* a *Kátu Kabanovou*. *Salome* nicméně vyžaduje daleko dramatictější hlas, v nevyjpatějších místech opery vůbec znel její hlas až příliš lyricky. Nicméně její výkon nelze ohodnotit jinak, než jako přesvědčivý, protože ostatní výše zmíněné předpoklady pro *Salome* měla. Ostatně publikum její výkon odměnilo frenetickým aplausem. Režisér *Friedkin* jí roli dobře vystavěl, od začátku si byla vědoma své převahy nad muži (nad *Narrabothem* – výborně zpívající *Nikolai Schukoff*), které má přes svou vzrušivou sexuální přitažlivost v hrsti. Silný orchestr zabránil také hlasu *Iris Vermillion* (*Herodias*), aby se v hlediště divadla prosadil. S tím absolutně neměl problémy vynikající představitel *Herodesa Wolfgang Schmidt*, jehož výkon byl po pěvecké i herecké stránce absolutní špičkou představení. Výborný byl také *Alan Titus* v roli proroka *Jochanaana*, hudebně velice těžká scéna židů byla svěřena spolehlivým oporám souboru, jakými jsou *Ulrich Reß*, *Kevin Connors* a *Alfred Kuhn*, doplněnými *Uwe Eikötterem* a *Tommasem Randazzem*.

Obě opery se hrály na jednotné scéně *Hanse Schavernocha*, na jednotlivých jevištních stolech byly postaveny obdélníkové konstrukce, které dokázaly členit prostor jeviště do mnoha rozličných poloh. Tanec sedmi závoji – vrchol celé opery –, tančila *Salome* postupně s různými muži: pážetem, *Jochanaanem*, *Herodesem*, židy, ale i s orlem (zde andělem smrti) z předchozí opery. Je s podivem, že *Herodes*, který si tanec objednal (a později těžce „zaplatil“), jej celý nesledoval, podobně jako velkou závěrečnou scénu *Salome*, kdy líbá hlavu mrtvého proroka.

Kent Nagano operu dramaticky citlivě vystavěl až k závěrečné gradaci, jejíž neúprosné fortissimo se stalo pro některé pěvce handicapem. Nicméně zvuk orchestru byl, jako v Mnichově vždy, úchvatný.

Bavorská státní opera v Mnichově – Wolfgang Rihm: *Das Gehege* (světová premiéra), Richard Strauss: *Salome*. Dirigent Kent Nagano, režie William Friedkin, scéna Hans Schavernoch, kostýmy Petra Reinhardt, choreografie David Bridel. Premiéra 27. 10. 2006, psáno z reprízy 5. 11. 2006. ■

DIVADLO

Idomeneo se vrátí do repertoáru Deutsche

Oper Berlin. Jak jsme vás informovali v HR č.11, superintendantka Kirsten Harms stáhla reprízy inscenace Idomeneo v režii Hanse Neuenfelse z repertoáru z obav před možnými reakcemi islámských radikálů; sporný byl závěr opery, kdy krétský král Idomeneo klade postupně na židli čtyři utaté hlavy symbolických představitelů čtyř největších náboženství – Poseidona, Ježíše, Buddhy a Mohameda. 27. 10. oznámila Deutsche Oper, že kontroverzní inscenaci do repertoáru vrátí koncem roku 2006. Rozhodla se tak poté, co berlínská policie prohlásila, že nenašla „žádné konkrétní nebezpečí“, pokud Deutsche Oper Idomenea opět uvede.

Kanada má svůj první operní dům.

Zdá se to nepravděpodobné, ale je to tak: první budovu, určenou výhradně pro operu, má Kanada teprve od letošního roku. Stala se sídlem Canadian Opera Company v Torontu. Tzv. Four Seasons Centre for the Performing Arts v Torontu bylo oficiálně otevřeno v červnu na několik gala představení, poté bylo po dobu letních měsíců uzavřeno. Stavba stála 135 milionů dolarů a trvala tři roky. Zahrnuje R. Fraser Eliott Hall s 2043 sedadly; the Jackman Lounge pro příležitostné akce a Richard Bradshaw Amphitheatre (pojmenováno po dlouholetém hudebním řediteli COC). Architekt Jack Diamond navrhl ryze moderní projekt, akustika, která je dílem Roberta Esserta a Sound Space Design, je vysoce oceňována (i proto, že dokonale chrání od provozu metra pod budovou). Four Season Centre je majetkem Kanadské operní společnosti a svůj domov zde našel Národní kanadský balet. Oficiální sezona byla zahájena 10. 9. první částí Wagnerova Prstenu (poprvé kompletně v Kanadě), který byl postupně proveden do 1. 10. Celou tetralogii nastudoval a dirigoval Richard Bradshaw, režie se ujali Michael Levine (Zlato Rýna), Atom Egoyan (Valkýra), François Girard (Siegfried) a Tim Albery (Soumrak bohů).

Moskevská Helikon Opera

chystá renovaci své operní budovy za 33 milionů dolarů. Během šestnáctileté existence Helikon Opery byl jejím sídlem dům z 19. století v centru Moskvy v ulici Bolšaja Nikitskaja. Rekonstrukce má začít v lednu 2007 a má trvat dva a půl roku. Celou částku 33 milionů dolarů uhradí město Moskva. Zakladatel a ředitel Helikon Opera, osmatřicetiletý Dmitry Bertman, je známý svými novátorskými, často kontroverzními, nicméně občas i cenami ověřenými inscenacemi. Jeho nejbližší produkcí bude Musorgského Boris Godunov.

Pierre Boulez, Patrice Chéreau, Leoš Janáček a Theater an der Wien 2007.

Od ledna 2006, kdy bylo vídeňské Theater an der Wien navráčeno operním produkcím, usiluje jeho vedení o odlišný program, než ma-

jí obě další vídeňské scény, Státní opera a Volksoper. Rok 2006 byl zasvěcen Mozartovi, pro rok 2007 oznámil umělecký ředitel Roland Geyer tři hlavní témata: barokní opera, Mozart a soudobá hudba. Uskuteční se šest nových produkcí, pět koprodukcí, jedna světová premiéra a řada komorních koncertů a recitálů. Z oblasti barokní opery přijde na řadu Händelův Giulio Cesare in Egitto (dirigent René Jacobs, režie Christoph Loy, hraje Freiburger Barockorchester) a Haydnův Orlando Paladino (Nikolaus Harnoncourt a jeho Concentus Musicus Wien, režie Keith Warner). Bachovo Vánoční oratorium zastupuje světovou premiéru – bude uvedeno v choreografii legendárního amerického choreografa Johna Neumeiera a jeho Hamburského baletu, hrají Vídeňští symfonikové za řízení Alessandra de Marchi. Tři barokní opery budou uvedeny koncertně: Monteverdiho L'Orfeo (René Jacobs, Akademie für Alte Musik Berlin, Concerto Vocale a Vocalconsort Berlin), Haydnův Il ritorno di Tobia (Martin Haselböck, Wiener Akademie) a Vivaldiho Montezuma (Alan Curtis, Il Complesso Barocco z Benátek). Uvedeny budou dále dvě nové Mozartovy produkce: La finta semplice a Figarova svatba. Moderní doba bude zastoupena operou André Previna A Streetcar Named Desire (dir. Sian Edwards, režie Stein Winge), dále to bude koprodukce s drážďanskou Saskou operou na titulu Dead Man Walking (autor Jake Heggie, režie Nikolaus Lehnhoff), Valerij Gergiev uvede s Mariinským souborem Prokofjevova Hráče (účinkují Vladimir Galouzine, Olga Gurykova a Larissa Diadkova). Chybět nebude ani pasticcio s názvem Der Seelen wunderliches Bergwerk (hudba od Boccheriniho k Brittenovi, texty od Rilkea k Celanovi), v hlavní roli Tobias Moretti (známý z populárního televizního seriálu Komisař Rex). Nejočekávanějším bude patrně spolupráce režiséra Patrice Chéreaux s dirigentem Pierrem Boulezem, cca třicet let po jejich legendární inscenaci Prstenu Nibelungově v Bayreuthu, kterou někteří kritici nazvali jako „zrození režisérské opery“. Boulez a Chéreau budou tentokrát spolupracovat na Janáčkově opeře Z mrtvého domu v koprodukci s Wiener Festwochen; inscenace má poté putovat na Holland Festival v Amsterdamu, na festival v Aix-en-Provence a do Metropolitní opery.

Operní dům pro Wexford.

Po dlouhých jednáních uzavřel Wexford Festival Opera v Irsku smlouvu na stavbu operního domu. Kontrakt na zakázku v ceně 30 milionů liber získala místní společnost Cleary and Doyle Contracting Limited. Divadlo má být otevřeno v létě 2008.

OSOBNOSTI

Donald Runnicles neobnoví svůj kontrakt se San Francisco Opera,

jejímž je hudebním ředitelem od roku 1992. Po jeho jmenování začala jeho kariéra nabývat mezinárodních rozměrů: dirigoval a diriguje takové

orchestry jako Berlínské a Vídeňské filharmoniky, orchestry ve Filadelfii a Clevelandu, v La Scale a v Německé opeře Berlín. Mimořádné uznání získalo jeho nastudování v americké premiéře Messiaenovy opery Saint-François d'Assise a ve světové premiéře opery Johana Adamse Doctor Atomic (obojí v San Francisco Opera). Jeho kontrakt obnovila v roce 2004 generální ředitelka Pamela Rosenberg, která z místa odešla koncem minulého roku. Nový generální ředitel David Gockley (od 1. 1. 2006) prohlásil, že si Runnicles velice váží jako muzikanta i hudebního ředitele. Gockley a Runnicles oznámili 15. 9., že „po vzájemné dohodě“ nebude kontrakt, který vyprší na konci sezony 2008/09, obnoven. Runnicles bude nicméně nadále se Sanfranciskou operou spolupracovat, zejména na Wagnerově Prstenu v režii Francesky Zambello v koprodukci s Washington National Opera. Gockley řekl, že příští hudební ředitel bude jmenován během 3 – 5 měsíců. V kuloárech se hovoří o Patricku Summersovi, současném hudebním řediteli Houston Grand Opera (v níž Gockley působil plných 33 let) a který často diriguje v Sanfranciské opeře. Ten nicméně právě prodloužil svůj kontrakt s Houstonskou operou, v jejímž čele stojí od roku 1998, až do roku 2014.

Dirigent Paavo Järvi,

hudební ředitel Cincinnati Symphony Orchestra, nastoupil 12. 10. 2006 na místo šéfdirigenta Frankfurtského rozhlasového symfonického orchestru, a to na tři roky. Frankfurtský orchestr hraje v operním domě Alte Oper. Třiačtyřicetiletý estonský dirigent vystřídal Hughu Wolfa. Na inauguračním koncertě dirigoval Kullervo Jeana Sibelia, sólisty byli švédská sopranistka Charlotte Hellekant a finský barytonista Jorma Hynninen, spoluúčinkoval Estonský národní mužský sbor. Järvi, který je rovněž umělecký poradce Deutsche Kammerphilharmonie v Brémách a Estonského národního symfonického orchestru, plánuje cestovat mezi Evropou a USA každé tři týdny. Jeho smlouva s orchestrem v Cincinnati, kde nastoupil v roce 2001, trvá do roku 2009.

Christoph Eschenbach

oznámil, že z místa hudebního ředitele Philadelphia Orchestra odejde na konci sezony 2007/08. „Na uplynulé roky, kdy jsem byl hudebním ředitelem, pohlížím s uspokojením a velkou hrdosťou“, řekl Eschenbach. V čele orchestru stojí od sezony 2003/04. Kromě úspěchů uměleckých i na poli propagace a rozšiřování posluchačského zázemí (mj. prostřednictvím koncertů na volných prostranstvích v okolí Filadelfie, přístupných zdarma) se mu dařilo i získávat granty (celkem více než 100 milionů dolarů). Po 10 letech zajistil orchestru opět nahrávací kontrakt, jehož výsledkem byla tři velmi úspěšná CD (Bartók, Martinů, Klein, Čajkovského Pátá a Mahlerova Šestá symfonie). Vzhledem k těmto skutečnostem bylo pro mnohé jeho rozhodnutí odejít od orchestru překvapivé. Hovoří se, že možná jeho vztah s orchestrem nebyl až tak šťastný: mnozí hráči pry-

dávají před Eschenbachovým spontánním, temperamentním a občas nečekaným způsobem dirigování přednost spolehlivému způsobu jeho předchůdce, Wolfganga Sawallische, některým hráčům i vysoce konzervativnímu filadelfskému publiku vadila Eschenbachova záliba v moderní hudbě. Eschenbach se po vypršení kontraktu k orchestru vrátí jako host a bude ho řídit i na evropském turné v lednu a únoru 2009. Nadále zůstává stálým hostem Vídeňské filharmonie, Lyrické opery v Chicagu a dalších předních světových orchestrů a kromě toho je hudebním ředitelem Orchestre de Paris.

Arvo Pärt věnuje všechna provedení svých skladeb v sezoně 2006/07 památce ruské novinářky Anny Politkovské, která byla zavražděna v Moskvě 7. 10. 2006. Estonský skladatel prohlásil: „Anna Politkovská obětovale všechn svůj talent, energii a nakonec i svůj život tomu, aby se lidé dozvěděli o děsivé kriminalitě a zločinech spáchaných v Rusku... ve smutku nad takovou tragickou ztrátou chci vzdát čest její památce.“ Podobné gesto udělal i americký skladatel Steve Reich, který na památku Daniela Pearla, zpravodaje deníku Wall Street Journal, který byl unesen a popraven v roce 2002 v Pákistánu, napsal skladbu nazvanou Daniel Variations; její americká premiéra se uskutečnila v newyorské Carnegie Hall 22. 10. 2006.

Antony Walker jmenován hudebním ředitelem Pittsburské opery. Osmatřicetiletý australský dirigent, v současné době hudební ředitel Washington Concert Opera, vystřídá Johna Mauceriho. Třiletý kontrakt mu ukládá nejméně čtyři produkce ročně; jako první přijdou na řadu Kouzelná flétna a Billy Budd na jaře 2007. Renomovaný barokní specialista získal mj. velké uznání za své nastudování Händelovy opery Semele v New York City Opera v září 2006. Walker se narodil v Sydney, matka byla Maďarka, otec Australan. Studoval hru na klavír, violoncello, zpěv a skladbu na univerzitě v Sydney, poté se plně věnoval dirigování.

RŮZNÉ

Koncertní sál pro Nashville, Tennessee. Nashville je centrem hudebního průmyslu a místní orchestr, Nashville Symphony, za uplynulých 22 let pod vedením Kennetha Schermerhorna, který zemřel vloni, ušel značnou cestu kupředu: natáčel pro Naxos, podniká zahraniční cesty a jeho koncert v newyorské Carnegie Hall v roce 2000 byl přijat s velkým ohlasem. Nyní dostal orchestr také nové sídlo, Schermerhorn Symphony Center. Budova v neoklasicistním stylu za 120 milionů dolarů byla pojmenována po zemřelém dirigentovi. Architekt David M. Schwartz navrhl stavbu v neklasicistním stylu tak, aby korespondovala s ostatními domy města převážně v tomto slohu, včetně úplné repliky Parthenonu – Nashville bývá proto také nazývána

Athénami Jihu. Schwarz spolu s akustikem Paulem Scarbroughem navrhli auditorium s 1872 místy podle vzoru sálů Musikverein ve Vídni a Concertgebouw v Amsterdamu. Na inauguračním koncertě 9. 9. 2006 dirigoval Nashville Symphony Leonard Slatkin, hudební ředitel National Symphony ve Washingtonu, který byl jmenován uměleckým poradcem nashvillského orchestru.

Nástroje italských mistrů pro mladé kanadské hudebníky. Kanadská Council for the Arts pořádá každé tři roky pro mladé umělce soutěž o možnost hrát na vzácné nástroje z její sbírky. Letos ji vyhrálo jedenáct kanadských houslistů a cellistů. Vítězkou v houslové sekci se stala již podruhé osmadvacetiletá Yi-Jia Susanne Hou z Mississauga, Ontario, která má tak k dispozici na další tři roky housle Guarneri del Gesù z roku 1729. Druhé místo obsadila Jessica Linnebach z Edmontonu a obdržela housle Taft Stradivari z roku 1700. Judy Kang z Edmontonu, žijící v New Yorku, má zapůjčeny housle Baumgartner Stradivari z roku 1689. Vítězem v cellové sekci se stal torontský violoncellista Soo Bae korejského původu, absolvent Juilliard School v New Yorku, a získal na tři roky violoncello Bonjour Stradivari z roku 1696 – nástroj v ceně téměř 5 milionů dolarů. Druhé místo obsadila Rachel Mercer z Edmontonu, která získala Nicolaus Gagliano cello z roku 1824. Třetí byla Emmanuelle Beaulieu Bergeron z Montrealu a dostala violoncellový smyčec Shaw-Adam. Ve sbírce, která shromažďuje nástroje za 18 milionů dolarů, jsou též vzácné smyčce. Kanadská Council for the Arts získala nástroje i smyčce darem nebo do zápůjčky od bohatých filantropů a milovníků hudby.

Vídeňští filharmonikové debutovali v Austrálii. Vystoupili čtyřikrát (27.–30. 9.) se dvěma různými programy v koncertní síni v Sydney Opera House pod taktovkou Valerije Gergieva. Hráli Mozartovu Lineckou symfonii č. 36, Čajkovského Pátou symfonii, Šostakovičovu Devátou symfonii, Brahmsovu Čtvrtou symfonii a Ouverturu, Scherzo a Finale Roberta Schumanna. Všechny koncerty byly vyprodány, nicméně i ti, na které se nedostali, mohli koncerty sledovat, a to na obří obrazovce na nádvoří před operní budovou.

ČESKÁ HUDBA V ZAHRAŇIČÍ

Janáčkovy Příhody lišky Bystroušky v Curychu jsou jednou z letošních 15 premiér curyšské opery. Premiéra inscenace převzaté z berlínské Deutsche Oper (režie Katharina Thalbach) se uskutečnila 15. 10. 2006 a o tom, že to byla výjimečná kulturní událost, svědčí skutečnost, že se jí zúčastnil i švýcarský prezident. Do konce roku 2006 se uskuteční ještě 9 repríz. Operu hudebně nastudoval Adam Fischer, v hlavních rolích se představují Martina Janková (liška), Judi-

th Schmidt (lišák), Peter Straka (rektor) a Oliver Widmer (revírník). V tisku byla inscenace označena za „pohádkovou bajku“ a charakterizována jako živé představení plné pohybu, kdy je jeviště neustále zaplněno příslušníky nejrůznějších živočišných druhů, samozřejmě v dokonalých maskách (masky a scéna: Ezzy Toffolutti), a to i v okamžicích přestaveb kulisy, kdy mají také úlohu zachování kontinuity děje. Všeobecně byl zdůrazněn fakt, že opera je prováděna v originálu, a tak je divákovi Janáček nabídnut ve vsí své jazykové originalitě a zvukomalebnosti. Janáček již řadu let patří do kmenového repertoáru curyšské opery. Kromě Lišky Bystroušky byla letos v červnu uvedena také Věc Makropulos v hudebním nastudování Philippe Jordana, v režii Klause Michaela Grubera a s Gabriele Schnaut v roli Emilie Marty.

Filharmonie Bohuslava Martinů se vrátila ze zájezdu v Mnichově, kde svým výkonem podpořila kritiky, diváky i posluchači ceněné představení známého a respektovaného německého cirkusu Roncalli nazvané Circus meets Classics, které se za jejího přispění dočkalo dalšího famózního úspěchu. Program, jež v Německu obdržel cenu od Deutsche Bank za inovaci v přístupu k vážné hudbě, byl Mnichovanům nabídnut ve dnech 16. až 19. listopadu formou zvláštního podzimního představení. Filharmonie Bohuslava Martinů se v mnichovské filharmonii Gasteig podílela na všech čtyřech koncertech.. Celkem přišlo šest tisíc lidí, kterým se naskytl mimořádná příležitost vidět špičkové evropské akrobáty a umělce a slyšet v podání zlínského orchestru skvělou hudbu světových skladatelů, přičemž vše bylo umně skloubeno do dvouhodinového programu plného vtupu a energie.

Prague Sinfonia, soubor který vznikl rozšířením Pražského komorního orchestru bez dirigenta pro repertoár uváděný s dirigenty, se poprvé představil (28. 10.) při oslavách vzniku Československa – českého státního svátku – v New Yorku. Uměleckým vedoucím je dirigent Christian Benda, jeho čestným prezidentem se tam stal osobně přítomný bývalý prezident Václav Havel. Pražský komorní orchestr byl v té době v USA na zájezdě; také Havel byl od října spolu s manželkou Dagmar v New Yorku, kam ho na sedmítýdenní pracovní pobyt pozvala Kolumbijská univerzita. První koncert byl v Národní budově na Manhattanu. Plný název tělesa zní Prague Sinfonia of the Velvet Revolution, užívá tedy odkaz na „sametovou revoluci“. Benda, dirigent a violoncellista, je potomkem slavné exilové české skladatelské dynastie, která působila v 18. století na dvorech v Německu. Narodil se v Brazílii v německé rodině, jejíž předci patří k tomuto rodu. Benda žije ve Švýcarsku. Orchester se s ním pak objevil ještě (19. 11.) na koncertě v Praze v kostele sv. Šimona a Judy s mozartovským programem, jehož sólistou byl sedmnáctiletý talentovaný italský houslista Edoardo Zosi.

Zpracovala Jitka Slavíková

ZLATÁ ÉRA ČESKÉ OPERY

XII. ABY SE NEZAPOMNĚLO

LADISLAV ŠTROS

Radmila Hrdinová

Režisér Ladislav Štros patří k osobnostem, které i při náhodném setkání utkví v paměti, natož pak, když ho znáte mnoho let. Jeho vznosná postava, korunovaná elegantním černým kloboukem, je neustále v pohybu, vzdor tomu, že její majitel nedávno oslavil osmdesátku. Aktivita, naprostá zaujatost tím, co dělá, a obrovské pracovní nasazení, které vyžaduje i od svých spolupracovníků, strhává všechny k maximálnímu výkonu. Jeho přítel, sbormistr pražského Národního divadla Milan Malý, ho nazval uměleckým fanatikem, který ale při vlastním vzruchu nikdy neztratil kontrolu nad výkony interpretů. Přes padesát let se věnoval operní režii, z toho největší část právě v Národním divadle. Je spoluvůdcem slavné „pražské školy“. I dnes potkáte režiséra Štrose na každé důležité premiéře, ať už operní či činoherní. Sleduje divadelní dění s neztenčeným zájmem i kritičností.

Opera je pro mne krásnou bohyní v brokátovém rouchu. Za to, že mohu tuto svou bohyni a královnu umění obdivovat, vděčím především rodičům. Tatínek byl řezbář, maminka houslistka, od nich pramení můj celoživotní zájem jak o výtvarné, tak hudební umění. V Řeži u Prahy, kde jsem se narodil a strávil dětství, jsem se v tatínkově dílně učil vyřezávat loutky, s nimiž jsem pak s maminkou hrával divadlo pro děti v sále hospody u Listíků, kde vystupovaly i profesionální soubory pánů Zölnera, Červíčka nebo Burdy. Když jsem sledoval jejich produkci, viděl jsem se na pódiu místo nich. Když mi bylo osm let, přestěhovali jsme se do Prahy, kde mi k hudebnímu umění pootevřel dveře učitel Bohuslav Taraba, který rozpoznal můj sluch i hlas a zařadil mě mezi své zpěváčky sólisty. Seznamoval nás s klasickou hudbou, byl mým prvním prostředníkem mezi díly Bedřicha Smetany a dalších mistrů. Během gymnázia jsem soukromě studoval hru na housle a také zpěv u italského tenoristy Fernanda Carpiho, na jehož hodiny k mému úžasu docházela i Maria Tauberová, Jaroslav Gleich a další významní pěvci Národního divadla. Rozhodující vliv na můj životní osud měl pěvec Jan Konstantin. Přesvědčil tatínka, podle jehož přání jsem měl pokračovat v dobře zavedeném řezbářství a rámařství, abych se věnoval hudbě. Tatínek souhlasil s tím, že ale musím udělat tovaryšské zkoušky z řezbářství, abych v případě svého uměleckého ztroskotání mohl vést jeho podnik. To jsem splnil.

S operou jsem na radu Jana Konstantina začal od píky jako sborista. Od 1. listopadu 1945 jsem stanul na prknech Národního divadla, kde se právě zkoušel Boris Godunov s Vilémem Zítkem v titulní roli. Jeho profesionalismus a osobní charisma mě ovlivnily natolik, že jsem později při svých režiiích vyžadoval „zítkovskou“ disciplínu, nejvyšší pozornost a oddanost společnému dílu. Jako sborista jsem se seznámil s operním repertoárem, jako student Filozofické fakulty Univerzity Karlovy jsem navštěvoval přednášky srovnávací literatury Václava Černého a dějin umění Antonína Matějčička, Josefa Cibulky, Jaromíra Pečírky a dalších významných profesorů, kteří po Únoru 1948 museli fakultu, stejně jako já, z politických důvodů opustit. Na jaře 1948 mne odvedli na vojnu do Těchonína na Moravě. Tam jsem založil pěvecký sbor, s nímž jsme vystupovali v mnoha městech a sbírali ocenění na soutěžích. Od ostatních souborů jsme se lišili tím, že jsme místo vojenského mládežnického repertoáru zpívali sbory Bedřicha Smetany, Jaroslava Křičky, Josefa



Dvakrát Ladislav Štros

Bohuslava Foerstera či Leoše Janáčka. Z Těchonína jsem se dostal do AUSu, kde jsem působil rovněž jako sbormistr, a poté mě odveleli do Mostu, kde jsem se seznámil s ředitelem divadla, a ten mi nabídl mou první profesionální operní režii – operu Jan Vůrava v Ústí nad Labem, které bylo v té době spojené s Mostem a Teplicemi. Tato má první režie se uskutečnila koncem roku 1950 po mém návratu do civilu. Dostal jsem nabídku zůstat v Ústí jako režisér, ale dal jsem přednost místu asistenta režie v pražském Národním divadle. Tím se mi otevřela cesta k mému snu stát se operním režisérem. K první samostatné režii v Národním divadle sice vedla ještě devítiletá praxe třiceti asistentur a pomocných režii, ale ty znamenaly důkladné školení a sbírání zkušeností. Učil jsem se od režisérů Hanuše Theina, Ludka Mandause, Václava Kašíka, Bohumila Hrdličky, s dvěma posledně jmenovanými jsem později vytvořil onu v cizině skloňovanou „Die Prager Schule“ 60. a 70. let, která přinesla za železnou oponu řadu podnětů v operní režii a scénografii.

Profese operního režiséra vyžaduje jak talent, tak i všestranné vzdělání. Samozřejmým předpokladem je hudební vzdělání, režisér se musí orientovat v partituře, musí umět „přečíst“ dílo z not. Ale není na škodu, když má i praktické zkušenosti uměleckých profesí. Sám jsem si vyzkoušel práci sbormistra, takže jsem vždy věděl, co mohu od sboru požadovat. Každému sboristovi (ale i sólistovi) jsem vymodeloval konkrétní detailní pohyb a trval jsem na dodržování této choreografie. Sborové scény a ansámby měly u mě svůj pohyb a protipohyb, jak jsem se to naučil v harmonii a kontrapunktu při svých studiích kompozice, které jsem absolvoval za války u violoncellisty České filharmonie V. P. Mlejnků. U něho jsem studoval i čtení partitur.

Stejně tak mou práci se sborem i sólisty ovlivnil rovněž můj vztah k výtvarnému umění. Zpočátku to byla praxe z otcovy řezbářské dílny, kde jsem se naučil, co to je dórský, iónský a korintský sloup a jak se modeluje lidská postava, později jsem na přednáškách z dějin umění získal rozhled i po výtvarném umění, které mi přinášelo mnoho inspirací.

Stejně jako když dirigent umí dobře hrát na některý nástroj nebo nástroje, jeho autorita u orchestru stoupne, tak i pro operního režiséra jsou všechny praktické zkušenosti dobré a při práci na jevišti se jeho erudice rychle prokáže. To, že jsem studoval zpěv, mi pomohlo odhadnout, co mohu požadovat od zpěváků, a trvat na svých požadavcích. Vzpomínám si, jak jsem přesvědčoval Beno Blachuta v Doubravě Baladě o lásce, aby zpíval arioso v diagonále s hlavou dolů a on mi oponoval, že se to nedá zazpívat: „Pane režisére, já tam mám nahoře béčko!“ A protože mně záleželo na tom, aby situace působila uvolněně, jako když je představitel rozložený na louce, tak jsem si lehl a svým nedokonalým

hlasem jsem mu to celé odpíval. On mě chvíli pozoroval a pak řekl: „*Když to zazpíváte vy, tak já to tedy zkusím.*“ A bylo po diskusi.

Ale ani sebelepší znalosti a vědomosti k práci na jevišti nestačí. Je třeba mít také srdce a skrze ně rozpoznat, co muzika obsahuje. Dokonale technické výkony instrumentalistů jsou bez citu k ničemu. Slyšet muziku, mít ji rád, zamilovat se do ní a umět jí naslouchat, to je základní podmínka úspěšného přístupu k dílu. Nemohu udělat dobře operu, ke které nemám vztah a jejíž hudba mi nic neříká.

Vždy mi byla bližší velká osobní zaangažovanost tvůrce na díle než chladný teoretický odstup. V Ostravě jsem poznal režiséra Gavelu, to byla vařící koule, která se valila souborem a strhávala ostatní k výkonu, jako když jde o život. Tento přístup jsem si odnesl do své praxe. Proti Gavelovi byl můj další učitel, Ferdinand Pujman, daleko chladnější, ale od něho jsem se zase naučil požadavku řádu.

Každý dobrý kumštýř si časem najde svůj rukopis, svůj styl. To platí jak pro skladatele, tak i pro režiséra. I já jsem si časem vypracoval svůj „štrosovský“ rukopis, takže divák, který neměl v ruce program, mohl poznat, že jde o moji inscenaci. Na uměleckém rukopisu se podílí mnoho okolností, národností počínaje, zkušenostmi, osobním založením a temperamentem konče. Český výtvarný kubismus byl vždy jiný než německý nebo picassovský, měl svou českou barvitost. České divadlo, které se rodilo v odtržení od světa za železnou oponou, kam jsme vyjížděli se zpožděním až někdy koncem 50. a začátkem 60. let, bylo ovlivněno poetickým divadlem E. F. Buriana, hudebními, výtvarnými i literárními směry meziválečné avantgardy. Na poválečném formování české opery pak měla velký vliv Opera 5. května, osobnosti jako Václav Kašlík, Alfréd Radok a Josef Svoboda, od nichž, především od Kašlíka, jsem se mnoho naučil. Po Kašlíkovi se Svobodou jsme byli zvaní do ciziny i my – já, Vladimír Nývlt a Marcel Pokorný. V zahraničí musel člověk prokázat, že něco umí, jedině pak se mu dostalo dalšího pozvání. Přesto (a nebo možná právě proto), že jsme byli uzavřeni za železnou oponu, byli jsme svoji a tím jsme získávali prestiž na zahraničních scénách. To platilo nejen pro operní režii, ale i pro výtvarníky, architekty, filmaře, kteří od 60. let sklízeli mezinárodní uznání na výstavách a festivalech. Pro „Die Prager Schule“ byla typická spolupráce s kvalitními scénickými výtvarníky. Vlastně s tím začal už Ferdinand Pujman, když přizval ke spolupráci Jana Zrzavého či Františka Kyselu, Hanuš Thein zase Josefa Ladu a Vincence Beneše, po válce to byl Josef Svoboda a Vladimír Nývlt, který se stal mým nejčastějším a nejbližším spolupracovníkem. Přínos pražské školy byl mj. právě ve vysoké úrovni scénografické práce.

Na mém rukopise se podílelo i to, že jsem vždy paralelně sledoval činohru a vývoj hereckého umění, a pak také, že jsem se snažil v každém díle vystopovat a respektovat určitý styl. V případě Ariadny to byl můj odedávňý obdiv k antice. Do hudby Bohuslava Martinů se mi prolínala dokonalost anticových soch, které mi ožívaly před očima, v jeho Hrách o Marii to byly křivky gotických madon z obrazů Mistra třeboňského, mimořádně rovněž odkoukané z antiky, v Juliěttě jsem hledal inspiraci u surrealismu Františka Muziky, vše, co jsem poznal při studiu dějin umění, se mi zhmotňovalo do mých operních režii. Vždy jsem také cítil, že dělám divadlo v určité době a snažil jsem se, aby to, co se na scéně odehrává, tu dobu odráželo, aniž bych nutně musel jít cestou laciné aktualizace, jak je to dnes často k vidění.

Štrosovský rukopis znamenal mj. i to, že jsem opravdu vycházel z profese řezbáře nebo sochaře, který tvoří od detailu každé postavy jeden velký celistvý scénický obraz, v němž hrál roli každý pohyb anebo třeba i každá dodržaná pauza. V tom smyslu jsem naplnil tatínkovu nerealizovanou přání stát se řezbářem. Byl jsem řezbářem svých operních inscenací.

V 50. letech mě požádal Hanuš Thein, abych mu vypomohl na Státní konzervatoři s hereckou výukou. Začal jsem učit bez jakýchkoli pedagogických zkušeností. V té době jsem měl za sebou první samostatné režie v Ústí nad Labem a asistentickou praxi v Národním divadle, ale metodiku výuky jsem si musel vypracovat sám. Thein po mně chtěl, abych se studenty zkoušel výstupy z oper, které měli nastudované, což nebyl problém, protože jsem repertoár ovládal ze své praxe. Vedl jsem studenty k tomu, aby si vytvořili názor na postavu v závislosti na hudbě. Formou hereckých etud jsem provokoval jejich fantazii, často a rád jsem využíval postavy z italské komedie dell'arte, kterým jsme vymýšleli různé situace. Učil jsem studenty a přitom jsem se učil sám. Na konzervatoři jsem pak působil ještě v druhé polovině 70. let a poté na HAMU, kde jsem se stal vedoucím operního oddělení DISKu. To už ale byla doba politicky složitá a mé postavení na škole nebylo jednoduché. V roce 1990 jsem byl jmenován profesorem operní režie na HAMU a během tří let jsem vychoval několik absolventů, z nichž jsem měl radost, mezi nimi byl Jiří Nekvasil i Vojtěch Spurný, oba se projeвили jako talentovaní a vzdělaní režiséři. Po roce 1993 jsem výuku ukončil, protože jsem nenalézal mezi studenty dostatek talentů, které by mělo smysl vést. Bez talentu ani sebelepší pedagog z nikoho velkého umělce nevychová.

S režisérem Bohumilem Hrdličkou nás pojilo stejné krédo: stát pokorně před dílem a jeho autorem. Dokud bude svět světem, tak pro mě bude platit, že Verdi je Verdi a Smetana Smetana, stále budu hájit to, že ať si vymyslím na scéně jakékoli řešení, vždy je třeba mít autora na piedestalu a ne se ho snažit rozvrátit jen proto, abych dal najevo vlastní genialitu. V tom byla síla naší české školy a její odkaz budoucím generacím. Samozřejmě, že se režisérské umění musí vyvíjet, ale ne směrem k prezentaci sebe sama, vždy musím sloužit dílu, nikoli sobě. V posledních letech se nejen u nás, ale i ve světě objevily tendence k rozpadu řádu, skrývané za tzv. postmodernismus – na scéně dominují citace, travestie, pasticcio. Ale už se objevují i kritici nynějšího postmodernismu a postindustrialismu, za všechny bych zmínil Noama Chiomského, který velmi kriticky analyzuje současnou Ameriku, a jdou za ním tisíce studentů. Je to na jedné straně důkaz svobodomyšlné americké demokracie, ale na druhé straně to na praktickou politiku a tím i na stav světa nemá zas až tak velký vliv.

Mým krédem vždycky bylo, že umění má mít moc měnit, kultivovat lidskou duši. K tomu je ale třeba umění vrátit mravnost a duši. Pokud umělec dokáže mravním uměním atakovat současnou generaci, je jeho úkol na tomto světě naplněn. Vždycky jsem tvrdil, že bych nechtěl být ničím jiným než operním režisérem. Ale není to tak docela pravda. Pokud bych se v příštím životě rozhodl pro nějaké jiné povolání, pak by to bylo něco jako kazatel, který by vedl lidi k tomu, aby o sobě přemýšleli, aby byli lepší a aby od začátku mysleli na to, jakou cestou v životě půjdou. Jedině toto poslání by dokázalo konkurovat mé velké lásce k divadlu a muzice, jež se šťastně spojily v dráze operního režiséra.

Viděl jsem toho na světě mnoho, navštívil jsem města vytesaná do skal před pěti tisíci lety, ale síle a moci hudby se nic nevyrovná. Má na člověka všemocný vliv, který překonává rozdíly původu, civilizace, myšlení. Když v Její pastorkyni stojí na scéně pět lidí, každý z jiné země a s jiným kulturním zázemím, a všichni cítí v jediném okamžiku totéž, všechny muzika zasáhne, ovládne a spojí, je to něco naprosto úžasného. Náhodně vybrané společenství lidí se náhle ocitne na palubě jedné lodi a plachtí ke společnému cíli. To dokáže pouze hudba. Pro takové zážitky bych svou dráhu neměnil a jsem vděčný, že se mi dostalo té radosti pocítit kouzelnou moc hudby a snad ji také trochu předat svým divákům. ■

CO SNAD NEVÍTE O STARŠÍ ČESKÉ HUDBĚ

XII. KTERAK SE JEZDIL Z JIŽNÍCH ČECH ZA OPEROU DO BENÁTEK

Lucie Maňourová

Tento díl věnovaný hudební historii českých zemí v 17. století v krátkosti představí zajímavou skutečnost, v probádaných dokumentech české hudební historie doposud ojedinělou. Týká se pramenně doložených přímých styků majitelů českého panství s jedním z hlavních center italské opery. Přeneseme nás o více než 300 let zpět, na jihočeské panství Český Krumlov, kterému od dvacátých let 17. století vládl štýrský rod Eggenbergů. Poslední z eggenbergských pánů na Krumlově, Johann Christian, zde bydlel od roku 1665 do své smrti v roce 1711. On i jeho manželka Marie Ernestina, rozená ze Schwarzenbergu, byli velkými milovníky umění a kultury – literatury, divadla a také hudby, především té scénické. V areálu svého českokrumlovského sídla nechali vystavět nové zámecké divadlo, vybavit ho kulisami, kostýmy, vydržovali si hereckou společnost a pomýšleli zcela jistě i na operní provoz.

Pro repertoárovou inspiraci se tehdy jezdilo přes Alpy do Benátek, které byly vyhlášené ojedinělou řadou veřejných operních divadel. Jejich činnost byla založena na zdatnosti podnikavých impresáriů, na výkonech mnohdy nekriticky zbožňovaných zpěváků a také na přitažlivosti repertoáru, který obsahoval čerstvé novinky, byl často obměňován, a protože musel vždy uspět u publika, mnohdy se podbízel jeho vkusu a dychtivosti po líbivých efektech.

Významnou část obecenstva operních představení především v hlavní, karnevalové sezoně (od sv. Štěpána do pope-

leční středy) tvořili v benátských divadlech 17. a 18. století šlechtici, kteří přijížděli za tímto atraktivním zdrojem zábavy ze všech koutů Evropy. Kromě zájmu o operní novinky je sem přitahovala možnost společenského vyžití, navázání nových kontaktů i předvedení vlastní osoby, postavení a majetku.

Účetní materiály z let 1692–1693 uložené v českokrumlovském archivu dokumentují, že benátské karnevalové sezony 1693 se zúčastnil také kníže Johann Christian z Eggenbergu s chotí a částí svého dvora. Nejdůležitějším pramenem je 123 stránkový účetní soupis psaný v německém jazyce, který obsahuje vyúčtování cesty českokrumlovského vladaře přes Rakousko do Benátek a zpět přes Štýrský Hradec do Vídně. Jednotlivé položky vyskytující se v tomto materiálu se týkají především nákladů spojených s materiálním zabezpečením cesty – tzn. noclehů, přepravy, ošacení, stravování atd. Vedle toho se zde však vyskytují také údaje vypovídající o návštěvách operních představení v Benátkách, nákupu hudebnin a hudebních nástrojů.

Z výplatní listiny vystavené 24. listopadu 1692 v Českém Krumlově vyplývá, že cesty do Benátek se kromě knížecího páru účastnilo i 38 služebníků a úředníků eggenbergského dvora. Byli mezi nimi pobočník, hofmistr, písař i všemožní posluhovači a podkoní, ale také trubači a kastrát Maisl.

Kastrát (tedy mužský sopranista) Maisl, jenž žil v letech 1670–1696, byl kuriozitou kapely Johanna Christiana

Jevišťe barokního zámeckého divadla v Českém Krumlově dnes



z Eggenbergu. Jeho jméno je poprvé uvedeno v účetním zápisu, podle kterého dal kníže v roce 1679 vyplatit Maislovi matce drobnou částku jako dar pro blíže neurčený účel. Podle dalších osudů tohoto muže lze usuzovat, že oním „blíže neurčeným účelem“ mohla být kastrace. Chlapci byly poté na knížecí náklad pořízeny studijní potřeby, oblečení, obuv a byl poslán do Vídně na studia. V dalším roce s ním pak jel hlubocký stavitel italského původu Jakub de Maggi do Benátek. Přídomek „*Maisl Castraten*“ se vyskytuje na výplatních listinách v letech 1692–1693 a také u dvou antifon v seznamu dochovaných hudebnin z této doby. Maisl byl zřejmě problematickou postavou mezi knížecími služebníky – dochovaly se zmínky o jeho častých útěcích a následném hledání v Augsburgu a Salcburku a o dlužích, které za něho platil sám kníže. Z účetních dokladů z cesty knížecího dvora do Benátek, již se tedy tento zpěvák účastnil, vyplývá, že mu byla vyplácena gáže častěji a po menších částkách – měl zřejmě nějaké časté „neodkladné výdaje“ a nebyl by schopen šetřit vždy celý měsíc. Maisl, u něhož neznáme ani křestní jméno, ani datum a místo narození, je zatím jediným zjištěným kastrátem pocházejícím z českých zemí – pokud zde působili v kapelách šlechtických dvorů nebo chrámů jiní kastráti, byli to vždy Italové.

Početný průvod, který se vydal na cestu z Českého Krumlova 7. října 1692, dorazil do Benátek 12. ledna následujícího roku a setrval zde do 16. února. Během tohoto pobytu shlédli Eggenbergové s doprovodem v rámci karnevalové sezony opery ve všech pěti operních divadlech, ve kterých se tehdy hrálo. Nejprve v největším – Teatro San Giovanni Grisostomo, pak v divadle San Luca, poté v Teatro San Giovanni e Paolo, divadle San Angelo a nakonec v Teatro San Moisè (názvy divadel se odvozovaly od jména kostela, pod jehož farností divadelní budova spadala). V eggenbergských účetních záznamech za toto období se vyskytuje celkem 27 zápisů týkajících se návštěv oper. Dozvídáme se z nich velmi přesně datum i výši výdajů za vstup i za další položky – libreta, svíčky pro posvícení na text, sladkosti apod. Repertoár pak lze jednoduše odvodit z literatury obsahující herní plány jednotlivých operních divadel v jednotlivých sezonách.

Podle všech konkrétně jmenovaných osob figurujících v účetních zápisech lze usuzovat, že kníže Johann Christian z Eggenbergu umožnil návštěvu operních představení nejen svým vyšším dvorním úředníkům a hudebníkům, ale že hradil vstupné spolu s dalšími výdaji i nižšímu služebnictvu (služebným, lokajům, kuchařům i podkoním). Ve dvou případech dosáhl počet návštěvníků benátské opery z řad eggenbergského dvora až čísla 38! V tomto počtu však mohli být zahrnuti i hosté knížete. Zpřístupnění operních divadel nejnižšímu služebnictvu nebylo obvyklé. Jaký záměr však vedl knížete Eggenberga v Benátkách k takovým gestům, není známo.

V městě na laguně se Eggenbergové nevěnovali jen návštěvám operních divadel. Účetní záznamy svědčí také o nákupu hudebnin. Na zpáteční cestě pak byla ze Štýrského Hradce odeslána do Benátek směnka na 32 zlatých a 30 krejcarů „za zaslano operu“. Je možné, že se jednalo o partituru některé z oper, které shlédl Johann Christian během karnevalu toho roku v Benátkách. Nejčastěji totiž navštívil představení opery dobově nejhranějšího autora Carla Franceska Pollarola *La Forza della Virtù*. Opis její partitury se spolu s osmi dalšími operními partiturami benátské provenience dochovala v bezvadném stavu v českokrumlovském archivu. Všechny zmíněné notové materiály se pravděpodobně dostaly do Českého Krumlova v období vlády Johanna Christiana z Eggenbergu a jejich vznik se datuje právě od roku 1693 do konce 17. století. V ani jedné z nich se však nedochovaly jakékoli poznámky týkající se jejich praktického využití, k žádné z nich nemáme v českokrumlovském archivu k dispozici ani rozepsané party, ani jakékoli účetní dokumenty o jejich inscenování.

Sbírka českokrumlovských partitur představuje jediný dosud známý soubor tohoto druhu ze 17. století na území Čech. Světově unikátní je navíc koncentrace šesti exemplářů oper Carla Franceska Pollarola. O tom, proč nedošlo k provedení žádné z těchto oper na jevišti českokrumlovského zámeckého divadla, můžeme pouze spekulovat. Zcela prozaická je varianta náhlé vytiženosti Johanna Christiana z Eggenbergu povinnostmi u císařského dvora (v roce 1691 se stal tajným radou císaře Leopolda I.). Ze zjištěných faktů se lze rovněž domnívat, že kníže upustil od svého úmyslu – mohl usoudit, že jeho sídlo malého významu v poměrně nehostinné oblasti není lákavé pro italské interprety a školené zpěváky vůbec a že bez nich se jeho plány neuskuteční. Jeho operní ambice lze porovnat s hrabětem Janem Adamem z Questenbergu z Jaroměřic nad Rokytnou. Také Questenberg zpřístupňoval operní představení poddaným – dokonce si zakládal na tom, že v jeho divadle poddaní z Jaroměřic vystupují. Také on sestavil kapelu z místních zdrojů, sháněl aktuální operní repertoár z Itálie, ale také z Vídně. Právě užší umělecké napojení na Vídeň však nelze u Eggenberga vystopovat, stejně jako typické Questenbergovo zvaní vzácných šlechtických a uměleckých návštěv, pro něž se uspořádání operního představení takzvaně „vyplatilo“. Důležité bylo také Questenbergovo neobyčejné zapálení pro operní žánr a odhodlanost, s níž repertoár i italské sólisty dostal na své moravské sídlo. Podstatnou příčinu Eggenbergova neúspěchu však lze vidět v podmínkách existujících na konci 17. století v českých zemích, ale i v tehdejších možnostech italského operního importu do Evropy. Questenberg zahájil operní produkce až na počátku třicátých let 18. století, kdy by se již také pro Eggenberga otevřely další možnosti – například služby některé z kočovných operních společností.

České země si musely na dílo nejhranějšího benátského autora devadesátých let 17. století ještě několik desetiletí počkat – jako poslední titul operní sezony 1728–1729 uvedla Denziova operní společnost na scéně pražského divadla hraběte Františka Antonína Šporka Pollarolův titul *Publio Cornelio Scipione*. První z Pollarolových oper dochovaných v Českém Krumlově, *La Forza della Virtù*, se dočkala premiéry na jevišti eggenbergského, nyní již Schwarzenberky upraveného zámeckého divadla v letošním roce. Na Festivalu komorní hudby Český Krumlov zazněla její zkrácená verze v rámci takzvané Barokní noci v provedení souboru Capella Regia Praha (viz Hudební rozhledy 8/2006). ■



Darujte
Vašim blízkým
společný
prožitek!

Národní divadlo

**VÁNOČNÍ
PŘEDPLATNÉ**

Prodej od 1. 11. 2006
v pokladně
Národního divadla

www.narodni-divadlo.cz



YVETTA KOLÁČKOVÁ A KOLEKTIV AUTORŮ ČESKÁ FILHARMONIE 100 PLUS 10

✎ Vlasta Reittererová

Publikace, vydaná s podporou Ministerstva kultury České republiky, vychází ke 110. výročí založení orchestru České filharmonie, přesněji řečeno jejího prvního oficiálního koncertu, který zazněl pod takovkou Antonína Dvořáka 4. ledna 1896 v Rudolfinu. Je to publikace jubilejní, a proto převážně přehledová, poskytuje obraz o uplynulém století prvního českého orchestru ve stěžejních faktech a datech, a o osobnostech, které byly a jsou s tímto orchestrem spjaty. Za redakčního vedení Yvetty Koláčkové, která se také autorsky podílela na řadě kapitol, ji připravili (abecedně) Jindřich Bálek, Petr Kadlec, Ludvík Kašpárek, Pavlína Landová, Lenka Petáková, Jiří Pilka, Robert Škarda, Karel Špelina, Jana Vašatová, Bohuslav Vítek a Petar Zapletal. Připojena je stať předsedy Vědecké rady Akademie věd ČR Františka Šmahela nazvaná Hudba v České akademii věd a umění, tedy příspěvek současného představitele instituce, která vznikla díky nadaci architekta Josefa Hlávky, historicky byla jedním z protektorů českého hudebního dění a je jedním ze sponzorů dnešního dění filharmonického. (K této úvodní stati patří také chronologický přehled udělených Výročních cen České akademie věd a umění v letech 1891–1939, který bychom v této úplnosti jinde obtížně hledali. Je to jedna z kapitol, které vlastní filharmonickou činnost přesahují a řadí se vedle kapitol, které její činnost dokreslují konkrétními profily osobností filharmonické minulosti i současnosti).

Řekněme rovnou, že kniha je přehledovou retrospektivou, nechtěla být hodnotící publikací s kritickou reflexí, nenahrazuje zevrubnou analýzu komplikovaných filharmonických dějin. Stoletá historie orchestru by takovou publikací už vskutku zasloužila a snad také jednou vznikne. Bez podkladů, vytvořených pro jubilejní knihu, se přitom rozhodně neobejde. Přesto se domnívám, že úvodní shrnující kapitola zachycuje stěžejní chvíle v dějinách orchestru přece jen poněkud paušálně. Na pěti stranách dějiny orchestru nabité zvraty a krizemi jistě postihnout nelze, postrádám však alespoň náznak pokusu o zařazení do kontextu celoevropského procesu. Zdůvodnění výjimečnosti Prahy tím, že zde nesídlil dvůr, nestačí, jednak je tento náhled značně sporný, a i kdyby, na konci 19. století měla profesionalizace a institucionalizace moderního koncertního života s tímto faktem

už pramálo společného. (Že bylo řediteli Národního divadla Františku Adolfu Šubertovi upřeno druhé křestní jméno, které užíval jako ředitel i jako dramatik, je patrně nedopatření.) Profil symfonického orchestru tvoří jeho dirigenti, a tak hned po úvodu následuje přehledová kapitola o dirigentských osobnostech s vestavěnými profily jednotlivých mistrů taktovky. Tady by zase bylo vhodné připomenout, že Oskar Nedbal v Praze po roce 1918 nijak srdečně uvítán nebyl, a už vůbec ne u České filharmonie. Výmluvný je počet vystoupení, která s filharmonií realizovali v průběhu let její šéfdirigenti, druzí dirigenti a stálí hosté. Možná překvapí, že nejvíce koncertů realizoval s filharmoniky Vilém Zemánek. Nedočteme se ovšem, že se nakonec stal pro svůj německo-židovský původ nežádoucí, což je také jedna ze skvrnek v dějinách orchestru, o které by se snad ani v jubilejní práci nemělo mlčet.

Nápad se soupisy, výčty a statistikami byl šťastný, jistě velmi pracný a zaslouží zvlášť zmínit. Po kapitole dirigentských osobností od počátku k dnešku následuje obrácená štafeta, v níž jsou představeny hlavní šéfdirigentské osobnosti v datech a fotografiích. Nacházejí se mezi nimi tak unikátní snímky jako Zdeněk Mácal s Leonardem Bernsteinem, Rafael Kubelík s Olivierem Messiaenem či Václav Talich s mladým Charlesem Mackerrasem. Samostatnou kapitolu tvoří vývoj repertoáru České filharmonie, je charakterizováno její sepětí s tvorbou českých skladatelů a jsou uvedeny výrazné premiéry skladatelů cizích jako Mahlerovy Sedmé symfonie pod skladatelovou taktovkou (spolu s ukázkou jím retušované partitury) či česká premiéra jeho Písně o zemi s Otakarem Ostrčillem ap. I přes stručnost se podařilo jednotlivé etapy charakterizovat, hlubší rozbor také teprve bude muset přijít. Kapitolu doprovázejí profily prvních hráčů orchestru; je jich celkem 41 a každý, kdo kdy dával dohromady něco jako slovníkové heslo či propagační materiál, ví, jak nelehký je to úkol. Rozsáhlá je nahrávací činnost České filharmonie a také jí byly samozřejmě věnovány samostatné kapitoly. Zde tvoří ilustrace záběry jednotlivých nástrojových sekcí, s jmenovitě identifikovanými zobrazenými členy. I zde jsou unikátní fotografie, jako například snímek několika hráčů s Pablem Casalsem po legendárním koncertě v dubnu 1937, z něž byl pořízen neméně legendární snímek Dvořákova Violoncellového koncertu s Georgem Széllem (ten na snímku bohužel chybí). Jenom o zahraničních zájezdech České filharmonie by mohla vzniknout objemná kniha. Shrnující kapitola postupuje geograficky, po jednotlivých zemích (s důrazem na současnost), přičemž vyzdvihuje nejvýraznější momenty a dokresluje je fotografiemi a také několika výňatky z kritik (bohužel jen z posledních dvou let, ovšem kritická reflexe výkonů ČF doma i v zahraničí by byla na další obsáhlý spis). Patrně největší zajímavosti faktografické i fotografické přináší kapitola o hostování významných hudebních skladatelů. Na snímku byl zachycen Edvard Grieg při svém jediném dirigentském vystoupení s ČF, Alexander Zemlinsky, Arthur Honegger, Aaron Copland, mladičká Bernstein při svém prvním zahraničním vystoupení vůbec, které absolvoval právě v Praze, a také při svém téměř posledním v červnu 1990. Podobně poutavou galerií slovem i obrazem poskytují sólisté. Kapitola Svědectví doby zachycuje ČF v nejrůznějších historických situacích a při slavnostních koncertech nejrůznějšího druhu a obsahu (fotografie i text jsou dostatečně výmluvné).

Čtvrtinu knihy tvoří přílohy, které jsou cenné nejen tím, co se do vlastní knihy z pořízených archivních výzkumů dostalo, ale hlavně tím, že za nimi zůstal zpracovaný materiál, který – jak již výše řečeno – jistě bude dále sloužit: přehled dějin ČF v datech, přehled všech koncertních mistrů historie, přehled provedených děl B. Smetany a A. Dvořáka (z prostorových důvodů uvádí konkrétně první provedení díla v ČF a provedení poslední, ostatní pouze početně, nicméně v databázi

ČF jsou další provedení dohledatelná), podle stejného schématu přehled premiér děl českých skladatelů (včetně premiér skladeb ke stodesetiletému filharmonickému jubileu), již zmíněný přehled výročních cen České akademie věd a umění, úctyhodnou diskografii ČF snímků vydaných za posledních deset let, tedy včetně reedic starších snímků (nedalo mi to a spočítala jsem, že to byla díla 360 autorů - bez antologií - a to například Má vlast byla za těchto deset let reeditována resp. nově nahrána jedenáctkrát; bezpočet snímků věncí mezinárodní ocenění) a za stejné období neméně úctyhodný přehled zahraničních zájezdů. Tableau členů ČF, bibliografie a jmenný rejstřík publikací uzavírají. Je třeba jen zopakovat, že dějiny ani současnost České filharmonie samozřejmě nemají jen slunné stránky a souhrnnou historii uplynulého století její existence se vším všudy bude teprve třeba napsat; recenzovaný sborník pro to vytvořil v přípravných pracích předpoklady a měl by se stát pro historiky výzvou. Za zvláštní zmínku stojí pečlivá redakční práce hlavní autorky a redaktorky Yvetty Koláčkové a vkusné grafické zpracování Johana Vlacha. ■

Nakladatelství Akademia ve spolupráci s Českou filharmonií ke 110. výročí orchestru, Praha 2006, 271 s., ISBN 80-200-1422-5



JIŘÍ BENEŠ STÁTNÍ FILHARMONIE BRNO 1956-2006

✍ Věra Lejsková

S menším zpožděním se mi dostala do rukou mimořádně reprezentativní publikace bilancující 50 let existence a činnosti Státní filharmonie Brno; protože zde o ní dosud nebyla zmínka, pokládám vzhledem k uměleckému významu SFB za svou dokonce povinnost ji na stránkách Hudebních rozhledů připomenout.

Autorem celého velmi čtivého a historicky detailně zpracovaného textu je dlouholetý dramaturg i člen orchestru SFB, PhDr. Jiří Beneš, a je to - podle počtu jednotlivých kapitol - jakési desatero SFB, začínající sloučením Symfonického orchestru brněnského rozhlasu se Symfonickým orchestrem kraje brněnského, a pokračuje až po současnost - vlastně ne tak docela: v podstatě je to úsek života zcela uzavřený, neboť dnes už nese toto symfonické těleso název nový, Filharmonie

Brno! Přirozeně jsou zde podrobně představeni šéfové SFB - Břetislav Bakala, Jaroslav Vogel, Jiří Waldhans, František Jílek, Petr Vronský, Leoš Svárovský, Otakar Trhlík, Aldo Ceccato, Petr Altrichter - kteří všichni zanechali na činnosti filharmonie výraznou stopu své osobnosti umělecké, organizační, i se specialitou svého repertoárového zaměření. Totéž platí o dirigentech v pevném úvazku, tzv. „druhých“, jejichž jména jsou neméně zvučná.

Seznamujeme se s různými působišti SFB od sálu brněnského Stadionu, kde se konávaly abonentní koncerty (i když z dnešního pohledu je to sál takového tělesa zcela nedůstojný, a přece - kolik zde vzniklo mimořádně kvalitních nahrávek LP!), přes rozhlasové studio Dukla, Besední dům - dnešní „sídlo“ SFB, i Janáčkovu divadlo, dějiště velkých orchestrálních cyklů.

Velmi zajímavé je líčení zahraničních zájezdů, zejména toho prvního v r. 1956 na Varšavskou jeseň, s problémy dnešní generaci už naprosto nepředstavitelnými. Seznamujeme se podrobně s komorními soubory i sólisty přidruženými k SFB - jejich řadu zahájilo legendární Janáčkovu kvarteto -, s Filharmonickým sborem Beseda brněnská, i se dvěma dalšími pěveckými sbory, Českým pěveckým sborem Brno a Dětským pěveckým sborem KANTILÉNA - prostě je to čtení neobyčejně poutavé. A kdyby jen čtení! Skvělá a velmi obsažná, někdy až monumentální je fotodokumentace!

Mimořádně zajímavá je faktografie, tu zpracovala Jana Baláčková, která zahrnuje nejen všechny členy orchestru, ale i všechny dirigenty, kteří zde kdy hostovali, všechny sólisty, kteří se SFB vystupovali, detailní koncertní činnost rok po roce v zahraničí, i samozřejmě všechny brněnské koncertní sezony, nahrávky na nosiče atd. - na 128 stranách formátu A4 před námi defluje půlstoletí umělecké práce obrovského množství zanícených lidí, a to nepočítám všechny ředitele, administrativní aparát atd.

Skromně jsou k této knize připojeny ještě dva dokumenty: „Historie a současnost Státní filharmonie Brno“, což je sborník statí, v nichž se vyznávají ze svých vztahů k SFB muzikologové Rudolf Pečman, Jindřiška Bártová, Alena Keřkovská a Robert Hanč, a CD se skladbami Antonína Dvořáka, Josefa Suka a Bohuslava Martinů - samozřejmě v provedení SFB a dirigenty Břetislavem Bakalou, Jaroslavem Voglem, Jiřím Waldhanssem a Františkem Jílkem.

Mám však před sebou ještě jeden dokument viziící se k výročí SFB, který v této souvislosti nemohu pominout: je to CD sestavené z mimořádně úspěšných titulů natočených live na koncertech v sezonách 2004 a 2005; dirigentem všech skladeb je současný šéf filharmonie, Petr Altrichter, můžeme to proto považovat i za jeho reprezentační CD. Má jen jednu vadu, a to, že je neprodejné, protože určitě by potěšilo celou řadu hudebních „fajnšmekrů“. Tak trochu bychom mohli říci, že je v tanečním rytmu: Jan Novák zahajuje CD svými skvělými Filharmonickými tanci, brněnský rodák Erich Korngold je připomenut předehrou ke své opeře Helianin zázrak, ale už Žoltán Kodály nás vrací do taneční nálady svými Pěti tanci z Galanty, a CD vrcholí suitou Arama Chačaturjana z jeho baletu Gajané. Výkon filharmoniků s jejich šéfem je skvělý, jako vždy, velmi sympatická je rovněž dramaturgie - nejlepším oceněním je to, že po přehrání CD si je člověk s chutí poslechne znovu. A ještě jednu maličkost: ačkoliv všechny skladby jsou nahrány Státní filharmonií Brno, na přebalu CD už figuruje nový název, Filharmonie Brno. Vydalo PROMO - 0106, režisérem je Petr Řezníček. Vydání všech těchto dokumentů, připomínajících 50 let hudebního života Brna, je neobyčejně záslužné. ■

Vydala Státní filharmonie Brno, 2005, 127 stran. Součástí publikace je samostatně neprodejné CD s nahrávkami Státní filharmonie Brno z archivu Českého rozhlasu Brno.

S PETROFEM OD KOLÉBKY

✎ Marek Šimůnek

Od roku 1989 po současnost

Královéhradecké klavíry a pianina znají na počátku třetího tisíciletí miliony lidí na celém světě. České hudební nástroje značky PETROF znějí v prestižních koncertních sálech, nahrávacích studiích i v uměleckých školách. Uslyšíte je mimo jiné v milánské La Scale, v sídle UNESCO i v budově opery v Sydney. Zákazník má možnost vybírat ze širokého sortimentu nejkvalitnějších nástrojů s nejmodernějšími technologiemi včetně magneticky vyvažované a magneticky akcelerované mechaniky. Značka PETROF – to jsou klavíry a pianina světové kvality.

Rok 1989 znamenal zásadní celospolečenské změny pro většinu států východoevropského bloku. K prvnímu protestu, který odstartoval tzv. sametovou revoluci v Československu, došlo 17. 11. 1989. Již v roce 1990 byl královéhradecký PETROF transformován ve Státní podnik PETROF, kterému patřily provozy A. Foerster a Weinbach v Jiřikově, Rösler v České Lípě a PETROF v Liberci a v Moravském Krumlově. Do funkce obchodního náměstka ředitele podniku nastoupil ing. Jan Petrof, syn Dimitrije Petrofa. Z mnoha děkovných dopisů a referencí z počátku devadesátých let vynikají srdečná slova uznání známého klavíristy Richarda Claydermana:

„...dovolte, abych Vám řekl, jak si cením koncertního křídla PETROF, které jste před několika dny zaslali na mou adresu. Jeho krása, kvalita klávesnice i dokonalost tónu z něj činí nástroj, který ještě umocňuje mé potěšení ze hry. Byl bych Vám vděčen, kdybyste poblahopřála těm, kteří se podíleli na jeho stavbě a dokázali do něj vtělit své zkušenosti a znalosti i smysl pro perfektní práci. Zasluhují si můj obdiv, blahopřání a uznání. Vřelé díky Vám i firmě PETROF.“

Významné 130. výročí založení oslavil PETROF důstojně. V rámci frankfurtského mezinárodního veletrhu hudebních nástrojů se podařilo prosadit klavír PETROF I. Mondial na pódium Galerie, přímo do středu dění celého kulturního programu; pro své koncerty využil českého nástroje známý španělský tenorista Plácido Domingo, značka PETROF se objevila na mnoha výstavách a kulturních akcích nejen Filharmonie Hradec Králové, ale i hudebního festivalu Pražské jaro, klavírních koncertů ve Španělském sále Pražského hradu a mnoha dalších. Světová recese se královéhradeckým klavírům a pianinům vyhnula, a podnik tak mohl realizovat další odvážné rozvojové aktivity. V polovině 90. let bylo otevřeno výzkumné centrum s bezodrazovou komorou sloužící k přesnému posouzení kvality nástroje, materiálů i jednotlivých dílů, podnik začal vyrábět nástroje a jejich části na zakázku pro zahraniční firmy, a především navázal spolu-

práci s odborníky z nejrůznějších příbuzných oborů a zaměřil se na podporu vývoje a na inovaci svých výrobků. Státní podnik byl zanedlouho poté – roku 1997 – transformován na akciovou společnost Továrna na pianu Hradec Králové, vedle níž vznikla společnost s ručením omezeným PETROF, jejíž základ tvořila čtvrtá generace Petrofů. Z výjimečných hudebních produkcí konce devadesátých let 20. století je na místě připomenout představení k 135. výročí založení firmy. O nevědní hudební zážitek se zasloužil německý Piano boogie quartet, jehož nezapomenutelné královéhradecké vystoupení bylo zachováno pro milovníky hudby boogy wogy na digitálním nosiči.

K 1. 7. 2001 se akciová společnost Továrna na pianu Hradec Králové změnila ve společnost s ručením omezeným PETROF a jejím prezidentem se stal dosavadní předseda představenstva akciové společnosti a bývalý obchodní náměstek státního podniku ing. Jan Petrof. Tím byl po 53 letech završen proces návratu rodu Petrofů, kteří byli zbaveni svých práv po převratu roku 1948. Symbolicky se též v roce 2001 firma Petrof vrátila na místo, kde stavěl svůj první klavír její zakladatel Antonín Petrof – totiž do historického centra Hradce Králové, konkrétně do domu s více než pětisetletou historií. Zde vzniklo nejen sídlo vedení firmy, ale i prestižní prodejna hudebních nástrojů. Firma rozkládající se na ploše větší než 210 000 m² a zaměstnávající zhruba 1200 pracovníků dokončila proces zavádění standardu kvality ISO 9001 a později též standardu ISO 14001 a získala mezinárodně platné certifikáty.

Představitelé čtvrté generace Petrofů (syn Dimitrije Petrofa Jan, jeho sestra Olga Hynková spolu se synem Antonína Petrofa Antonínem a dcerou Eugena Petrofa Alexandrou Komendovou) se na prahu 21. století zasloužili o dokončení privatizace firmy. Jejich zásluhou došlo k vybudování celoevropské sítě Pianosalonů širších dobré jméno královéhradeckých hudebních nástrojů. Významný vliv na prestiž firmy mají vynikající výsledky výzkumného a vývojového střediska, v němž vznikají nové konstrukce a provádějí se nejrůznější zkoušky zvuku a materiálů. Firma PETROF se v této době stává členem významných světových organizací (Europiano, NAMM Asociation, PTG) a roku 2002 je obchodní ředitelka Zuzana Ceralová-Petrofová zvolena prezidentkou Asociace výrobců hudebních nástrojů.

V roce 140. výročí trvání firmy dolehla na PETROF celosvětová ekonomická recese, mezi jejíž průvodní jevy patřilo silné oslabení amerického dolaru, celkový vzestup poptávky po elektronických hudebních nástrojích na úkor nástrojů akustických a současně nebyvalý růst nákupu levné produkce z Číny. V nevyhnutelném boji o zákazníka mohli na životně důležitých mezinárodních trzích zvítězit jen ti nejsilnější. Nezbylo proto než učinit řadu ne vždy populárních kroků směřujících k stabilizaci a ozdravení podniku. Restrukturalizace firmy se odrazila jednak v odprodeji některých nepotřebných nemovitostí včetně domu v historickém centru Hradce Králové, v odprodeji pobočných závodů, v obměně managementu a v podstatném snížení počtu zaměstnanců přibližně na polovinu. Vedení společnosti se v jubilejním roce 2004 ujala představitelka páté generace Zuzana Ceralová-Petrofová.

I přes nelehkou transformaci podniku se podařilo záhy dosáhnout významných úspěchů. Na oslavu 140. výročí založení firmy na frankfurtském festivalu navázalo zahájení výroby vlastní pianinové mechaniky a vyvinutí nového řešení mechaniky magneticky akcelerované. Dále PETROF uvedl na trh nový model malého křídla pod označením PETROF VI a zavedl novou technologii dosušování dřeva a povrchových úprav. Světlo světa spatřilo též unikátní křídlo PETROF III, opus 595 000, v jehož případě bylo poprvé použito systému magneticky akcelerované mechaniky, mahagonové kostry a dalších originálních prvků. Toto umělecké dílo bylo po své premiéře ve Španělském sále Pražského hradu 25. 11. 2005 vydraženo za 2 810 000 Kč, přičemž část výtěžku



Foto archiv



Foto archiv

Ing. Jan Petrof – obchodní ředitel firmy Petrof, a.s. a prezident Klavírnického svazu ČR a Mgr. Zuzana Ceralová-Petrofová – jednatelka firmy a prezidentka Evropské konfederace výrobců hudebních nástrojů

byla poukázána ve prospěch zrakově postižených dětí a mládeže. Tradičně se PETROF podílel formou sponzorství též na realizaci prestižního mezinárodního jazzového festivalu Jazz goes to town, mezinárodní soutěže R. Firkušného či Pražského jara. PETROF tak i v této oblasti zůstal věrný tradici, v jejímž duchu podporoval charitativní a umělecké aktivity bez ohledu na vlastní tíživou situaci.

S jistou mírou uspokojení může PETROF v současné době konstatovat, že v náročné zkoušce obstál a že si i přes vážné existenční potíže udržel příčku největšího evropského výrobce klavírů a pianin. A nejen to. PETROF neustále zvyšuje kvalitu svých výrobků a dokonce dobývá i nové trhy, včetně obávaného trhu čínského. Vedle řady typů pianin a klavírů v mnoha úpravách a modelech se dnes PETROF prezentuje i špičkovým mistrovským nástrojem P1 – Mistral, který patří k vrcholu současných klavírnických technologií. Více než 610 000 českých hudebních nástrojů využívají umělci i amatéři na všech kontinentech naší planety (s výjimkou nehostinné Antarktidy).

PETROF dnes nenechává nikoho na pochybách, že je dynamicky se rozvíjícím zdravým podnikem. V roce 2005 získal majoritní podíl akcií svého dlouhodobého dodavatele a největšího výrobce pianových skříní Piana Týniště, a. s., ing. Jan Petrof byl téhož roku jmenován prezidentem Klavírnického svazu české republiky a jeho dcera – jednatelka a většinová majitelka firmy Petrof – Zuzana Ceralová-Petrofová – byla v září 2005 zvolena do čela Evropské federace výrobců hudebních nástrojů (CAFIM), která sdružuje národní asociace výrobců hudebních nástrojů.

Lesk značky Petrof neztrácějící na intenzitě ani v porovnání s neznámějšími světovými jmény v oblasti klavírnictví se odráží i v jedné z posledních referencí – v dopise majitele a ředitele Toedtman School of Music v Cincinnati, Ohio v USA:

„Vážení, píši Vám, abych Vám vyjádřil svou spokojenost s novým křídlem Petrof, které jsem zakoupil. Naše škola, ve které pracuje na 20 učitelů a navštěvuje ji přes 500 studentů, působí od roku 1974. Dvacet let jsem měl ve svém studiu pro výuku k dispozici koncertní křídlo Steinway. Nedávno jsem zjistil, že potřebuje generální opravu a rozhodl jsem se ho nahradit. Prohlédl jsem několik použitých Steinway nástrojů, ale pak jsem vyzkoušel Vaše klavíry Petrof. Byl jsem tak nadšený jejich nádherným elegantním tónem, hladkým chodem mechaniky a celkově vysokou úrovní zpracování, že jsem se rozhodl provést výměnu svého Steinway křídla za nové křídlo Petrof, které jsem koupil v BHA v Daytonu, Ohio. Všem svým studentům a ostatním učitelům v naší škole se nástroj Petrof velmi líbí a jsem si jist, že někteří z nich si nástroje Vaší značky v budoucnu zakoupí. Váš produkt je mnohem kvalitnější než asijská piana a přitom je cenově přijatelnější než nástroje značek Steinway či Bechstein. Přeji Vám s Vašimi krásnými nástroji v budoucnu mnoho obchodních úspěchů.“

Cílevědomá práce pěti generací Petrofů přinesla své ovoce. Nejstarší dochovaný klavír Antonína Petrofa je označen opusovým číslem 258. I když to vzhledem k obchodnickým taktikám Antonína Petrofa neznamená, že musel být vyroben jako 258., opusové číslo 600 000 mohl zakladatel firmy předpokládat jen velmi těžko. 140 let je velmi dlouhá doba, jedna zásadní věc se však i přes pomyslnou časovou propast nezměnila: výroba klavírů v Hradci Králové jde dnes stejně jako před lety ruku v ruce s láskou a důvěrou k celé firmě a je těsně propojena se světem hudebním a výtvarným, čímž se stává součástí naší kultury, jež překračuje hranice kontinentů. Ještě jednu devizu má PETROF vedle neměnné klavírnické hrdosti: řemeslnou tradici podniku, který nikdy nebyl a není firmou jinou než českou. Tradice zavazuje. Přejme nástrojům značky PETROF, ať rozehvívají tisíce srdcí, ať rozdávají radost a zklidňují alespoň částečně běh našeho úspěšného světa. Továrna PETROF přejme, ať roste do krásy a ať ji čekají jen dobré časy rozvoje a celosvětový úspěch. ■

Nejnovější model koncertního křídla P 210 Pasat



AKTUÁLNĚ – P 210 PASAT

Přední světový výrobce klavírů ze srdce Evropy, firma PETROF, představuje další nástroj z nové generace mistrovských klavírů. Po uvedení mistrovského klavíru P I Mistral v roce 2001 přichází s modelem koncertního křídla P 210 PASAT. V tomto nástroji jsou zúročeny ty nejcennější zkušenosti, co řemeslníci, technici, konstruktéři a vědci získali předáváním z generace na generaci.

Výzkumné oddělení spolu s vývojovým, které existuje více než 50 let, navrhlo a během této doby zrealizovalo již nespočetně novinek v tradiční konstrukci klavírů PETROF. Zároveň byly provedeny tisíce zkoušek mnoha různých materiálů a jejich kombinací, stovky výpočtů menzur a její optimalizace. Na konci této usilovné práce je tedy další z řady více než 270 modelů nástrojů, které tu vznikly.

Model P 210 Pasat má především novou akustickou rozlohu (menzuru). Je zvětšena délka a dimenze basových strun směrem k většímu výkonu. Vysokou stabilitu ladění zajišťuje jednotlivé zavěšení strun, nová konstrukce spolu s novými materiály kostry a především nově a originálně řešené spojení litinového rámu s kostrou. To poskytuje neobyčejně pevnou a stabilní oporu litinovému rámu. Další významný posun je i v oblasti „tvorby“ tónů. Čistý a trvalý tón je zabezpečen novou konstrukcí rezonanční desky spolu s novým řešením jejího klenutí a uložení žeber. Samozřejmostí je přední i zadní vyladění částí strun, tzv. duplexů. Dlouhodobými zvukovými zkouškami byl vybrán i nový materiál pro částí kobylek (javor a eben). Tvorbu charakteristického tónu podporuje spousta dalších, často neviditelných konstrukčních zlepšení a nových materiálů.

Vzhledově dodržuje nástroj P 210 Pasat střídmy design koncertních nástrojů PETROF, ale jak je uvedeno v úvodu článku „To podstatné je očím skryto“. Teprve až při podrobné prohlídce nástroje bude odborník žasnout nad precizní řemeslnou prací a nad důmyslným řešením mnoha problémů stavby klavírů. Laik se zase může potěšit novým designem povrchové úpravy litinového rámu v kontrastu s vnitřní plochou ovinutí, nostalgicky připomínající historické koncertní klavíry PETROF. ■

KLASTER MUSIC CZECH MADE A HISTORIE VÝROBY HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ V ZÁPADNÍCH ČECHÁCH

II. HISTORIE HOUSLAŘSTVÍ V LUBECH

✎ Jaromír Jelínek

Luby (Schommpach, Schönbach), poprvé písemně zmíněné již roku 1158 a roku 1319 povýšené římským králem Ludvíkem Bavorem na město, leží na hranici se SRN, saským Vogtlandem. Čtyřsetletá tradice výroby hudebních nástrojů v Lubech je v tomto lesnatém podkrušnohorském regionu hluboce zakořeněna. Nástrojařské zkušenosti, odborné školení, dělba práce, ale i konkurenční boj oscilovaly po staletí v čtyřúhelníku vytyčeném městy Luby, Markneukirchen – Wernitzgrun, Kraslice a Klingenthal.

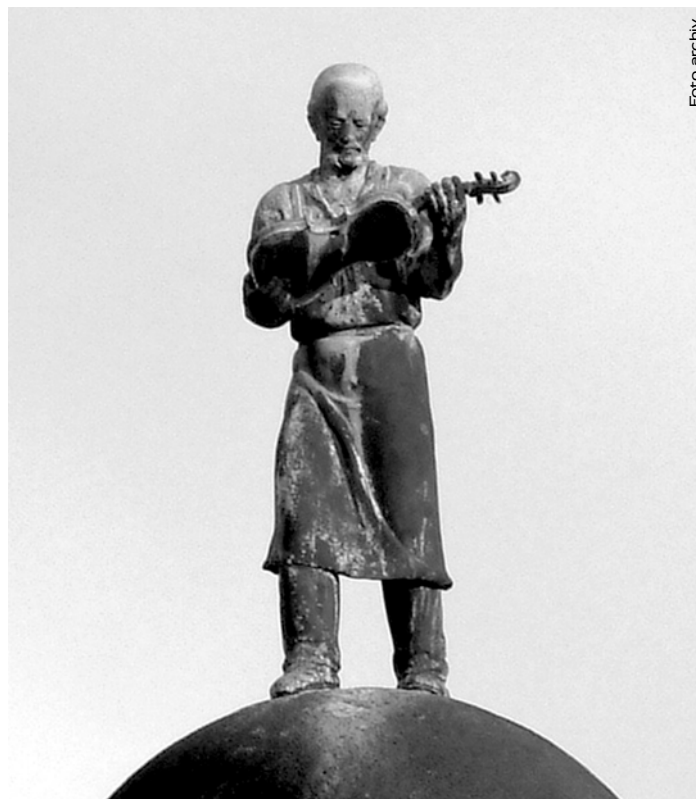
Prvním důkazem o existenci houslařství a houslařů v Lubech již v 17. století je zmínka ze 6. 3. 1677 o cechovním řádu houslařů v Mark(neu)kirchenu. Cech byl tvořen dvanácti houslaři, exulanty z Lubska a Kraslicka. Mezi ně patřil také Johann Adam Pöpel z již neexistující osady Mostek (Bruck) v lubské farnosti, jehož viola, datovaná roku 1664, je zajímavým exponátem NGM (Germanisches National Museum) v Norimberku.

Po celé 18. století dominovalo výrobě hudebních nástrojů v Lubech několik houslařských rodů – Plachtovi, Sandnerovi, Hoyerovi, Schusterovi. Vzorem jim byl především tyrolský génius Jacob Stainer, ale např. Franz Placht úspěšně napodoboval i housle italských mistrů. Jimi vyráběné housle, violy, violoncella i kontrabasy také výrazně ovlivnily vznik dodnes známého označení nástrojů – tzv. schönbašské školy. Poctivá řemeslnost těchto průkopníků později pomohla napravit škody napáchané mnohdy podprůměrnou produkcí konjunkturní masové výroby na konci 19. století. Tehdy výroba cenově dostupných hudebních nástrojů podnítila vlnu zájmu o hru. Na tento zájem mnozí lubští houslaři zareagovali ziskuchtivě. Jistota odbytu vedla houslaře k další dělbě práce, využívání domácích dělníků i vzniku manufaktur. Kvalita nástrojů výrazně utrpěla. V roce 1887 v Lubech působilo 220 drobných výrobců, vyráběly se statisíce především smyčcových hudebních nástrojů.

Další konjunktura, související s novými trhy, přišla brzy po první světové válce. K obchodním úspěchům si některé firmy pomáhaly mechanickým stařením nástrojů a vlepováním zavádějících cedulek se jmény těch nejslavnějších mistrů v historii – Stradivariho, Amatiho, Guarneriho, Stainera, Klotze... Dodnes jich je mnoho po celém světě a úspěšně matou své majitele. Továrník Boček ve svém propagačním materiálu o československé Cremoně (kdysi také rakouské) přirovnává tyto tzv. krejcarové housle k dětským hračkám. S ním bránili dobré jméno lubských nástrojů i mistři absolventi lubské houslařské školy jako Buchner, Himmer, Sandner, Schuster a další.

Ve 30. letech dochází k logické krizi a odsunu řemeslníků do válečných výrob.

Poválečný vývoj byl výrazně ovlivněn vyhnáním německých odborníků, centralizací malých i větších dílen do družstva a později do závodu Cremona, znovuotevřením houslařského učiliště, učitelů a absolventů mistrovských kurzů, jejich úspěšnou prezentací na mezinárodních soutěžích a organizováním místních tónových zkoušek. Kapitalizace společnosti v 90. letech 20. století zrušila monopol závodu Cremona a následně vzniklé firmy Strunal na výrobu smyčcových



Socha houslaře na náměstí v Lubech

a drnkacích hudebních nástrojů. V Lubech vznikají další manufaktury (Akord Kvint, Ars Music, VKV), rodinné firmy (Saldo, Schneider, WIDA) a mnoho houslařů, kytarářů a smyčcarů (Dvořák, Budil, Lupač, Nalezenec, Skora, Šivák, Výborný, Oubrecht, Hnilica) zakládá vlastní živnost. Paleta výroby je široká. V Lubech se stále vyrábějí nástroje školní, koncertní i mistrovské, a to navzdory zvyšující se konkurenci levných výrobků z Asie a snadné dostupnosti špičkových nástrojů od tradičních výrobců z Itálie (smyčcové nástroje), USA a Španělska (drnkací a trsací nástroje). Tento tlak, ale také prezentace lubských výrobců na mezinárodních veletrzích a účast mnohých na houslařských soutěžích ve světě, posilují kvalitu, konkurenceschopnost jejich výrobků, a tím i spokojenost náročných zákazníků a v neposlední řadě udržují dobrou pověst nástrojů tzv. schönbašské školy profesionálních muzikantů. ■

KLASTER MUSIC CZECH MADE A JEHO ÚSPĚCHY NA SVĚTOVÝCH VÝSTAVÁCH

✎ Lenka Žáčková

Klaster hudební výroby Music Czech Made, který sdružuje výrobce hudebních nástrojů a jejich příslušenství, v letošním roce poprvé pod společnou hlavičkou propagoval přední výrobce hudebních nástrojů z České republiky, a to hned na několika významných výstavách doma i v zahraničí. S finanční podporou Ministerstva průmyslu a obchodu a fondů Evropské unie se představil na veletrhu Music China v Šanghaji, na veletrhu hudebních nástrojů v Dubaji, v rakouském Riedu a také na nejvýznamnější výstavě s hudební tematikou v Čechách – Hudebním veletrhu v Praze.



Veletrh Music China v Šanghaji

Veletrh hudebních nástrojů MUSIC CHINA 2006 Šanghaj, Čína, 18.–21. 10. 2006

Veletrh Music China v Šanghaji patří spolu s Musik Messe v německém Frankfurtu a veletrhem NAMM Show v Anaheimu (USA) mezi tři největší světové výstavy, kde se setkávají výrobci a prodejci hudebních nástrojů. Obchodníci přijíždějí většinou z Číny, ale také z Hong Kongu, Koreje a dalších, hlavně asijských zemí. Letošní ročník Music China přilákal 33 000 návštěvníků z 90 zemí, 971 společností nabízel na ploše pěti výstavních hal pestrou škálu tradičních i moderních nástrojů a hudebního příslušenství z celého světa. Kláštr hudební výroby Music Czech Made se v Šanghaji prezentoval expozicí na ploše 42 m². Nástroje zde představili členové klastru společnosti - PETROF, AMATI-DENAK, STRUNAL CZ, HARMONIKAS, BOHEMIA PIANO a houslaři Štěpán Dvořák a Jaromír Jelínek.

S velkým zájmem se mezi vystavovateli a návštěvníky veletrhu Music China setkala prezentační akce sdružení evropských asociací výrobců hudebních nástrojů CAFIM k podpoře nově zaváděné značky evropské excelence EEX. Hologram se značkou EEX na nástrojích evropských výrobců bude sloužit do budoucna nejenom k prosazení tradiční evropské kvality na světových trzích, ale i jako způsob ochrany spotřebitele. I sami Číňané chtějí nakupovat originální evropské zboží, nikoli jeho padělky, které se na veletrhu také objevily.

Hudební veletrh Praha 2006 Praha, Veletržní palác, 21.–23. 9. 2006

Hudební veletrh Praha je v České republice největším veletrhem s hudební tematikou. Ve Veletržním paláci jej pořádá společnost AC EXPO. V letošním roce přijelo do Prahy 76 vystavovatelů a 10 730 návštěvníků. Kláštr hudební výroby Music Czech Made se na Hudebním veletrhu prezentoval expozicí na ploše 180 m². Exponáty zde představili členové klastru - společnosti AKORDEON SERVIS DELICIA Zdeněk Koutný, BOHEMIA PIANO, PETROF, AMATI-DENAK, GEORGE DENNIS, DISK MULTIMEDIA, MUZIKUS Daniel Andel, STRUNAL CZ a Střední uměleckoprůmyslová škola a střední odborné učiliště hudebních nástrojů a nábytku Hradec Králové.

Výrobci hudebních nástrojů a příbuzných oborů sdružení v klastru hudební výroby využili jako každoročně Hudebního veletrhu v Praze nejen k setkání se svými stálými obchodními partnery a k navázání nových obchodních vztahů, ale i k přímému oslovení nových konečných zákazníků a k představení novinek a změn v sortimentu. To vše přispívá především k rozšíření prodeje tradičních českých hudebních nástrojů na českém trhu. Společnosti prezentovaly své nástroje a apa-

raty prostřednictvím ukázek, využívající přitom také pódiová vystoupení hudebníků - amatérů i profesionálů, včetně známých muzikantských osobností, například Ivana Mládka. Firma STRUNAL CZ pro letošní rok využila možnost prezentace jednoho ze svých nástrojů při koncertu profesora Jiřího Jirmala na pódiu v Malé dvoraně. Ten představil jejich v současnosti nejlepší kytaru TOP 770, kterou rovněž osobně certifikoval.

Na veletrhu se také předvádělo - hudební nástroje přímo na místě vyráběli absolventi Střední uměleckoprůmyslové školy hudebních nástrojů a nábytku z Hradce Králové. Cílem účasti na Hudebním veletrhu Praha byla prezentace oborů školy zaměřených na výrobu hudebních nástrojů, a to oborů klávesové nástroje - stavba klavírů a strunné nástroje - stavba koncertních kytar a houslí. Zájem návštěvníků veletrhu o expozici školy předčil veškerá očekávání. Doufáme, že se nám podařilo zajímavým způsobem prezentovat tradiční výrobu hudebních nástrojů a podpořit výchovu nových zájemců o toto krásné řemeslo, které má v Čechách dlouholetou tradici.

Na podporu zájmu o hru na hudební nástroje a podnikání hudební generace nejmladší generace organizoval kláštr hudební výroby prostřednictvím svých členů společností AC EXPO a MUZIKUS akce v rámci doprovodného programu veletrhu. Zaměřily se na povzbuzení hudebnosti nejmenších dětí, které nemají žádnou zkušenost s hudebními nástroji, obchodní prezentace na stáncích však není úměrná jejich věku a zájmu. Přitom nejmladší generace představuje budoucí potenciál hudebníků i zákazníků. Organizátoři veletrhu zvolili formu hry - v sekci „Děti, pojďte si (za)hrát“ si mohly děti vyzkoušet hudební nástroje za dohledu studentů konzervatoře nebo absolvovat hudební divadélko, kde se zábavnou formou seznámily se základními principy hudby. Také se mohly aktivně zapojit do drumcircle, kde zkušený facilitátor vede skupinu dětí a v krátkém čase je zapojí do hry na bubínky a do zpěvu. Na tento program byly předem cíleně zvány školky, školy a družiny.

Prezentační stánek firmy AMATI-DENAK na Hudebním veletrhu v Praze



Hudební veletrh je také každoročně místem pro setkání členů Asociace výrobců hudebních nástrojů, která stejně jako klastr hudební výroby Music Czech Made pomáhá českým výrobcům hudebních nástrojů, aby jejich produkce obstála v boji s konkurencí, přicházející hlavně z Asie.

Veletrh hudebních nástrojů DUBAI MUSICA 2006 Dubai, Spojené arabské emiráty, 20.–22. 9. 2006

Dubai Musica je významným hudebním veletrhem pro Blízký Východ a také „bránou“ do Afriky a na Dálný Východ, odkud do Dubaje směřuje a pobývá zde mnoho obchodníků ve všech oborech. Letos se konal druhý ročník veletrhu hudebních nástrojů Dubai Musica 2006. Klastr hudební výroby Music Czech Made se prezentoval svým vlastním stánkem. Presentaci klastru Music Czech Made s cílem vyhledání nových obchodních kontaktů a možných zákazníků/distributorů pro členy klastru zajišťovali zástupci společnosti PETROF, AMATI-Denak a STRUNAL CZ. Je zcela zřejmé, že prodej hudebních nástrojů je na Středním východě na začátku. Tomu odpovídá také velikost veletrhu Dubai Musica. Ten se konal pouze v jednom pavilonu místního Veletržního centra. Veletrh je organizován ve spolupráci se společností YAMAHA, která také veletržnímu prostoru dominovala. Návštěvnost výstavy nebyla, pokud jde o absolutní počet návštěvníků, příliš velká, ale přilákala řadu zajímavých lidí z řad velkoobchodníků. Na výstavě bylo možno hovořit nejen s obchodníky ze Spojených arabských emirátů, ale také z okolních států.

Během veletrhu nás přijala i velvyslankyně České republiky ve Spojených arabských emirátech. Při návštěvě dvou místních hudebních škol jsme se setkali s poptávkou po českých učitelích, o které je zde velký zájem. Dubai má v této chvíli cca 5,5 mil. obyvatel, přičemž tento počet velmi rychle roste. Zajímavé je, že místních obyvatel je asi 900 tisíc, zatímco přistěhovalců 4,6 mil. A jsou to právě přistěhovalci, kdo přináší zájem o hru na klasické hudební nástroje.



Jiří Štípek, ředitel Amati Kraslice a Zuzana Ceralová-Petrofová, jednatelka firmy Petrof na veletrhu Dubai Musica

Veletrh hudebních nástrojů MUSIC AUSTRIA – EVENTEC 2006 Ried im Innkreis, Rakousko, 5.–8. 10. 2006

Jedná se o důležitý veletrh konaný v rakouském městě Ried im Innkreis, kde se setkávají výrobci, obchodníci a koneční zákazníci v oboru hudebních nástrojů především z Rakouska, Itálie, Německa a České republiky. Výstavní plocha je 8 000 m², vystavuje zde na 400 firem. Veletrh se koná s dvouletou periodicitou a letos se uskutečnil již podesáté. Kromě hudebních nástrojů a vydavatelství představil i světelnou a zvukovou techniku a pódiové technologie. Rakousko je

zemí hudby, a zvláště Horní Rakousko, kde se veletrh koná, se vyznačuje velkou hudebností obyvatel, vycházející z bohaté tradice lidové hudby. V regionu stojí za zmínku vynikající organizace a podpora uměleckého školství a hudebních těles. Doprovodný program veletrhu zahrnoval dvoudenní kongres hudebních škol o lidové hudbě nazvaný „Lidová hudba – proč?“, soutěž pěveckých sborů „Horní Rakousko zpívá“, přehlídku hudebních souborů rakouských spolkových zemí, koncerty, semináře, workshopy. Klastr hudební výroby Music Czech Made se v Riedu prezentoval expozicí na ploše 46 m². Exponáty zde představili členové klastru – společnosti HARMONIKAS, AKORDEON SERVIS DELICIA Zdeněk Koutný, Houslařský ateliér PÖTZL, SAXOFON SERVIS Jaša, STRUNAL CZ, BOHEMIA PIANO. ■



Z veletrhu Music Austria – Eventec



Z veletrhu Music Austria – Eventec

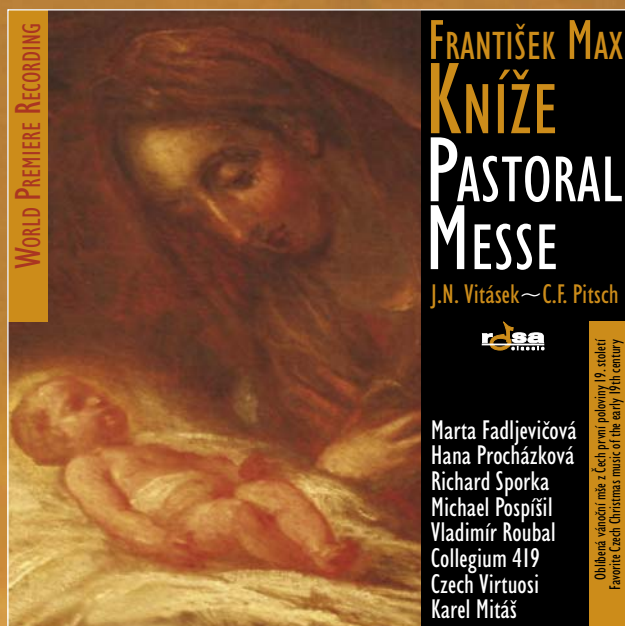
Znovuobjevený František Max Kníže a jeho půvabná Pastorální mše in D

František Max Kníže (*1784, †1840) – dnes téměř zapomenutý národní obrozenec, skladatel, pedagog a hudebník. Pro většinu z nás jen drobné slovníkové heslo, znají jej jen klasicky vzděláni čeští kytaristé.

Narodil se v Drahelčicích, které leží v sousedství Rudné, dnes na západním okraji Prahy. Hudbu studoval u V.J. Tomáška a po mnoho let působil ve Stavovském divadle, nejdříve jako vokalista a později jako fagotista a violista. Ve vlastní tvorbě byl ovlivněn příkladem Carl Maria von Webera, který v letech 1813–16 vedl operu Stavovského divadla. V roce 1833 se stal Kníže ředitelem kůru u sv. Ignáce v Praze a pak byl od 1834 až do své smrti ředitelem kůru u sv. Havla v Praze. Zemřel v Praze 23. července 1840.

Kníže zpíval a hrál dobře na několik hudebních nástrojů. Byl průkopníkem hry na kytaru a v roce 1820 napsal první českou školu hry na tento nástroj. Kytarou doprovázel české písně, které složil a které zněly na shromážděních národních obrozenců. Vyšly v mnohonásobných masových vydáních, až některé z nich zlidověly (balada Břetislav).

Další oblastí jeho práce byla chrámová hudba. Složil několik mší a řadu menších chrámových skladeb. Jeho skladby se v mnoha opisech vyskytovaly na českých farách. Z jejich počtu a z poznámek o jejich provádění lze usuzovat, že jeho **Pastorální mše in D** (na latinský text) byla nejméně tak populární jako dnes známá „Rybovka“ a dosáhla téměř takové popularity jako jeho české písně.



RD 1495

ROSA s. r. o. – hudební vydavatelství
Thákurova 3/676, 160 00 Praha 6
tel. 224 310 259
info@rosamusic.cz (všeobecné)
gimel@rosamusic.cz (objednávky)
www.rosamusic.cz

Internetová prodejna:
www.gimel.cz

(vážná hudba, křesťanský orientovaná hudba všech žánrů, knihy, video...)

Nejširší nabídku z produkce vydavatelství **ROSA, Hänssler Classic** a **Christophorus** naleznete v **prodejnách:**

Via Musica – Staroměstské nám. 14, Praha 1; Malostranské nám. 13, Praha 1
Disc Classic – Latrán 2, Český Krumlov
Bontonland – Nám. Svobody 22, Brno
City music – (obchod. Dům Vágnér), Česká 16/18, Brno
VH Gramo – Hájkova 309, Hradec Králové
Knihkupectví U františkánů – Františkánská 9, Plzeň

a také přímo na adrese vydavatelství ROSA.

Cajovna



Trochu mimo...



Rozhlasový pořad pro bytosti mimo hlavní proud

každý den od 19 do 20 hodin po celé ČR

www.rozhlas.cz/cajovna

Vitava
ČESKÝ ROZHLAS 3

POHLED DO SVĚTA HOUSLAŘSKÉHO ŘEMESLA V ČECHÁCH

XII. PAVEL CELÝ

✎ Rafael Brom

Kolik houslařů – tolik pohledů na stavění houslí, potažmo na historii houslařství. Počátkem roku, v úvodu cyklu „Pohledů“ byla zmínka o dějinách řemesla – teď, koncem roku, bude řeč o jedné starobylé a obnovené podobě výroby hudebních nástrojů a o zcela unikátní soudobé formě výuky. Inženýr Pavel Celý prosazuje pojem houslařská dílna – pod prostým souslovím se ale skrývá mnohem více než místnost, kde se vyrábějí housle – jak by napovídal nejjednodušší výklad pojmu.

Vy jste, pane inženýre, jednak na vrcholu své kariéry a jednak na začátku nového – řekněme to rovnou, školního roku. Jaké byly začátky vaší cesty k houslařině?

Já jsem prožil dětství na Kyjovsku v Bohuslavicích u Kyjova, které bylo a je proslulé dechovkou. Párkrát do roka jsme vyráželi na odpolední výlet do lesíka, kde byl taneční parket posypaný jehličím a kapela sedávala v jakémsi výklenku. Mně se tam velice líbil klarinet. Přišel jsem tedy k panu učiteli Luzarovi, ale ten usoudil, že jsem ještě slabý na dechový nástroj a rozhodl, že budu hrát na housle. Když jsme na zkoušku jeli s tatínkem na kole, on na velkém, já na malém „pionýru“, tak jsem věděl, že budu muset něco zazpívat, ale neměl jsem rád ty lidové – co zpívali rozjaření šohajové, tatínek se k nim také někdy přidružil. Na poslední chvíli jsem slyšel z rozhlasu písničku „*Já jsem, já jsem, kováříček jsem. Kladívko mám za pasem, žádnýj neví odkud jsem*“. A pan učitel Luzar pravil: „*Vždyť on zpívá jako slaviček*“. V Kyjově jsem se učil na housle u jistého lidového varhaníka ze sousední dědiny, který s námi hrál velká díla – já jsem končil Mozartovým koncertem B dur. Měli jsme orchestr a doprovázeli jsme vždy jednoho z nás, který přenášel sólo. U pana profesora Luzara, to byl Janáčkův žák, jsem dělal přijímací zkoušky a chodil jsem k němu na hudební nauku, dával nám rytmické a melodické diktáty, což mi spíše nešlo, jediné, co se mi tam líbilo, bylo to, když nám vykládal o Janáčkově. On byl dokonce z jeho kraje, z Lašska, tam kde Juráš zabil Ondráše. Vykládal zajímavé věci a to byl takový oddych. Ale hru na housle jsem neměl rád a chodil jsem za školu. Až se stalo to, že se otec setkal s panem učitelem Luzarem, popovídali si, a tak to prasklo – skončilo to, bohužel, výpraskem – prutem z otýpky na zatápní, tenkrát ještě existovaly fyzické tresty. Tak jsem trpěl kvůli houslím. V deváté třídě jsem se vrátil k představě, že budu hrát na klarinet. Tehdy se rozhodovalo, kam jít po škole a stařeček přinesl Příruční naučný slovník, kde bylo heslo o závodu na výrobu dechových nástrojů Amati Kraslice. Tak jsme tam za zajímavých okolností poslali přihlášku – v Amati to přehodnotili a vzhledem k naplněnému stavu ji předali do Lubů u Chebu, s tím, že můžu po roce přestoupit.

Tam přišla hra na housle jistě vhod, vždyť hra na nástroj byla v houslařském učilišti pravidelným předmětem výuky. Když jsem tam v září roku 1966 došel, tak šla v podstatě moje hudební kariéra od deseti k pěti. Ještě to ušlo, když pan učitel hudby – violoncellista Machula – zřídil lubský smyčcový orchestr, kam mě také zařadil. Kromě toho jsem hrál v triu s violoncellistou inženýrem Karlem Melíškem (který nám přednášel technologii) a starší spolužačkou Elvírou Zomerskou. Po Machulovi přišel ředitel místní hudební školy pan Solfronk. To byl také zajímavý pán, ten nám vždycky vyprá-



Pavel Celý se synem

věl o koncentračním táboře. To byl zase žák Jindřicha Jindřicha. Na stole míval knížku Svět houslí od Františka Skokana a mně se tak líbila, že nakonec řekl, víš co, tak si ji vem, stejně pro nic není. Dodnes tu knihu mám a všichni moji učni si pro tu základní informaci nejdříve přečtou Skokana, aby do té houslařské problematiky trošku nahlédli. Ta knížka je už pořádně roztrhaná.

Jaké byly první dny a roky učení?

Na to si vzpomínám velmi dobře. Jelikož jsem relativně slušně hrál na housle, což byla určitá výhoda, tak se nepochybovalo o tom, že budu zařazen do houslářny – a houslařinu jsem chtěl dělat. To bylo, tuším, tak 4. nebo 5. září 1966, kdy nám začali říkat houslaři a kytaráři. Takže já mám od té doby pocit, že jsem houslařem i přesto, že jsem později studoval příbuzné obory, tak jím pořád jsem. Kromě toho se mi tehdy líbilo, že i když jsme ještě nic neuměli, už jsme byli houslaři, už jsme mohli směřovat k výšinám. Takový pocit jsem tam tehdy na začátku získal. Rád bych vzpomněl na období, kdy jsem začal chodit na přehrávky nových mistrovských nástrojů. Přehrávky byl vždycky zážitek, nedávno jsem v České televizi viděl medailon Kvarteta Aquarius, složeného ze starých pánů – koncertních mistrů. Na housle tam vedle Jiřího Bezděkovského hrál Břetislav Ludvík, který jezdil do Lubů u Chebu celá ta desetiletí přehrávat housle. Violy zkoušel Jaroslav Motlík a v těch 60. letech tam jezdili ještě pan profesor Jaroš coby violoncellista a tradičně kontrabasista František Pošta. Vedle toho jsem však nebyl moc spokojený s tím, že jsem byl ve třetím ročníku zařazen do praxe jako opravář, takže jsem se spolu s Tomášem Plhalem vyučil jako opravář. Když jsme nastoupili do dílny na výrobu houslí, končil tam Karel Lukeš, ale ještě jsme spolu zažili několik nezapomenutelných příhod společně s paní Losovou, panem Losem, starým Němcem, který byl kvalitář v houslářně, Bruno Wilferem, který hrál na violu a ve staré houslářně „šatýroval“ housle a dalšími. Rád si vzpomenu na pan Josefa Holpucha, Emila Lupače, Lojzu Šibala, Pepu „Draka“ Dvořáka (pan mistr Josef Vávra říkal, že se nemůže tomu Dvořákovi ve vyřezávání šneků vyrovnat), Gustu Kyseláka, který sice nebyl vyučený, ale s „Drakem“ držel krok.

Zazněla jména řady lidí, kteří vás mnohé naučili – především to byl ale mistr odborného výcviku Miroslav Pikart, že?

Když položíme na začátek letopočet 1966, tak byl mým mistrem takových 34 let. Byl jeden z prvních poválečných českých houslařů, který se v Lubech u Chebu u mistra Josefa Pötzla a Josefa Vávry vyučil a sám později nastoupil na jejich místo na učňovské škole – působil tam od roku 1959. Já jsem s ním spolupracoval do listopadu roku 2000, v lednu dalšího roku zemřel. Byl otevřený ke každému z nás, tak jako byli otevření i jeho učitelé, a já setkání s ním považuji za jednu z životních výher.

Mluvíli jsme o posledním roku v učení a pak přišel obrat v kariéře.

V závodě jsem ještě dělal o prázdninách, abych si vydělal, když jsem získal plnou kvalifikaci, ale pak jsem chtěl jít na průmyslovku. U nás v rodině všichni studovali, my jsme měli stařečka, který chodil jenom pět let do školy a to ještě jenom přes zimu, ale strašně dbal na to, aby byli všichni studovaní. Jeho syn vystudoval vysokou školu, i můj bratr byl v té době už na vysoké zemědělské, jenom já jsem byl bez maturity. V lubském závodě se automaticky počítalo s tím, že půjdu na průmyslovku do Kraslic, jenomže tenkrát otvírali ročník po dvou letech a můj výuční rok 1969 zrovna padl do mezidobí. Tehdy se našla varianta ve Střední odborné škole dřevařské v Bystřici pod Hostýnem, to je asi 70 kilometrů od Kyjova. Z Cremony nás na studia uvolnili dva, spolužák z ročníku Jaromír Urbánek šel do Prahy; a ještě jsme získali stipendium. Studoval jsem tam čtyři roky od září roku 1969 a potom jsem musel jít na dva roky na vojnu. Na škole v Bystřici pod Hostýnem jsem se seznámil se svou budoucí ženou, čekala na mě pět roků. Do Lubů u Chebu jsme se vrátili v roce 1975.

Po čase uzrálo zase další rozhodnutí, to už jste měli rodinu, přišel budoucí muzikolog a společník rodinné firmy Pavel a pak Ondřej.

V Cremoně jsem pracoval jako technolog, což nebyla nijak pestrá činnost a běžný chod života způsobil pocit nevyužitosti – začal jsem tedy zase studovat, tentokrát dálkově, Vysokou školu dřevařskou ve Zvoleni. Studium jsem zahájil v roce 1978 a ukončil je v o pět let později.

A to už se blížil další mezník, rok 1984.

Vrátili jsme se do Kyjova, Bohuslavice a pár let trvalo, než jsem začal pracovat v oboru – nejprve sám a pak jsem v roce 1997 založil houslařskou dílnu. Po čase jsem si vychoval dva tovaryše, jeden z nich měl svou dílnu v Uherském Hradišti. Tehdy jsem to bral dost idealisticky, takže jsme činnost skončili. V současné době jsme otevřeli houslařskou dílnu ve Zlíně, mezitím jsem získal pedagogické vzdělání, sice už jako důchodce, a také syn Pavel, absolvent brněnské hudební vědy, absolvoval pedagogické minimum a má učitelskou způsobilost, takže jsme připraveni po všech stránkách. Abychom mohli náš vzdělávací, nevýdělečný projekt udržet, pracujeme na opravách a stavíme nové nástroje v celém historickém spektru. Nakonec se nám podařilo uskutečnit ve spolupráci se Střední odbornou školou v Luhačovicích dobrou myšlenku k zachování houslařského řemesla.

Na charakter školy se ptám ředitele ústavu PaedDr. Karla Miličky – jaká je tradice, současnost a hlavně spolupráce s Houslařskou dílnou Celýho?

Škola má dlouhou tradici, vznikla jako jednooborová, knihkupecká škola před čtyřiceti lety. Po roce 1989 se rozrostla o další obory. Jejím zřizovatelem je Zlínský kraj a dnes se tu vyučují čtyři obory s maturitou: knihovnické a informační systémy a služby, management a podnikání v umění a reklamě, knihovnictví a konečně umělecká řemesla se čtyř-

mi odvětvími – umělecké zpracování dřeva, kovu, keramiky a umělecko řemeslná stavba hudebních strunných nástrojů čili houslařina. Z oborů nematuritních vyučujeme obory kuchař a číšník. Škola má 460 žáků a spolupracuje s partnerskými školami v Rakousku, Slovinsku a na Slovensku. Kromě výuky jsme pořadatelé kulturních představení. Už 15 let pořádáme Literární Luhačovice – týdenní setkání mladých začínajících spisovatelů se staršími zavedenými autory, literárními kritiky a teoretiky, historiky umění. Druhým rokem pořádáme festival komorní Divadelní tvorby – v širokém spektru žánrů, tuto akci jsme převzali po Univerzitě Tomáše Bati. V loňském roce se naše škola stala členem sítě přidružených škol UNESCO a účastní se tak mnoha mezinárodních projektů – Leonardo da Vinci a další. Letos jsme byli pověřeni uspořádat už 11. třídní setkání škol, které uzavřel koncert Kvarteta Pavla Haase. Na to přišel také pana inženýr Celý, který se stal v tomto školním roce, externím učitelem odborného výcviku v oboru umělecko řemeslná stavba hudebních strunných nástrojů a bude k tomu přednášet také související předměty.

Tím se dostáváme k finální otázce rozhovoru – jaká je vize vaší houslařské dílny?

My chceme, aby se učni vyznali nejen v řemesle, ale aby také trochu hráli, aby to byli muzikanti. Přijde-li do dílny zákazník, jsme všichni připraveni, že mu zahrajeme, že mu ukážeme, jak nástroj zní, např. syn Pavel se věnuje staré hudbě a hraje na gambu. Základní seřízení děláme sami a potom ještě s ním. Chceme být dílnou s kvalifikovanou prací a chceme zohlednit výsledky soudobého vědeckého poznání v příslušných oborech bez výkladového romantismu a tajemství 19. století. Máme zpracovanou problematiku dřevařskou, zabýváme se historií umění a řemesla a jejich kontextů s ohledem na proměnlivé nazírání na individualitu. Houslařská dílna rehabilituje také hierarchii houslařů s různou úrovní kvalifikace – učňů, tovaryšů a mistrů, která podporuje přirozené pedagogické prostředí. ■

Viola a housle Pavla Celého ml.



HUDEBNÍ NÁSTROJE EVROPSKÉHO STŘEDOVĚKU

XII. AEROFONY RETNÉ

✎ Lukáš Matoušek

Zvuk v retných aerofonech vzniká vibrací rtů, které jsou ohraňovány přitisknutím k obvodu trubice, do níž je proti semknutým rtům vtlačován vzduch z úst. Ta část, která ohraňuje rty na dnešních nástrojích, se nazývá nátrubek a je ve tvaru kulatého trychtýřku. Nutno poznamenat, že hrací býval i čtverhranný, jak to dokazují zachované olifanty z konce 1. tisíciletí. Retné aerofony poměrně snadno tvoří vyšší harmonické tóny – shorky (někdy se dokonce snadněji ozývají než základní tón – fundamentál), a proto je způsob hry na ně založen především na této skutečnosti. Od třetího tónu následují po kvartě již tercie a od sedmého již sekundy, takže je zde možnost hry tónů ležících vedle sebe, aniž bychom potřebovali jakýmkoli způsobem manipulovat s délkou trubice. Proto také retné aerofony dlouho vydržely s pouhou základní zvukovou trubicí bez prstových otvorů nebo bez prodlužování trubice pomocí tzv. snížce. Sloužily především signálním účelům (ať již loveckým, vojenským nebo jakýmkoli jiným), kdy stačilo ke hře několik prvních harmonických tónů. Retné aerofony se vyráběly ze zvířecích rohů nebo z kovu, později se jako materiál objevilo i dřevo.

Rohy

Když svatý Augustin na konci 4. století uvedl v seznamu nástrojů, které uznávala církev, i tubu a svatý Jeroným ji v téže době jmenuje na mnoha místech jím překládané Bible do latiny, zvláště v žalmech, otevřel se prostor pro nejrůznější výklady významu hudebních nástrojů v Bibli od hluboce mystických a symbolických meditací až po věcné popisy. Z nich se tedy dovídáme již od Cassiodora (†575), že tuba byla udělaná z rohu nebo z kovu, což je nutně reakce na žalm 97/5-6 (Psallite Domino in cithara, in cithara et voce psalmi, in tubis ductilibus et voce tubae corneae). To samozřejmě traduje dále Isidor de Sevilla, Bartholomeus Anglicus, Nicholas Trivet (který dokonce oba druhy tubae – *tuba cornea* a *tuba ductilis* – zobrazil vedle popisu v komentáři ke 150. žalmu), Jean de Gerson a další.

Rohy byly kónické nástroje, udělané převážně ze zvířecích rohů. Ze 14. století se zachoval zápis o 3 volských rozích a v roce 1378 čteme v závěti jednoho Angličana o velkém volském rohu zdobeném zlatem. Rovněž slonovina sloužila jako materiál pro rohy, jak dokazuje nejen zpráva z roku 1227 o čtyřech slonovinových rozích zdobených stříbrem, ale celá řada mnohdy reliéfy nádherně zdobených slonovinových rohů, které se nazývaly *olifanty*. Rohy mohly být i keramické, jak to dosvědčuje nález signálního rohu ze 13. století, pocházející ze Saintonge nedaleko Bordeaux, nebo byly vyrobeny z kovu, jako kupříkladu nástroj nazývaný *graille* (odvozeno z latinského *gracilis* – tenký, štíhlý), který je vedle rohu, olifantu, ale i businy (jejíž název souvisí s antickou *buccinou*) jmenován v Chanson de Roland na počátku 12. století. Další nástroj mnohokrát jmenovaný ve středověkých písemnostech je *saracénský roh*. Hrabě z Poitiers (pozdější Philip V.) měl mezi svými minstrely v letech 1313–1314 vedle dalších hráčů na retné aerofony i hráče na saracénský roh. V roce 1360 se dočítáme o dvou pastýřích, z nichž jeden hrál na vrbovou flétnu a druhý na malý saracénský roh.

Na počátku 14. století čteme v německých textech: *Hurn*, *busunen*, nebo *Pusawnen und hürnen*, a v roce 1404 Cersne jmenuje mezi hudebními nástroji v Minne Regel i hlasité rohy (*hornen lüd*). Vedle malých rohů nazývaných *cornette* byly i rohy velké, které podle jedné informace z roku 1420

mohly být rozloženy do dvou kusů. Vedle přirozených rohů, které byly schopny hrát jen harmonické tóny, se rovněž užívaly rohy s hracími otvory pro prsty, jak je patrné na řadě středověkých vyobrazení, jakož i na středověkém nástroji, nalezeném v roce 1976 v Dánsku. Sone de Nausay psal ve 13. století o rozích hraných prsty.

Trouby

Středověká trouba, nazývaná nejčastěji *tuba*, byla nástrojem, který byl dědictvím hebrejského, arabského a antického světa. Patří mezi čteněji jmenované nástroje v Bibli, neboť i zde byla odrazem nejrůznějšího využití v životě lidí. Byla vyráběna z kovu, jak můžeme číst v letech 1424 – 1426 u Jeana de Gerson, jenž upřesňuje stříbro nebo bronz, které jsou zpracovatelné a kujné. Domníváme se, že tuby měly cylindrickou (někdy snad i mírně kónickou) trubicí, která bývala dlouhá a na konci rozšířená. Někdy byla opatřena zpevňujícími koulemi, které se nejspíše vyskytovaly v místech švu, jindy bývaly trouby v celém průběhu hladké. Byly dost dlouhé, jak se vedle četných vyobrazení dovídáme i z Art de Chevaliere ze 13. století, kde se říká, že trouba je dlouhá a úzká. Prodlužování rezonanční trubice vedlo k jejímu esovitému stočení, jak to ukazují přechytná vyobrazení.

Vedle latinského *tuba* a francouzského *trompe* se objevuje v Anglii na počátku 15. století *trompette* nebo *beme*. V Čechách ve 14. století se používal název *trúba*. V německém Lübecku měl nový městský věžní hlídač v roce 1474 všechny večery troubit a hrát na *claritte*. Vedle přímých a dlouhých *trompes* se ve Francii hrálo na *trompettes*, což mohly být menší trouby. Hrabě z Poitiers měl v letech 1313–1314 mezi svými minstrely i *menestrel de trompette*. Machaut jmenuje v Priise d'Alexandrie (ok. 1367) *trompes*, *buisines* et *trompettes*, a v Remède de Fortune píše přímo *trompe petite*. Malá trouba byla ve středověku známá také ve Španělsku pod názvem *añafil*, který vznikl z arabského *al nafir*, *annaafir*.

Další používaný středověký název pro troubu byl *buisine*, *busine* apod., což má svůj základ v antické *buccine*. Podle svědeckví dobových vyobrazení to byl nástroj dosti dlouhý, často s kónickou trubicí a býval ozdoben vlajkou s erbem vznešené osobnosti. Okolo r. 1200 jmenuje Renant de Beajour dlouhou řadu nástrojů, na které hrají minstrelové a mezi nimi jsou i *buissines* et *moinel* (malý roh). V Roman de la Rose jsou před koncem 13. století *trompe* et *buisine*. Při svatbě Jana Lucemburského s Eliškou Přemyslovnou v roce 1310 se oslavovalo za zvuků *buccin*. Na korunovaci Karla IV. v r. 1346 velmi sladce zněl zvuk *buccin* a různých hudebních nástrojů. I název *busine* doznal proměny. Přes *busune* nebo *busaune* se objevil *pusune* nebo *pusaune*. Na počátku 14. století jmenuje Heinrich von Neuenstad mezi nástroji *busunen* a na věži uslyšíte *pusawmen*. Je pochopitelné, že se tyto názvy týkaly trumpetových nástrojů, zvláště když se jedná o přelom 13. a 14. století. Dokonce ani v roce 1433, kdy je v norimberské kronice zapsán městský *pusauner*, se zřejmě ještě nejedná o pozoun v našem pojetí.

„Tuba zní nyní k oznámení slavností, k válečným jednáním, k vyhlášení nebo čtení zákona jako na Sinai, ke svolání shromáždění a při novoluní.“ Těmito slovy popsal Jean de Gerson různá používání trumpet, i když se jedná o kompilaci z Bible. Trouby skutečně byly všudypřítomné. Když v roce 1388 vstoupil Richard II. do Londýna, uvítala ho velká síla *lituorum et tubarum*. Vedle tuby se zde setkáváme s dalším nástrojem, který patřil mezi římské (snad cylindrické?) trouby a jeho název se rovněž objevuje ve středověku, aniž by byl přesněji identifikován. O troubách ve válečnictví je rovněž mnoho dokladů. Zajímavé jsou podobnosti, které uvádí bernský rukopis ze 14. století. Vojenská legie má *trompeteurs*, *corneurs* et *busineurs*. Trubači (*trompeurs*) troubí pro řízení pohybu rytířů a ozbrojenců. Když troubí *corneurs*, usměrňují formace pěších útvarů. *Buisines* zazní pouze tehdy, když se celé

ležení dává do pohybu. Tuba posloužila na konci 14. století Janu Husovi jako přirovnání. Jan Štěkna byl podle Husa výborný kazatel, znějící jako tuba.

Je pochopitelné, že se středověcí trubači nespokojili jen s hraním těch melodií, které jsou dány řadou harmonických tónů nástroje. Zatímco rohy mohly pomocí navrtaných otvorů odkrývaných prsty zkracovat účinnou délku zvukové trubice a tím měnit výšku každého harmonického tónu, objevuje se u cylindrických trub snaha délku zvukové trubice naopak prodlužovat. Jestliže se nástroj skládal ze dvou trubic těsně do sebe zasunutých, stačilo potom při zahrání jednoho z harmonických tónů roztahovat postupně trubice a tím tento tón snižovat. V ikonografii vrcholného středověku nalezneme celou řadu trub (ať přímých, nebo esovitě zahnutých), které hráč jednou rukou přidržuje u úst za nátrubek (nebo v jeho těsné blízkosti) a druhou rukou jakoby v těžišti celého nástroje. Celý nástroj se takto mohl vysouvat a zasouvat do trubice za nátrubkem. Jedná se o tzv. snižcovou trumpetu. Tento název není středověký, je pozdější. Jak se nástroj nazýval ve středověku, nevíme, pokud ovšem byl vůbec názvem odlišen od trouby, která nebyla opatřena výsuvnou částí. Možná, že právě rané názvy ve 14. a 15. století související s pozdějším pozounem mohly původně označovat snižcovou trumpetu.

Za povšimnutí stojí i to, že snižcové trouby byly při hře drženy velice lehce, jakoby byly jen nadnášeny konečky prstů. Také u esovitých nebo jinak zahnutých trub nenajdeme na vyobrazeních žádné spoje (ať kovové nebo vázané). Jednotlivé smyčky trubice spočívají jen na hráčových prstech. Tato skutečnost je vysvětlitelná z akustického hlediska. U žestového nástroje (zvláště je-li z tenkého plechu, a to se domnívám, že středověké trouby byly, už proto, že by je jinak hráči nemohli tak lehce nadnášet jen prsty) je výsledný zvuk ovlivněn nejen vibrační vzduchového sloupce uvnitř zvukové trubice, ale i rezonancí materiálu, tedy plechu. Dobře rezonující plech je bohatý na celou řadu harmonických tónů. Zvuk nástroje je měkký a dalo by se říci, že se i dobře pojí jak s hranovými dechovými nástroji (varhany, flétny apod.), tak i s nástroji strunnými. Jestliže naopak rezonanci trubice utlumíme (silnějším kovem, ozdobnými nebo zpevňujícími koulemi, zavěšenými prapory nebo „zabandážování“ trubice), řada harmonických tónů zmizí a tón se stane mnohem břešknější. Tuto skutečnost ve středověku znali a dokonale ji využívali, rozlišující tak, k jakému účelu měly trouby sloužit.

Kdy se stalo, že se ze snižcové trumpetu stal trombón (pozoun), tedy technicky řečeno, že se při hraní nevysouval z jediné trubice navazující na nátrubek celý nástroj, ale že naopak z celého esovitě vinutého nástroje se začal vysouvat první ohyb ve tvaru písmene U, přesně nevíme. S největší pravděpodobností se tato přeměna odehrála na přelomu 15. a 16. století. Vedle již výše diskutovaného názvu *pusune* je třeba připomenout, že v roce 1468 měl burgundský vévoda ve svých službách i hráče na *trompette saicqueboute* a Johannes Tinctoris okolo 1481 – 1483 píše o tubě, která je od Itálů nazývána *trompone* a od Francouzů *sacque-boute*. ■

(Výbrané statě z připravované knihy. Text byl ve všech dvaceti dílech výrazně zkrácen a zestručněn. Mnohé pasáže byly zcela vypuštěny – např. na bicí nástroje již vůbec nezbylo místo...)



Olifant, 14. století (Tarragona, katedrála)



Roh s hracími otvory, detail iluminace mezi texty, Jaroměřská bible, Francie, konec 13. století. (Praha, Knihovna Národního muzea. XII.A.10, fol. 21r)



Dvě trouby, Guillaume de Machaut, Remède de Fortune, 1360/75, detail iluminace (Paříž, Bibliothèque nationale, f. franc. 1586, fol. 55r)



Foto Jiří Skupien

Ve středu 18. 10. se v kostele sv. Vavřince konal malý koncert a křest CD Clarinet Mosaïque hudebního vydavatelství ROSA. Hlavním protagonistou večera byl vynikající mladý český klarinetista Milan Řeřicha, který je v současné době docentem klarinetové hry na Univerzitě a konzervatoři v Luganu (Švýcarsko), jako sólista vystupuje v řadě zemí Evropy, od r. 2001 pravidelně hostuje jako první klarinetista v České filharmonii a je primárem Pražského klarinetového kvarteta. U klavíru mu byla partnerkou doc. Irena Černá, významná česká komorní klavíristka, členka klavírního tria Bohemia, která je již řadu let hlavní klavírní asistentkou v klarinetové třídě na pražské AMU. CD obsahuje skladby G. Rossiniho, P. Gauberta, J. K. V. Kalivody, M. Ravela, C. Debussyho, B. Martinů a F. Poulenka. Tři z těchto skladeb – Ravela (Piecè en forme de habanera), Gauberta (Fantaisie) a Rossiniho (Introduktion, Thema und Variationen) – přednesli umělci živě v „koncertní“ části večera. Pro velký úspěch museli třikrát přidávat! Po koncertě následoval křest alba, jehož motrou byla zpěvačka a moderátorka Martina Kociánová. Na snímku zleva: Mgr. Libor Mathauer, ředitel vydavatelství Rosa, Irena Černá, Martina Kociánová a Milan Řeřicha.

Česká mše vánoční s podtitulem „Hej mistře, vstaň bystře“ Jakuba Jana Ryby (1765–1815) se stala nejnámějším dílem jednoho ve své době z nejvzdělanějších českých kantorů a muzikantů, který svůj životní osud spojil s působením ve školských službách v malém městečku Rožmitále pod Třemšínem. Ryba v Rožmitále vyvíjel mnohostrannou činnost osvětovou, didaktickou, literární a zejména hudební. V jeho skladatelském odkazu nalezneme řadu mší na latinský text, ale jen jednu na text český. Ryba v tomto případě použil vlastní české podání příběhu o narození Krista v Betlémě po vzoru lidových jesličkových her. Od prvního provedení o Vánocích roku 1796 se Rybova česká mše postupně stala symbolem českých vánočních svátků a je v hojné míře provozována dodnes. Na DVD, režírovaném Janem Bonaventurou a vydaném pod objednacím číslem SU 7013-9 firmou SUPRAPHON, ji můžeme slyšet v nastudování sólistů Jitky Soběharové, Marie Mrázové, Vladimíra Doležala a Richarda Nováka, které doprovází Dvo-

řákův komorní orchestr v čele s dirigentem Liborem Peškem. A protože k vánoční atmosféře neodmyslitelně patří i různé lidové zpěvy, písně a koledy, DVD, které vzniklo ve spolupráci s firmou BVA, doplňuje i pestrá ukázka toho, co se o těchto svátcích v českých zemích od dávné minulosti zpívalo a dodnes často zpívá (I. Vánoční písně z Podkrkonoší, II. Vánoční písně z doby husitské, III. Vánoční pastorále), a to v podání sólistů Evy Markové, Gabrielly Krčkové, Jarmily Mihálikové, Lubomíra Vraspíra, Jaroslava Krčka a Jiřího Pospíšila, k nimž se přidal Ženský sbor Iuventus Paedagogica, Pražské žesťové kvinteto a slavná Musica Bohemica s dirigentem Jaroslavem Krčkem.

První z nových CD firmy HARMONIA MUNDI FRANCE (CLASSIC) s vánoční tematikou a názvem A New Joy obsahuje hned několik světových premiér skladeb Kastalského, Izvěkova a jiných více či méně známých autorů vánočních ortodoxních zpěvů z Ruska, Ukrajiny a Estonska včetně Arvo Pärta. Vychází tak z nesmírně bohatého odkazu liturgické hymnografie a vánočních koled 19. a 20. století, který byl během tragických událostí, jež se v těchto zemích ve 20. století odehrály, na několik desítek let zcela potlačen. Pro dnešní posluchače je znovu vzkřísil renomovaný propagátor sborové hudby, Paul Hillier. CD vychází pod objednacím číslem HMU 907410, najdete jej však i ve verzi SACD hybrid – a to pod objednacím číslem HMU 807410. Doporučujeme!

Středověké vánoční oslavy probíhaly během několika svátků, neomezovaly se pouze na narození Ježíše Krista, ale zahrnovaly také např. svátek Obřezání Páně (1. ledna) či svátek Tří králů (6. ledna). Vynikající

Novou nahrávku Pavla Šporcla a Petra Jiříkovského (SU 3884-2) s díly Antonína Dvořáka (Sonáta pro housle a klavír F dur op. 57, B 106, Nokturno H dur op. 40, B 48a a virtuózní verze Slovanských tanců, které pro housle a klavír upravil Fritz Kreisler – Slovanský tanec č. 2 e moll op. 72, B 147, Slovanský tanec č. 1 g moll – úprava tanců č. 2 e moll op. 46, B 83 a č. 1 H dur op. 72, B 147, Slovanský tanec č. 3 G dur – úprava tance č. 8 As dur op. 72, B 147), doplněnou Čtyřmi skladbami pro housle a klavír, op. 17 Josefa Suka (o níž jsme psali v HR 10/06, str. 60), pokřtil 12. 10. v Salonu Sarah Bernhardt hotelu Paříž Josef Suk. Na fotografii zleva Petr Jiříkovský, ředitelka firmy SUPRAPHON Jana Gondová, producent agentury RGM Entertainment Petr Chmela, Josef Suk, Pavel Šporcl a moderátorka, která setkání uváděla, Klára Doležalová.



Foto Jiří Skupien

americké těleso Orlando Consort (Robert Harre-Jones – kontratenor, Mark Dobell – tenor, Angus Smith – tenor, Donald Greig – baryton, Robert MacDonald – bas) nám svou nejnovější nahrávkou, nazvanou Medieval Christmas a sestavenou ze středověkých vánočních liturgií od 10. do 14. století, umožňuje poznat neobvyklé a stylově velmi rozmanité liturgické i světské vánoční zpěvy a koledy z Anglie, Francie a Nizozemí. Titul vydává firma HARMONIA MUNDI FRANCE (CLASSIC) pod objednacím číslem HMU 907418. Doporučujeme!

Klavírní verzi Posledních sedmi slov Vykupitelových na kříži, kterou sám Joseph Haydn (1732–1809) upřednostňoval před ostatními dvěma verzemi, jež nabídl vídeňskému nakladateli roku 1878, vydává v podání Nicolase Stavého pod objednacím číslem MAN 5106 firma MANDALA (CLASSIC). Krátce po vydání se tento klavírní přepis ztratil a teprve nedávno byl opět objeven v Santo Domingu (Dominikánská republika).

Klasicky vzdělaný konzervatorista, ale také improvizující jazzman a spolehlivý doprovod popových hvězd, Rudolf Rokl, se představuje na výběrovém albu firmy SUPRAPHON, nazvaném To nejlepší (SU 5717-2) a sestaveném z jeho nejvýznamnějších nahrávek klasického i populárního repertoáru. Holdy Mistrům vážné hudby jsou tu citlivě přearanžovanými východisky Rachmaninova, Mozarta, Čajkovského, Liszta, Dvořáka, Vivaldiho, Chopina, Griega, Bacha či Offenbacha do podob sice moderních, leč rozhodně nikoli jen užitkově trivializovaných. Roklovy poklony jazzovým velikánům typu Errolla Garnera jsou posluchačsky přístupné pro každé ucho. Úpravy popových standardů

proslulosti Mandy vkusně povyšují předlohy do parádních čísel Jitky Zelenkové či Karla Gotta. Variace na Beatles dávají prostor k nalezení dalšího možného pohledu na nezapomenutelnost písniček Lennona a McCartneyho.

Vynikající italský dirigent Marzio Conti nastudoval již pro firmu NAXOS OPERA (CLASSIC) např. Rossiniho komickou operu Turek v Itálii (8.660183-84), jejíž nahrávka získala hned několik superlativních kritiků mj. časopisu Gramophone. Donizettiho Opera La Figlia del Reggimento (Dcera pluku), která zde vychází v těchto dnech, je první operou tohoto skladatele ve francouzštině a pochází z doby jeho prvního pobytu v Paříži, kde se dlouho těšila velké popularitě. Nastudovali ji Maria Constanza Nocentini (Maria), Giorgio Casciarri (Tonio), Luciano Miotto (Sulpizio), Milijana Nikolić (La Marchesa de Berkenfeld), Eugenio Leggiadri-Gallani (Ortensio) aj., které v čele s Contim doprovodil Orchestra e Coro del Teatro Marrucino di Chieti. Na dvou CD vychází pod objednacím číslem 8.660161-62. **Doporučujeme.**

Na průřezových dvou CD Hany Ulrychové, nazvaných (Nejen) tichý hlas/To nejlepší z let 1968 až 2006, vydaných pod objednacím číslem SU 5770-2 u firmy SUPRAPHON, najdeme na tři desítky ukázek ze všech podstatných období její nenásilně slavné kariéry. Zpěvačka je zcela suverénní v Krylově baladě, bluesrocku z repertoáru legendární skupiny Cream, v cover verzi slavné swingové Slunečnice, popové parádě Spoutej mě, ale především v postupně folklorem posvěceném repertoáru z pera bratra Petra. Prv-

vní cédéčko je dvacetipoložkovou pestrobarevnou procházkou časem a styly, to druhé je vytuženou připomínkou alba dosud trestuhodně pozapomenutého. Převratná doba roku 1989 totiž napomohla k přeslechnutí stylově uceleného a hitovými stopážemi nespoutaného alba Tichý hlas, teprve teď poprvé dostupného ve formátu CD. Hudba, texty a instrumentace Petr Ulrych, v bratislavském studiu kapela Javory a hosté, to vše ve službách konge-



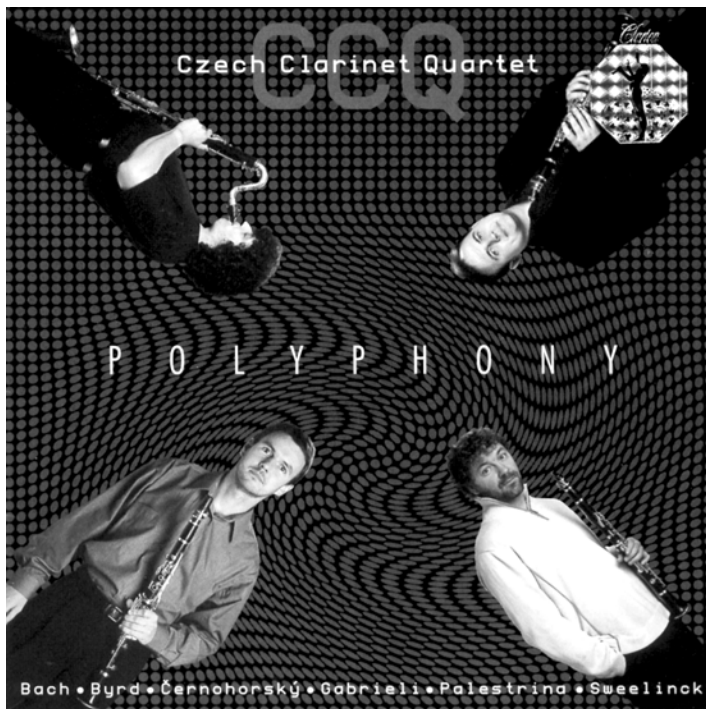
Houslista Miroslav Ambroš a klavíristka Zuzana Ambrošová představili v Galerii Miro 25. 10. svůj nový kompaktní disk společnosti ARCODIVA nazvaný Il Virtuoso. Role kmotra této nahrávky převážně virtuózních skladeb nejvyšší technické náročnosti (P. Sarasate, N. Paganini, H. Wieniawski, L. Spohr, F. Kreisler, J. Suk, A. Bazzini a S. Bodorová, jejíž skladbu Dža more hodnotí Jonathan Woolf z Londýna v prestižním internetovém časopise www.musicweb-international.com jako „krátkou, ale velmi silnou“), se zhostil tenorista Štefan Margita. Na fotografii zleva Jiří Štílec, ředitel a majitel vydavatelské firmy, Štefan Margita, Miroslav Ambroš a Zuzana Ambrošová.

niální interpretky písní se silou lidových východisek i oslovením posluchačů konce 20. století.

Český filharmonický sbor Brno má u posluchačů vážné hudby velmi dobré jméno především díky špičkovým nahrávkám Šostakovičových symfonií, Missy Solemnis a Krenkovy opery Karel V. Jeho nová nahrávka sedmnácti motet Antona Brucknera u firmy DABRINGHAUS UND GRIMM (CLASSIC), kterou sbor nastudoval s Petrem Fialou, vychází pod objednacím číslem MDG 3221422 a MDG 9221422 zároveň na CD i SACD. Bruckner se zabýval duchovní hudbou celý svůj tvůrčí život. Jeho vrcholně romantické skladby byly napsány pro liturgické účely a zahrnují např. pět aranžmá „Tantum Ergo“ v různých tóninách. **Doporučujeme.**

Město Jeruzalém má pro polského skladatele Krzysztofa Pendereckého (nar. 1933) zvláštní význam. Poprvé jej navštívil roku 1974 a získal zakázku na skladbu k oslavě 3. tisíciletí tohoto Davidova města. Oratorium Sedm bran Jeruzaléma (Magnus Dominus et laudabilis nimis; Si oblitus fuero tui, Jerusalem; De profundis; Lauda Jerusalem; Facta es super me manus Domini; Haec dicit Dominus) složil roku 1996 a premiéru mělo o rok později s Lorinem Maazelem opět v Jeruzalémě. Pro firmu NAXOS (CLASSIC) toto dílo bravurně nastudoval polský dirigent Antoni Wit s předními polskými sólisty (Olga Pasichnyk – soprán, Aga Mikolaj – soprán, Ewa Marciniak – alt, Wiesław Ochman – tenor, Romuald Tesarowicz – bas, Boris Carmeli – vypravěč) a Varšavským národním filharmonickým sborem a Varšavskou filharmonií. Titul vychází pod objednacím číslem 8.557766. **Doporučujeme.**





CLARTON s. r. o. CQ 0077-2 131

Czech Clarinet Quartet
Polyphony: Bach, Byrd, Černohorský, Gabrieli, Palestrina, Sweelinck

Nahráno ve Studiu Korunní Českobratrské církve evangelické v roce 2004–2005.

Technická spolupráce Lumír Hrma.

Celkový čas 43:25

✎ Petr Pokorný

Čtyři výborní mladí klarinetisté z pražské AMU založili roku 1993 **České klarinetové kvarteto**. Tvoří je **Jindřich Pavliš, Luděk Boura, Vojtěch Nýdl** a basklarinista **Petr Valášek**. Těžištěm jejich repertoáru byly nejdříve původní skladby 20. století. Postupně se však jejich hudební obzor rozšiřoval i na oblast jazzu, improvizace, vlastní tvorbu a úpravy skladeb nejrůznějších stylových období. Na tomto CD, které nazvali *Polyphony*, se nám tedy představují jako interpreti hudby renesanční a barokní ve vlastních úpravách. O hudbě tohoto CD sami píší: „*Po několika letech hledání v českých i zahraničních knihovnách, upravování a pečlivém výběrání vznikla tato kompilace mapující období vrcholné renesance a baroka.*“

Moderní klarinet je nástroj poměrně mladý, rozhodně mladší než hudba, kterou České klarinetové kvarteto nahrálo. Bylo tedy potřeba původní skladby upravit. Není to nic neobvyklého ani nového, právě renesanční a barokní hudebníci tak postupovali velmi často. Zajímavé na těchto úpravách je, že ať už byly skladby původně hrány na varhany (např. *fuga Bohuslava Matěje Černohorského*) nebo určeny pro virginal (*English Dance Suite Williama Byrda*) či temperovaný klavír (*Preludium a fuga č. 12 Johanna Sebastiana Bacha z Temperovaného klavíru*), nebo nástroje nebyly určeny vůbec (*Contrapunctus II*

a IV z Bachova Umění fugy), vše to zní ve verzi pro čtyři klarinetové nástroje.

To je samozřejmě dáno nejen zdařilým výběrem skladeb a vhodnou úpravou, ale také vysokým nástrojovým uměním všech čtyř klarinetistů. Nemají žádné technické problémy, jejich hra je svobodná, plně soustředěná na krásný a kulatý tón, na vynikající, zcela bezchybnou souhru a na výraz, tj. na vystižení osobitého charakteru jednotlivých skladeb či daného období. Tímto vyspělým interpretačním uměním je též kladně ovlivněn požitek z poslechu celého snímku.

Pokud bych měl vyslovit nějaké výhrady, budou to výhrady, týkající se celkové dramaturgické nahrávky. Nijak mi nevdává výběr jednotlivých skladeb, naopak myslím, že umělci vybírali po zralé úvaze. Pouze trochu pochybuji o úplné vhodnosti spojení hudby dvou tak zásadně odlišných vývojových období, jako jsou vrcholná renesance a baroko, na jednom snímku. Čistota linií a jas (částečně i prostota) renesanční hudby jsou přece jen v silném kontrastu s filosofickou hloubkou, komplikovaností a vážností barokní hudby. Podobný rozdíl nacházíme u staveb obou slohových období. To je však pouze poznámka na okraj tohoto jinak velmi zdařilého snímku. Chápu také dobře praktické důvody, které ke spojení vedly.

Průvodní text, který se týká způsobů výběru a přípravy skladeb pro nahrávání a také historie souboru, si napsali členové kvarteta sami. Je uveden v české a anglické verzi. Nahrávka vznikla ve Studiu Korunní Českobratrské církve evangelické na pražských Vinohradech v letech 2004–2005. Volba to byla jistě velmi šťastná, akusticky vhodnější prostor pro nahrávku si lze sotva představit. Po technické stránce na ní spolupracoval Lumír Hrma.



SUPRAPHON MUSIC SU 3877-2 Pavel Haas Quartet

Leoš Janáček: Smyčcový kvartet č. 2 „Listy důvěrné“, Pavel Haas: Smyčcový kvartet č. 2 op. 7 „Z Opických hor“

Nahráno v pražském Studiu Domovina na jaře roku 2006. Hudební režie Jiří Gemrot, zvuková režie Karel Soukeník a Václav Roubal.

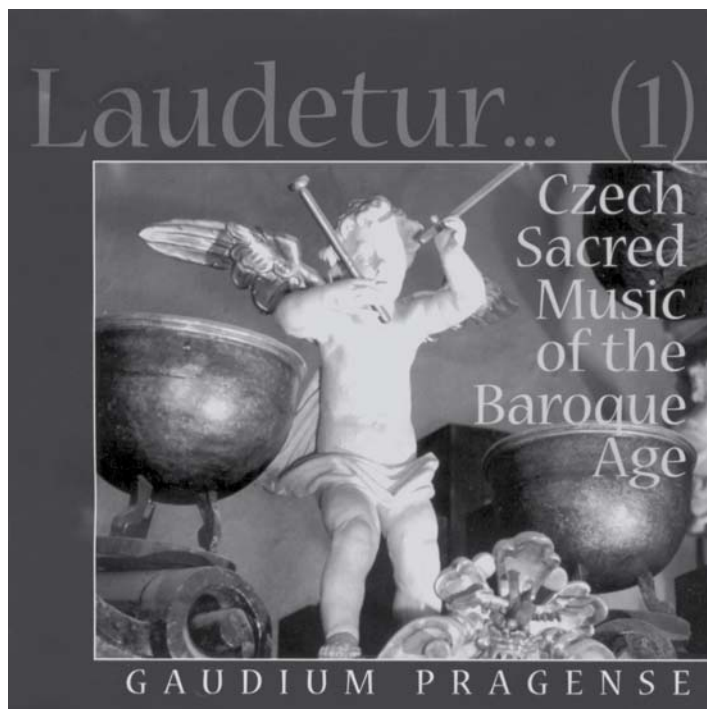
Celkový čas 57:35

✎ Jaroslav Smolka

Kvarteto Pavla Haase (Pavla Jarůšková, Kateřina Gemrotová, Pavel Níkl a Peter Jarůšek) hraje od roku 2004, ale získalo už ceny ve významných mezinárodních soutěžích a úspěšně hrálo v různých evropských zemích, USA i Japonsku. Navazuje na dědictví legendárního Smetanova kvarteta, jehož violista Milan Škampa s mladými kvartetisty pracuje. U něj i u dalších osobností z nejrenomovanějších evropských kvartet soubor studuje na prestižní Academia di Musica della Quartetto ve Florencii. Volbou *Smyčcového kvartetu č. 2 Leoše Janáčka* nejen vzdalo poctu velikánovi české hudby a učitelu skladatele, podle kterého se jmenuje, ale i svému učiteli Milanu Škampovi. Ten jako muzikolog věnoval mnoho času i sil výzkumu složité problematiky hudebního textu obou Janáčkových kvartetů, jako kvartetista prosadil své výzkumy nejdříve ve Smetanově kvartetu a jako editor vůbec v hudebním životě. Mladý soubor bere jeho výzkumy a pojetí Janáčkovy *Smyčcového kvartetu č. 2* za své. Je to Janáček divoký, vášnivý, citově podmanivý. A přitom hluboce muzikální, propracovaný technicky, výrazově i stavebně, krásný. Nahrávka má mladistvou energii a spád, zároveň však z ní vyposloucháte zkušenost a hluboký ponor do hudby a její výpovědi.

Z kvartetů *Pavla Haase* si soubor vybral skladbu, o které se nejvíc psalo a jež ve své době vzbudila nejvíc

pozornosti, *Smyčcový kvartet č. 2 op. 7 „Z Opických hor“*. Jak tomu často u méně hraných skladeb bývá, upoutala víc pozornosti názvem, v rámci meziválečné moderny působícím nejspíš jako provokace s možným exotickým kontextem. Nebo humor-ným: Pavel Haas byl mladším bratrem proslulého prvorepublikového komika Hugo Haase a několikrát zachycuje do jehy filmů, humor se u něj tedy dal předpokládat. Dnešní oživení díla zřetelně ukázalo, že název má úplně jiný význam. V bookletu, kam o Janáčkově díle napsal Milan Škampa a o Haasové Jiří Beneš, se dozvídáme, že Opických hor byl místní název pro kus kopcovité krajiny kolem Brna, a že skladba zachycuje dojmy z výletu. Pomalejší věty I. Krajina a III. Měsíc a já líčí prostředí výletu, rychlé II. Kočár, kočár a kůň a IV. Divá noc neobvyklá pohyblivá dění. Hudba, napsaná jen dva roky po skladatelově absolutoriu ještě za Janáčkovy života roku 1926, nese stopy učitelova slohu zejména v kompoziční faktuře. Zvláště janáčkovsky působí obě rychlé věty. Zdá se, že k tomu citelně napomohla i interpretace, vkládající do nich energii a hybnost obdobnou tomu, jak soubor pojímá i *Listy důvěrné*. Jen vnějším doplňkem místa s krotkými názvy jazzového rytmu (ve smyslu toho, čemu se u nás jazz ve 20. letech říkalo) jsou bicí ve finále (hraje **Collin Curie**). Je zajímavé, že je tento snímek má, ale nedívám se, že už v době vzniku byly vypouštěny. Kvarteto Pavla Haase tady nepochybně obhájilo kvality kvartetní tvorby svého patrona a prezentovalo jej jako talent, hledající svou osobitost. I když mu nebylo dáno rozvinout se do té míry, jako jeho slohově vyhranějším současníkům Bohuslavu Martinů, Aloisi Hábovi, Pavlu Bořkovci, Išovi Krejčímu, Jaroslavu Ježkovi a dalším, už samo toto jediné dílo ukazuje, že to nepochybně byla nejpozoruhodnější osobnost skladatelského mládí Brna 20. a 30. let.



MULTISONIC 310652-2
Laudetur Jesus Christus (1)
 Duchovní hudba českého baroka
B. M. Černohorský: Laudetur Jesus Christus, J. D. Zelenka: Tristis es anima mea, Psalm 112 – Laudate pueri Dominum, Litanie Omnium Sanctorum, F. I. Tůma: Responsoria for the Holy Week, Stabat Mater V. Kopecká – soprán, J. Hurníková, M. Němcová – varhany, O. Kopecký – violoncello, O. Melecký – kontrabas, I. Žádná – gamba, Komorní orchestr Gaudium Pragense, umělecký vedoucí V. Mazáček, Smíšený sbor Gaudium Pragense, umělecký vedoucí a dirigent L. Hurník
 Hudební a zvuková režie T. Zikmund, Technická spolupráce M. Kulhánek, nahráno ve Studiu I Českého rozhlasu 1995–2005
Celkový čas 56:40

➤ Miloš Pokora

Jde o první CD série s názvem *Laudetur*, na němž se v rámci komorního Smíšeného sboru **Gaudium Pragense** představují vysokoškolsky vzdělaní amatéři za spolupráce profesionálních instrumentalistů a pod vedením profesionálního dirigenta. Náročnost prezentované repertoárové dramaturgie, zvláště když si uvědomíme, že jde o soubor, který se svými projekty úspěšně prosazuje i v zahraničí a který má zkušenosti i s komplikovanou soudobou hudbou, nepřekvapuje. Pro tuto nahrávku si zapálení vokalisté vybrali duchovní hudbu českého baroka, z níž některou slycháváme většinou v podání velkých sborových těles a některou velmi zřídka. Zajímavostí této nahrávky jsou proto hned tři momenty. Ten první, že můžeme všechny předvedené barokní krece slyšet v komorně důvěrněji promlouvající zvukovosti, ten druhý, že se nám naskytá vzácná příležitost slyšet pohromadě například tolik sborových krecí *Františka Ignáce Tůmy*

a ten třetí, že se tu můžeme zaposlouchat do interpretačně značně náročné, a proto vzácně slychané 3. části ze *Zelenkových Litaní všem svatým*. Intonační kázeň sboru, podepřeného jednoduchým a nevtíravě rejstříkovaným (nikoli kolorujícím) partem varhan, je na překvapivě výši, deklamace textu zřetelná, tempový plán a frásování rozvážné, neusilující za každou cenu o nějakou dramatickou nadsázku. Spíš než vnější efekt, tak z celého podání vyzáří pokora. Zvláště působivě znějí vokalistům pod vedením **Lukáše Hurníka** homofonní partie, jen namátkově třeba hned ono nádherné zvolání uvádějící *Černohorského offertorium Laudetur Jesus Christus*, nebo harmonicky prožitý vstup do *Zelenkova* responsoria *Tristis es anima mea* (Smutná je duše má). V *Zelenkově* žalmu *Laudate pueri Dominum* F dur vychází sboru znamenitě dvojsborový efekt (dva soprány s altem proti rovnocenně exponovanému basu). V čistě polyfonních partiích bychom mohli mít určité výhrady vůči vyrovnanosti hlasů – ženské vokály jako by neměly vůči mužským na některých místech dostatečnou nosnost a vzpomínaná *Zelenkova* Litanie Omnium Sanctorum, podporovaná instrumentálním souborem, jako by neměla k plastičtějšímu vyznění dostatečný zvukový prostor. Za nečekaná, a proto snad nejsilnější zážitek z této nahrávky, týkající se jak interpretační, tak kompoziční stránky, bych však označil provedení šesti Tůmových velikonočních responsorií, prostoupených silně emocionální harmonickou mluvou se sugestivními zvraty a ve svém vyznění působivějších než až příliš rozčláňované Tůmovo *Stabat Mater*. Výtvarná i textová úroveň bukletu je vůči tomuto sympatickému nahrávacímu počínu na odpovídající výši.

MARTINŮ
KAPRÁLOVÁ
SUK

KAPRALOVA
 Q
 U
 A
 R
 T
 E
 T



ARCODIVA UP 0085-2 131
Bohuslav Martinů: Smyčcový kvartet č. 5, Vítězslava Kaprálová: Smyčcový kvartet op. 8, Josef Suk: Meditace na staročeský chorál „Svatý Václave“, op. 35
Kapralova Quartet
 Hudební režie Jaroslav Krček, zvukový mistr Václav Roubal, zvukový technik Karel Soukeník, nahráno ve studiu Domovina v listopadu 2005, vydáno 2006
Celkový čas 52:43

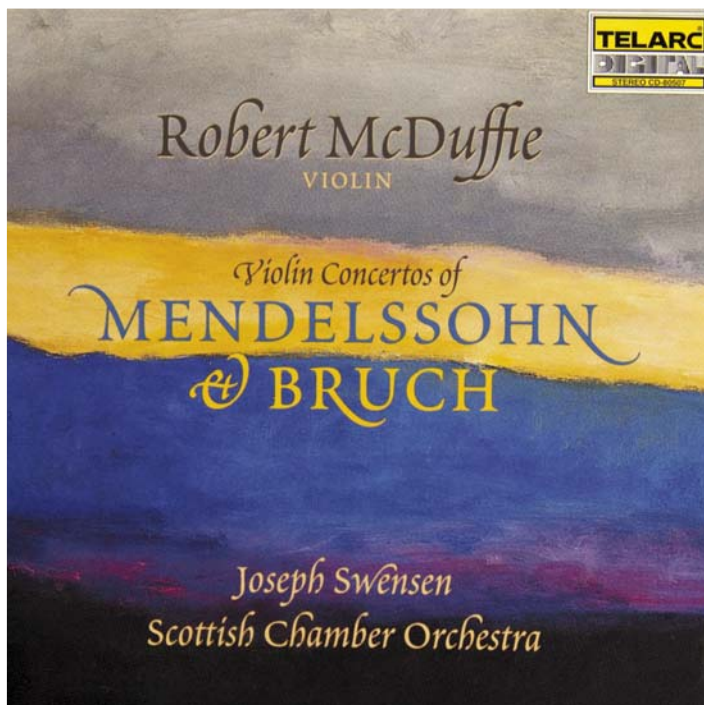
➤ Rafael Brom

Dámský soubor **Kapralova Quartet (Rita Čepurčenko, Simona Hurníková, Světlana Jahodová, Margit Klepáčová)** povinnosti, vyplývající z oprávnění nosit jméno mladé moravské skladatelky *Vítězslava Kaprálové*, poctivě plní. Další titul, který vydává u společnosti ArcoDiva, uvádí totiž vedle slavných kompozic *Bohuslava Martinů* a *Josefa Suka* i její *Smyčcový kvartet, op. 8*. CD zahajuje *Martinův Smyčcový kvartet č. 5*, pro jehož interpretaci je charakteristické až minuciózní zpracování jeho dynamického průběhu, který již z první věty, trvající cca pět minut, tvoří takřka samostatnou kompozici. Plán provedení pak ještě vylepšuje volba tempa, zřetelně kontrastní pro každé dvě sousední věty. Záznam hudby má ku prospěchu posluchače zcela nevšední transparentnost. Již úvod druhé věty (*Adagio*) takřka odhaluje jednotlivé party a navozuje dojem, jakoby před námi probíhal notový zápis po způsobu filmového pásu. Každá nota tu zní téměř sama o sobě (zvláště naléhavě osamocené pizzicato ve vysoké poloze odpočítávající čas vroucné violové melodie v úvodu věty), a tak v povědomí posluchače, který známé dílo sleduje, dříve upozaděné či zastřené tóny najednou defilují v odhalené, až chirurgické věčnosti. Jednotlivé nástroje si navíc mezi sebou úlohu leadera či skromného účastníka kolokvia v pozadí - takřka v roli jakéhosi pouhého nositele bar-

vy – předávají se zcela nenásilnou spontánností Barva mnohých tónových odstínů je i charakteristickým výrazovým prvkem závěrečného Lenta. Finálové Allegro se pak vrací k příkrému uchopení hudební materie úvodní věty a nejenže uzavírá kruh samotného přednesového plánu, ale odhaluje i reálné okolnosti provázející zrod tohoto díla.

Jestliže se o *Smyčcovém kvartetu, op. 8 Vítězslava Kaprálové* traduje, že jde o radostnou hudbu, pak dámy z kvarteta své autorce velice dobře rozumějí. Con brio má náležitou rozvernost, působivě okamžitky ztišení a náhlého rozpuku veselosti i lékárnicky vyvážených dávek něhy v emotivně zadumaných pasážích. Odvážně delší střední věta (*Lento*) se nezdržuje důsledným obhajováním drobných rozdílů mezi předepsaným tempovým údajem a reálnou podobou znějící hudby a bez rozpaků střídá tempo i náladu, přesto je převážně snivou kantilénou Finální Allegro con variazioni zajme charakteristickou rytmikou prosazující se na pozadí tempových proměn. Radostný duch úvodní hudby je tu poněkud uvážlivější a jeho prezentaci je věnována kratší plocha – rozvernost je přetavena do ukázněného rytmu, v němž místo jásavých poloh houslí dostává více prostoru violový témbor.

Často provozovaná jednovětá kvartetní věta *Meditace na staročeský chorál Svatý Václave, op. 35 Josefa Suka* je vděčným opusem v programu většiny českých smyčcových kvartet. Jeho interpretační podobu ustálily generace souborů, které se shodovaly s pojetím legendárního skladatelského domácího ansámblu. Kvarteto Kaprálové hraje ale *Meditaci* civilněji, jeho pojetí je méně sentimentální a i zde uplatňuje výše zmiňované dynamické kontrasty mezi jednotlivými nástroji. Violový témbor a mnohde i housle se blíží sólovému projevu a ozvláštňují tradičně jednotlivý projev smyčcových kvartet jakoby zvýrazněním veršového motta středověké písně Nedej zahynouti nám ni budoucím.

**TELARC CD-80507**

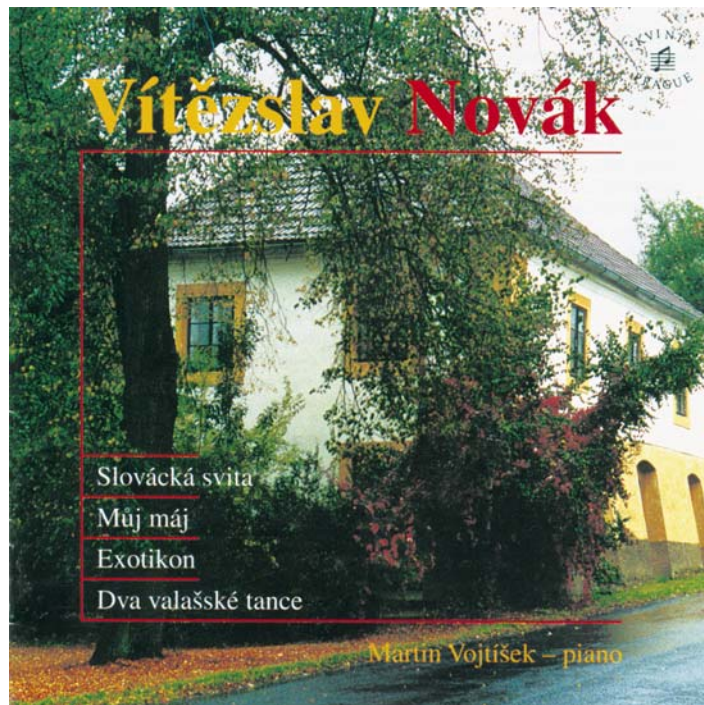
Felix Mendelssohn-Bartholdy: Koncert pro housle a orchestr e moll, op. 64, Max Bruch: Koncert pro housle a orchestr g moll, op. 26

Robert McDuffie – housle, Scottish Chamber Orchestra, dirigent Joseph Swensen
Hudební režie James Mallinson, zvuková režie Tony Faulkner, vydáno v roce 1999.
Celkový čas 50:53 DDD

✎ Ivan Žáček

Přístupoval jsem k poslechu tohoto kompaktního disku, příznám se, zpočátku s jistou skepsí. Týkala se hlavně dramaturgie: může vůbec disk přinášející dva z nejvykříčenějších, nejvytřískanějších koncertů z repertoáru každého jen trochu ambicióznějšího houslisty znamenat nějaké obohacení posluchačského vědomí či cenný příspěvek do diskotéky? Přestože interpretace mladého houslisty **Roberta McDuffieho**, rodáka z Georgie, nepředstavuje žádný zásadní zlom v přístupu k oběma slavným hitům mladého Američana, je totiž jak zdravé, spontánní muzikantství, tak velmi dobrá technika. Jeho hra je dokonale sžitá s romantickým jazykem obou německých mistrů, i z cédéčka cítíme onu samozřejmou plynulost projevu a ohebnost frází, jež je atributem jen těch největších. Někdy je McDuffieho grácie a šarm, zejména ve capriciózních momentech třetích vět, až kreislerovského rodu, což nebudí chápano jako výtka; připusťme ovšem, že glissanda jsou na horní hranici únosnosti. Už proto ne, že

je zřejmé z celkového pohledu, že McDuffie má své pojetí dobře promyšleno a vystavěno, a všechny prostředky, sladká líbezná kantiléna s hojným vibratem, stejně jako až pukovsky nezbedná, dovádívá hra pravé ruky s maximálně vylehčenými spiccato, jež nás okouzluje ve finale *Mendelssohnova* Koncertu, slouží v rámci jedné, ucelené a plně přesvědčivé koncepce. I když obě závěrečné věty hýří přirozeným vtípem a dravostí, přece jen na mne ještě větší dojem učinily obě sonátové věty, snad i proto, že jsou obě mistrovsky napsané a v takovéto interpretaci se nemožno nikdy oběhrat ani oposlouchat. Dobrým partnerem je sólistovi **Skotský komorní orchestr**, jenž pod taktovkou **Josepha Swense** nezůstává nic dlužen barvitému kouzlu obou partitur a podílil se rovněž na zdaru tohoto titulu. Po řadě úspěšných snímků z jeho produkce, např. pod Charlesem Mackerrasem či Neemem Järvim, přesvědčuje skotský orchestr i zde, že patří mezi širší světovou špičku. Stejně pochvalně se lze vyjádřit o zvukových kvalitách nahrávky, zvukové plénum je sejmuto transparentně, s dobře čitelnou prostorovou informací, stereofonní bázi a mírou detailu, která dává vyniknout jak bezchybné hře orchestru, tak vynikající smyčcové technice sólisty. Jeho dráhu je rozhodně radno ostře sledovat, McDuffie má již za sebou řadu úspěšných vystoupení nejen s čelnými americkými tělesy, ale koncertoval i po Evropě, kromě vystoupení s Royal Scottish National Orchestra, orchestrem milánské La Scaly, i s Gewandhausem a Herbertem Blomstedtem, orchestrem Santa Cecilia a Johnem Adamsem či Severoněmeckým rozhlasovým orchestrem a Christophem Eschenbachem, Českou filharmonií i Pražským komorním orchestrem.



KVINTA PRAGUE KV 4007-2
Vítězslav Novák: Slovácká svita, Můj máj, Exotikon, Dva valašské tance

Martin Vojtišek – piano
Nahráno ve studiu ČR v roce 2001–2003. Hudební režie Jiří Gemrot a Igor Tausinger, zvuková režie Miroslav Mareš a Pavel Petřík, vydáno 2005.
Celkový čas 65:21

✎ Petr Pokorný

CD tvoří třetí díl kompletní nahrávky klavírního díla *Vítězslava Nováka*. První dva díly vyšly u firmy Supraphon. Je zřejmě příznačné pro vztah české společnosti k vlastnímu kulturnímu dědictví, že tato renomovaná firma projekt opustila a další díly si je nucen vydávat pianista ve vlastním vydavatelství. Třetí díl obsahuje čtyři klavírní cykly z přelomu 19. a 20. století, tedy z období Novákovy mladosti. Jak bylo Novákovým zvykem, všechny skladby jsou v jeho pamětech bohatě komentovány. Po stu letech ale můžeme díla poslouchat pouze jako krásnou, dobou vzniku bohatě poznamenanou hudbu. Najdeme v ní ozvuky dozrívajícího romantismu, někde pro střední Evropu a její hudbu tak typické znaky secese i Novákovo vzplanutí pro slovácký folklor. Jsou typické i Novákovým vlastním klavírním stylem, poznamenaným na jedné straně jeho vysokým intelektem, na druhé pak hlubokými citovými prožitky. Je to hudba vesměs vysoce virtuózní, nlehnko pianisticky uchopitelná. Vznikem nejstarší je cyklus čtyř skladeb *Můj máj* op. 20 z roku 1899. Ten je také ze skladeb na tomto snímku nejznámější. Časově následuje *Slovácká svita* op. 32 z roku 1903. Je ale hrána v orchestrální verzi a málokdo ví, že Novák sám vydal také klavírní verzi. Je velmi zajímavá, protože přináší některé jiné pohledy na tuto hudbu. Roku 1904 napsal

Novák *Dva valašské tance* op. 34. Ty se na koncertech prakticky vůbec nehrají, což jistě souvisí s jejich mimořádnými technickými nároky na interpreta. A právě ty jsou dva krásné příklady Novákova myšlení a umu. Cyklus *Exotikon* op. 45 nese dataci 1911 a řekl bych, že je z hlediska invence nejslabší. Výjimku tvoří pouze překrásná *Ninna-Nanna*, kterou Novák napsal už roku 1907 a dodatečně ji do cyklu zařadil. Tímto cyklem Novák reagoval na tehdy první módní vlnu obliby exotických témat. Interpretem celé Novákova klavírního díla je pianista **Martin Vojtišek**. Těžko si lze představit vhodnějšího interpreta pro tuto hudbu. Vojtišek je zcela mimořádně technicky vybaven. A má hluboký smysl pro Novákovu hudbu. Jeho hra vzdáleně připomíná hru nejlepších pianistů slavné české klavírní školy, z nichž jsem na koncertě zažil ještě alespoň Jana Heřmana. Jeho hra je technicky brilantní a současně hluboce, velice hluboce citová. Poslouchat jeho interpretaci Novákovy hudby je opravdová a vzácná záležitost. Sám v průvodním textu svůj vztah k Novákovi vysvětluje studiem u Ilony Štěpánové-Kurzové. Nahrávky byly pořízeny ve studiu Českého rozhlasu v letech 2001 až 2003 a CD vyšlo v roce 2005. Martin Vojtišek hrál na nástroj značky Steinway. Nevím, zda měl pokaždé k dispozici týž nástroj, ve výsledném zvuku působí nejstarší nahrávka z roku 2001 (*Slovácká svita*), jakoby nástroj byl poněkud „unaven“, jeho horní polohy jsou nezvučné. Ve stručném českém a anglickém textu se dozvíme základní informace o skladbách i o pianistovi. Chybí jméno výtvarníka (fotograf) a identifikace vyfotografovaného objektu. Bylo by jistě zajímavé vědět, zda fotografie domu má vztah k Novákovu životu.

STUDIE, KOMENTÁŘE, DOKUMENTY, ROZHOVORY, KONFERENCE, MEDAILONY, UDÁLOSTI

- Baťa J.: Co snad nevíte o starší české hudbě
X. Hudba rudolfínské Prahy **10/46**
- Bartoš J.: K problematice vývoje českého
hudebního divadla **4/50**
- Brabec Z.: Světová operní divadla
I. Nejstarší divadelní budovy **1/40**
- Brodská B.: Skladatelé baletů minulosti **8/49**
~ Skladatelé baletů minulosti (II.) **9/49**
- Březina A.: Nová inscenace Řeckých pašijí
Bohuslava Martinů v ND. Několik
poznámek k novému překladu libreta **4/22**
- Český P.: The Angels: Mezižánrová hříčka,
kočkopes, nebo postmoderní umění? **5/6**
- Černý J.: Co snad nevíte o starší české hudbě
I. Máme vůbec dějiny české hudby? **1/50**
~ IV. Polyfonie **4/44**
~ VI. Česká ars antiqua a ars nova **6/46**
~ VIII. Století velkých převratů **8/44**
- Daněk P.: Co snad nevíte o starší české hudbě
XI. Hudba pro prostředí předbělohorské
šlechty, poslední Rožmberkové a Kryštof
Harant **11/40**
- Dercsényiová L.: Nezradit sám sebe, rozhovor
s Terezií Podafiřovou **1/33**
~ Andrea Smejkalová: Klasický balet není
mrtvý **3/22**
- Dohnalová L.: Zasedání Evropské hudební rady
a konference o hudební rozmanitosti
v Malmö **6/48**
- Dušková V.: Světová sopranistka Mi-Hae Park
zaspívá v Českém Krumlově **7/3**
~ Pavel Steidl: Hudební představu si musíš
vytvořit sám, jinak tóny zůstanou prázdné
8/5
- Fiedlerová A.: O Karlovarském symfonickém
orchestru s jeho ředitelem Aloisem Ježkem
7/29;
- Habartová I.: Patnáctý festival uprostřed
Evropy **6/25**
- Hallová M.: 75 let Společnosti Antonína
Dvořáka **3/44**
~ Tragický osud Jaroslava Novotného **3/47**
- Herman J.: Zlatá éra české opery
I. Úvodní zamyšlení **1/48**
~ II. Aby se nezapomnělo – Josef Kuchinka
2/44
~ VII. Aby se nezapomnělo – Karel Petr **7/48**
~ IX. Aby se nezapomnělo – Lubomír Havlák
9/46
~ XI. Aby se nezapomnělo – Soňa Červená
11/38
- Horyna M.: Co snad nevíte o starší české hudbě
V. Cantiones Bohemicae (et eliam aliae...) **5/48**
~ IX. Hudba české renesance **9/50**
- Hrdinová R.: Zlatá éra české opery
IV. Aby se nezapomnělo – Jiří Joran **4/42**
~ VI. Aby se nezapomnělo – Eva Zikmundová
6/44
~ X. Aby se nezapomnělo – Jaroslav Horáček
10/44
~ XII. Aby se nezapomnělo – Ladislav Štros
12/40
- Hurník L.: The Angels: Mezižánrová hříčka,
kočkopes, nebo postmoderní umění? **5/6**
- Jäger D.: John Fiore opět v Praze **2/24**
~ Zlatá éra české opery
V. Aby se nezapomnělo – Antonín Švorc
5/46
- Jarolímková H.: Vážení a milí čtenáři
~ Setkání na které se nezapomíná aneb
o hudbě i životě s Gabrielou Beňačkovou
1/3
~ 110 let České filharmonie – slovo
šéfdirigenta Zd. Mácala **1/15**
~ Vážení a milí čtenáři **2/2**
~ Česká filharmonie zahájila rok 2006
slavnostně **2/10**
~ Kramerius by se asi divil **3/2**
~ Leden ve znamení Mozarta **3/5**
~ Vážení a milí čtenáři **4/2**
~ O Pražském jaru s Romanem Bělorem **5/3**
~ Vážení a milí čtenáři **6/2**
~ Několik otázek Danielu Barenboimovi **6/7**
~ O hudbě, fotbalu a červencových výročí
7/2
~ O písni z Gurre se Zdeňkem Mácalem **7/9**
~ Múzy prázdnin neznají **8/2**
~ Šéfdirigent České filharmonie Zdeněk
Mácal čestným doktorem Univerzity
Palackého v Olomouci **8/8**
~ Vážení a milí čtenáři **9/2**
~ Vážení a milí čtenáři **10/2**
~ Podzim plný barev **11/2**
~ Prosinec a svatý Mikuláš **12/2**
- Kadlec P.: Hudba psaná ve jménu člověka,
rozhovor s Maximem Šostakovičem
o hudbě jeho otce **2/8**
- Kazárová H.: O cestě k tanečnímu výrazu
s Lucíí Holánkovou **2/28**
~ Když se řekne tanec **3/48**
~ Jiří Jelínek: Nejen o Oněginovi **4/26**
~ Když se řekne taneční technika **4/46**
- Klívarová D.: Jiří Kodym: Nechtěl jsem být
solistou, ale dobrým sboristou **3/22**
- Ledeč J.: Karel Husa pětáosmdesátiletý –
jedna z konstant české soudobé hudby
11/48
- Lejsková V.: U klavíru Jan Jiraský **8/5**
- Leško R.: Zlatá éra české opery
VIII. Aby se nezapomnělo – Antonie
Denygrová **8/42**
- Maňourová L.: Co snad nevíte o starší české
hudbě
XII. Kterak se jezdilo z jižních Čech
za operou do Benátek **12/42**
- Matzner A.: Šedesát let Pražských jar **5/5**
- Pečman R.: Okouzlený poutník objevuje
hudební bohemia v italských knihovnách
4/49
- Petránek P.: Tajemství **6/27**
- Piilka J.: Šedesát let Supraphonu **9/8**
~ Šedesát let Supraphonu **10/8**
~ Šedesát let Supraphonu **11/6**
- Plichová L.: Zastavení s Vladimírem
Fedosejevem **8/3**
- Pokora M.: S prof. Lubomírem Malým
o Přehlídce koncertního umění **1/23**
~ Ondřej Kuka: Nejvic mě teď láká
komponování **3/3**
~ Mám k vaší zemi blízko po hudební i lidské
stránce, říká Gaetano Delogu **6/5**
~ Pokud si mohu vybrat, hraji snad ještě
raději Kopelenta než Mozarta..., říká Vilém
Veverka **7/6**
~ Pouhá role interpretů nebo aranžérů nás
neuspokojuje, říká člen Českého
klarinetového kvarteta Jindřich Pavliš **8/6**
~ S Lubomírem Brabcem o Pražských
hudebních večerech **10/22**
~ Miroslav Ambroš: Ani ty nejzácnější
housle nehrají samy **12/3**
- Procházková J.: Janáčkovy cesty za
slovenským hudebním folklorem **11/42**
- Reittererová V.: Edita Gruberová: Fenomén
vokálního umění **4/3**
- Říha V.: Dánský rozhlasový orchestr přijede
na Pražský podzim **6/18**
~ Prague Proms 2006 **7/32**
~ Hakan Hardenberger: Nejraději hraji
soudobou hudbu **11/11**
~ Paul Badura-Skoda: Cítím se tak trochu
Čechem **11/12**
~ Vasilij Sinajskij: Do Prahy se vždy rád
vracím **11/12**
- Smetáčková M.: Vzpomínky na Václava
Smetáčka **10/49**
- Smolka J.: 60 let AMU a její Hudební fakulty
12/6
- Šaldová L.: Zlatá éra české opery
III. Aby se nezapomnělo – Libuše
Domanínská **3/40**
- Špiroch P.: Dmitrij Šostakovič, jak ho neznáme
8/46
- Štílec J.: Štefan Margita **10/3**
- Štraus I.: Váša Příhoda na festivalu před
50 lety **5/7**
~ Zaidé – světová premiéra? **5/23**
~ Nadace Bohuslava Martinů **11/46**
- Vašatová J.: Salcburk a Vídeň oslavují **1/8**
~ Václav Riedlbauch o současnosti **1/13**
- Weber P.: Jana Boušková **2/3**
~ Návraty Helmutha Rillinga **4/8**
~ Po stopách Antonína Krafta
s violoncellistou Jiřím Hoškem **4/47**
~ Pražské jaro **7/11**
~ Mezinárodní hudební soutěž Pražské jaro
7/12
~ Několik otázek pro Leopolda Hagera **7/14**
~ Několik otázek pro Christiana Tetzlaffa
7/15
~ Skladatel ovlivněný zpěvem ptáků **7/16**
~ Tři otázky pro Jiřího Kouta **7/19**
~ Tři otázky pro Petera Eötvöse **7/23**
- Vlhová H.: Co snad nevíte o starší české hudbě
II. O reformách liturgického zpěvu
v pražském kostele sv. Víta **2/46**
~ III. Domoslav, Závíš a Jan z Jenštejna **3/42**
~ VII. Pravda o Jistebnickém kancionálu **7/5**
- Volek T.: Stav Mozartova bádání **1/7**
~ Mozart a Praha **1/9**
- Zapletal P.: 110 let České filharmonie **1/11**
~ K jubileu Jiřího Bělohlávka **2/6**
~ Pražská konzervatoř a ředitel Pavel Trojan
4/5
~ Festival Prague Proms má mnoho tváří,
říká dirigent Libor Pešek **8/3**
~ Osmdesátiny rozhlasových symfoniků
10/6
~ O Pražských hudebních slavnostech s Iljou
Šmídem **10/13**
~ Vzpomínky na Václava Smetáčka **10/48**
~ Jan Hasenöhrl: Nesledoval jsem příliš
žádné vzory **11/3**
~ Čtyři otázky pro prof. Lubomíra Malého
11/22
- Žáček I.: Zubin Mehta sedmdesátiletý **5/9**
~ Shlomo Mintz na Pražském jaru **6/3**
~ Mozartovské matiné tří „B“ i se záskokem:
zážitek roku **6/6**
~ Exkluzivní interview pro Hudební rozhledy
(Jennifer Larmore) **6/8**

FESTIVALY, KONCERTY, SOUTĚŽE

Brno

- Borková A.: Moravský podzim **12/10**
- Jelínek M.: VII. Mezinárodní setkání
kontrabasistů **11/20**
- Lejsková V.: Koncert laureátů klavírní soutěže
Amadeus **3/10**

~ Koncert klubu moravských skladatelů **12/21**
 Kopecký J.: John Cage na Expozici Nové hudby **5/22**
 Skovajsa J.: Klavírní soutěž Amadeus **4/17**

Bystřice pod Hostýnem

Malének P.: Výjimečné Bystřické zámecké slavnosti **9/12**

Bystřice nad Perštýnem

Říha V.: Concentus Moraviae pojednání **8/15**

Český Krumlov

Hůlek J.: Jubilejní Krumlov se povedl **10/16**
 Jarolímková H.: Festival komorní hudby Český Krumlov jubilejní **8/12**
 Slavíková J.: Festival komorní hudby Český Krumlov jubilejní **8/12**
 Říha V.: Jubilejní Krumlov se povedl **10/14**
 Škarda R.: Dvě světové premiéry v Českém Krumlově **9/13**

Hradec nad Moravicí

Hanousek P.: 45. Beethovenův Hradec – dva hudební večery **8/18**

Jihlava

Brdečková H.: Festival sborového umění Jihlava 2006 **8/16**
 Brom R.: Mahler – Jihlava 2006 **12/12**

Karlovy Vary

Pachovský Z.: Dvořákova pěvecká soutěž **1/23**
 ~ Dvořákův Karlovarský podzim **11/16**
 Štílec J.: Dvořák a Čajkovskij v Grandhotelu Pupp **11/17**

Kdyň

Borůvková V.: Další koncert v kdyňské synagoze rozezněly tóny houslí a akordeonu **8/23**

Kroměříž

Mikesková I.: Pěvecká soutěž duchovní hudby a koncertní hudby v Kroměříži **6/15**
 Vrkoč J.: Několik ohlédnutí za Forfestem **8/17**

Kuks

Kopecký J.: Kuks – hlava plná nápadů **10/19**

Olomouc

Coufalová G.: Festival Baroka a Societa Incognitorum **11/18**
 Kopecký J.: Vladimír a Martin Válkové, Jan Simon a Moravská filharmonie Olomouc **1/12**
 ~ Dvořákova Olomouc lákala i experimentovala **7/28**
 ~ Šostakovičovo vítězství v Olomouci **12/20**

Ostrava

Mazurek J.: Hudební současnost 2005 **2/18**
 Navrátil M.: Janáček a Mahler v podání ostravských interpretů **1/24**
 ~ Janáčkův máj **8/10**

Pardubice

Hofericová M.: Organum regium a Mezinárodní svátek hudby **9/13**
 Kopecký J.: Premiéra Mladého pódia v Pardubicích **12/11**
 Teml J.: Pardubická hudební hostina **11/20**

Plzeň

Kuhn T.: 26. Smetanovské dny v Plzni **4/15**
 Smolka J.: Plzeňská filharmonie a Jaroslav Vodňanský **3/9**
 Someš J.: Velikonoční nadílka Plzeňské filharmonie **6/12**
 Ulrychová M.: Hudba v synagogách a bratři Vilímcovi **11/21**

Praha

Baťa J.: Hortus musicus (PJ) **7/24**
 ~ Výroční Svatováclavské slavnosti 2006 **11/13**
 Brom R.: Guarneri trio dvacetileté **12/18**
 Freemanová M.: Letní slavnosti staré hudby **10/10**
 Havlík J.: Komorní koncert z díla Ladislava Kubíka **8/22**
 Herman J.: Magdalena Kožená v Národním divadle **7/27**
 ~ Fiore s Beňáčkovou na Žitně **4/10**
 Hůlek J.: Z festivalu Dny soudobé hudby **1/20**
 ~ Dny Bohuslava Martinů **2/12**
 ~ Shlomo Mintz s Českou filharmonií **2/12**
 ~ Mladota Ensemble a francouzská romantička Louise Farrenc **3/9**
 ~ FOK a další filharmonie Dmitrije Šostakoviče **4/13**
 ~ Dvě světové premiéry s Pražskou komorní filharmonií **4/14**
 ~ Moravské klavírní trio **4/14**
 ~ Půvab a mistrovství Miriam Contzen **5/16**
 ~ Skvělý Český komorní orchestr **6/12**
 ~ Capella Istropolitana, ČF a FOK **7/15**
 ~ Matiné trojice mladých (PJ) **7/20**
 ~ Nevšední večer premiér **8/20**
 ~ Večer Marka Kopelenta **8/21**
 ~ Pražské Proms i letos úspěšné **9/10**
 ~ Hudební klenoty z Prahy **9/11**
 ~ Z podzimního Žižkova **12/13**
 Jarolímková H.: Skvělý pražský debut Rollanda Villazóna **1/19**
 ~ Večer ve jménu Šostakoviče **2/13**
 ~ Bravo Jiřímu Koutovi i orchestru **4/11**
 ~ Pod taktovkou Sira Colina Davise **5/14**
 ~ A do třetice Šostakovič **5/16**
 ~ Ivan Klášný a Helena Suchárová s ČKO **5/20**
 ~ Mozart a Mahler pod taktovkou Jiřího Kouta **6/11**
 ~ Vzácní hosté z Vídně (PJ) **7/13**
 ~ Hillary Hahn s Českou filharmonií **10/20**
 ~ Slavnostní zahájení 80. sezony Rozhlasových symfonií **10/21**
 ~ Jiří Kout zahájil sezonu Pražských symfonií skvěle **11/19**
 Kašpárek L.: Skvělý večer Smetanova tria **5/21**
 Kolář J.: Koncert Pražského smíšeného sboru k 75. narozeninám Miroslava Košlera **8/20**
 Kopecký J.: Koncertní melodram přitahuje **1/21**
 Matzner M.: Skvělá Komorní filharmonie Pardubice **2/14**
 ~ Ivan Moravec s Pražskou komorní filharmonií **3/8**
 ~ Josef Suk na gymnáziu **5/22**
 ~ Matiné trojice mladých (PJ) **7/20**
 ~ Euroart plný života **8/18**
 ~ Pražské hudební slavnosti **10/11**
 ~ Malostranské komorní slavnosti **12/15**
 Marešová J.: Norsko – Česko 1:1 **1/21**
 ~ Večer Gabriely Čechmanové **6/14**
 Mašlaň P.: Josef Suk uvádí nové talenty **5/24**
 Matoušek L.: Písnový recitál Romana Janála **11/14**

Mojžíš V.: Gratulace Pavlu Trojanovi **11/19**
 Pilka J.: Malostranské komorní slavnosti **12/15**

Pokora M.: K festivalu Třídění 2005 **2/14**
 ~ Na závěr interpretační přehlídky **2/16**
 ~ Festival Doteky hudby a poezie si posluchače získal **3/10**
 ~ Pražské premiéry 2006 **5/12**
 ~ Dvojí zahájení (PJ) **7/13**
 ~ Moyzesovo, Stamicovo a Haasovo kvarteto (PJ) **7/21**
 ~ Petrohradští komorní sólisté (PJ) **7/22**
 ~ Pražský podzim 2006 **11/10**
 ~ Nadace Animato a výročí AMU **12/17**
 Pokorný P.: Zelenkuv Bronzový had **3/9**
 ~ Dechová harmonie na Bertramce (PJ) **7/22**

Roubíček V.: Beethoven pod rukama introvertního myslitele **6/13**

~ Pražský podzim 2006 **11/9**

Ruml I.: Komorní nockturna pohladila duše hudebníků (PJ) **7/21**

~ Edita Gruberová předvedla celou pěveckou abecedu (PJ) **7/26**

Říha V.: Dylanovi Sazka Aréna nesevěděla **1/22**
 ~ Devátá jako symbol českoněmeckých vztahů **2/13**

~ Jiří Bárta jako současný interpret **2/17**

~ Kellerův Schubert a Mozart **3/7**

~ Mozartovo „Dětské oratorium“ **3/7**

~ Hořínkova úspěšná premiéra **4/11**

~ Košlerovo gala s Pražským filharmonickým sborem **4/13**

~ Kurzova premiéra v České filharmonii **6/11**

~ Pražské Proms i letos úspěšné **9/10**

~ Pražský podzim 2006 **11/8**

~ Šostakovič a Teml s Eliahu Inbalem **12/16**

Smolka J.: Pět orchestrálních koncertů závěrečného týdne festivalu (PJ) **7/17**

Šesták Z.: Sexteto českých filharmoniků poprvé s Bohuslavem Matouškem **5/20**

Štílec J.: Brahms a Čajkovskij Radomila Elišky **6/12**
 ~ Pražské hudební slavnosti **10/12**

Štraus I.: Dvacet let Wihanovců **2/15**

~ Z podzimního Žižkova **12/14**

~ Zrození souboru **12/19**

Teml J.: Concertino Praga jubilující **8/22**

~ 11. mezinárodní varhanní festival **11/15**

Veber P.: Struny podzimu **1/19**

~ Dagmar Pecková, Mozart a Beethoven **2/15**

~ Premiéra Hanuše Bartoně se vydařila **5/15**

~ English Chamber Orchestra a hosté ze Slovenska **7/16**

~ Ensemble Intercontemporain (PJ) **7/23**

~ Kabeláč a Mahler se Zdeňkem Mácalem **7/16**

vp: Jarmila Hla Shve v kostele sv. Vavřince **2/12**

Zahradník Z.: George Bush by se radoval **8/13**

Zapletal P.: SOČR s Martinem Válkem a Petrem Vronským **6/12**

~ Česká filharmonie společně s mladými **8/19**

~ Kvarteto Apollon a Louis Schwitzgebel-Wang v Dejvicích **12/20**

Žáček I.: Lekce Jennifer Larmore **6/8**

~ Recitály na Pražském jaru **7/24**

Štířín

Matzner M.: Sukův hudební Štířín **11/15**

Teplice

Přibyllová L.: Festival Ludwiga van Beethovena v Teplících **8/14**

Terezín

Veber P.: Rekviem vzdoru (PJ) 7/19

Zlaté Hory

Pohlova J.: Zlaté Hory a Bravo, Mozart! 9/14

HORIZONT

Benda A.: Skotská jazzová nadílka na Pražském hradě 2/22

~ Nová sezona Jazzu na Hradě začala holdem saxofonu 3/14

~ John McLaughlin – Věčný žák ve škamnách školy života 3/15

~ Balkánská spojka Františka Uhlíře 4/20

~ Frýdlantský odkaz Velebného jubilanta 6/22

Fiala V.: K poctě Vlasty Průchové 7/34

Kašpar O.: Ještě jednou Moctezuma v opeře 1/26

Kuhn T.: Jazz bez hranic 12/24

Slavíková J.: Bernsteinův Candide ve Státní opeře Praha 5/26

Opekar A.: Colours of Ostrava 9/21

Ríha V.: Jazz Open tentokrát o něco lépe 2/22

~ Hudba a film v Karlových Varech 9/20

~ Podzimní Virtuosi s premiérou 12/23

~ Golem se vrátil do Prahy 12/24

~ Nadchli Basie a Mehldau, zklamaly gospely z Harlemu 12/25

Vačkář M.: Vzpomínka na Václava Vačkáře 8/26

~ Vzpomínka na Dalibora C. Vačkáře 11/24

Vrkoč J.: Traxleři – čtyřicet let s dobrou náladou 2/20

Zapletal P.: Sto let od narození Jaroslava Ježka 10/24

DIVADLO, OPERA, BALET, MUZIKÁL**České Budějovice**

Dercsényiová L.: Coppélie v Českých Budějovicích 5/32

Herman J.: Marta v Českých Budějovicích 2/26

Šaldová L.: Českobudějovické hledání vlastní cesty (Lazebník sevillský) 12/29

Brno

Herman J.: Ani vojna, ani mír 2/27

~ Liška v poetickém lese 6/31

~ Rigoletto doufejme naposlady 7/36

~ Dokorán podruhé 9/24

Kopecký J.: Jásot nad Jenůfou v Brně 4/24

Lejsková V.: Delibesova Sylvie v Janáčkově divadle 3/23

~ Prodaná nevěsta znovu v Brně 5/29

~ Ať žije Maestro! 5/29

Pečman R.: Miluješ Ákida (Acis a Galatea) 1/31

Šaldová L.: Mládí bez invence (Mozart a Salieri, Requiem) 3/19

~ Přeci jen naděje pro operetu v Brně? (Orfeus v podsvětí) 9/24

~ Moderní operní divadlo v Brně? (Don Giovanni) 12/30

Grabštejn

Herman J.: Grabštejn po čtrnácté (Příhody lišky Bystroušky) 10/27

Liberec

Herman J.: Verdiho Macbeth v Liberci 11/26

Šaldová L.: Dnešní pohled na Verdiho (Trubadúr) 1/29

~ Liberecká Madama Butterfly 6/30

Loket nad Ohří

Herman J.: Opera pod hradem Loket (Don Giovanni) 9/25

Olomouc

Šaldová L.: Na cestě k Poulenkovi (Dialogy karmelitek) 4/25

Opava

Šaldová L.: Odvrácená tvář opavské opery (Dalibor) 5/30

Ostrava

Herman J.: Dvojitý ostravský Falstaff 4/23

Šaldová L.: Zavítejte do ostravského muzea milenců (Cosi fan tutte) 7/38

~ Manon Lescaut poprvé 11/26

Pižetň

Herman J.: Všecky takové nejsou (Cosi fan tutte) 3/18

~ Co s tím Daliborem 12/28

Vitula J.: 26. Smetanovské dny v Plzni 4/15

Praha

Dercsényiová L.: Miniatury v Národním divadle 3/19

~ Balet Gala aneb setkání v Praze 3/20

~ Tanec Praha 2006 8/28

Genzerová G.: Rendes-vous v Laterně magie 4/25

~ Závěr baletní sezony patřil dětem (Zlatovláska) 9/26

Gremlicová D.: Nacho Duato – pohybový tvar a španělské citění 8/30

Herman J.: Císař Atlantidy v Roxy 2/25

~ Apollo et Hyacinthus 3/16

~ Řecké pašije v Národním divadle 6/28

~ Antigona zaprodaná moci a obchodu 10/26

~ Dvakrát jinak v ND (Tajemství, La clemenza di Tito) 12/26

Kazárová H.: Má vlast na jevišti SOP 2/28

~ Molière plný gest 5/31

Klívarová D.: Nadčasový Oněgin 1/32

~ Mozart! Mozart! 5/30

Kolář J.: Císařovy nové šaty 7/36

Reittererová V.: Theodor Veidl: Maloměšťáci 1/28

~ Sicilské nešpory ve Státní opeře Praha 5/28

~ Candide Leonarda Bernsteina 7/38

~ Černobílá Traviata 11/25

Someš J.: Nadčasový Oněgin 1/32

~ Libé shakespearovské snění (Sen noci svatojánské) 6/29

Šaldová L.: Brittenova Řeka Sumida 1/29

~ Don Pasquale v Národním divadle 2/25

~ Glassova opera V kárném táboře 2/25

~ Maloměšťáci – koprodukce či hostování? 3/17

Ruml I.: Don Giovanni ve Stavovském divadle 7/35

Říha V.: Fellini a Olbracht jako muzikáloví autoři (Ginger a Fred) 4/28

Veber P.: The Angels v Boudě ND (PJ) 7/38

Ústí nad Labem

Šaldová L.: Dnešní pohled na Verdiho (Rigoletto) 1/29

Zlín

Kopecký J.: Jak Pitínský vraždí v Hippodamii 8/27

TELEVIZE , ROZHLAS

Kvěch O.: Rozhlasová stanice D-dur 11/47

Ruml I.: Zlatá Praha 2006 6/26

Z DOMOVA, NEKROLOGY, GLOSÝ, DISKUSE, FEJETONY

Bažantová I., Kazárová H.: Zvuk a pohyb baroka na kurzech pražské HAMU 1/34

Benešová E.: 41. sezona Přítomnosti 12/5

Blatný P.: Nárok na pýchu 2/19

~ Festival 3/13

~ Vzpomínka na Boston 4/19

~ Fantasmagorie 5/25

Clar V.: Přítomnost a druhá polovina její koncertní sezony 2/17

Dušková V.: Patnáct let MHF Český Krumlov 7/30

Douša E.: Aktuálně z Přítomnosti 6/20

Horák L.: Pražská konzervatoř jubilující 11/50

Hůlek J.: Jitřenka Pešková 3/26

Jíra M.: Jan Frank Fischer 3/27

Ledeč J.: Arnošt Košťál 8/32

Lejsková V.: Chvála klavíru 1/25

~ Sport versus umění 6/21

~ Sport versus umění II. 7/33

~ V náruč spějte 8/25

~ ... a mnicha ve snu viděti? 9/19

~ Odhalení 10/23

~ Hudba a jídlo 11/23

~ Děti v opeře 12/22

Novák V.: Petr Pálka 6/35

Němcová E.: Jiří Kylián a výstava fotografií z jeho děl 6/48

Kaňka A.: Koncerty a představení Pražské konzervatoře ve školním roce 2005/2006 1/20

~ Pražská konzervatoř – Seouloratorio Academy 3/51

Mojžíš V.: Patnáct let Přítomnosti 10/51

Pachovský Z.: Vladimír Matěj 2/32

Pilka J.: Viktor Kalabis 11/29

red.: Františka Krysová 5/34

~ Prof. Vladimír Kovařík 7/41

Říha V.: Josef Boháč 12/32

sla: James King 1/47

~ Birgit Nilsson 3/38

~ Anna Moffo 5/44

~ Sarah Caldwell 5/45

~ Jan Skalický 6/34

~ György Ligeti 8/40

~ Elisabeth Schwarzkopf 10/42

Smetáčková M.: PhDr. Jiří Bajer 2/31

~ Výstava ke 100. výročí narození dr. Václava Smetáčka 11/49

Smolka J.: Štěpán Lucký 7/40

Svobodová A.: Výstava 60 let Pražského jara 5/5

Štílec J.: Mahler Jihlava 2006 9/16

vla: Bohumil Hrdlička 6/42

Zapletal P.: Zdeněk Tylšar 10/28

~ Miloš Nop 10/29

ZPRÁVY Z DOMOVA

1/36, 2/30, 3/26, 4/50, 5/33, 6/42, 7/40, 8/32, 9/28, 10/28, 11/28, 12/31

ZE ZAHRANIČÍ**Argentina**

Horník P.: Sicilské nešpory po argentinsku 7/44

Brazílie

Horník P.: Světová operní divadla VII. Teatro Colón v Buenos Aires 7/42

Francie

Benoniová M.: Montpellier danse 2006 9/41

Préval de J.: Oslava české hudby v Paříži a Dijonu **4/37**
 Štílec J.: Krok správným směrem – česká účast na MIDEM 2006 **3/35**

Itálie

Brabec Z.: Světová operní divadla
 XI. Teatro alla Scala v Miláně **11/30**
 Štílec J.: Káťa Kabanová v La Scale **5/43**

Rakousko

Dehner J.: Julietta v císařském Schönbrunnu **6/39**

Horník P.: Malý Bayreuth **8/38**
 ~ Opera na Bodamském jezeře **11/35**
 Jarolímková H.: Salzburger Festspiele 2006 **10/32**

Jelínková V.: Tisíc čtverečních metrů pro Mozarta **3/35**

Kašpar O.: Po Mozartových stopách v Salcburku **1/42**

Reittererová V.: Světová operní divadla
 IV. Opera ve Vídni **4/32**

~ La clemenza di Tito **5/39**

~ Matěj Brouček ve Vídni **5/40**

Slavíková J.: Zerbinetta Edity Gruberové (Ariadna na Naxu) **1/45**

~ Idomeneo ve Vídni **3/31**

Vašatová J.: Skutečně kouzelná flétna **2/38**

~ Figarova (a Ponnellova) svatba ve Vídni **2/39**

~ Lohengrin ve Vídeňské státní opeře **3/32**

~ Vídeň pokračuje v oslavách Mozarta – Výstava v Albertině **3/33**

~ Salzburger Festspiele 2006 **10/32**

~ Festival staré hudby v Innsbrucku 2006 **11/32**

Rusko

Brabec Z.: Světová operní divadla
 IX. Mariinské divadlo v Sankt Petěrburku **9/30**

Králík J.: Světová operní divadla
 VIII. Velké divadlo v Moskvě **8/34**

Slovensko

Pečman R.: Prešovské sondy do hájemství staré hudby **2/40**

Slavíková J.: Ovace pro Lenárdovu Turandot **4/35**

Spolková republika Německo

Brabec Z.: Světová operní divadla
 II. Bavorská státní opera v Mnichově **2/33**

~ Podzim v Bavorské státní opeře **2/36**

~ Bludný Holanďan v Mnichově **4/36**

~ Žena bez stínu v Drážďanech **5/42**

~ Mnichovské operní slavnostní hry 2006 anebo konec jedné éry **9/38**

~ Drama žárlivosti v Drážďanech (Otello) **12/36**

~ Světová premiéra Rihmovy opery spolu se Salome **12/37**

Herman J.: Premiéra a dvě reprízy v Komické opeře Berlín **6/39**

~ Fotbalová horečka v Berlínské komické opeře **9/37**

Horník P.: Straussovský festival **2/37**

~ Euryanta **5/41**

~ Kam na víkend? Za operou do Německa **9/33**

Šaldová L.: Světová operní divadla

III. Opera v Berlíně **3/28**

~ Open-air na Baltském pobřeží **9/36**

~ ... a ještě trochu střízlivější poklona odcházejícím **9/40**

Vašatová J.: Zámek Sanssouci v Postupimi na cestách k Mozartovi **6/38**

~ Le nozze di Darina na festivalu v Postupimi-Sanssouci **8/36**

Španělsko

Brabec Z., Kašpar O.: Světová operní divadla
 VI. Teatro Real v Madridu, Grand Teatro del Liceo v Barceloně **6/36**

Švýcarsko

Brabec Z.: Operní víkend v Curychu **2/37**

~ Světová operní divadla
 V. Opernhaus Zürich **5/36**

Vašatová J.: Věc Makropulos v Curychu **8/39**

~ Monteverdiho Návrat Odyssea na netradiční scéně v Ženevě **9/35**

USA

Brabec Z.: Světová operní divadla
 XII. Metropolitní opera v New Yorku **12/34**

Vičárová E.: Střípky z amerického hudebního života **3/36**

Velká Británie

Králík J.: Světová operní divadla
 X. Opera v Londýně **10/30**

ZPRÁVY ZE ZAHRANIČÍ

1/46, 2/41, 3/38, 4/40, 5/44, 6/42, 7/46, 8/40, 9/44, 10/42, 11/36, 12/38

RECENZE KNIH

Dufková E.: Reduta. Divadlo na horním náměstí (R. Pečman) **3/50**

Erhartová O.: Mozart a Brno (R. Pečman) **4/52**

Fujak J.: Musical Correla(c)tivity (J. Doubravová) **7/52**

Kazárová H.: Barokní taneční formy (D. Gremlicová) **2/52**

Matzner A. a kol.: Šedesát Pražských jar (I. Poledňák) **9/52**

Lehmannová L.: Umění zpívat (J. Someš) **3/50**

Mikeš V.: Maria Tauberová (J. Someš) **6/51**

Navrátil M.: Béla Bartók. Život a dílo (Bártová J.) **10/51**

Petrželka V.: Václav Petrželka. Z jeho životních osudů neznámých a zapomínaných (V. Lejsková) **4/52**

Poledňák I.: Hudební pedagogická invence (R. Pečman) **5/51**

Střelcová S.: Bohumír Štědroň hudební historik, kritik, umělec, učitel Eseje, vzpomínky, dokumenty (J. Smolka) **8/50**

Braunbehrens W.: Mozart ve Vídni (J. Someš) **11/51**

Dobré ráno, milá ženuško! – Mozartovy dopisy Konstanci (J. Someš) **11/51**

Koláčková Y. a kol.: Česká filharmonie 100 plus 10 (V. Reittererová) **12/44**

Beneš J.: Státní filharmonie Brno (V. Lejsková) **12/45**

SVĚT HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ

Brom R.: Pohled do světa houslařského řemesla v Čechách

I. Počátky houslařského umění v Evropě **1/56**

~ II. Vávra Karel mladší a Vávra Tomáš **2/56**

~ III. Přemysl Otakar Špidlem **3/55**

~ IV. Vladimír Pilař **4/56**

~ V. Mistr houslař Emil Lupač **5/56**

~ VI. Jan Pöttl **6/56**

~ VII. Vilém Kužel starší, Vilém Kužel mladší, Jan Kužel **7/56**

~ VIII. Jan Slípka **8/56**

~ IX. Milan Oubrecht **9/55**

~ X. Petr Matura **10/56**

~ XI. Miroslav Komár **11/56**

~ XII. Pavel Cely **12/52**

Ceralová-Petrofová Z.: Petrof – klavíry a pianina světové kvality **2/54**

~ Mezinárodní hudební veletrh hudebních nástrojů ve Frankfurtu nad Mohanem **6/54**

Jarolímková H.: Unikátní Petrof v rukou nového majitele **1/55**

Jelínek J.: Hudebněnástrojařské školství v Čechách žije **10/55**

Kadlecová M.: Namm Show 2006 **3/53**

~ Dechové nástroje Amati-Denak na Disma Music Show **5/54**

Kosina V.: Hudebněnástrojařské školství Čechách žije **10/54**

Krsička Z.: Hudebněnástrojařské školství v Čechách ještě žije **10/54**

Matoušek L.: Hudební nástroje evropského středověku

I. Pár slov k úvodu **1/58**

II. Monochord a chorus **2/58**

III. Cimbál a psalterium **3/58**

IV. Křídla (ala) a harfa **4/58**

V. Rota a žaltářová harfa **5/58**

VI. Loutna a kvinterna **6/58**

VII. Klávesový chordofofon, clavichord a cembalo **7/58**

VIII. Třecí chordofony **8/58**

IX. Aerofony hranové **9/58**

X. Varhany a portativ **10/58**

XI. Aerofony jazýčkové **11/58**

XII. Aerofony retné **12/54**

Němeček F.: Asociace výrobců hudebních nástrojů podporuje nejen české výrobce **1/64**

Reichard P.: I. Historie výroby hudebních nástrojů v Kralicích **11/54**

Šimůnek M.: S Petrofem od kolébky **3/52**

~ S Petrofem od kolébky **4/54**

~ S Petrofem od kolébky **5/52**

~ S Petrofem od kolébky **6/52**

~ S Petrofem od kolébky **7/54**

~ S Petrofem od kolébky **8/52**

~ S Petrofem od kolébky **9/52**

~ S Petrofem od kolébky **10/52**

~ S Petrofem od kolébky **11/52**

~ S Petrofem od kolébky **12/46**

Žáčková L.: Music Czech Made – klastř hudební výroby zahájil svou činnost **7/53**

~ Evropská Excellence hodlá dobyt svět! **8/55**

~ Klastř Music Czech Made a historie výroby hudebních nástrojů v západních Čechách **11/54**

~ II. Historie houslařství v Lubech **12/48**

~ Klastř hudební výroby Music Czech Made – veletrhy **12/48**

Vaculík J.: 50 let vývojového oddělení klavírů Petrof **2/55**

REVUE HUDEBNÍCH NOSIČŮ

Od firmy k firmě

1/60, 2/60, 3/60, 4/60, 5/60, 6/60, 7/60, 8/60, 9/60, 10/60, 11/60, 12/56

Recenze CD

1/62, 2/62, 3/62, 4/62, 5/62, 6/62, 7/62, 8/62, 9/62, 10/62, 11/62, 12/58

SLAVNOSTNÍ KONCERT

K ZÁVĚRU PROJEKTU



OBECNÍ DŮM, SMETANOVA SÍŇ
14. PROSINCE 2006 VE 20.00 HODIN

SYMFONICKÝ ORCHESTR HL. M. PRAHY FOK
JIŘÍ KOUT – DIRIGENT
EVA URBANOVÁ – SOPRÁN



Obecní dům

PARTNER KONCERTU

VAS c.o.s.

HLAVNÍ MEDIÁLNÍ PARTNEŘI



ČESKÝ ROZHLAS

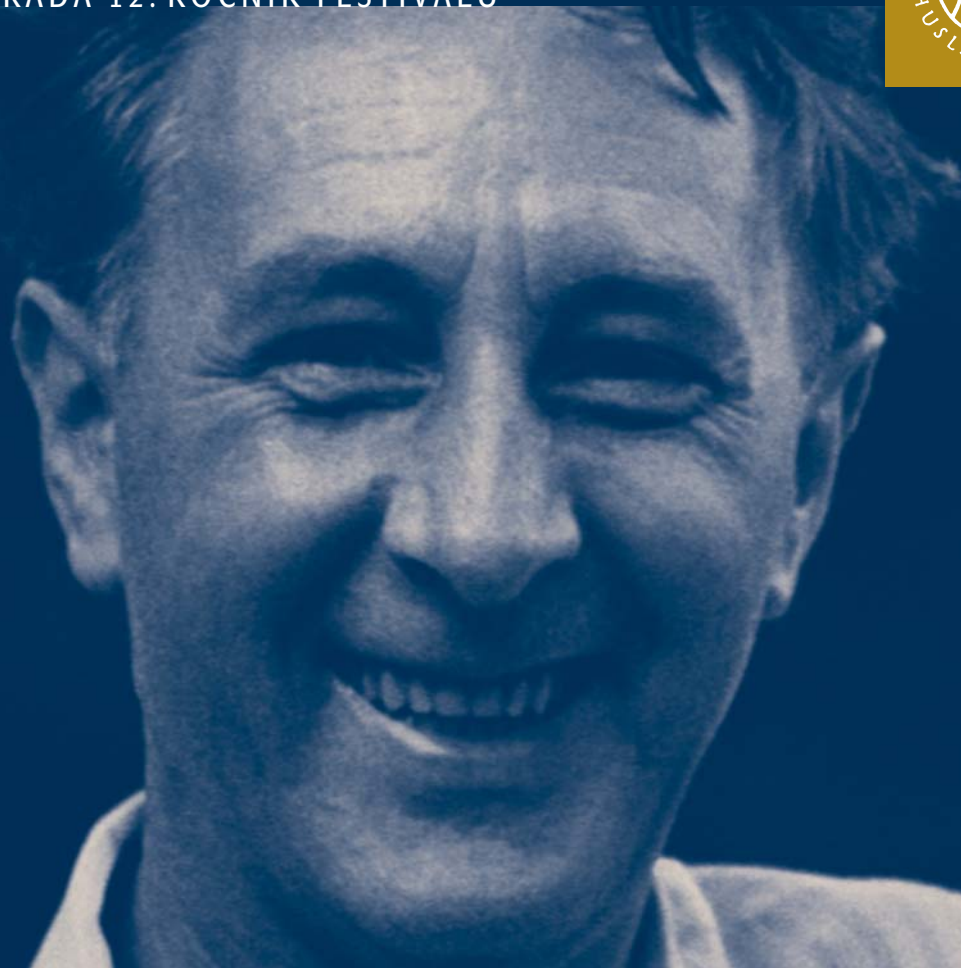
MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

TIME IN LIDOVÉ NOVINY HARMONIE lidovky.cz

VSTUPENKY - POKLADNA OBECNÍHO DOMU, FOK, BOHEMIA TICKET, TICKETPRO

WWW.MOZARTPRAHA2006.CZ

NADACE BOHUSLAVA MARTINŮ
VE SPOLUPRÁCI S HAMU A ČESKOU FILHARMONIÍ
POŘÁDÁ 12. ROČNÍK FESTIVALU



Dny Bohuslava Martinů

3–8/12
2006
PRAHA

Jean Fonda Fournier Garrick Ohlsson Zdeněk Mácal
Tomáš Jamník Trio Bergerettes

3/12/2006 | 19.30 | HAMU

Koncert laureátů

Soutěž Nadace Bohuslava Martinů v oboru housle

Sál B. Martinů, HAMU, Malostranské nám. 13, Praha 1

| Prodej vstupenek hodinu před koncertem | Cena 50/150 Kč

5/12/2006 | 19.30 |

Pocta Pierru Fournierovi (1906–1986)

Beethoven–Fauré–Debussy–Martinů

Tomáš JAMNÍK – violoncello / Laureát Soutěže

Pražské jaro 2006 a Soutěže Nadace Bohuslava Martinů 2003

Jean Fonda FOURNIER – klavír

Sukova síň, Rudolfinum, Náměstí Jana Palacha, Praha 1

| Prodej vstupenek hodinu před koncertem | Cena 100/200 Kč

6/12/2006 | 19.30 |

Pocta O. F. Kortemu (*1926)

Martinů–Korte

TRIO BERGERETTES

Nosticův palác – Konírna, Maltézské nám 1, Praha 1

| Vstup volný

7–8/12/2006 | 19.30 | čf

Česká filharmonie

Brahms–Martinů

Garrick OHLSSON – klavír

Zdeněk MÁCAL – dirigent

Rudolfinum, Dvořákova síň, Náměstí J. Palacha, Praha 1

| Předprodej vstupenek: Česká filharmonie | Cena 110–600 Kč

Změna programu vyhrazena

www.martinu.cz

Kontakt a rezervace vstupenek: INSTITUT BOHUSLAVA MARTINŮ o.p.s.

| telefon 257 31 31 04 | e-mail martinu@martinu.cz

ČESKÝ ROZHLAS

HARMONIE

HUDEBNÍ
ROZHLEDY

Tragoplakát
INZERCIE KULTURY